Klassiek, Letterkundig Panthéon.

KORENBLOEMEN

VAN

CONSTANTIJN HUYGENS,

Ridder, Heere van Zuylichem, Zeelhem, ende Monickeland; eerste Raed en Rekenmeester van Sijne Hoogheid den Heere Prince van Orange.

MET AANTEEKENINGEN

VAN

Dr. J. VAN VLOTEN.

Vijfde en Zesde Deel.

SCHIEDAM,
H. A. M. ROELANTS.
1868.

Alle Deelen zijn op zich zelf compleet.

KORENBLOEMEN.

KORENBLOEMEN.

NEDERLANDSCHE GEDICHTEN

VAN

CONSTANTIJN HUYGENS,

Ridder, Heere van Zuylichem, Zeelhem, ende Monickeland;
Eerste Raed en Rekenmeester van Syne Hoogheid
den Heere Prince van Orange.

MET AANTEEKENINGEN

VAN

Dr. J. VAN VLOTEN.

Vijfde en Zesde Deel.

SCHIEDAM,
H. A. M. ROELANTS.
1868.

SNELDICHT.

1627—1654.

Veracht mijn *Sneldicht* niet; 't is alchimistery,
Is mergh van langhen sin; 'k segh niet, hoeveel het weerdt is,
n of 't uyt goede stof of quaê gedistilleert is;
Maer, soeckt ghy sot of wijs in 't korte, soo leest my.

Leser,

D' oude Roomsche welsprekentheit heeft het opgegeven, ende rvolgens alle hare Bastaert-dochters. Geene Talen van mijne nnis en hebben ondernomen, in een woord van de hare uyt drucken, het gene de Griecken verstaen hebben by den em *Epigramma*. »Verstaen," segg' ick met reden: want »uyt-druckt" en hebben sy het selver niet; hoewel hare Tael, jns beduunckens, de bequaemste daer toe was; by naer als onse. Na de Grieckschе letter is 't een *Opschrift*, dat ons ımers soo gemackelick valt als haer; maer d' eigenschap van saecken is op verre na daer niet in. By ons hoor ick *Punt-*

dicht, *Nijpdicht*, *Steeckdicht*, en diergelijcke melden; oock, by Roemer Visscher, *Quicken*; dat my best van allen soude gevallen, 't en waar ééne reden 1) daerom het my minst van allen gevalt. *Sneldicht* is het gene ick tot noch toe voor 't naeste daer op hebbe weten te bedencken; meenende daer mede te beduyden verscheiden algemeene eigenschappen, daer in het wesen van het *Epigramma* bestaet, ende die ick in d' andere namen niet en vinde. Het viel te langh dit papier daer mede te vervullen. Niewsgierige Lesers en werden niet geern opgehouden, ende andere en legh icker my geene toe. Mondelingh ben ick gereedt, alle bescheidene vragers de reden van mijn *Sneldicht* te doen verstaen. Brengen syder voor, die meer gelden, sy sullen geen' moeyte hebben met my te overreden. Gelijck eener van sijn quaed Wijf seide: »Ick gave geern het mijne om een beter." — Noch dry woorden in Rijm:

'k Hoor 't al tuyten in mijn' ooren:
»Siet, wat al papiers verloren!"
En ick gun u soo veel spijts:
Maer en seght niet: »wat al tijds!"
Leser, 'k seght u van te voren,
't Waer my wat te veel verwijts.
Heb ick wat papiers versleten,
Tijd en heb ick niet verseten,
Dat 's my veel te dieren waer;
Noch 't Voorleden, noch 't Hiernaer,
Geen van bey en werdt beseten,
En *Nu* is, of 't niet en waer:
Soud ick sulcke kostlickheden
Aen onnoodlickheit besteden?
Niemand sie my daer voor aen;
Tijd ver legen, tijd ver-staen,
Tijd ver-treden, tijd ver-reden,
Is alleen hier aengegaen 2).
Kijft niet, Leser! 't zijn geen dingen
Daer m' u tijd voor af wil dringen;

---

1) *zoo er niet één reden was.* Zeker bedoelt hij, beleefdelijk, de vergelijking met die van Roemer. 2) *besteed.*

Siet, wat ghy my schuldigh zijt:
'k Geef u brockelingh van tijd 1),
Brockelingh ven brockelingen
Geefter tegen; wij zijn quijt 2).

SNELDICHT.

BOEK I.

(1627.)

1. Op P. C. Hooft's Historie van Henrick de Groote.

Waerom en leeft ghy niet, oud Roomsche groote Swijger
En Segger 3)! en besiet der Vorsten opper-krijger
Op uws gelijck een veêr ten eigen Hemel gaen?
Of waerom, waerde pen! en quaemt ghy niet ter baen,
Doe Roomens hoogste vloed en voor-eb 4) was te melden;
En maeckte Swijger 5) stom, die 't t' samen soo vertelden,
Dat al 't vertellen stom voor sijn vertellen staet?
Maer dit 's misrekening; en, sien wy op den Staet,
Wy hebben 't ons gebreck: eens waren wy beladen 6),
Waer mede t' effenen de menige weldaden
Van Henricks hooge hulp, ter nood-stond ingehaelt;
Nu heeft één pen vol-op soo veel geweers betaelt.

---

1) Anders *snipper-uren*. 2) *vereffend*, 'tgeen men in de spreektaal, op zijn Fransch, *kiet* noemt. 3) Versta: de geschiedschrijver Tacitus, met zinspeling op zijn naam en daad. 4) Versta: den hoogsten luister en nakenden val van 't Romeinsche Keizerrijk. 5) *Tacitus*. 6) *bezwaard*.

---

2. Op des selfs Klinckdicht over 't veroveren van Grol 1),

by hem, aen een seer been sittende, gemaeckt, en my toegesonden.

Hooft grolden op Madrid, als Frederick op Grol deé,
En 't vier most ergens uyt, of yver at hem op;
Het mijdde noch sijn tong en al te waerden kop,
En schoot sich in een been, daer 't vel en vleesch ontstolde.
Der Musen helder hoofd 2), dien Phaëton ontrolde 3),
Gerager 4) na dien damp als na den hemel-drop,
Ontstack een steile strael; die tilden hem ten top;
Daer sprong de vier-vonck uyt, die dus sijn pen vervolde.
Die pen geraeckt' in brand; die brand sloeg in 't papier;
Van die papiere vlam ontmoete my, tot hier,
En 't luchterlage 5) licht èn 't reucke-ruchtig roocken.
Mijn stroye herssenen ontfonckten wel terstond,
En wenschten haer Huys oock soo schoon te branden stond;
Maer 't was te vochten 6) stroo, om meer dan dus te smoocken.

---

3. Op de doorschoten Kerck te Grol.

Dry kogels en noch dry, en mogelick noch andren
Ontvoerden dit gewelf 't schijnheilige gewaet 7);
De steene moolicken verpletterden malkandren
('t Zijn wreé Mirakelen, daer Sant op Heilig slaet),
St. Pieter quam om laegh, de Paep 8) en had noyt oogen
Van 't swaerd dat met hem quam; »oh!" docht hy, »oh! ick wedd',
Het korsel 9) hoofd komt my ten ooren toe gevlogen,
Voor dat ick op sijn Heer mijn tanden sta en wett' 10)."

---

1) Door Fredrik Hendrik. 2) Apollo. 3) *ontsproot.* 4) *grager, gretiger.* 5) Anders *lichterlaaye*, d. i. met *helderen gloed.* 6) Thans in verlengden vorm *vochtigen*; verg. echter 't Hoogd. *feucht.* 7) Versta: hare Roomsch-katholieke bestemming. 8) De Roomsche geestelijke. 9) Thans in verlengden vorm *korselig*, *kitteloorig.* 10) *sta te wetten.*

Met sulcken donderbuy sloeg 's Heeren woord daer binnen.
Dunckt yemand van dit werck: 't was averechts bestaen,
Het stichten van Gods Kerck in 't breken te beginnen,
Seght: Beelden-stormery most vóór de Preke gaen.

---

4. Op 't Graf van de Weduwe van den Gouverneur Paul Bax, van eenen Steen door Meesters hulp verlost.

Vier kind'ren en een Steen gebeurde 't my te baren;
Maer 't laetste Kinderbed was 't swaerste wedervaren,
En 't jonghste kind riep luydst, al was het stom als steen.
Noch sleept' ick 't leven door soo sueren schip-breuck heen,
En berghden op die klip dry halve jaren wesens:
Daer mede voelden ick mijn rol ten einde lesens,
En lede 1) minder smert in 't scheiden uyt dit lijf,
Dan doe 't behouden wierd. Maer 't een was Gods bedrijf,
En 't ander Menschen-werck; 't een was begin van leven,
En 't ander een verlengh van voor de Dood te beven.
Bedenckt, hoe liever my de Steen is van dit Graf,
Dan die my langer dood in langer leven gaf.

---

5. Troost en Raed aen een Vriend, vreesende gelastert te zijn.

Zijnd'er kladders komen loopen,
Die my sulcken schildery
Van u sochten te verkoopen,
Christen vriend! ick seid'er by:
't Is van Mierevelts pinceel niet,
Noch van Ravensteins palet;
Maer een Copiïst die scheel siet
Heeft hem, slincks, soo afgeset 2).

1) Voor *leed.* 2) *afgeschilderd, afgebeeld.*

'k Ken het aensicht van sijn Ziel wel:
Staet het nu en dan wat los,
Geen goed rijder, hy en viel wel,
En betaelde 't met een blos.
Maer die vlamme van sijn wesen
Nam noyt Meester voor den man;
't Moet de grond van 't schepsel wesen,
Daer men staet op maken kan.
Soo verdedigh ick de schaduw,
Daerm' uw deughden in verwert;
Sorght voort selver wat: het gaet u
Aen de Ziel, als my aen 't hert.
Wat de deught is en haer looningh,
Waer u nu te laet geleert;
Al van uyt de Leidsche wooningh
Quaemt ghy met die les vereert:
Maer uyt dese Schilderijkens
Komt u één vermaen te baet:
'k Segg': daer is niet veel gelijckens
Tusschen uw en haer gelaet;
Soo ghy u en my oyt minden,
Doet soo veel voor beide nu:
Laet ons geen gelijcken vinden
Tusschen haer gelaet en u.

(1629.)

6. Sinckingen.

Ick klage: men bespeelt mijn zen'wen als een Luyt.
Beklager! ghy en hoort noch snaren, noch geluyd,
Maer let op mijn gesteen; gelijck ghy dat hoort baren 1),
Soo gaen mijn zenuwen, mijn afgespeelde snaren;
Ick volge toon op toon, en, doe ick schoon 2) mijn best,
Met d' eerste hef ick aen en swijgh niet vóór de lest.

---

1) *tieren*. 2) *ook*.

Eén voordeel, siecke Luyt! kan ick u niet benijen,
Ick steen een enckel stem, en ghy gaet in partijen.

(1630.)

7. In 's Princen Schip geschreven.

Al legg' ick veel op zy
En worstel met de baren,
Daer allerley gevaren,
Te loefwaert en in ly,
Mijn gangen wedervaren:
's Lands welvaert vaert in my;
Hoe kan ick qualick varen?

(1633.)

8. Aen Ioffrou Tesselschade Visscher,

een Dochter van Mr. Pieter van Veen, *vermaert oock van de Schilderkunst, radende tot het Geestelick leven.*

Die 't daghwerck 1) niet en kent van Veens geleert gesmeer,
(Ghy kent het, rijcke Tesch van oordeel en van oogen!)
Veracht'er 't nachtwerck 2) by; maer isser geen meêdoogen
By tuygen van sijn deughd op 't smooren van sijn eer?
Hy maelde's 3) noyt soo veel, men wenschte steeds om meer.
Des' is van 't soetst verdiep, van 't lieffelickst verhoogen,
Van 't levendighst pinceel; rolt ghy se wegh te droogen,
Te schimm'len in een hoeck voor ongebruyckbaer leêr?
De wereld eischt Copy van sulcken schoonen omtreck,
Eischt enten van dien stam, eischt stammen van dat ent;

---

1) Versta: zijn schilderwerk. 2) Zijn dochter. 3) *schilderde des, daarvan.*

Zijt ghy 't alleen die lust en reden tegenrent,
En voert uw speelnoot *mis* 1)? Lijdt dat men u weêrom treck'
En wuyv' en wenck en roep: sta, Tesselschâ! waer heen?
Wie sagh oyt vrucht of vreughd van ongestecken veen?

---

9. Aen de selve 2).

Slaet Vondelen noch vier, en vat zijn vonck noch vonck,
En stelt hy noch wat vlams ter eewigheit te pronck,
En voert hy noch wat lichts ontrent Oranges wagen,
Nu top-swaer van Laurier? of wil hy 't niet meer wagen,
En rekent liever thuys sijn klare kool in d' as,
Dan dat de nijd van tijd sijn vierigheit bebass'?
Geeft reden, Tesselschâ! die d' eerste vrientschap knoopte,
Daer ick den dichten duer versuereloos af hoopte,
Waerom onthoût men my het spel-werck, my alleen,
Dat anderen verheught en andere vertreên?

(1 6 3 4.)

10. Op het overlijden van Tesselschades oudste dochter, ende van haren Man, stracks daer aen dood gebloedt 3).

De groener vrucht als rijp, de rijper vrucht als wrangh,
De voor-vrucht in de ry van Tessels echte planten,
Verrotte van quaed vier; God raepte s' uyt het sand, en
Verhief er 't beste van in 't heilige gedrangh
Van d' onverderflickheit. De Moeder weeck den dwangh
Van 't eewige beschick; haer worstlen was geen kanten

---

1) Met klankspeling op die der Kerk; verg. reeds vroeger. 2) Verg. *Tesselschade Roemers en hare vrienden* (Leiden, 1851), blz. 8. 3) Aldaar, blz. 10—13.

In 's Hemels wederwil; sy dreef maer by de kanten
In beider oogen zee. Maer 't werd den Vader bangh,
Van 's Moeders wee en 't sijn; en, omse bey t' ontvaren,
Verdiept' hy 's Moeders zee, met droppen eerst, doen baren,
Bloedt-baren, en gingh t' zeil, van Tessel opwaert aen 1);
En bloede noch dit woord van uyt de laeste stuypen:
Het bloed van vrienden kruypt, daer 't niet en weet te gaen;
't Bloed van een Vader springht, daer 't niet en weet te kruypen.

---

11. Op der Keiseren Medaliën, tot legh-penningen in 't spel verbesight.

Wy wreken, Roomsche 2) volck! het allerley geweld
Der Dieren, over u tot Keiseren gestelt,
Die speelsgewijs uw goed, uw bloed, uw vryheit roofden;
Wy wreken 't Roomsche volck, en spelen met haer hoofden.

---

12. Op de zijdelinge afbeeldingh van my en mijn Vrouw in één blad.

Heiligh zijn de trouwe stralen,
Die sich echte Man en Vrouw,
Door de vreughd en door den rouw,
Wederzijds ten oogh uyt halen;
Maer dit 's heiliger belegh:
Man en Vrouw sien éénen wegh.

---

13. Op de selve.

Broêr en Suster mogen schelen,
Al wat vred' en vrientschap velen 3);

---

1) Met klankspeling op 't eiland. 2) *Romeinsche.* 3) *dulden, toelaten.*

Man en Vrouw niet meer als hier:
Niet de dickte van 't papier.

---

14. Noch.

Schilder, die ons vol genoegen
Soo getreft 1) hebt in dit voegen,
Treckt'er één vel over heen:
Man en Vrouw en zijn maer één.

---

15. Op een schoone sachtsinnige.

Wat heeft sy meer te wenschen,
De schoonste van de Menschen,
Die voor haer eigen erf 2) van jonghs te deele viel
Een wit satijne Lijf met een fluweele Ziel?

---

16. Op de Print van Joffrou Anne Marie Schuı mans, sonder handen uyt-gebeelt, ende door haer selver gesneden.

Waerom berght de Maeghd die handen,
Die noyt wedergaed' en vanden 3)?
't Koper om en om geset
Heeft haer vingeren gesmet,
En sy schroomtse soo te thoonen.
Leser, helpt de schuld verschoonen;
't Is de schuld van d' eerste sneê,
Die sy van haer dagen deê.

---

1) Voor *getroffen*. 2) In de uitgave van 1658: »een eeuw kleet." 3) Thans *vonden*.

---

17. Op de selve.

»Jammer, jammer!" sei de Reden,
Daer dit Meisjen quam getreden,
»Dat soo soeten schepsel lam,
Handeloos ter wereld quam!"
Maer de waerheit sprack er tegen:
»Weest er weinigh in verlegen;
Als het Haeghje wandel-loos,
Als den Amstel handel-loos,
Als de Duynen strandeloos,
Als den Oever sandeloos,
Als de Tiger tandeloos,
Als de Sonne brandeloos,
Als de Minne bandeloos,
Als de Heide landeloos,
Als de Kercken pandeloos,
Als de Merckten mandeloos,
Als de Doosen randeloos,
Als de Boose schandeloos —
Soo is 't Meisjen handeloos."

---

18. De selve.

Handeloos en sonder spraeck,
Uyt een onbewogen kaeck,
Onbewogen als een baeck,
Dat de baren overblaeck',
Als een ancker voor een kraeck 1),
Doof en ongevoelick stae 'ck;
Maer wie is soo sonder smaeck,
Die mijn waerde niet en raeck',
Die van wilde weelde kraeck;
Die mijn stomme stilte laeck',
Die ick niet genoegh en waeck,

1) *vaartuig* ('t Spaansche *caraca*).

Die my, van te grooten vaeck,
Tot een slappe slaepster maeck'?
Wie soo menscheloosen draeck,
Die my nijdelick genaeck'
Met een onverdiende wraeck,
Die mijn eer ten halven staeck',
Die kon lijden dat ick braeck 1),
Of in vier en kolen staeck?
Is 't een dagelickse saeck,
Dat ick oor en oogh vermaeck
Handeloos en sonder spraeck?

---

19. Op de selve.

Stoot af het nijdigh berd 2) en gunt mijn oogh de handen,
Die 't langh van verre siet en lange dreight te vanden.
Stoot niet; al staet de planck er voor,
Ick sie s'er in en op en door.
Bewaertse veil 3) en vast, en van verongelucken:
Geraeckt'er een in stucken,
Wanneer verhaelde men de schad' en waer en hoe?
Daer is geen weergaê toe.

---

20. De selve.

Is het aengesicht vol kerven,
Die en kost de kunst niet derven:
Leser! siet my door de borst,
Des' en is maer koele korst;
Maghs' haer uyterst niet bederven
Die ten uyterst Maeghd wil sterven 4)?

---

1) *brake*, *brak*. 2) *paneel*. 3) *veilig*, waarvan het de grondvorm is. 4) Op dezen versregel zinspeelt Van Baerle in zijn schrijven aan Huygens van Jan. 1634 (Hoofts *Brieven*, IV, blz. 291).

21. Op de sydelinge afbeeldingh van Brosterhuysen.

Veel willen voorwaert uyt, en yeder een verby:
Veel drijven over stier, als tegen wind in ty:
»Ja, ja," seî Brosterhuys, en trock sijn zeiltjen by,
En wenden 't over zy.

---

22. Noch.

Quam de Paus in goud en sy,
En 't scharlaken volck daer by,
En thien Koningen in ly 1),
En te loef 1) een Prins twee dry,
Quam er alle rijck en bly 2);
Brosterhuysen, stil en vry,
Stond gelijck sijn schildery,
Met sijn aensicht over zy,
En saghs' allegaêr verby.

---

23. Noch.

Siet om! »Wat isser?" Ick. »Wie?" Van der Burgh 3) van Leiden.
»Dat mocht my noch verleiden,
En door mijn schildery
Doen lacchen over zy;
Maer quam al 's werelds moy, en all' de blinde bollen,
Die naer den wellust hollen,
En waer ick dat ick schijn, en moght ick dat ick woû,
'k Kroop in dees olyverw, en liet my daer bestollen,
Eer ick my wenden soû."

---

1) *aan lager* en *hooger zij*. 2) *al wat rijk en blij is*. 3) Brosterhuysens bijzondere vriend.

Of Tesselschå verscheen? — »Ay! dat's te teêren zeer;
'k Voel dat ick met panneel en verwen staen 1) en keer!"
En sagh, als of sy *ja* sei?
»O, treedt my daer niet weêr,
'k Waer d' eerste die 't haer na sei."

---

24. Op den eersten Steen van 't niewe Doelhuys in 's Gravenhage,

geleght by Prins Willem van Orange, *'s daeghs voor Biddagh, den* 2 *Decemb.* 1636.

De welgeboren hand, die God sal leeren strijden,
De schutterlicke hand, die schutster heeten moet
Van Hollands Schuttery, van Holland, eens bebloedt,
Nu bloeyend over 't bloed van die sijn bloem benijden
(Sijn vryheit, fiere Bloem!), stelt Holland in verblijden
In 't botten van haer jeught, versorght een vasten voet
Aen Doel en Schuttery; het strijdbare gemoed
Voorseght der wapenschool een struyckeloos 2) bedijden.
Merckt met een witten steen de hoop van desen dagh;
Bidt mergen, Hof en Haegh! dat waerheit werden magh,
Wat nu waer-achtigh is 3). 't Sal aen de hand niet schorten
(Verworpen Hoeck-steen, steunt en stijft het morwe been!)
Haer Doel sal 't voor-hoofd zijn, en Goliath sal storten,
En David sal 't hem doen, en met den eersten steen.

---

25. Een vergeten Paerd.

Mijn Paerd gaet slijten dat men 't siet,
En 't eet en drinckt, en anders niet:
Wat reden is hier uyt te delven?
't Vergaet, om dat het niet vèr-gaet.

---

1) Voor *sta.* 2) *onbelemmerd.* 3) Versta: *naar waarheid zweemt.*

Wat raed? de plaester light op straet:
Verstaet ghy 't niet? 't *ver*-staet sich selven.

---

26. Op het doorschieten van Breda in de belegeringh.

(*Julij—October* 1637.)

Oragnens eigen Stadt 1), 't onschuldige Breda,
Viel sijnen Heer te voet, en riep in 't hert: »Genâ!
Waer toe soo veel Geschuts, en soo veel bloed vergieten?"
't Most plat geschoten zijn, om dat men 't rond sou schieten 2).

---

27. Voor den eersten Beddemaker.

Waer light de wijse man, die 't eerste Bed bedacht?
My lusten hem te eeren
Met witte wol en veêren,
Met schapen-offerand, met swanen-sangh en schacht.
Nu weet ick 't kerckhof niet, nu doen ick 't by 't gedacht,
En send dit dicht uyt sweeren 3)
Op sijn versteende 4) Heeren,
En op haer achtereen ondanckbare geslacht,
Indien hy anders light als kostelick en sacht;
't En zy sy selver leggen
Op haspelen en dreggen,
En datter yemand by te bedd' op light en lacht 5),
Soo is 6) mijn vloeck volbracht.

---

1) Als van de Nederlandsche Nassaus geërfde Heerlijkheid. 2) *in zijn macht krijgen*. 3) *vloeken*. 4) *verharde*, *ongevoelige*. 5) *ligt te lachen*. 6) Versta: *Dan toch ware*.

(1 6 3 8.)

28. Dry uer-wercken.

Jan treckt sijn streng en swijght, en antwoordt maer gevraeght;
Joost kakelt schielick op, of 't doncker is of daeght;
Jaep is noyt seggens sat, al had hy nacht en dagh werck:
Jan is een Wijser, Joost een Wecker, Jaep een Slagh-werck.

---

29. Een Waen wijse.

De wijser van de Kerck staet helder voor ons' oogen.
Jaep siet hem sonder bril soo duydelick als wy,
En segt, hy siet'er geen. Hoe komt hy soo bedrogen?
Om datter, meent de Geck, geen wijser is als hy.

---

30. Oude mans liefde.

Wat schaedt den ouden dagh aen 't vryen of 't gesoen?
Brandt niet het dorre hout veel lichter als het groen 1)?
(*Au païs de Ter Goes, le 7e Juillet* 1638.)

(1 6 3 9.)

31. Toe-maet op het „Lof der Vrouwen" van Dr. Beverwijck 2).

Geleerde Beverwijck! ick heb u noch te leeren:
Vergeeft mijn achter-klap 3): Ick moet u Boeck vermeeren,
En klappen achter aen, dat by u, of ick mis,
Niet 4) willens onversint en onbeschreven is.

---

1) Naar Petrarcha's door Huygens zelf aangehaalden vers-regel: *Arsi più, quanto fui men verde legno.* 2) De bekende Dordsche geneesheer en schrijver. 3) *na-praat.* 4) Thans *niets.*

Carmenta kost geen Duytsch, 't en is haer niet te wijten,
Uytheemsche letteren en konden ons niet bijten;
Maer 't broeckeloos geslacht, haer' afkomst' hier te land
Heeft onse wortelen van 't spreken eerst geplant.
Let op het grootst gerucht: de Haenen mogen kraeyen,
De Hoenders kakelen; de beste Papegaeyen
Zijn wijfjens. Wilt ghy meer? De konst heet Moeder-tael,
Niet Vader-tael. Noch meer? Het swaerst van altemael
Stelt mijn vermoeden vast: Het schrijven van de wetten
Is Mannen-werck van ouds; maer siet de loose sletten,
Hoe hebben sy haer leed gewroken by geval?
't Komt op één Letter aen: Wijf en wijs, Man en mal.

---

32. Oprecht bedrogh.

Jeroen de Logenaer
Seght: hy lieght, en 't is waer.
Siet, hoe Jeroen bedrieght:
Hy seght waer, en hy lieght.

(1640.)

33. Ja noch Neen.

In eenen ringh van 7 Joffrouwen, die my verboden te verreisen 1).

't Geschakelde geweld van t' samen seven Steenen,
Zeil-steenen 2) geens-gelijck,
Bestondt my onverhoeds te klemmen en verbeenen 3),
En spande soo gelijck,
Soo eenigh aller zijds, dat, waer ick 't voorhoofd keerde,
't Eenparige gerock 4)
Mijn hert in twijffel hiel, wie 't min of meer verheerde,
Wie 't slap of stracker trock.

1) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, blz. 24. 2) Anders *magneeten*. 3) *verstijven*; zie vroeger. 4) *geruk*.

Soo hanght de stale kist, daer in 1) der loose leden
Afgodelick geraemt' 2)
Sijn wondre galgh beslaept, en al de oude reden
Van swaer en licht beschaemt.
Wat meende dit verraed? — Men wilde my doen willen;
En wild' ick, soo verkracht?
O neen, mijn wil, in 't eerst weêr-wil van seven willen,
Had nu geen willens macht.
Zeil-steenen van ontsagh, vier en dry paer schoon' oogen,
Almachtiger gesternt
Dan al dat oogen in het Hemel-hol be-oogen,
In eene strael getwernt 3),
Ick ben nu wil-loos stael, en kan noch steegh 4) noch mildt zijn
Beveelt ghy, dat het zy,
't Geen ick niet willen wil, en moet'er yet gewilt zijn,
Wilt dat ghy wilt, voor my.

---

34. Van droncke Jan.

Als Jan vol druyven is, vol honigh-nat 5), vol biers,
Vol allerhande vochts, dan is hy eerst vol viers;
Als Jan sijn beenen staen en waggelen, als palen
Die rot zijn, kan hy eerst de kloeckste achterhalen;
Als Jan sijn handen staen en beven als een blad,
Dan kan hy yeder een begrijpen, waer hy vatt';
Als Jan sijn tongh begeeft, dan kan hy, onder 't lispen,
Als onberispelick, een yeder een berispen.
Dàt's wonder; maer dit niet: Als Jan niet staen en kan,
Dan komender ontheupt' en kreuple kindren van.

---

1) Thans *waarin*. 2) Versta: dat van Mohammed, die, naar de overlevering, onbegraven in een ijzeren kist tusschen zes zeilsteenen in de lucht hangt. 3) *zaam-gedraaid* (verg. 't Hoogd. *gezwirnt*). 4) *stug, stuursch*. 5) *meê* of *honigdrank*.

---

35. Tegen Trijn.

Ick Trijn, de boose pry? dat koste my mijn leven!
Als ick se noemen hoor, begint mijn hert te beven.
Maer Jan die wilder aen: ick stel 't hem in sijn' keur 1);
Dan, gaeter Jan meê deur, soo gaeter Jan meê 2) *deur*.

---

36. Aen de Sneew.

Droogh water, koele wol, wit roet, gehackte veêren!
Weest welkom boven op mijn besten hoed en kleêren:
Ick sie niet, hoe men u met reden haten soû,
Die ons van boven brenght de warmte met de koû.

---

37. Voor een Boeck, aen Joffrou Anna Roemers.

De Schrijver van dit Boeck, beschrijver van dit blad,
Bad Roemers oudste kind sijn Leserin te wesen:
En soo sy 't schrappen wil met een doorgaende klad,
Bekent hy voor-de-hand 3) het vonnis welgewesen:
Sijn voornaem is een C, sijn toenaem is een H,
Sijn bynaem: Eewigh vriend van Ann' en Tesselschâ.

---

38. Op de dood van Vrouw 4) Anna Kellegrew,

verdroncken onder de Brugge van Londen
den 16 *Julii*, 1641.

Haer hert was enckel Stael in Eer en Trouw gekloncken,
Haer Tuyten 5) enckel Goud, maer die 't Goud overbloncken;
Haer Lippen hoogh Corael, elck Oogh een Diamant,
In kassen van Yvoor op 't silvre Lijf geplant.

---

1) *ik laat dat aan hem zelf over.* 2) *tevens.* 3) *bij voorraad.* 4) Thans zou men *mevrouw* zeggen, of, in advertentiestijl, *vrouwe.* 5) *lokken.*

Goud, Silver, Diamant, Yvoor, Stael, en Coralen,
Al Aerde, trock ter Aerd, en socht om 't seerst te dalen.
De Ziel, die 't al alleen vlugh houden kost en vlot,
Rees op tot haren God,
En luste niet te drincken;
Hoe sou de romp 1) niet *sincken?*
Nu leeft sy rompeloos; maer Gods gerechtigheit
Is borge voor het pack van ziel en romp bewesen;
En 't hoofd is opwaert aen, God is tot God geresen,
Om ziel en romp tot een en bey ter eewigheyt
Het steile pad te wijsen;
Hoe sou de romp niet *rijsen?*

---

39. Aen haer Schilderije 2) in mijn besit.

Nu leeft, mijn' Oly-verw! nu duert voor lange jaren:
Uw schoon oorspronckelick drijft in de silte baren,
Verdreven door de dood, vertroetelt en vermoort,
En door haer koude hand in water-verw gesmoort.

---

40. Rust op Hofwijck 3).

Hoort armen, en hoort rijcken!
En komt niet naer my kijcken,
Met stuypen 4) en met strijcken,
Om bruyloften of lijcken,
Om borstweeren of dijcken,
Of gorsingen of slijcken,
Om Landen of om Rijcken
Te helpen vergelijcken;
Om geen van diergelijcken:
'k Ben hier om 't *Hof* te *wijcken.*

---

1) Voor *lijf, lijk.* 2) *afbeelding.* 3) Zijn buiten aan de Leidsche Vaart; zie later zijn gedicht van dien naam, en aant. 1 aldaar. 4) *buigen.*

41. Onschuld.

Dirck schrijft niet 1) goeds, of 't heet gestolen
Uyt boecken der geleerde Scholen:
Macr is Dirck schuldigh aen 't bedrogh 2)?
't Is niet gestolen; 't staet'er noch.

---

42. Een beroyde.

Ghy seght al: »spaert, soo langh ghy leeft, wat;
Wie weet hoe langh ghy hebt te leven?"
Gaet rijcke luy die lesse geven,
S' en past my niet; die spaert, die heeft wat.

---

43. Jan's Vrede-mael.

Jan, sijner Vyanden en aller onvreê sat,
Heeft s' eens gesamentlick by een te gast gehadt,
En heeftse Duyvelsbrood 3), dat lekker mal, gegeven:
Nu ist er peis, en al *vergeten* en *vergeven* 4)

---

44. Op het graf van Jan Canuyt, een droncken Brouwers Soon.

De Jonge Jan Can-uyt light onder desen Sarck;
Weest niet te seer verwondert:
Al was hy jongh en starck,
Hy was een *Hopmans* Soon, een Hop-man over hondert.

---

1) Thans *niets*. 2) Rijmshalve maar min gelukkig voor *diefstal*, *misdrijf*. 3) Anders *paddestoelen* of *champignons*. 4) Versta: *doodgegeten* en *vergiftigd*.

45. Wijsheit schaers.

God 1) wierd in 't stroo besocht uyt Oosten by 2) dry Wijsen:
Wie souder nu in Oost of Westen noch dry wijsen 3)?

---

46. Te veel mistrouwens.

Men rekent meestendeel een anders Spel naer 't sijn:
't En is geen vrome man, die meent er geen 4) en zijn.

---

47. Een gehangen Dief.

Het leven heeft somtijds, somtijds de dood een val;
Laet mijne niemant wijten:
't Geviel tot sijner tijd, en
Ick bender soo maer aen gekomen by geval.

---

48. De selve.

Leert dese les van my, ô vlieger in den wind!
O Springer, die den kost met hoogh opstuyten wint!
O Menschen en ô Sneppen!
Wacht u voor 't onderscheppen.

---

49. De selve.

Ick heb wel met een Touw een venster uytgevlogen,
En mijnen Waerd bedrogen;

---

1) God de Zoon, te Bethlehem. 2) *door*. 3) Karaktermatig voegde Bilderdijk er bij: »Of wie van hen, die thans den naam van Wijzen voeren, Zou om zijn God en Vorst een enklen voet verroeren?" — 4) *Vromen* namelijk.

Maer hier en sagh ick niet, hoe ick my redden soû:
Daer quam een knoop in 't Touw.

---

50. De selve.

Waer ick in 't stroo verwert, ick raeckten uyt den strick:
Maer dese valt my wat te dick;
Soo moet ick 't heel gelagh betalen in de duynen 1).
De Duyvel hael de kennip-tuynen!

---

51. De selve.

Goê luyden! vint niet vreemd, al praet ick hier niet veel:
Ick heb een zeere keel.

---

52. De selve.

O ghy boosen, en ghy vromen!
Menigh stichtelick sermoen
Sou 'ck van desen preêck-stoel doen,
Kost ick aen mijn aessem komen.

---

53. De selve.

Ick heb op geld en goed gegaen;
Maer 't sou my nu veel schelen,
Ick hadde meer profijts gedaen
Met kennip-zaed te stelen.

---

1) Versta: op den galgenbelt of heuvel, bij den Haag.

---

54. De selve.

'k Heb touw om 't lijf geproeft, om handen, om van als 1).
Maer 't swaerste valt, om hals.

---

55. De selve.

Siet, vrome Borgery! die man moet sich bedriegen,
Die van sijn grond wil gaen, en swemmen kan noch vliegen.

---

56. Een Koortsige in 't sweet.

Ick legg' in 't klevend nat, ick legg' in 't levend vier,
't En kan in Pluto's bed niet banger zijn als hier:
Nu weet ick, hoe 't die liên 2) in 't vet en 't vierigh maken;
Ick sweer mijn leven aen geen valsche munt te raken.

---

57. Een koortsigh Poëet in 't sweet.

Het wilder t' samen uyt met dese klamme sweet, en
Al wat ick heb geleert,
En wat ick meen te weten.
Ick hoev geen heeter heerd;
Al waer ick min gedeckt, ick soû wel versen swèeten.

---

58. Aen Joffrouw Utricia Ogle 3).

Ick hebber soo veel aen te sien,
Soo soeten keur van dingen,
Dat icker niet ontrent en dien,
Soud' ickse hooren singen.

---

1) *alles.* 2) Versta: de in kokende oly geworpen valsche munters. 3) Zie *Tesselschade Roemers*, blz. 37.

Ick hoor soo veel, als ickse sie,
Soo wonderlick om hooren,
Dat ick mijn oogen 't sien verbiê,
En sie maer door mijn ooren.
In 't einde segg' ick: »Ogeltje!
Ghy, tooverende vogeltje,
Of singht, en laet my henen gaen,
Of swijght, en laet my stenen staen 1)."
Sy swijght en singht, ick sta en ga:
»Neen, Ogeltje! singht voort; ick sta:
'k Wil liever staen en sterven,
Dan gaen, en gaen u derven."

---

59. Van de selve.

't Is geen Ogel, na die gorgel;
't Scheelt één letter: 't Is een Orgel.

---

60. Onder haer gesangh.

»Ick hoor en ick sie",
Soo seggense, die
Te recht moeten komen.
Bey werdt *my* benomen:
'k Heb oogen, noch oor',
Ick sie noch en hoor;
Hoe sal ick het maken
Om t' recht te geraken?

---

61. Aen een grijse Vrijer.

Ghy seght: ick maeck u swart in aller meisjens oogen,
En stoot uw vryen om; maer, Teeuw 2)! ghy zijt bedrogen;

1) *staan zuchten.* 2) Voor *Teeuwis,* d. i. *Mattheus.*

De schuld is buyten my: de Tijd is 't die u laeckt:
Die heeft u boven wit en onder swart gemaeckt.

---

62. Quâ Neel op haer doodbed.

Goê Jan begon te schreyen, en sei: »Neeltje lief, moete we scheyen?"
»Daer hebj' op sitten beyen, en, als kax1), seise, nu wilje schreyen."
Siet, hoe wy blijven steken en vergaen in onse gebreken:
Quâ Neel kan qualick2) spreken, en noch kanse qualick3) spreken.

63. Op mijne Gedichten te Bodbergh 4).

Wacht geen Mirakelen, mijn' lesers, leêge lieden!
In 'tgeen dit Leger baert; de Kap-stock en de Keuvel
Zijn hier in volle kracht: Mirakelen geschieden
Te Bot-bergh min noch meer als binnen Scherpen-heuvel 5).

---

64. Jan en Neel.

Jan lieght en Neel lieght, elck om prijs:
D'een macckt den anderen wat wijs 6);
Bedenckt, of Neel moet konnen kaken 7),
Die malle Jan *wat* 8) wijs kan maken!

---

65. Jan en Trijn.

Jan tuchte Trijn, sijn lompe wijf, naer Haegsch' en hoofschen aerd,
En seide: »Lief! al gaet ghy juyst niet kostelick bepeerelt,
Bekant, beringht, bediamant, ick woû maer, dat ghy waert
Wat geestiger, wat aerdiger, en wat meer van de weerelt."

---

1) *voor de leus.* 2) *nauwlijks* 3) *kwaad.* 4) In de legerplaats, als 's Prinsen Secretaris. 5) In Zuid-Brabant, door de befaamde wonderdadige Madonna. 6) *diets.* 7) *praten.* 8) *een beetjen.*

»Hoe? Geest, en Aerd?" seî Trijn daer op, met een verbolgen wesen,
»En van of uyt de wereld, Jan? — dat mooght ghy selver wesen."

---

66. Jan en Griet.

Jan loofde Griet tot in den Hemel,
En voor de vreughd van éénen nacht
Beloofden haer meer dan een Kemel
Aen Goud sou dragen t' eener dracht,
En meende Griet hem had gelooft.
Wat haest had onse Griet?
»Die my te veel looft en gelooft 1),"
Seys', »en geloov' ick niet."

---

67. Ketter-branden.

't Was misverstand
Al dat gebrand
Om trouw en waerheit.
Die vlam gaf klaerheit:
Van één te vier
Ontstack'er vier.

---

68. Viese vuyle Pier.

Pier stinckt door seven eicken deuren,
En kijft om kleine quade geuren;
Pier is een averechts gesel:
Hy rieckt te qualick en te wèl 2).

---

1) *belooft.* 2) Versta: *heeft te viezen stank en te scherpen reuk.*

69. Misgevry.

Jan meent, ick over Magdaleen,
Sijn malle dochter, vry;
Jan heeft gelijck, ten naesten by,
Ick vryer over heen.

---

70. Schoon weêr en kinderen.

Schoon kindren in de wiegen,
Schoon weder op de straet,
Zijn bey van één gelaet 1).
My dunckt 't en kan niet liegen,
Hoe 't yemand hebben will':
Haer schoonst is, droog en stil.

---

71. Lacchen.

Het lacchen heeft geen weêrgâ, Griet!
Daer rijmt op 't woord van lacchen, niet.

---

72. Aen Aert de Geck.

De Man is 't Hoofd des Wijfs; wat seght ghy, Meester Aert?
My dunckt, uw Wijf en is met 't Hoofd niet wel bewaert.

---

73. Een leggend Leger.

Men magh het wel te recht den naem van Leger geven:
Die hier wat heeft te doen en kost niet leêger leven.

---

1) *aard, bestaan.*

74. Aen een bedorven Kinds Vader.

Uw lichte Soon, die noyt en docht 1),
Verteert by hoopen, dagh op dagh;
Ick weet niet, waer hy 't laten magh,
Maer weet wel, waer ghy 't laten moght.

---

75. Kleet en Man.

De Snijders Winckel en het Hof
Staen strijdigh om den hooghsten lof;
Wie dunckt u, dat van tweên de beste konste kan?
Daer maeckt de Man het Kleet, hier maeckt het Kleet den Man.

---

76. Een verloopen Schilder.

Jan Klad heeft doecken en panneelen
Besmeert voor uyterste Juweelen,
Ter wijcke van een harden stoot,
Of Schud-je-beurs, den hooghsten nood;
De kistemaker en de wever,
Vermoeit van 't geldeloos gelever,
Vervolgen hem voor doeck en planck,
By pleitery ter Schepenbanck 2).
't Goet gaet ter merckt, en kan niet gellen 3):
Men tast hem endtlick aen de vellen:
De mantel wegh, de kleeren uyt:
Daer schiet niet over als de huyt;
Noch vindt hy Drinckebroêrs en Snollen,
Die s' hem uyt medelijden vollen 4),
En helpen den verloren man
Sijn leed verdrincken in een kan.
Jan Klad is konstelick verwildert;
Hy heeft sijn selven *uyt*-geschildert.

---

1) *deugde.* 2) Waar 't Gerecht berustte. 3) Thans *gelden*; verg. *mellen* voor ons *melden*, enz. 4) *vullen*

---

77. Jan en Anne.

Jan heeft een dicken buyck, en gaeter over quijnen,
Tot dat hy sal verdwijnen;
Ann' heeft een platten buyck, en wenschte dat hy rond,
Als Jan sijn trommel, stond.
Noch kijvens' altijd schier,
Sy krabbelt hem, hy slaet'er 1);
Sy tieren nacht en dagh. en 't hylick heeft geen tier.
De reden is bekent; want Jan vergaet aen 't water,
En Anne sterft aen 't vier.

---

78. Kees.

Kees beuckt sijn Wijf dicht en dun, na haer wercken;
En seit: »een Tangh past heel wel op een vercken."

---

79. Goede Jan.

Jan wierd gewaerschouwt van 2) sijn Wijf,
Als ofse malde met haer lijf,
En dat men, onder uyt haer deken,
Dry of vier beenen had sien steken;
Maer Jan, goed Man, gelijck sijn Vrouw,
Sloegh alles in de beste vouw,
En sei: »loop luydjes! maeckt geen moetten 3),
Mijn Wijfjen heeft vier witte voeten."

---

80. Klaes met sijn uerwerck.

Klaes light en futselt met sijn slagh-werck,
Gestadigh isser stellen aen:
't Schijnt dat hy 't eerst moet leeren gaen.
Is dat een uerwerck? 't is een dagh-werck.

---

1) *haar*. 2) *nopens, wegens*. 3) *moeite*.

81. Een Matroos.

De Broecken voor de Sielen 1):
Een Huys-vrouw of een leur;
Ick ben gewent te kielen;
't Wijf moet'er onder deur.

---

82. Een 2) op sijn toekomende Graf.

Hier light mijn bed gemaeckt; seght niet: ruym tijds genoegh;
Seght: mogelick één uer of menigh jaer te vroegh.

---

83. Te Lande best.

Laetse by quaedt weder varen,
Die noyt van de reê en waren;
Luyden wijs van wedervaren
Sullen niet licht weder varen.

---

84. Een valsch Munter in schildery gehangen.

Dewijl het Schepenen belieft heeft, in haer Zetel 3),
Hier hangh ick en verstijf in d' Olie op een planck;
Wat nood ist? beter hier bevrosen jaren langk,
Dan één warm uer gedoyt in een besmeerden ketel.

---

85. Recipe.

Die in der sieckten baren
Altoos wil spoedigh varen,
Voor allen dit besint:
Voorwind is achter wind.

---

1) *vrouwen-keurs* of *lijfjen*. 2) *Iemand*. 3) *recht-stoel*.

86. Van suffe Jan.

Jan Suf doet met sijn hoofd
Meer, dan hy in sijn jeughd met bey sijn voeten deé.
Wie had dat oyt gelooft?
't Hoofd en 't verstand staen stil, en Jan Suf *loopt er meé.*

---

87. Jan en Griets Vryagië.

»Wel, Griet! sal 't nummer 1) zijn?" seî Jan,
»Ick doe soo trouw al wat ick kan,
Ick hebje nouw soo langh, als vriend,
In alle nedrigheit gedient,
En dienje noch." »'t Is waer," seî Griet,
»Je dientme, maer je dient 2) me niet."

---

88. Van Jan en Trijn.

Trijn light Jan in sijn hoofd by dagen en by nachten,
Trijn light hem op sijn tongh, Trijn light in sijn gedachten;
Trijn light hem in sijn wegh in 't slapen altemet;
Trijn light hem allesins, behalven in sijn bed.

---

89. Voor Klaes.

Wat quelt ghy Klaes, den Vromen Man?
Hy wil, en kan u niet betalen;
't En is geen schelm, waer soud' hy 't halen?
Een schelm, die meer doet als hy kan.

---

90. Van goede Teun.

Teun heeft een Maeghd getrouwt, en laets' altoos soo blijven;
Om ofs' hem moght bekijven;

---

1) Plat-Hollandsch voor *nimmer.* 2) *lijkt.*

Want die wil wesen wel bemint,
Laet alle dingen soo hy 't vindt.

91. De tweede Tessels-Schade 1).

Is Tessel op het pad na Roomen van Geneven?
Is d' afgelockte Ziel in 't poppe-goed verwert?
Heeft Menschen-mymeringh bekropen 't hooge hert?
Heeft Papen duyster licht Gods licht er uytgedreven?
Is haer wel-wetenheit in 't doncker uyt gewreven?
Is in haer dampigh oogh de witte reden swart?
Het rechte spoor te slecht, het sachte jock te hard?
Is Roemers Roomens kind? o Roemer! die dit leven,
Dit slijck gewisselt hebt voor 't eewige besit
Van 't eewige besien, wat toenaem geeft ghy dit,
Dit Schip en goeds verlies, eer 't ancker' of ontlade?
Sy soeckt u, maer een mal, een stal-licht 2) leidt haer mis;
Haer naeld is 't Noorden quijt; sy zeilt maer by de gis.
O, min als Tesselschå! o, meer als Tessels schade!

92. Graf-schrift van een oud Soldaet.

Hier light een Hop-man dood,
Gestorven naeckt en blood
Van middelen, van krachten,
Van wachten [1]), wachten [2]), wachten [3])
En van hem niet te wachten [4]).

[1]) Op versterf ende bevoorderingh. [2]) Waken. [3]) Bescheid doen. [4]) Voor een kogel.

93. Op een leelicke aen de Kinder-pocken.

Of oud of jongh, of rijck of bloote 3),
Met pocken moeter elck eens aen:

1) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, bl. 44. 2) *dwaallicht.* 3) *arme.*

Neel was te leelick voor de groote,
De kleine kost sy niet ontgaen.

---

94. Jans Wijf geschildert.

Jan woû dat elck sijn schraele wijf beloegh 1),
En vraeghde staegh: »hoe komt de pry soo mager?"
Nu s' uytgeschildert is, vraeght sy den vrager:
»Dit 's Olie-verw, is 't noch niet vet genoegh?"

---

95. Op Heer Jans woest gepreêck.

Heer 2) Jan op stoel staet, preêckt, en pleit,
Met groot geweld van hals en handen:
Wat hebjer tegen, Mans verstanden?
Heer Jan bewijst 3) al wat hy seît.

---

96. Op een Bultenaers langhwijligh gepraet.

Al voeld' ick Pieter Bult in 't seggen wat verwarmen,
Sijn seggen, hoopten ick, sou kortjens zijn, als hy;
Maer hoe misrekent en hoe avrechts was ick bly!
Sijn seggen viel in 't gaen soo langh schier als sijn armen.

---

97. Op Jan den tuyscher 4).

Jan steenight 5) sijn verdoemde Beurs,
Verspeelt met steenen geld en kleêren,
Sijn eigen broeck, sijn vrouwen keurs:
Men magh sijn kinderen wel leeren,
Met alle Menschen te *verkeeren* 6).

---

1) Thans *belachte.* 2) Als pastoors-titel. 3) In den zin van *aanwijzen.* 4) *speler, dobbelaar.* 5) Met dobbelsteenen nam. 6) *op 't verkeerbord spelen,* met klankspeling op *omgaan.*

98. De selve.

»Wat magh het volckje leggen tobbelen 1),
Om geld op geld, en goed op goed?"
Seî Jan: »ick weet een lichter voet,
Om al mijn goetje te *verdobbelen* 2).

99. Versoeningh.

Neel wil versoenen met haer man,
Om al dat pruylen heeten kan;
Sy soeckt te graeuwen, om te groenen;
»Maer," seght haer man, »al weêr versoenen?
Al weêr versoenen, Neel! al weêr?
Die heel versoent is, kan niet meer."

100. Op „verstaeje 't wel."

»Verstaeje 't wel?" is 't derde woord,
Dat m' uyt uw tater-kaecken 3) hoort:
Wat 's van dat onnut praet-verlengen?
Soo moet men 't sien te pas te brengen:
Uw Wijf is licht en glad van vel,
Kai moichalis 4); verstaeje 't wel?

101. Van Jan met sijn Dochter.

Jan holp sijn Dochter aen een man,
En seîd'er dusent deughden van;
Hoe soo? sy was met kind: hy brochter
Te kerck voor een vol-maeckte Dochter.

---

1) Herhalingsvorm van *tobben*. 2) Met klankspeling op *verdubbelen*. 3) *babbelmuil*. 4) Grieksch voor »*en hoerachtig*."

102. Ruyters bescheit.

Ick vraegd' een Krijger welbereên:
»Ho, Ruyter! wat zijt ghy voor een?"
De Ruyter had sijn antwoord reê:
»'k Ben geen voor een, 'k ben een voor twee."

---

103. Verloren Lessen.

Ick sie, mijn preêken heeft geen geloof;
Ghy laet my spreken, en drinckt u doof:
My lust niet langer vergeefs te praten;
Wilt ghy 't niet laten, ghy mooght het laten.

---

104. Van Dirck en sijn Wijf aen 't Verkeerbert.

Dirck speelde met sijn wijf met schijven;
En dat Verkeer liep soo verkeert,
Dat sy den man schier had verheert.
In 't lest begonnen sy te kijven,
Oock eenigh handspel te bedrijven,
Gelijck men de quaê honden leert;
En doe verloor sy 't met twee vijven 1).

---

105. De gesonde Roos in 't aensichte van Tessel-schade.

Waer Tesselscha niet sieck, sy waer niet om genesen:
Maer 't is de sieckte niet, die van 't ontsteken bloed
Den purpren naem behoudt; langh heeft haer trotse voet
Die voncken van de jeughd vertreden en verwesen.
Een ongeveinsde vriend heeft suchtende bewesen
Sijn mededoogend leed in haer verstuyckt gemoed;

1) Versta: *vuisten.*

En 't heeft haer hert geroert; en al dat schaemte doet
In eerbaer' aderen is in haer wangh geresen.
Dat 's d' onverboedse blos, die, door haer heldre huyt,
Haer tuchtelicke ziel aensienlick 1) meldt en duydt,
En buyten wanhoop stelt; 't gemoed bestaet te heelen,
Dat sijn verstuycken voelt. O, koele, blancke Weeûw!
Laet niet het hooge rood uw lijdsaemheit verveelen;
De lijf-verw van de deughd zijn Roosen in de Sneeuw.

---

106. Aen Barlæus, voor mijn bestraffingh over Tesselschades misgeloove 2).

Sy neem' het soo sy wil, mijn' Weduw'; 't zy voor baffen,
Voor baffen als ick spreeck, voor quetsen als ick salv',
Of my voor herten-beul, voor arger als Duc d'Alv';
Barlææ 3), wijser vriend! ick wil, ick moetse straffen,
Soo langh haer siecke mond soo voddigen, soo laffen,
Soo vuylen spijse smaeckt; soo langh sy 't Roomsche Kalf 4)
Behippelt of bestuypt 5), en eert het heel of half,
En heeft mijn vriendschap niet als Gal en Eéck 6) te schaffen;
Gesonde Gal en Eéck, die rotte wonden kuyst 7).
Den oorboor 8) moet van 't hoofd in 't hert door d' ooren booren:
Sy neem' het soo sy wil: ick sny wel in een puyst,
Daer 't leven locht vereischt, en onder dreight te smooren;
Het vleyen is een gunst van doodelick gerief:
Ick spaer de roede niet, ick heb het kind te lief.

---

107. Op de Dicht-konst van Jan Vos, Glasemaker.

De Glasemakers hand,
Die jonge Lauren plant,
Aèn Amstels glase plasschen,
Die t' sijner ondood 9) wasschen 10),

---

1) *zichtbaar.* 2) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, bladz. 44. 3) Latijnsche vocatief of aanroeps-naamval van *Barlæus.* 4) Versta: *den afgod.* 5) *beneigt.* 6) *edik, azijn.* 7) *zuivert.* 8) *nut,* met klankspeling op *boor.* 9) *onsterfelijkheid.* 10) Voor *wassen, groeyen,*

Is dichtend' soo sy was
In 't dichten 1) van 't Gelas 2):
Dicht en doorluchtigh waren
Haer ambachts eerste waeren,
Doorluchtigh dight en fijn,
En Spiegel-glasigh zijn
Haer onvoorsiensche dichten;
Sy spiegelen, sy lichten,
Sy strecken voor een Bril.
Men dichte soo men wil,
My dunckt, het beste Dicht is,
Dat helder, fijn, en dicht is.

---

108. Geen Wijf.

Onse Anne, onse oude hylick-prijster,
Vermaent my tienmael alle daegh:
»Waerom en vraeghje na geen vrijster?"
Om dat ick na geen wijf en vraegh.

---

109. Trijn van haer Man.

Trijn liet haer droncken man alleen,
En seî: »ick wil my gaen vertreên,
Wat soud' ick by dien Geck doen?
Schoon ick hem voor sijn beck soen,
Ick kan niet by hem dure,
Hy heeft een quâ nat-ure."

---

110. Gegeven Wijn.

Jan schonck, dat hem geschoncken was,
En seîde: »Maets! drinckt vol en ras,
't Kan niet van d' ongesonde zijn,
Voor seker 't is gesonde 3) wijn.

---

1) *dichtmaken*. 2) *glas*. 3) *gezonden*.

111. Klaes van sijn Wijf.

»Och! of mijn wijf," sei Klaes, »maer eens en baerde 's jaers!
Maer sy baert 1) alle daegh; dat 's al te veel gebaers!"

---

112. Al te gaeuw 2) ondienstigh.

Prijst niet te ras een gaeuwen knecht,
All' al te gaeuw en is niet goed;
Een gaeuwe doet al wat ghy seght;
Een gaeuwer seght al wat ghy doet.

---

113. Van Jan hoerenkind.

Jan is een kuycken van
Een lichte ondichte Hoer.
Hy magh wel seggen, Jan:
Daer is niet booser dan
De Duyvel en *sijn* moêr.

---

114. Houwelicks goed van Klaes en Neel.

Klaes had noch seven kinderen; het achtste was onder der aerden;
Neel had twee blonde dochtertjes, daer toe den buyck vol beens.
Dit volckje raeckten eens,
En, doe sy t' samen paerden,
Soo maeckten sy haer rekening, als dat sy ten houwelick brachten:
Twee blancken, met een dicketon 3), en seven stucken van achten.

---

115. Aen de Vrouwe Drostinne van Muyden 4) met een stuck wilds.

Verwijt my d'ontrouw niet van 't willige beloven,
Moetwilligh onvoldaen; beschuldight meer de smert

---

1) *tiert, raast.* 2) In den tweeledigen zin van *vaardig* en *schrander.* 3) *ducaton.* 4) P. Cz. Hooft's vrouw.

Van mijn te rauwen zeer, dat rijpen wil noch roven 1):
Kom ick te Muyden niet, ick kom'er met mijn *hert.*

116. Jan geslagen.

Jan gaet aen een blaeuw oogh, en seght m'hem niet geraeckt heît:
Maer dat het (en 't is waer) een soort is van Geraecktheit.

117. De selve.

Jan heeft een mallen strijt
Verloren tegens Fy;
En seght, met allen spijt,
Aen alle, die na by
Sijn ongeluck beklagen:
»Wijck, goede vrienden, wijck!
Ick moet mijn leed verdragen;"
En 't heet een Popelsy 2). My dunckt hy heeft gelijck,
Goed man, hy is geslagen 3).

118. Aen een Roomsch-gesinde.

Mijn lieve Paepsche vriend, die den Baillieu in 't oogh zijt 4),
Wat noodt ghy my te Mis, en seght: »gaet meê, 't is Hooghtijd?"
Ick weet een beter mael, verdwaelt schaep, als ghy zijt!
Komt, gaet met my te Kerck, en wordt wijs, 't is hoogh tijd.

119. Pieters Lof.

Een Man kan bloô en snoô en gierigh zijn,
Een Man kan vuyl en goor zijn als een zwijn,
Een Man kan mal van hoofd zijn en van wesen;
En Pieter is al, dat een Man kan wesen.

1) *een roof zetten.* 2) *apoplexy* of *beroerte.* 3) Met klankspeling op *door een beroerte getroffen.* 4) Versta: *bij den rechter in 't oog loopt, bekend staat.*

120. Slechte Wijngift.

Weet ghy, wat uw schenkagië schort?
De wijn is langh, de ton is kort.

---

121. Op Jan en sijn uerwerck.

Jans Wijser hapert alle daegh,
Hy stelt hem of ontstelt hem staegh,
En soud hy gaen, hy moet hem leiden:
Wie is de Wijser van haer beiden?

---

122. Rechts-plegingh.

Mijn Advocaet seî: »goede knecht!
Vreest niet, ick help u ras te Recht."
Hy heeft oock niet gelogen; maer
't Verlies in Recht valt nu soo swaer,
Dat my mijn schulden overstolpen 1);
Is dat een Man te recht geholpen?

---

123. Klaesens 2) uerwerck.

Klaes klopt sijn Huys-vrouw eens op seker uer in daghwerck,
En doolt noyt in de klock: sijn Huys-vrouw is sijn slaghwerck.

---

124. Gijs naer de Galgh.

Gijs gingh meê stelen pot en pan;
In 't meêgaen wiert hy meê gevangen.
Nu gaet hy met sijn mackers hangen?
Wat is Gijs een meêgaende Man!

---

1) *overstulpen, overstelpen*. 2) Voor *Klaasen*, d. i. *van Klaas*.

125. Aen droncke Jan.

Jan, droncke Jan, spreeckt my om geld soo dol aen,
Als of het my het leven kosten sou,
Soo ick 't niet stracks en schudden uyt de mouw:
»Vergeeft my, Jan! ick sagh u niet voor vol aen."

126. Verckens vleesch en Eyeren.

Ghy vraeght, waerom een Ey naer 't vuyle voedsel smaeckt,
En niet het Vercken vleesch; daer doch die beesten leggen
En wentelen in dreck, by mensch en beest gemaeckt:
Maer proeft een Verckens Ey, ghy sult wel anders seggen.

127. Jan voor sijn Wijf.

»Klaes!" seide Jan, »ick kom u Vrouwtje wat vermaken."
»Vermaken?" seide Klaes, »ick danck u voor de gunst;
Maer, Jan buer! ey, begint van boven met de kunst;
't Gaet onder tamelick, kont ghy maer 't hoofd vermaken!"

128. Op Ael.

Ael wint den kost ruym met haer lijf,
En packt daer boven schijf op schijf;
Ael staet in brand, en Ael en karmt niet:
Wat souse karmen? Brand en armt niet.

129. Mis-geloof.

God leidt ons door het brood, dat boose Menschen maken,
Tot 's Hemels eewigh Brood; Blind Roomen walght daer van,
En smoort in 's menschen Brood. O, Paus! ô, arme Man!
Ghy kont van 't eene Brood aen 't ander niet geraken.

130. Aen Jan buyten sijn' Keucken.

Soo m' u wat leckers biedt, ghy seght light: »'t Is mijn kost niet."
Ey, Jan! en loopt soo niet met weigeren te post;
Bedenckt wat ghy vermuylt, en wat men u voor kost biet,
Dat uw kost niet en is, dat is uw beste kost.

---

131. Droom-luy, en besigh in den morgenstont.

'k En ben geen' Veder-vod, 'k en ben geen deur aen henghsels,
'k En waeck niet ongekleedt: de vochtige besprenghsels
Van mijn vermoorder, Nacht, sijn bruyne dochter, Vaeck,
En zijn niet opgedrooght. Al dunckt my, dat ick waeck,
Ick slaep veel dieper in, dan of het middernacht waer.
Men noem' het hoe men wil, of *Incubus*, of nacht-maer 1),
Ick ben vol besigheits, als of ick wacker wrocht:
Mijn onschult 2) is noch blaeuw 3), noch van te verr' gesocht;
Al is de Son Zuyd-oost, en elck met haer geresen,
Ick heb te veel te doen, 'k en kan niet neerstigh wesen.

---

132. Een doode in d' aerde.

'k Laet my vertreên, en word niet quaed:
Ick weet niet wat my over gaet.

---

133. Dorst op Leewenhorst.

Hooge, drooge Leewenhorst!
Als ick luyder schreewen dorst,
'k Wenschte wel om sneeuw en vorst,
Meer als om een spreewen-borst,
Om den heeten Meewen-dorst,
Daer ick schier af geew en borst 4).

1) *nachtmerrie.* 2) *verontschuldiging.* 3) *ijdel.* 4) *berst.*

---

134. Uytgegroeyde Rock.

Uw dochter staet haer keurs ter halver been geschort:
Sy kost niet anders varen
In 't groeyen van haer jaren;
Sy heeft hem langh gehadt, en daerom heeft s' hem kort.

(1 6 4 4.)

135. Aen C. Barlæus, Doct. in Medicine, op de vierdaeghsche Kortse van de Heer Hooft.

Barlææ̈, dienstigh vriend in oorboor en vermaken!
Wat lijdt ghy aen den Drost? vier dagen, twee om twee,
In storm en handsaem weêr verdeelt? in wel en wee?
Och! laet u in dat wee ons aller lijden raken,
En heelt 1) het waerde Hooft, door woorden of door saken;
Door saken van uw konst, of woorden uyt de Zee
Van uw hooghwoordigheit 2). Van 't vetste Goyer vee
Sult ghy u 't autaer-lam danck-offerlick sien blaecken;
En, dat u beter lust, twee Weêwen 3), Ick en Ghy,
Wy sullen 't Muyder-huys ter venster uyt gaen werpen 4);
En ghy sult Tessels pen, ick Annes keeltjen scherpen;
Soo sullen wy op 't Slot, Wy, langh ontwijfde Wy,
Wy, weêrgepaerde Wy, Wy, dobbeld Room in vieren,
Het vierdaeghs doode vier 5) vier vierdagen langh vieren.

---

136. Aen Juffrou Lucretia van Trello 6), 1 Januarii 1644.

Maeghd! onversleten, onverslijtelicke Maeghd,
Die frisch en frischer werdt, hoe 't langh en langer daeght,

1) Barlæus was Dr. in de Geneeskunde. 2) *hooge redenaarskunst.* 3) Nam. Anna en Tesselschade Roemers. 4) Anders *den boel opscheppen.* 5) Versta: Hooft's koorts. 6) Zie boven, I en II, bladz. 209.

Geluck in 't niewe Jaer! En hout hem voor geen vleyen
Den Roem, dien ick u geef. Het hooge School 1) te Leyen
En spreeckt op geen bewijs, dat vaster staet als 't mijn.
Wat deert ons 't jaer-getal? 't en kan niet anders zijn;
Ons pelsjen werdt voor niew 2); hoe wy meer jaren tellen,
Hoe 't niew en niewer werdt. Voorseker wy vervellen,
Of d'Almanack is valsch. Is 't Jaer niet niew van daegh?
Was 't leste meê niet soo? en zijnse, laegh op laegh,
Niet stadigh niew geweest? en zijn 't niet onse jaren?
En is dan 't niew niet ons? en, soo wy langh vergåren
Het niew op 't niewer Jaer, verniewen wy niet meê,
Al hebben wy der nu wat veeltjens op ons Scheê?
Wat seghj'er toe, Delfs Puyck der onversleten vrouwen!
Kan yemant zeffens wel verniewen en verouwen?

---

137. Op de Boeck-kamer van eenen ongeleerden.

't Is hier vol in alle hoecken;
'k Sie al Boecken, waer ick sie,
Maer niet over twee of drie
Goede *uytgelesen* Boecken.

---

138. Tesselschades Vraegh nopende de Kerck:

»Een yeder Kerck-Kint kent sijn Vader, soo het seit; maer dat sijn Vader en Moeder kent, en isser niet qualick aen: want een Moeder en kan geen bastaert maecken, nae de gemeene Wet. Hier wacht ick uw oordeel af 3)."

MIJN WEDER-VRAEGH.

't Kind, dat sijn Moeder kent, en is geen zeldsaem Dier:
Het mist 4) 'er weinige. Maer 't kind, dat sijn Vrouw Moeder

---

1) *School* werd, even als *venster*, *beest*, *feest*, door uitspraaksverscherping der *d* van 't lidwoord, onzijdig. 2) *als nieuw*, *ver-nieuwd*. 3) Verg. *Tesselschade Roemers*, *enz.*, bladz. 48. 4) Versta: *dit ontgaat.*

Vol pracht, vol ydelheit, vol Babylons geçier,
Vol hoere-lemten kent, en sijn gesonden Broeder,
Sijn Suster onbevleckt van Bastardy betight,
Om dat sy 't kuysche pad van Waerheit, Wegh, en Leven
Naer 't eewigh Wesen gaen, dat 's een ellendigh wight,
En medelijdens waert. Wat naem dan moet men geven
't Onnoosel hoere-kind, dat selver schrijft en seit,
En opentlick belijdt, en roemt sich sonder schroomen:
Het heeft dry Vaderen, één in der Eewigheit,
Één binnen Amsterdam, een derden binnen Romen?

139. Tesselschade aen 't Weven.

De wijse Tesselschâ, de Weêw, heeft leeren weven;
Waer magh dat schoon verstand sijn sinnetjes toe geven?
't En voeght haer waerde niet: Ick houder niet veel van 1),
Dat Tessel weven, maer dat Tessel weêwen kan.

140. Aengedoopt Maetschap tusschen TesselsCHa en C. H.

Wel voeld' ick van der jeughd: daer was een dieper grond,
Die my aen Tesselschâ oorspronckelick verbond;
Wel tuyghde my mijn hert, daer was wat meer als sterren,
Dat hem in Tesselschaes deê twijnen 2) en verwerren:
C. H. hanght TesselsCHa allom, in, aen, en na,
En sonder C. en HA. bestaet geen TesselsCHA.

141. Op de Bruyloft van een Arm Edelman met een Rijcke Burgers Dochter.

Dit Houwelick van Eêl en Rijck
Is geen bloedbeulingh ongelijck,

1) *acht het niet veel.* 2) *draayen.*

Daer yeder een het sijn toe-doet:
De Vrouw het vet, de Man het bloed.

---

142. Op een traegh bonte Paerd.

Ghy seght uw Paerd een Luypaerd is,
Om dat het snel en bont van haer is;
Ick twijffel seer of beide waer is,
My dunckt, uw Paerd een luy paerd is.

---

143. T ij t.

Tijd is als tijd plagh te wesen;
Waerom docht 1) die meer als desen?
't Is een ongerijmt verwijt,
TIIT is voor en achter 2) TIIT.

---

144. Jans uytnementheit.

Jan neemt waer hy nemen kan,
Uyt de borsen, uyt de sacken,
Uyt de kisten, uyt de packen,
Uyt den ketel, uyt de pan,
Jan is een uytnemend Man.

---

145. Van een oud Stadhuys.

Uw Raethuys en deught niet met allen,
En weest'er vry wat in 3) begaen,
't Is moê gewaeckt en moê gestaen;
Waer 't wonder als 't, in slaep, sou vallen?

---

1) *deugde, zou deugen.* 2) *van achter of van voren gelezen,* naar deze oorspronkelijke uitspraak en spelling. 3) *meê.*

146. Op een Vermaert Prediker.

Maeckt geen verdriet in ..... loop:
De sieckt' en is niet buyten hoop,
Nature sald'er aen gewennen;
Sy is niet verr' van 't oude pad:
Hy heeft, soo lange wy hem kennen,
Den stoelgangh en den loop gehadt.

---

147. Jan gewroken.

Jan had een Joffrouw Hoer gescholden in de buert,
En wierd daer degelick met roeyen 1) voor geschuert:
In 't scheiden vraeghde Jan, waerom hy was gesmeten 2)?
»Om dat gh' hebt," sei de Schouth, »dees Joffrouw Hoer geheeten;"
Maer of m' een Hoer, sei Jan, wel Joffrouw heeten magh?
»Ja," sei de Schouth; en Jan: »wel, Joffrouw! goeden dagh."

---

148. Op Jan en Tijs haer Vrouwen.

Jans wijf is als een winter-dagh,
    Dat 's kort en vuyl;
    Noch is den uyl
Geluckiger met sulcken slagh,
    Dan onse Tijs
    Met lange Lijs;
Die lijckent wel een somer-dagh:
    Want Lijs, mijn Nicht,
    Is schoon en licht.

---

149. Tegen een Apostille 3).

Jan gaf Request aen d' Ov'righeit,
En kreegh'er op het schrael bescheit:

---

1) *roeden*. 2) *geslagen*. 3) Bijschrift op een verzoekschrift.

Hier in kan niet getreden werden.
Men meende, Jan die woû volherden,
En bed'len met een nieuw papier;
Oock quam hy, in een dagh dry vier,
Maer met een doos, die hy de Heeren,
Als een corruptie 1), woû vereeren;
De doos gingh op, daer vondt men in
Ses woordetjens van diepen sin
(Hy hadd'r een Koe in laten flerden):
Hier in kan wèl getreden werden.

---

150. Jacob tegenspreker.

By alle singen, seggen, lesen
Wil Jacob tegenwoordigh wesen;
Maer allom weet hy 't best bescheit,
Allom berispt hy dien of desen;
Ick haet sijn tegen-woordigheit 2).

---

151. Aen Barlæus, Uytgever van mijn' Heilige dagen 3).

Barlææ̈, soete vriend! brenght ghy my weêr in Zee?
Doet d' eerste malligheit, die ick soo onlangs deê,
Uw lusten niet genoegh? moet ick weêr aen 't berouwen?
Moet ick met alle man mijn Heilig dagen houwen?
Ombelst my niet te hard'; uw' vriendelicke hand
Moght my versticken: denckt voorsichtigh aen mijn schand,
Of 't hier wat haperden, of 't daer niet al te pluys viel,
't Waer veiliger, dat ick mijn Heilig dagen thuys hiel.

---

1) *geschenk.* 2) In den zin van *weêrspraak.* 3) Zie boven, I en II, blz. 51.

152. Aen Joffrou Dorethée van Dorp 1), met mijn' Heilige dagen.

Door en door gesift gemoed
Tusschen voor en tegenspoed,
Slaet een goedertieren oogh
Over 't wekelick vertoogh
Van mijn ernstige gespreck,
Dat ick naer den Hemel streck,
Om allenghskens op te gaen,
Daer der vromen Zielen staen
Voor het Goddelick gerecht:
Tegen dat de Heer sijn' knecht
Inder vrede sal-ontbiên,
Om hem eewigh aen te sien.
Acht de kleine Gift niet klein;
Schoon ghy sietse hier gemein,
't Waren vrienden die 't my deên,
Dien het, overvriendlick, scheen,
Dat ick vele magen most
Spijsen, met soo nutten kost;
Maer ghy hebt het naeste recht
Tot het geestelick gerecht;
Ick en heb het niet gesticht;
't Is my van om hoogh gedicht:
In een woord, 't is uw genand 2),
't Is een' *Gifte van Gods* 3) hand.

---

153. Aen Joffrou Anne Marie Schurmans, met de selve Heilige dagen.

Siet niet suer, soete Maeghd! al vindt ghy my op logen,
En mijn belofte valsch, en soo uw hoop bedrogen:

---

1) Zie boven, I en II, blz. 94. 2) Voor *genan*, *naamgenoot*. 3) Nam. Dorothea, d. i. *gave Gods*.

Al swoer ick lest, het was de leste moeylickheit,
Die ghy te lijden hadt; 't was twijffeligh geseît;
't Was maer waer-achtigh waer 1); Pen en Geest, wild' ick seggen,
En souden u niet meer onlusts te voren leggen;
Ick doe het woord gestand: dit 's werck van een van tween;
De Pen en heeft geen' schuld, hier spreeckt de Geest alleen.

---

154. Aen Juffrou Lucretia van Trello, met de selve.

Jonghste Maeghd van alle Maeghden,
Die oyt God en mensch behaeghden
(Jaren zijn geen ouderdom
In een' altijd groene blom;
Vreughd en deughd en kan niet grijsen),
Volght my op het spoor der wijsen,
Naer de kribbe van Gods Soon,
Naer sijn ootmoed, naer sijn hoon,
Naer sijn heerlicke verhoogen:
't Is yet waerdighs uwer oogen,
Uwer wel gestelde Ziel.
Soo 't u emmermeer beviel,
Mijne swackheit te verdragen,
Dese sult ghy minst beklagen;
Op het scheiden onser jeughd,
Is de deughd de beste vreughd.

---

155. Op slechte uytleggingen van geleerde Texten.

Het werck van desen mallen prater
Is een seer goed en slecht gerecht:
De spijs is goed, de saus is slecht;
't Is recht een Vissjen uyt het water.

---

1) Zie boven, blz. 10.

156. Jan gewipt 1).

Jan heeft hier op 't Schavot zijn vonnis uytgestaen:
Maer sef: 't en was geen nood; 't was met een wip gedaen.

157. Klaes Bruydegom.

Klaes trouwt een sware lichte meid:
Dat is geen kleine swarigheit.

---

158. Op een boos Wijf wel belaten.

Neel was een Eêlmans Wijf, maer hield er niet veel af;
Sy was hem suer en straf,
Tot dat hy in sijn graf
Haer boosheit is ontslopen.
Nu telt sy geld met hoopen,
Men seght: dry tonnen gouds
Besit se met veel lands, veel' huysen, en veel houts;
Dat heeft sy van den Eêlman:
Nu, dunckt my, houdts' 2) er veel van.

---

159. Op Tesselschades haestigh vertreck 3).

Hier, en wegh? in één weeck gekomen en verdwenen?
Dat heet ick geen besoeck; 't en is maer eens besoght 4),
Of ick een slaepsteê heb te geven of te leenen,
Of ick te nauwer nood 't besoeck verdragen moght.
Vindt niet vreemd, dat het my gestadigh in den sin mael',
Tot dat ick 't naeste Jaer mijn Tessel-schâ weêr in hael.

---

1) D. i. *aan de »wipgalg" gehangen.* 2) Versta: *heeft, bezit.* 3) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, blz. 52. 4) *beproefd.*

---

160. Aen de selve vertreckende.

Pas hebt ghy hier geweest, en dreight weêr te vertrecken,
Ey, Tessel! is de dagh niet éénen dagh te recken?
Is Alckmaer by den Haegh soo haegelick 1), soo soet,
Dat al het Haeghs behaegh voor 't onHaeghs wijcken moet?
Ten minsten, gaet niet wegh, om wegh te willen blijven:
En staet wat woeckers toe; en, mis ick 't Capitael,
Gedooght, dat ick het op den interest verhael:
Ick geef ons sestien jaer (God, hoop ick, sal s' ons geven!)
In 't vrolicke besit van lijf en ziel te leven:
Maer u geef ick s' op rent. Al valt de hooft-som schaers,
Is, tegen 't jaer sestien 2), noch één besoeckje 's jaers.

---

161. Van spaerige Teun.

Teun smoorde sijn quaed wijf
Haer hoofd en haer gekijf
In een klein Tobbetjen vol dropsel van de daken;
Want, siet, hy moghter niet veel waters vuyl om maken.

---

162. Aen Daniël Segers, uytnemende Bloemschilder 3), met mijn' Heilige dagen.

Werpt een meêdoogend oogh op mijn verwelckte Bloemen,
Bloem-schepper onder God; sy konnen sich niet roemen
Yet Segerlijcks te zijn; die daer na trachten soù,
Most sich vermeten, wat Natuer, de wijse vrouw,
Niet onderstaen en derf. 't Zijn sterffelicke bladen,
Die self in haer geboort met dorheit zijn beladen,
En wasschende 4) vergaen; maer d' uw' onsterffelijck
Geen end en sullen sien dan in des werelds lijck.

---

1) *behagelijk.* 2) Versta: *de 16 jaar aangenomen.* 3) Verg. het aangeteekende in de *Dietsche Warande*, IV, bladz. 162. 4) *groeyende.*

't Zijn Bloemen niettemin, maer uyt Hollandsche veenen
En poelen voortgebracht; 't zijn torven, hard als steenen,
Maer waterigh van aerd, en evenwel wat warm:
Warm, als eens sondaers ziel ontsteken in gekarm.
Mishaeght u haer gesicht: neemt eenighsins genoegen
In 't wonderlick gewasch der struycken die se droegen;
En seght: de vrucht is slecht; maer 't is een seldsaem land,
Daer vlam uyt slijck ontstaet, en 't vier in 't water brandt.

163. Op Trijn met Kind.

Trijn, die in haer eigen licht is,
Trijn, die aller lichten kaer 1) is,
Trijn is swaer, om datse licht is,
Trijn is licht, om datse swaer is.

164. Hulst gewonnen 2).

Oragnen is mijn Held van afkomst aengeërft;
En sulcken Hoofd betaemd' een lof 3) dat langhsaem sterft.
Daer onder groeyde 't vol thien dubbelde Laurieren;
Noch zijnder by gehaelt van vierderley Rivieren.
Nu kroont hy sich met Hulst, en 't staet my beter aen:
't En kan, oock niet gepluckt, ontgroenen noch vergaen.

165. Op de drooghte, ten tijde van der Spaenschen uyt-tocht van Hulst.

November is aen 't gaen, en 't stuyft in Hulsterland,
Als stond de Wereld in der lange dagen brand;
Bepluymde Jonckertjens, die noode zijt bestoven,
Beklaeght dit stuyven niet; 't is stof om God te loven.

1) *lief*, van 't Latijnsche of Italiaansche *cara*. 2) Door Frederik Hendrik, in 1644. 3) *loof*, *groen*.

166. Op kreupele Keesje.

Klein Keesjen is lam van Gicht en Pocken,
Noch vint men hem staegh ontrent de rocken;
Hy lucht 1) van de salv, hy kucht van de pijn,
Noch wil hy al by de meisjes zijn;
En soû hy d'er zijn, men moet' hem dragen,
Sijn middeltjens lijden koets noch wagen;
Klein Keesjen is een natuerlick man:
Het bloedtje kruypt daer 't niet gaen en kan.

167. Neel gegeesselt.

Neel (in de wandelingh Neeltje perfectie)
Kreegh op het Schavot een sware correctie,
Om boose lusten soo wat te verkoelen;
En maeckte daer sulcken rebellen getier,
Dat men se hoorden aen geen zy de Doelen;
Met als haer de Beul begon t' ontwoelen 2),
»Is dat een correctie?" seî se, »by gans vier 3),
'k Laegh liever verslagen in 't Schotsche quartier,
Onder correctie van beter gevoelen."

168. Jan niew getrouwt.

Jan had sijn vryheit korts verhoetelt lijf om lijf 4);
Ick vraeghd' hem naer den aert van sijn spick-spelder 5) Wijf,
En of se deughdigh moght of licht of soet of straf zijn?
Dat, seid' hy, wist hy niet soo nauw, hy woud'er af zijn.

1) *riekt.* 2) *los te maken.* 3) Bastaardvloek voor *St. Jans vuur.*
4) Versta: in 't huwelijk. 5) Anders *spiksplinter, kersversch.*

169. Gulsige Pier.

Pier slingert meer Broods door kies en keel
Dan andere dry 1): voor Gist en Meel,
Daer soud hy sijn hemd te pand voor geven:
Hy eet om t' eten, niet om te leven:
't Verdriet hem, niet t' eten als hy slaept;
Dat 's tegen den Oven aen gegaept 2).

---

170. Op Neuswijse Klaes.

Goê reucken zijn een soet geluyt,
Voor d' ooren daer men 't snot uyt snuyt;
Die Amber niet en kan verdragen,
Is als een mis-boort 3) te beklagen;
Die Muscus en Civet veracht,
Is in den mis-put opgebracht.
Maer Klaes, vol over-zeesche geuren,
Weet lucht van luchtjens uyt te keuren:
Wat niet en rieckt als 't Spaensche vel,
Noemt hy het groot-gat van de Hel:
De Mis, de Stallen, en de Keucken
Zijn hem vergiftelicke reucken;
De witte Roosen heet hy guer,
Quee-Appelen van soetheit suer;
De Boecken stincken hem in 't lesen;
Kan men niet al te Neus-wijs wesen?

---

171. Biecht.

Trijn lagh en stierf, en Neeltje souse troosten,
En seî: »kind! weest te vreên; door West en Oosten,
Door Zuyd en Noord sal uw geruchte gaen;
Men sal u maeghdelick, met Blom en blaên,

---

1) *drie anderen.* 2) Versta: *zoo vratig als een oven.* 3) *wangeboorte.*

Op Vryers schouderen ter aerde dragen;
De kransjes sullen van den maeghdom wagen,
Dien ghy nu, zeventigh en soo veel Jaer,
Gedragen hebt tot op de leste baer."
Trijn wroeghde 't edele gemoed, en vraeghden:
»Maer, Neeltje! vindt men wel sulck' ouwe Maeghden?"

---

172. Aen Tesselschade 1).

Mijn Tongh en was noyt veil, mijn Penne noyt verkocht,
Mijn handen noyt in strick van Gout of Diamanten,
Mijn vryheit noyt verlooft, om met fluweele wanten
De waerheit aen te gaen, en anders dan ick docht.
Ja Tongh en Pen en hand en vryheit zijn verknocht
Aen 't Vorstelick bevel, dat onse Vryheit plantten,
En tegen 't Spaensch geweld sijn weêr-geweld dorst kanten,
En Babels (lijdt noch eens mijn rondheit!) vuyl gedrocht.
Maer 't wereldsche gesagh en gaet niet aen de wortel
Van 't heilige Gewiss'. 't En is geen strijdig' eer,
Een eewig God t' ontsien, en een bescheiden Heer,
Die lijden kan, en moet wat uyt de Waerheit bortel'.
Dus eisch ik U strengh recht, geen gunste, geen genâ,
Beroemde, maer (eilaes!) beRoomde Tesselschâ!

---

173. Uytgeroeyde Boom.

De boom, jongh in mijn Hof geplant,
Is oud en dor, en moet van kant:
't Gaet hier als in een ander dingh,
Jongh Hovelingh, oud Schovelingh.

---

174. Jan en Trijn.

Jan was de lessen moê, die Trijn hem dag'licks gaf;
En sei: »wat doen ick, Trijn! wat kennis hebj'er af?"

---

1) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, blz. 44.

»Ick slaeder na," sei Trijn, »en 'k weet wel dat ick 't raeck;"
»Ick meê," sei Jan, en gafs' een vuyst voor elcke kaeck.

---

175. Op een schoon Vrouwenbeeld, in glas gesneden door wijlen Juffrou Charlotte van Santen.

D' onwedergâlicke Van Santen,
Die korts in d' aerde wierd geleit,
Besteedden hier haer Diamanten
Aen een volmaeckte schoonigheit 1);
Den welstand van haer eigen leden
Beschreef sy op de brooste stoff,
Maer die men geeft den grootsten lof
Van all' Natures wonderheden;
Sy wilde thoonen op een glas,
Hoe kloek, hoe schoon, hoe broos sy was.

---

176. Armoeds gevolgh.

Fop had sich selven rijck gestolen,
En al sijn stelen bleef verholen,
Soo langh hy rijck en machtigh was;
In 't ende quam het vier in 't vlas:
Sijn groote goed begon te ebben;
Doe scheeld' het als Gehadt en Hebben,
Dat hy geen eerlick man en hiet 2);
Doen en ontsagh hem niemand niet;
Elck dorst hem Dief en strooper noemen,
En voor een galgen-aes verdoemen,
En voor een fielt en voor een guyt:
't Laegh water brenght de bakens uyt.

---

1) Met dichterlijke vrijheid, maar geheel naar den eisch der taal, voor *schoonheid*. 2) *heette*.

---

177. Begraeffenis.

Trijn had een jongen bloed uyt malle min getrouwt.
De dood verlosten haer, en hy was qualick koud,
Sy liep er meê te kerck, en hielp hem self begraven;
Om of 1) 't een flauwte waer, die yemand mocht verlaven.
»Wat doet ghy?" seid' het volck: Trijn sprack, en sprack niet mis:
»Ick vul de put vast toe, nu 't Kalf verdroncken is."

---

178. Spreeckwoord.

Geen Medecijn en kan 't verhind'ren:
Jan is een geck, en all' sijn kind'ren;
Sulck backsel komt van sulcken meel:
Want ééne geck, die maeckt'er veel.

---

179. Spreeckwoord.

Al Jans besit zijn klaver-weiden,
Men sietse duyn noch heuvel scheiden;
Hy roemt te recht: daer is geen sand 2)
Verheven in sijn eigen land.

---

180. Des Heeren Avontmael.

Naer dat de waerd is, geeft God gasten:
Maer van al die hem 3) hier vergasten,
Wie isser die de Tafel waerd is,
Gaf God hier gasten naer de Waerd is?

---

1) Versta: *uit vrees, dat het wellicht.* 2) Klankspeling met *Sant, Sint* (naar andere bekende lezing *Profeet*). 3) *zich.*

---

181. Trouw-belofte.

Trijn seî: Ja, sy soû Klaesjes vrouw zijn:
Mits hy se houw most *ende* trouw zijn.
»Houw?" seîd' hy, »dats u toegepast;
Maer, Trijntje! 't *Ende* draeght den last."

---

182. Pier van sijn boos Wijf.

Pier wierd een Huysvrouw aengeraden,
Die hem soû weeren alle schaden,
En, daer hy nu op 't vallen stond,
Sijn saken rechten t' allen stond.
Hy namse; maer de kans die wende:
Doe sy was meester van sijn lijf,
En hoorden hy niet als gekijf,
Daer 't soete liefjen aen verwende;
In 't ende, vochtm'er lijf om lijf:
»'k Beken 't," seî Pier, »'t is een kloeck wijf,
Sy set mijn huys staegh over ende."

---

183. Neel hertrouwt.

De Prins belegerde Den Bosch, en vloogh in Wesel 1),
Dat was een brave spronghh van den Os 2) op den Ezel;
Maer Neeltjes eerste man was een voljeughdigh quant,
Die in haer bedde lagh vervrouwt, maer niet vermant;
Haer tweede was een man, die wel een man op 't mes leeck,
Maer met den mond, als aen de stucken van 't proces bleeck
(Hy quam'er twee te kort); daer meê was Neeltje los:
Hoe heet dat springen? van den Ezel op den Os.

1) In 1629 en 1630. 2) Eigenlijk, gelijk men weet, verbasterd voor *ors*, *paard* ('t Eng. *horse*); Huygens' mingekuischte kwinkslag ware daarbij echter te loor gegaan.

---

184. Kocks ontschuldingh.

Een rijcke Rentemeesters Kock
Verdroot het, dagelicks sijn rock
Voor vet en vuyl te hooren schelden;
»Wat," seíd' hy, »magh mijn meester melden
Van vet, van vuyl? ick doe mijn werck:
Een Keucken is Salet noch Kerck;
Verstaet hy 't niet, hy magh het vragen;
Sijn oude schoenen sullen 't wagen 1),
Die weten beter als de mijn,
Dat alle diensten smeerigh zijn."

185. Van Klaes de Logenaer.

Klaes kan liegen en bedriegen;
Maer noch allerminst met liegen:
Één mael heeft hy niet gelogen;
Nu is alle man bedrogen.

186. Aen eenen schickeloosen Huysbouwer.

Wat lust u 't ongeschickt gebouw,
Daer het geschickte naer de reden
Noch meer noch minder kosten sou,
En beter staen in alle leden?
Al 't ongeschickte staet verkeert:
Wilt ghy uw eigen wetten breken?
Ghy hebt uw kinderen geleert,
Niet ongeschickts te mogen spreken.

187. Brand van de Niewe Kerck t' Amsterdam 2).

God buckte nederwaerts op 't prachtigh Amsterdam,
En hiet almachtelick een onvoorsiene vlam

---

1) *gewagen, melden.* 2) In 1655; men herinnere zich Vondels schoone klacht bij dezelfde gelegenheid (*Werken*, I. bl. 655).

Een sijner huysingen ten stijlen toe ontdecken;
Waer henen meenen wy den brand te mogen strecken?
Staet ons de gissingh toe naer sijner lusten grond,
Hem luste schielick eens te spieden, hoe 't 'er stond,
En of sijn strenge hand geen geessel had te knoopen
Op 't ingebroken vuyl van koopen en verkoopen.
Gerechtigh Oversier! siet wat scherpaehtigh toe:
Alom verdienen wy, maer hier de slapste roê:
Doorsiet ons hier bloots hoofds, in kercken sonder daken,
Maer siet genadelick op, hoe wy 't buyten maken.

188. Spreeckwoord.

Al wat ghy goeds schrijft, is gestolen
Uyt boecken van de beste scholen;
Ick vind' hier 't Spreeckwoord wel gevest:
Gestolen beetjens smaken best.

189. Spreeckwoord.

Klaes vond sijn wijf half maeghd, en 't stack hem in de krop;
Wat meer? sy was met kind: dat kost hy niet versetten:
Maer 't wijf sei: »Liestentje 1)! wat wilt ghy u ontsetten?
't Is beter een half Ey als eenen leêgen dop."

190. Mans hand onder.

»Verset uw quellingen!" seid' een uyt goeder deughd,
»Al slaet u 't wijf somtijds, 't zijn buyen van haer jeughd."
»Maer," seî de man, »sy slaet met bancken, met buffetten,
Met heele Tafelen; hoe kan ick dàt versetten?"

1) *liefsteljen.*

191. Spreeckwoord.

»Wat doet ghy met die meyssens 1), met al die boose verckens?"
Sprack ick tot Kees den Bleicker. »Wel," seid' hy, »'k heb veel
werckens;
Wie sou mijn webben spoelen? 't Is niet, dat ick 't haer gunn',
Maer daer de verckens veel zijn, daer valt de spoelingh dun."

---

192. Quade Neel diefachtigh.

Neel neemt al qualick van haer man,
Wat dat hy doen of seggen kan;
Geld, dat hy haer noyt veel en gaf,
Dat neemts' hem redelick wel af.

---

193. Op Jan.

Jan heeft een adelick gemoed;
En wat hem lust ter hand te trecken,
Daer seght men af, en sonder gecken:
't Is jammer, dat hy *anders* doet;
Maer Jan is oock een rechtsgeleerde,
Hy kent het recht en het verkeerde,
Hy laeckt het quaed en prijst het goed;
't Is jammer dat hy anders *doet.*

---

194. Jan getrouwt.

Jan wouw sijn maeghdom suyver houwen:
Wat vriend of vyand raden moght,
Staegh had hy dit of dat bedocht,
En sei, 't quam hem niet slaeghs 2) te trouwen.
In 't ende raeckt' hy in de val,
En kreegh een wijf half vroet, half mal,

---

1) *meiden, meisjens.* 2) *van pas.*

Die hem sijn maeghdom doet bekoopen
Met tangh en toffelen 1) met hoopen:
Daer meê begroets' hem 's nachts en daeghs;
Nu komt hem 't trouwen dapper slaeghs.

195. Maeyen 2) Man.

Maey heeft een man, die nacht en dagh slaeft,
En spit en delft, en drebhelt en draeft,
Om vrouw en kinderen t' onderhouwen,
En doet haer 't arbeids-loontje betrouwen,
En speelt en spilt het om haer genucht:
De goede man sat in 't eerst beducht,
Waer dat sijn suere besweette schijven
Soo ras en schielicke mochten blijven;
Mits by de perten van 't boose wijf
Eens had ontdeckt, viel hy aen 't gekijf,
En van 't gekijf aen heldere slagen;
Die doet hy haer backhuys rijckelick dragen;
Daer sit de malloote nu verstelt:
Hoe fraey komt Maeyen Man om sijn geld!

196. Klaes en sijn licht Wijf.

»Gaet, siet Comediën!" seî Klaes, »en siet nauw toe,
En, Liefste! brenght wat t'huys, en seght my t' avond, hoe
En watter is gespeelt, en wat voor slagh van kluchten;
Soo hebb' ick oock mijn deel in d' eerlicke genuchten;
Terwijl ick 't huys bewaer en om den oorber waeck,
Sult ghy de Schafster zijn van 't praetjen voor de vaeck."
't Wijf nam de kans te baet, en viel aen 't rinckelroyen,
En speelde selver meê Comediën in 't hoy, en
In stegen sonder licht, tot dat se, dick en rond,
Haer man soo veel t'huys braght, dat hyder been in vond;

1) *pantoffelen*. 2) Thans verouderde tweede naamval.

Doe vulden hy den put en 't Kalf daer in, en seide:
»Neen, wijfje! dit 's geen deegh; 't is best, ick u geleide;
Vergaept ghy u aen 't spel? dat gapen werd 1) ick moê:
Dat 's wel Comediën gesien, maer niet nauw toe."

---

197. Truy hertrouwt.

Truy had een man, die van de pen was;
Maer 't was geen haen, naer sy een hen was:
Hy was te soet, hy was te slap,
Hy mijdde 't kroken 2) van haer kap;
Sy walghde van de soete vijgen,
En socht een ander slagh te krijgen,
Een man van oorlogh, met een pluym.
Nu heeftser een, maer so ontstuym,
Dat meest haer dagelicks ontbijten
Op kijven uytvalt of op smijten;
Denckt, of haer Truy beklagen magh:
S' heeft een man van een ander *slagh* 3).

---

198. Jans staet.

Jan staet sijn welvaert op het glijen,
Jan staet sijn goed in Lombardijen,
Jan staet sijn wijf tot elcks gerijf,
Jan staet den hencker naer sijn lijf,
Jan staet sijn naem ter galgh te lesen,
Jan staet sijn ziel gelijck sijn wesen,
Jan staet een brandmerck op sijn koon,
Dry op sijn rugh; — dat staet hem schoon.

---

1) Thans *word*. 2) *kreuken, kreukelen*. 3) *slag* en *slag*, met dezelfde klankspeling als boven (194) *slaags* en *slaags*.

199. Besorghde Pier.

Pier schonck sijn wilde wijf een klinck 1) dry vier om niet:
De Buert stond over end, en bad hem dat hy 't liet'.
»Soet, vrienden!" seid' hy, »soet! 'k heb qualick half gedaen:
S' is onder mijn bewint, ick moet'er *acht* op slaen."

200. Jan pas getrouwt.

Jan socht een wijf by daegh, by nacht, by Son, by Maen.
Hy isser qualick 2) aen, hy isser qualick 2) aen.

201. Geluck boven wensch.

Dirck had sijn hert geset op één van dusend vrouwen 3),
En, wat m' hem waerschoude, hy woud'er enckel 4) aen;
Nu vindt hy se met kind; dai 's dobbel winst gedaen:
Maer 't is meer dan hy socht; hy wildes' enckel 5) trouwen.

202. Trijn om seep uyt.

Als Trijn uyt snoepen gaet, soo seght sy, dat s' om seep gaet
En dat men wasschen moet; maer Jan, die voor de sweep gaet,
En siet sijn schoone geld verdwijnen en vergaen,
»Wel," seid hy, »dit 's wat vreemds, dus staegh om seep te gaen!
Maer emmers, moet het zijn, en moet ick door den reep,
Wat schaedde 't wijf! maer al mijn goedjen gaet om seep 6)."

1) *slag*. 2) *nauwlijks* en *slecht*. 3) *een vrouw uit duizend*. 4) *alleen*. 5) *in haar ééntjen*. 6) *verloren*. Volgens Bilderdijk dagteekent de spreekwijs van de kruisvaarders; eerder wellicht van de scheepvaarders, om Spaansche zeep uit.

203. Van oude Pleun.

Pleun heeft een jongen knecht getrouwt, en noemt hem *kind*,
En sy is op haer dagen:
Soo dat men nu bevindt,
't Is om 't kind-dragen niet, 't is maer om 't kind te dragen.

---

204. Tijd-verdrijf.

Soeckt ghy wat tijd-verdrijfs, gaet heen naer Engeland,
Daer is 'es 1) nu 2) genoegh alom, en allerhand:
Maer, derft ghy u de konst van tijd-verdrijf toe schrijven,
Gaet! proeft of ghyder kont den *quaden* tijd verdrijven.

---

205. Teuns kerfstock.

Teun kerfd' 3) af met sijn wijf
Met een hout op haer lijf:
Dat duerden hem te langh.
Sfuts wierd hy wat wijser:
Hy sloegh met een tangh:
De kerfstock wierd yser.

---

206. Voorsichtige ongeleertheit.

Pier weet niet, end' en wil niet weten; 'k wed, ick 't rade:
Hy vreest verdriet of schade;
Hy houdt het met het oude lied:
Dat een 4) niet weet en schaedt hem niet.

---

1) *des*, *daarvan*. 2) Versta: in den strijd tusschen *koning* en *Parlement* onder Karel I. 3) *rekende* (met den kerfstok). 4) *iemand*.

207. Duytsche Vrede.

In Duytsland is niet 1) meer;
Het woedende geweer
Heeft alle dingh verslonden.
De vred' is dan gevonden.
Want, naar het spreeckwoord seght,
Daer niet en is, verliest de Keiser self sijn recht.

SNELDICHT.

BOEK II.

(1646.)

1. In een Psalmboeck, aen een Weduvrouwe vereert, het oude, van haer Man gekomen, verloren zijnde.

Oprechte Weduvrouw, die Gods gesproken woord
Met lust en aendacht hoort
En tuchtelick beleeft; God biedt u oock sijn ooren,
En wilt 2) u singen hooren
En suchten in Musijck. En, of ghy niet en vondt
Waer meê ghy 't plegen kondt,
Bestelt u tot de konst een Koningh 3) en sijn snaren,
Daer alle wedervaren
Van voor- en tegen-spoed bevallicken 4) op luydt.
Valt aen de niewe Luyt,
Soo d'ouw' versleten of vergeten of versuymt is;
Als dese soo beduymt is,

---

1) *niets.* 2) Min juist voor *wil.* 3) Versta: koning David, als vermeenden Psalmzanger. 4) *bevallig.*

Als die u liever was dan eenigh rijcker pand
Van d' allerliefste hand,
Dan geef ick u verlof om, uyt den sangh gescheiden,
Stilswijgens 1) te gaen beiden
Op d' uyterste Basuyn, die met een hel geschal
De vrome wecken sal,
Die met een hol gehuyl de boose sal doen beven
En roepen u in 't Leven
Der niewe Hemelen, daer, drymael heiligh, 't slot
Der Lofsangen tot God,
En drymael haer begin voor 's Lams verheerlickt wesen,
Daer 't al Musijck sal wesen,
Al Minnelied, al vred', al evenstemmigheit,
Al één, al eewigheit.

---

2. Noodingh ter Kercke.

Ghy sit by 't openen van u Neefs Testament;
Maer, Jan! ick weet uw sorgh veel nutter aengewendt:
Laet ons het half soo langh in 's Heeren sterfhuys herden,
Ons Vaders Testament sal daer geopent werden.

---

3. Aen Alida Bruno 2).

Noordhollands Meisje; neen, Noordhollands knechtje recht;
Die my met vrouwen Rijm soo mannelick bevecht;
Doen ick die Dichten sagh, die dicht-gerijmde Dichten,
Die Bruno, niet als Dicht, niet en soud' overdichten,
Gelooft my dat ick stond, en noch in twijffel sta,
Of 't Suster Henrick was of Broeder Alida.

---

1) *In stilte, stilzwijgend.* 2) Zuster van den rijmenden Hoornschen corrector Hendrik; zie *Tesselschade Roemers, enz.*, blz. 55, en in de Bijlagen ald., bl. 81, »Beste Henric's" antwoord.

4. Meer als stichtingh.

Jan blindt sijn buerman met sijn dack,
Als of hy hem sijn oogh uyt stack;
Hy wil hem naer den Hemel haesten:
Hy houdt het met de Roomsche Kerck,
En haer verdiensten over-werck 1);
Hy over-sticht sijn even-naesten.

---

5. Vreemde onvreemd.

Ick vraegh: »wat Meisjen is dat, Jan?"
Hy seght: »een vreemde sonder man."
Ick weet niet, waerom Jan dat seît:
My dunckt het is geen *vreemde* Meid.

---

6. Pluckhaer.

Is Jan van Neel, sijn wijf, gescheiden?
Neen, sy verstaen sich met haer beiden,
Dat Jan het sijn treckt, en sy 't haer.
Nochtans, het minste dat men rocken' 2),
Soo vlieght hem Neeltjen in sijn locken:
Jan treckt het sijn, en Neel het *haer*.

---

7. Lecker Latijn.

Spaert wat hongers voor 't tweede gerecht,
Soo u 't eerste niet heel naer den mond is;
't Heeft een leckere segger geseght:
Durate et vosmet rebus servate secundis 3).

---

1) *overwerk van verdiensten.* 2) Versta: *bedrijve.* 3) D. i. Volhardt, en spaart u voor *beter* (of *tweede*) dingen.

8. Kostelicke Tekeningh.

Pier heeft sijn selven aen- en andren af-geschreven,
Of 't recht of onrecht waer, hem docht het moght wel gaen;
Nu gaet hy recht ter galgh, en 't kost hem vast sijn leven.
Is 't niet een kostlick stuck? 't is met de pen gedaen.

9. Griets voorsichtigheit.

»Wat is hy voor een man," seî Neel, »die 'k trouwen souw?"
»Eêl, rijck, geleerd," seî Griet, »in allerhande spraken:"
»Eêl, rijck, geleerd?" seî Neel, »'t zijn meugelicke saken:
Maer, Grietje! seght'er by: wat is hy voor een vrouw?

10. Goeds onderscheid.

Wat is hy voor een Heer, daer ghy my aen wilt binden?
Een goed knecht 1), seght gy, Jan! en sult hem soo bevinden:
Een goed knecht? op uw woord houd ick dat voor gewis;
Maer 't gaet my naerder, Jan! of 't een goed Meester is.

11. Dobbel geluck.

Een goê slagh 2) van een vrouw is 't Jan geluckt te trouwen;
En, of hy 't mogelick niet wel en kost onthouwen,
Soo spreeckt hy niet, of 't wijf betaelt hem met een douw:
Is dat goê slagh? het zijn goê slagen van een vrouw.

12. Onthout.

»Dat ghy 't my wel onthoudt", seî Pier, »den vijfden Maert,
Of 't is j' een mandement met al de kosten waerd."
»Ja, ja!" seî kaele Klaes, »ick sal 't je wel onthouwen:"
De dagh is om, geen geld; wel heeft hy 't hem onthouwen.

1) Versta: *soort van man.* 2) *soort.*

13. Virgilius overgeset 1).

Æneïs en dit Boeck zijn even langh te lesen:
En dit is wel soo langh, maer 't sal soo langh niet wesen 2).

---

14. Jan den opsnapper 3).

Jan was een gast, vergast van gasten sonder end:
Nu heeft hy sich vergast: en daer sijn wooningh was 't huys
Der gasten sonder end, daer is de kans gewent:
't End is van 't gasten-huys, en Jan vergaet in 't Gasthuys.

---

15. Musijck.

Als Jan een liedjen singht met Neel, sijn boose wijf,
Soo lijckent het van ver een buerigh straet-gekijf:
Haer stemmen zijn wat vals; maer dat en is 't niet al;
Neel singht het in B. *sucr*, Jan singht het in B. *mal*.

---

16. Neel en droncke Klaes.

Klaes quam t'huys soo vol wijns, als hy pas recht kon dragen;
En Neel sijn wijf, die Klaes met preken placht te plagen,
En seid' hem niet een woord; dat Klaes soo wonder gaf,
Dat hy most seggen: »Neel! ghy stelde 't lest soo dol aen,
Hoe is 't sus heiligh dagh, verdien ick nu geen straf?"
»Vergeeft my, Klaes!" seî Neel, »ick sagh u niet voor vol aen."

---

17. Neel ontdeckt.

Neel trock een masker aen, en meend' haer sóó te decken,
Dat s' onbekent sou gaen met Vastelavond-gecken;
Maer 't was verloren moeyt', stracks was het spel geschent:
Sy was te veel gedeckt, en by te veel bekent.

---

1) Die van Vondel? 2) *bestaan*. 3) *doorbrenger*.

18. Niew uerwerck.

Klaes trouwde gisteren met Neel, sijn uytverkoren:
Te middagh heeft men wat in 't huys begost te hooren,
En 't gaet van buyten af, of Neel den Bruygom sloegh.
Neels uerwerck is ontstelt; sy slaet al wat te vroegh.

(1647.)

19. Op een uyt.

De Rijcke leeft van wat hy heeft,
Den Arme leeft van wat hy weeft;
En, als des levens dagen enden,
Soo siet mens' op één veer belenden.
Elck segg' den Voerman grooten danck;
Het onderscheit is klein; te weten:
De rijcke had de beste banck,
De wever heeft op 't krat 1) geseten.

---

20. Onfatsoenelick Schaetsrijder.

Jan rijdt op schaetsen plomp en snel,
De Beste moeten achter leggen;
Magh ick hier op de waerheit seggen?
Jan rijdt wel, maer hy rijdt niet wèl.

---

21. Welgemaeckt gebouw.

Jan onderwindt sich 't feit van meesterlick te bouwen,
En wat Jan gist'ren bouwd', is Jan van daegh berouwen,
En 't moet gelijcks den grond 2): 't en baet noch moeyt' noch kost;
Hy weet veel meer van daegh dan yemant gist'ren kost

1) *wagenplank.* 2) *tot den grond geslecht.*

Wat leghter yemand aen, sijn selven wederleght hy,
En 't huys en is geen huys, 't moet wel gemaeckt zijn, seght hy:
Nu is hy aen den grond van Bors 1) en Kas geraeckt;
Nu is 't het huys ter nood 2); is 't nu niet welgemaeckt?

22. Frans sijn Frans.

Frans spreeckt sijn Frans gelijck sijn Duytsch, die eer hoor ick hem geven,
Maer ick ben van die gevers niet; Frans moet het my vergeven:
Ick moet bekennen: Frans spreeckt Frans, maer noch en is 't geen fijn Frans:
Ghy moet'et my bekennen: Frans spreeckt niet fijn Frans, maer sijn Frans.

23. Schaeckspel quijt.

Pier scheidde midden uyt het schaken,
En seid', hy was het spelen sat;
Maer 't was de minste van twee saken,
Hy was het spelen moê en — *mat* 3).

24. Joncker Floris.

Als Joncker Floris sit by Pijp en Kan,
Soo is hy dobbel een goed Edelman,
En wee hun die het snuyven 4) uytstaen moeten;
Maer, komt hy thuys, hy trapt sijn wijf met voeten,
En smijt 5) sijn kindren wat hy smijten kan:
Is Joncker Floris een goed Edelman?

---

1) *beurs*. 2) Klankspeling op het thans gesloopte huis van dien naam ten Bezuidenhout. 3) Nam. *schaak-mat*. 4) *snoeven*. 5) *slaat*.

25. Op de vertalingh van Sibylle van Griethuysen 1), uyt mijn Latijnsch 2), tot Groeningen.

Ick gingh vermomt door Land en Stadt 3),
Ick wierd gevat en niet gevat,
Verstaen, en niet verstaen van velen,
Die geen Onduytsch en konden velen;
Ick sprack nochtans den Duytschen 4) aen:
Dat heeft een wijse Vrouw verstaen;
Die heeft my vriendelick bedrogen,
En 't Roomsche 5) Masker afgetogen.
Verheught u, droeve Stadt en Land!
De rust en vrede is voor de hand;
Ick had gegist, en 't konde missen,
Den Hemel soud' uw' tranen wissen,
Doen hy de sijne droogen liet;
Nu giss' ick end' en twijffel niet:
't Moet waer zijn, wat ick seggen wille:
't Komt uyt den mond van een *Sibylle*.

---

26. Van de selve, aen Groeningen.

Sibylle komt noch eens in Stadt;
Heeft yemand niet te deegh gevat
De Toonen van haer Damsche 6) velen 7),
Die maer de twistige vervelen?
Sy spreeckt op niews 's Lands welvaert aen,
En doet sich meesterlick verstaen,
En heeft elck, of ick ben bedrogen,
Den lesten nadocht uytgetogen.

---

1) Zie over haar *Beknopte Gesch. der Ned. Letteren*, bl. 297 2) Zijn *Prognosticum physico-politicum;* Aug. 1648. Sibylle's vertaling zie in de »eerste opening" van *Klioos Kraam*, blz. 196; zij heeft echter te weinig waarde, om haar hier over te nemen. 3) Groningen en Ommelanden. 4) *Nederlanders.* 5) *Romeinsche, Latijnsche.* 6) Appingadam. 7) Voor *cyther, lier.*

Gaet aen, verwerde 1) Stad en Land!
Geeft gins en weêr 2) de rechterhand;
Daer sal maer de benijder missen,
Als ghy d' oneffen' kerf sult wissen 3),
Daerom u d' Eenigheit verliet:
Sibylle seght het, twijffelt niet,
Den Hemel sal de vrede stieren,
In 't Jaer van dry vijf en thien Vieren. 4)

---

27. Aen eenen Vriend op 't afsterven van sijn' Vrouw.

Sy was een Diamant van suyverheit en Trouw,
Gekast in uw jongh hert: daer is sy uyt gestolen:
Nu weten Ghy en Ick hoe 't siet in sulcke holen,
En oft' se noodigh zijn behangen in den rouw.

---

28. Aen eene my ten Houwelick geschikt.

Wat schickt de Wereld? U en My?
Laet yeder een sijn vryen schick;
Ten minsten, schick 5) ick, heeten wy
Geschickte Lieden, Ghy en Ick.

---

29. Trijn de snapster.

Trijn kleedt sich sedighjes van 't hoofd af tot den grond,
En in mijn oogh nochtans soo gaet sy kakel-bont;
Alsoo 't woord elders toe gebesight werdt, ontleen ick 't:
Trijn maeckt het my te bont met kakelen; soo meen ick 't.

---

1) *overhoopliggende*. 2) *elkander*. 3) Rijmshalve voor *vereffenen*. 4) D. i. (16)48. 5) *meen, acht*.

30. Overslagh.

De Bruyloft was ten huysen uyt,
De Bruyd en Vrienden in de schuyt,
Klaes had sijn Bruygoms naem verloren,
En Neel hiet 1) Neel, als van te voren;
Sy wilden t' samen overslaen,
Hoe 't met den Huyshouw best souw gaen:
Daer wouw Klaes Oost uyt, en Neel West aen;
Elck sagh *sijn* wijsheit voor de best' aen,
Elck trock sijn lijntjen even stijf;
Allenghskens quamens' in 't gekijf,
En harde woorden wierden slagen:
Sy hebben 't t' samen overslagen.

---

31. Aen mijn Voerman.

Wat quelt my dese Voerman!
Hy heeft'er bier en voêr van:
My dunckt, dat ick, die voêr 2), man!
U, man en paerd, ben *Voêr*-man.

---

32. Rijdende op eenen harden wegh voorby een Rad.

Ghy werdt gebroken op een rad,
Tot loon van duysent quaden,
Daerom ghy in den Kercker sat;
De Raed had 't wel geraden.
Maer wat gerechtigheit is dit?
En wat heb ick gedaen, die sit
Gerabraeckt op vier raden?

---

1) *heette.* 2) *voeder.*

33. Vrijers rijdende naer een Vrijster.

Twaelf beenen van dry bruyne Meeren 1)
Vervoerden eens dry jonge Heeren;
Ick sei: »'t scheelt machtigh in den keer:
Daer 's één gespan, dat treckt haer 2) meer:
Twee beenen van een witte Meer 3).

---

34. Op den selven Wagen.

Ghy hoeft het niet op 't strand te wagen,
Om naer Stevin 4) sijn kunst te vragen:
Cupido kan hem over-jagen;
Dit 's binnen lands de malle-wagen 5).

---

35. Graf-schrift van mijn Neefken Christiaen Doublet 6), overloopen.

Hier light een jonge doô; dat 's heul en heils genoegh;
Dewijl de mensch te laet kan sterven, niet te vroegh:
Het vroegh is wroegens vry, het laet laedt schuld op schulden,
't Jongh hoort den Hemel toe, die 't oude nau kan dulden.
Siet, oft m' hem niet beschreidt, om datm' hem overmint,
Die uyt de wereld gaet een Christen en een kind.

---

36. Ander.

De Ziel, die in dit lijf begonnen had te sweven,
Sagh, dat het lempigh 7) was, en liep'er meê naer 't graf,
En trock naer 't eewigh leven.
Seght niet: dat komt'er af 8),

---

1) *merries.* 2) Thans *hen.* 3) Versta: de blanke vrijster. 4) Simon Stevin, de zeilwagenaar. 5) *vracht-* of *snel-wagen*, met zinspeling op *mal, dwaas.* 6) Zoontjen zijner zuster Geertruida. 7) *gebrekkig, lamlendig.* 8) *van.*

't Kind overliep sijn kracht, en most het dus bekoopen;
Die sich jongh overloopt, en heeft sich niet verloopen.

---

37. Ander.

Een overloopen kind heeft hier den geest gegeven:
't En was niet voor de dood verset, noch levens moê;
't Is in onnooselheit geloopen uyt dit leven
(Is 't mis geloopen?) tot de Kroon des levens toe.

---

38. Graf-schrift van Joffrou Tessel-schade Visscher 1).

Dit 's Tesselschades Graf!
Laet niemant sich vermeten.
Haer onwaerdeerlickheit in woorden uyt te meten:
Al wat men van de Son derft seggen gaet haer af 2).
Hoe dats' om 't leven quam,
Verhael ick even noode.
Wat dunckt u, Moeders? 't was haer Dochter die haer doodde,
En die sy 't leven gaf, was die haer 't leven nam.
Maer 't kind had weinigh schulds:
De Moeder sagh het sterven,
En stierf, om dat sy 't haer geliet te konnen derven:
Soo berste Tesselscha van wat te veel gedulds.
Leert lijden met beleit,
Die van wat liefs moet scheyen!
Had dit hert uytgebloedt en tijdigh willen schreyen,
Noch schreide Tesselschâ, en waer noch onbeschreit.

---

39. Boeck te verdrucken.

Jan gaf een sot Boeck uyt al van in 't Jaer van elven 3),
En sagh het geern verdruckt 4) door Blaeu of Elzevier;

---

1) Zie *Tesselschade Roemers, enz.*, blz. 60. 2) *schiet te kort.*
3) Met wisseling op *elf* (of *alf*, *dwaas*) als gekken-nommer.
4) *overgedrukt.*

Maer Elzevier en Blaeu ontseggen hem 't papier,
En seggen: 't hoeft toch niet, het Boeck verdruckt 1) sijn selven.

40. Graf-schrift.

Griet, die noyt waer en sprack, dan als s' haer selven laeckte,
Lagh allesins en loogh, tot dats' aen 't liggen raeckte;
Wat seght ghy nu van Griet?
Hier lights', en lieghse niet.

41. Jans liefde.

Jan heeft sijn wijf soo lief, en soo lief 's Gravenhage,
By 2) waer men woonen magh,
Dat hy sweert, eer ick 't vrage,
Dat hys' hier liever dood als elders levend sagh.

42. Graf-schrift.

De rosse Magdaleen leght hier ontrent bedolven?
Ghy mooght'er wel op kolven;
Maer wacht u, die daer geern in vruchtbaer' aerde plant:
Daer groeyt niet in rood sand.

43. Ander.

Jan vierd'halfhondert pont light hier by sijn geslacht;
't Was geen' Begraeffenis, die hem ter aerde braght:
Men gingh'er niet meê proncken:
Hy is er eens van selfs door en door heen gesoncken.

1) *onderdrukt.* 2) *Boven, tegenover.*

44. Vriends-raed.

Jan zaeyde wat Ajuyns op Neel sijn wijf haer Graf:
't En was sijn vyand niet, die hem den aenslagh 1) gaf:
Want, als hy 't Graf besocht, al had hy moeten splijten,
Hy kost er niet by krijten.

---

45. Joosts gebreken.

»'t Is waer," seî lichte Joost, »men magh my wel bespreken 2),
'k Heb menighte gebreken:
Maer men vergeet er een, dat ick my meest aentreck,
Te weten 't Geld-gebreck."

---

46. Goêmanschap.

Goê mannen 3) hebben my moedwilligh 't mijn ontwesen 4);
Ick docht niet, dat quaed volck goê mannen konden wesen.

---

47. In mijn Boeren-huysingh tot Beeckbergen, op 's Princen Jaght.

Daer achtien Paerden staen en bijten dagh en nacht
In 't hoy, of Paerd in Paerd; en daer der beesten Wacht,
Met rossen en met slaen, noch meer tiert dan de beesten;
Daer een keel onder loeyt, als d' onderaerdsche Geesten,
Van een verhongert kalf; daer kinders dry of vier
Of in en om de wiegh en om een roockend vier,

---

1) *raad, voorslag.* 2) In slechten zin. 3) Welgeboornen van den gerechte. 4) Wellicht in zinspeling op de »uytsprake der 8 rechters by de Staten-Gen. gedelegeert, over de geschillen in de dijckage Bewester-ende," bij welke hem en zijn deelgenoot Volbergen ieder slechts $9^{1}/_{9}$ in plaats van 50 gem. werd toegewezen. Zie zijne aant. in Schinkels *Bijdragen, enz.*, bl. 50.

In 't midden van een Schuer (men weet'er van geen Schouwen 1))
Een luysige Musijck van halve toonen houwen;
Daer een Kat onder meewt 2), daer een Haen onder kraeyt,
Daer 't door de daken druypt, daer 't door de wanden waeyt;
Daer twee, dry Heeren staêgh op vijf, ses knechten kijven;
Daer 't Boeren Hofgesin, met meissens en met wijven,
Met klomp en Boter-kern, en met een vuyle pan,
Al doet, wat yemands haer te bergen setten kan,
En al wat Noah self kost van sijn Arck vermanen; —
Daer maeckten ick dit Dicht, en dry of vier Pavanen 3).

48. Wagenwensch.

Mijn vriend gingh op een wagen
Sijn lijf en leven wagen:
Ick wenschten hem goê reis en sonder ongeval;
Te weten: omgeval.

49. Fy en Klaes.

»'k Ben wel getrouwt," sef Fy,
»Klaes is een eêlen baes,
Klaes klaeght niet over my,
En ick niet onder Klaes."

50. Ouden Adel.

Jan is een Edelman; hoe 't komt, en weet hy niet,
En soeckt het niet te weten;
Want wist men, hoe dat Jan sijn eerste Grootvaêr 4) hiet,
Jan waer geen Edelman, of soud 't niet mogen heeten.

1) Thans *schoorsteenen*. 2) *miaauwt*. 3) Spaansche danspas. 4) *voorvader, stamvader*.

51. Piers rechtvaerdigheit.

Pier heeft sijn droncken maegh met suypen soo ontstelt,
Dat, waer *hy* 't op den dronck, *sy* 't stracks op 't braken stelt.
Pier is een vrome dief, al maeckten hy 't vry grover,
Al wat hy naer hem neemt, hy geeft het stracks weêr over.

---

52. Paer en paer.

Ghy vraeght na Jan en Trijn; 'k wouw, dat ghy 't wel onthielt:
Trijn is een slimme hoer, Jan is een rechte fielt.

---

53. Een blinde.

Ick seid' een blinden man, die my sprack van betalen,
Sondaghs of manendaghs moght hy 't gelt komen halen;
Hy antwoorde bedroeft, dat quam niet wel te pas
Voor dien het nemmermeer noch Son- noch Maen-dagh was.

---

54. Jan op 't uyterste.

Jan light en wacht een Koorts, daer hy niet tegen magh,
Flus is 't sijn quade dagh, en daermeê goeden dagh 1).

---

55. Graf-schrift.

Hier light een man in d'as,
Soo gierigh al sijn leven:
Hy wouw den geest nauw geven,
Om dat het *geven* was.

1) *vaarwel.*

---

56. Een vryer schenckende een Ree-bock aen sijn vriend.

'k Schenck u 't hert dat ghy siet, en dat ghy niet en siet;
Soo schenck ick u mijn hert, maer noch mijn hertje 1) niet.

---

57. Heel goet.

Jan veilde m' een zy specks, noch ongesneên en heel,
Maer gortigh meer als veel;
Besiet, of Jan een bloed was:
't Was *heel* 2) *goed* swoer hy my, ick vraegden of 't heel goed was.

---

58. Liefde en vriendschap.

Siet wel toe, jonge luy! met wie en wat ghy doet:
De liefd' is somtijts quaed, de vriendschap altijt goed.

---

59. Trijns hand boven.

Trijn was een kaele Meer, doe Klaes haer Bruygom werd;
Noch voert sy 't hooghste woord, en valt den man soo herd,
Als had hy 't al met haer behylickt. Is 't niet wonder?
Klaes onderhoudt het wijf, en 't wijf houdt Klaesjen onder.

---

60. Houwelickse Voorwaerden.

Jan had het ja-woort wegh; maer 't schrift van ondertrouw
En was noch niet in 't net geschreven, als het souw;
Nu is het saeckje klaer, en 't swart in 't wit geset;
Nu zijn de voorwaerden, en Jantje meê, in 't net.

---

1) *liefjen*. 2) *gaaf*, *onaangeroerd*; »onbegoste waar" (gelijk H. zelf aanteekent).

61. Twee Testamenten.

Jan heeft een Testament, dat tot sijn voordeel spreeckt,
Klaes heeft een jonger schrift, dat weêr het oude breeckt;
Waer ick het wend' of keer, 'k weet Jan niet te gerieven,
't Is vreemd: Jan komt te kort, en Jan heeft d' oudste brieven 1).

62. Noch.

Een deel goê Paepjes gaen als Dolle luy te werck;
Soo moeyt haer, dat een gift gegeven aen haer Kerck,
By een klaer Testament, door een van jonger dagen
Haer Kerck ontrocken is en andren opgedragen.
Ey, soete Priestertjens! maeckt wat min redjements 2);
Nu zijt ghy Vaderen des *ouden* Testaments.

63. Doel-dicht, op Hofwijck 3).

Diane van der Linden
En schiet niet mis dan blinden;
Voorts trefts' al datse siet:
Noch meen ick het soo niet;
Sy treft al wat haer aensiet,
Selfs als sy naer de Maen siet;
De Maen werdt daer om hoogh
Getroffen van haer oogh.
Hoe mistse dan de Doelen?
Die hebben geen gevoelen;
En soo het wit haer sagh,
Sy raeckten 't al den dagh:
Want sagh 't u, van der Linden!
Het sou met ons bevinden
Of 't veel verscheelt, of niet,
Dat een met Vierpijlen 4), of met Vier pijlen schiet.

---

1) *papieren, aanspraak.* 2) *praats.* 3) Huygens' bekende buiten aan de Leidsche Vaart; zie later het gedicht van dien naam. 4) *vuurpijlen* (versta: uit haar oogen).

64. Consultatie.

Teun bad een Advocaet om goên raed op sijn vrage,
En 't kosten hem terstond een gulden dry of vier:
Doe krauden hy sijn hoofd, en seî: Wel, in Den Hage
Is geen klein swarigheit, want goê raed is 'er dier.

---

65. Mateloos gebouw.

Veel Marmers en veel Gouds verciert uw mal getimmer,
Dat buyten wildsangh is, en binne-wercks noch slimmer:
Ghy mooght wel seggen, in één aessem en één toon:
Uw huys is kostelick en uyt der maten schoon.

---

66. Op de dood van Mr. Pieter de Vois, Orgelist 1).

De Wereld was soo blind in blinde Pieters waerde,
Dats' hem nam voor gemeen gewasch van Hollandsch' aerde;
Dat speet hem, en hy stierf in 't spijt, of oock daer af:
Soo raeckt d' een blinde door den anderen in 't graf.

---

67. Gouden Maelstock, door Hare Hoogh. van Orange aen D. Seghers gegeven 2).

Waer is beleeftheit toe gekomen!
Voor moeyte meesterlick genomen,
Voor konst die geen gelijck en kent,
Verschijnt een stock tot een present!
'T Is waer, de Deughd verdient geen slagen,
Maer sulcke slagen zijn te dragen;
't En is geen slagh van allen dagh:
Hoe swaerder stock, hoe lichter slagh.

1) Zie deszelven Grafschrift in voorraad, I en II, blz. 238.
2) In Febr. 1652. Zie het aangeteekende in de *Dietsche Warande*, IV, bladz. 47.

68. Op het gelaurierde Doods-hoofd ten eynde van den selven stock.

Siet toe: de Dood zit op den stock,
En pronckt sy 1) met een niewen rock,
Het zijn onsterflicke Laurieren,
Die haer gedaente meest vercieren.
't Is Seghers doods-hoofd in der daed:
Soo sal 't sijn wesen, vroegh of laet:
In onverwelckelicke Kroonen
Sal sijn gedachte by ons woonen,
En sijner wercken Sonneschijn
Sal middagh op den avond zijn.

---

69. Op des Heeren van Brandwijcks 2) Ockenburgh 3).

Loos Duynland, mager stael van overstoven heygrond,
Daer 't hongerigh Konijn te nauwer nood sijn wey vond,
En voedde Mensch noch Vee: Als Brandwijcks noeste schop
Dat schrael beswangerde met allerley vol-op.
Soo raeckten Ockenburgh eens 's Jaers in 't kraem te leggen;
En baerde 't al om veer, wat Bueren derven seggen
Van niet min kinderen als dagen in 't rond Jaer,
Die 't Hollandsch vrouwtje droegh 4); 't zy droomen-tael of waer,
'k Pas op de Beckens 5) niet; maer Beckens vol Meloenen,
Vol Pers en Abricos, elck waerdiger om soenen
Dan al dien Almanack van Garnaet onder een;
Die Beckens houd ick waerd, die kindren sonder been,
Dat Ockenburghs gebroed mirakel-wijs geboren
Self uyt d' ondraghbaerheit, dat kan mijn lust bekoren,

1) *Dood* was oudtijds vrouwelijk; verg. de uitdrukking *ter dood.* 2) Jacob Westerbaen, met de Vrouw van Brandwijck, Reinier van Oldenbarneveldts weduwe, gehuwd. 3) Zijn buiten onder Loosduinen, in navolging van Huygens' *Hofwyck* door hem zelf bezongen (1654). 4) Naar de bekende Loosduinsche legende. 5) *doopbekkens* (in de Loosduinsche kerk).

En ketelen mijn keel niet minder als mijn hert.
Maer 't wonder stuyt 1) daer niet: 't gaet boven d' Appel-mert.
Loegh 2) Ockenburgh eens 's Jaers, het moester eens voor treuren,
De Winter had sijn beurt: wat sien wy nu gebeuren?
Let, leser! op de kracht van wel gekoockten Int:
't Zijn gulde letteren die m' hier geschreven vindt;
Daer med' is 't Ockenburgh vereewight voor de Jaren,
Die 't Sonne-licht den dagh sal warmen en verklaren,
Daer med' is 't altijd groen, noyt bladeloos, noyt oud,
Daer meê die Bladeren, als dese, van fijn Goud.

---

70. Aen D. Oosterwijck, Predicant tot Voorburgh, met mijn Hofwijck 3).

Voor menig' goede les, die 'k niet en wil vergeten,
Ontfanght dit vuyl papier; ghy hebt het licht te weten,
Waer toe het dienen kan, als Suycker, Zeep, en Kruyt
Geen peperhuys en vindt: ick geef het daer voor uyt.

---

71. Aen J. Spronssen, met het selve.

Dit Boeck, Jan Spronssen!
Weeght sestien oncen
Min dan een Pond;
Want in den grond
En is 't maer 't rasen
Van Boon en Blasen,
Al dit gedruys
Van Hof en Huys;
Maer sulcke kunsten
Bestaen by gunst en
Nieuwsgierigheit;
Daer 's 't al geseit.

---

1) *eindigt.* 2) Thans *lachte.* 3) In 1652 uitgegeven; zie vervolgens.

72. Aen een Schoone, met het selve.

Ghy hebt naer desen Boeck getracht,
Tot dat hy u is t'huys gebracht,
Als waer 't wat waerdighs om te lesen;
Schoon' oogen hebben langh voor desen
Bedrogen menigh eerlick man:
Daer treck ick nu de wrake van;
Want siet, schoon' oogen van vermogen!
Nu zijt ghy door een man bedrogen.

---

73. Weder antwoorde 1) aen de selve.

Bedrogen zijt ghy van een man,
Die Boeckwey-Boecken backen kan,
Maer sonder Eyeren of Boter 2),
De ses Dozijnen om een stooter 3):
En ghy gelooft, dat yeder Boeck
Soo goed is als een Boeckwey-Koeck 4);
Dat scheelt soo veel als *waer* en *logen*,
Soo blijft ghy van den man bedrogen.

---

74. Bancqueroutier.

Jan stond doorgaens vroegh op; nu is hy door gegaen
En Bancquerot; dat 's recht doorgaens 5) vroegh op gestaen.

---

75. Keur.

Naer 6) goed weêr volght quaed weêr,
Naer 6) quaed weer 't goede weêr:

---

1) Repliek op haar (verloren) antwoord. 2) *en dus niet veel zaaks*, bedoelt hij. 3) Twee en een halve stuiver, en dus heel goedkoop. 4) *met boter en eyeren*. 5) *op den duur*, en *als doorganger*. 6) Thans *na*.

Wanneer ghy reisen soudt, wat hadt ghy liever, Jorden!
Of dat het weder goed, of dat het quaed sou worden?

76. Graf-schrift van een Dronckaert in een Burgh-wal versopen.

Daer light een vuyle Vent in dese put gesoncken:
Hy stierf in 't water; maer hy was op 't land verdroncken.

77. De Man self:

»Doet water in uw Wijn, Gemannen! 't kost sijn Bloed,
(Ick weet het by de proef), die Wijn in water doet."

78. Op Petri Scriverii Toetsteen van de oude Goudsche Chronijk 1).

't Was een oud schrijver, ja 't, die Holland onder-nam
Van doen 2) het uyt de Wiegh en uyt de Luyren quam;
Maer een oud *Schrÿver* most sijn beter pen versnijden,
Om d' oude schrijvery van half versufte tijden
Te suyveren van schuym, en helpens' aen den Man;
Danck hebb' de waerde hand die dit wil, en dat kan.
Een oud Boeck is oud Goud, als 't van den Gulden tijd is;
Maer van een laeter eeuw, daer nau een Pond een Mijt is,
En weeght een oud Boeck schier geen oud stuck ysers op.
Dat seght de Toetsteen uyt mijn wijse *Schrÿvers* kop;
En *ick* segh: is dit Goud, en Goudsch Goud? 't magh wel wesen:
Maer kom ick 't Leidsche schrift naer 3) 't Goudsche t' overlesen,
'k Houd 't met den Toetsteen; dat's veel niews voor weinigh ouds,
En een hecht blockje steens voor een slecht brockje Gouds.

---

1) De bekende »Cronike ofte Historie van Hollant", die het eerst in 1478 te *Gouda* uitgegeven, en thans door Scriverius met een vervolg en *Toetssteen* verrijkt was. 2) *toen.* 3) *na.*

79. Op Jacobi van Oudenhoven Beschrijvinge van Zuydholland 1).

Wy soecken Oost en West in afgelegen oorden:
T'huys kennen wy niet half recht Zuyden uyt recht Noorden.
Denckt, Holland! hoe de man gedanckt dient en ge-eert,
Die u de gulden les: *Kent eerst u zelven*, leert.

---

80. Droom van den 24en November 1654. Aen een oud trouw-zuchtige Vryer.

Ick sagh een ouden Haen, die my wel heugen magh
(Ick droom; ick sagh het niet, ick droomde dat ick 't sagh);
Ick sagh een jonge Hen, die 'k niet en kan vergeten,
Die t'samen wel genoeght de straet langhs liepen eten,
En waren, soo my docht, niet al te noô by een:
Ick sagh de Meester quam, en bond se been aen been;
Gekoppelt aten s' oock, maer 't scheen het viel haer lastigh,
Den Haen wierd moeyelick, het Hennetje wierd quastigh;
De halve vreughd was uyt; men trock Oost tegen West:
Dan wou den Haen op straet, dan wou de Hen op 't Nest,
Elck was sijn vryheid quijt; dat maecktese bey korsel:
Sy wenschten, meen ick wel, haer touwtje bey te morsel 2)
En elck weêr dat hy was. Hoe 't gingh, en weet ick niet,
Want ick wierd wacker, en nu waeck ick, als ghy siet,
En, vriend! ick waeck voor u: haest u niet met u Trouwtje,
Of denckt wel sevenmael aen mijn Haen en sijn touwtje.

---

81. Op Scheveninger Steenwegh, by my in geschrifte voor-gestelt 3).

Waer 't niet als *eerlick* 4), niet als *vorderlick* 5) alleen,
Niet als *vermakelick*, daer voor hier werdt gestreden,

1) »Oudt-Hollandt en Zuyd-Hollandt, enz." Dordrecht 1654.
2) *aan stukken*. 3) En twaalf jaar later eindelijk tot stand gekomen. Zie later de *Zeestraat*. 4) *eervol, glansrijk*. 5) *voordeelig*.

Mijn seggen waer gegrondt: en kiest van dryen een 1),
In een van dryen is vol overwicht van reden.
Hoe blijft'er dan yet goeds, yet doenlicks ongedaen,
Daer *Eer* en *Voordeel* en *Vermaeck* te samen gaen?

82. Aen Joffrouw M. van Horsmael, met mijn Hofwijck.

Dry feilen heb ick met dit sotte Boeck begaen:
Één als ick 't heb gedicht, één als ick 't heb doen lesen,
Één als ick 't u beloofd'; en 't sal de vierde wesen,
Nu ghy 't in handen krijght; maer daer 's geen helpen aen,
Daer moet'er my van tween ten minsten één berouwen;
Want mijn woord en mijn Boeck kan ick niet t' samen houwen.

83. Matth. 19, 4.

Saligh is der kind'ren Lot:
Jongh gestorven, vroegh by God.

84. Weitsigheit.

Het woordeken van *Weidsch* komt dat niet van de weiden,
Daer sich moy' meisjens met moy' knechjes gaen vermeiden?
My dunckt, ja; en my dunckt, naer u de kap staet, Griet!
In 't komen uyt de wey, dat ghy 'r al *weidsch* uyt siet.

85. Van Ael.

»Daer gaet uw *Maeghd!*" sei Christiaen,
En sagh ons' Ael den hoeck om gaen;
»'k Hoop", seid' ick, »datter niet mis seidt is,
Ick weet altoos dat het mijn *meid* is."

1) *kiest maar een van de drie.*

86. Deughd te laet.

»Ghy soudt wat sparen", seid' ick, »Jan!"
»Ey lieve," seid' hy, »beidt wat:
Mijn bors is leger als mijn kan;
Hoe meent ghy, dat ick sparen kan?
Want die wat spaert die heît wat."

87. Jan op stoel.

Jan was een Advocaet, en met een B: Wind-*b*reker;
Nu is 't een Predicant, en met een P: Wind-*p*reker.

88. Schependom.

Van waer 't woord *Schepen* 1) komt, is qualick uyt te leggen;
Maer (seid' eeu Varend man) magh icker wat toe seggen,
Naer mijn slecht recht 2) gevoel,
Is d' Admiraliteit de rechte Schepen-stoel.

89. Ooghst in den Herfst.

October is in 't land, en 't regent geele bladren:
Doctoren! helpt uw volck van 't kantjen in de sloot 3);
Uw bladren vallen oock; ghy mooght se wel vergadren,
't Zijn sulck' als Danaë sagh regnen in haer schoot.

90. Aen een slechten Predicker.

Jan staet en rammelt op den stoel,
En houdt sich voor een predick-baesje,
En maeckt niet als een hol gewoel;
Jan! heet ghy dat een Predicatie?
My dunckt, ghy zijt een Predick-haesje.

1) *recht-inzien.* 2) *eenvoudig.* 3) Bij de najaarsziekten.

91. Jans bedencken.

Klaes houdt sijn *afkomst* wel bewesen,
Mits dat sijn *opkomst* zy gepresen;
Sijn *inkomst* weet hy selver best;
Hy laet een yeder in sijn wesen:
Soo maer mijn *uytkomst* goed magh wesen,
Wat vraegh' ick, seght hy, na de rest?

---

92. Niew inkomen.

Een Paepje sat en soop
Met negen van sijn boeren;
Daer quam een andren hoop,
Die sloeghse plat als Loeren;
Sy kregen stoot en dreigen toe,
Elck most sijn deeltje dragen,
De Paep en had geen klagen,
De Tiende quam hem eigen toe;
Doch (seid' hy) 't was wat niews en vry meer dan hy miende:
Een Boer sprack: »Domine! dat heet *Novale* 1) tiende."

---

93. Gekruyste Wooningh.

Een wooningh die vol Kruyssen is,
Hoe komt die aen quaed Suyvel?
Die 't suyvel daer bederft, gewis,
Dat is een Geusen Duyvel!

---

94. Bruyloftdicht.

Andries, een achtienjarigh wicht,
Trouwt Neel, dat oude grijse hoertje;
'k Weet hem geen beter Bruyloftdicht,
Als: »gaet te bedd', en soenje Moërtje!"

1) In zinspeling op *nieuwe*.

---

95. Kreupele Louw.

Louw was sijn been aen stucken:
Soo liep hy op twee krucken,
Van d'een in d'ander kroegh.
My docht het was wat vroegh;
Ick vraeghde lichte Louwtje,
Hoe dat sijn wijf verdroegh?
»Ho," seid' hy, »vriend!" en loegh,
»Ick vraegh 't niet aen mijn Vrouwtje;
't Gaet op een andren hoegh,
'k Doet op mijn eigen houtje."

---

96. Een gehangen Dief:

't Was seker een gerechtigh Heer,
Die my dit sterven heeft bevolen:
Hebb' ick van boven neêr gestolen,
Hier hangh ick oock van boven neêr.

---

97. Eerlicke Hoerejagers.

Kees Krul seght, met een statigh wesen,
Hy is geen Hoerejager, neen;
Dat mogen Predikanten wesen,
Die jagen 1) 't soet volck uyt de steên.

---

98. Klaes aen 't pleiten.

Men socht mijn Buerman Klaes sijn wooningh af te naesten;
Hy kreegh een Advocaet, en bad hem wat te haesten.
De koelen Advocaet en trad niet uyt sijn pas,
En vraeghd', of aen een huys soo veel gelegen was?
»Gelegen aen mijn huys?" seî Klaesbuer, »wèl ter degen,
Moye achtien Mergen Lands, die zijnder aen gelegen."

1) *verjagen.*

---

99. Goê-manschap.

'k Sei, dat mijn Buermans saeck gestelt was aen Goê-mannen,
En daer med' allen twist eens seffens 1) uyt gebannen:
»Goê-mannen!" riep Mary, »daer toe soo segh ick neen:
Want Jan, mijn grimmer 2), is van die goê-mannen een."

---

100. Van Jordens lieve Huysvrouw.

My dunckt, ghy tracht met reden, Jorden!
Pestmeester van de Stadt te worden;
Ghy hebt se langh in huys gehadt,
En geen besmettingh af gevat;
'k Meen van uw Wijf, in Oost en Westen,
De vinnighste vàn alle Pesten.

---

101. Dirck tegen de Pest.

Dirck soeckt de Pest t' ontgaen met drincken;
Want alle vocht blust alle Vier,
En (seght hy) 'k ben soo boos op dat verslindend dier,
Kost ick, ick soud het in een lepel nats verdrincken.

---

102. Kees in 't ontsagh.

Kees stond en roemde voor de Mast:
»Wat pas ick op 3) mijn Wijf haer baren en haer bassen?"
Ick seide: »'k weet niet, Kees! of ghy der wel op past;
Maer 'k sieder u op passen,
Als vreesde ghy, sy moght u bijten als sy bast."

---

1) *teffens, tevens.* 2) *grompot.* 3) *geef — om.*

---

103. Aen Jan.

Uw Wijf baert als een Duyvel, Jan!
Is 't wonder, dat sy baren kan,
Daer sy too langh gebaert had,
Eer s' haer met u gepaert had?

---

104. Slecht onschuld 1).

Daer is een Veld-Heer, naer mijn sin 2),
In groote schand vervallen;
Hy seght: 't en viel hem niet eens in;
Dan dat seght niet met allen:
't En viel hem niet eens in, 't is waer,
Want, als 't hem ingevallen waer,
Hy waer niet ingevallen.

---

105. Klaesens 3) goede wensch.

Klaes wordt geslagen van sijn Klaer,
En weet haer backhuys niet te snoeren:
Daer tegen wenscht hy niet, goê Vaer,
Dan dat s' in 't Goud beslagen waer,
Daer sy noch hand noch mond kost roeren.

---

106. Voorslagh.

Neel sei s' haer eens beslapen most,
Eer dat sy Pieter gunnen kost
Een vrolickheitjen, daer sijn sinnetjens op liepen:
»Neel!" seide hy, »zijt ghy soo na reê?
Vier oogen zien wat meer als twee,
Wat seghj', of wijder eens malkandren op besliepen?"

---

1) *verontschuldiging.* 2) *meening.* 3) Verkeerdelijk voor *Klasen*, d. i. *van Klaas.*

107. Voor de mancke.

Een kreupel Soldaet
Moet staen daer hy staet;
Dat kan men maer hopen
Van die konnen loopen.

---

108. Truy tegen Teun.

Truy heeft een vrolick hert, en wouw wel niet als smeeren 1),
Teun heeft een schrepel 2) hert, en wouw wel niet verteeren,
En Truyens 3) meeste vreughd is Teunens 3) meeste smert;
Dat 's wel hert tegen hert 4).

---

109. Voor een mancken deughniet.

Wat seght ghy van dien kreuplen man?
Is dat de groote Lichtmis, Jan!
Die over voeten gaen kan?
't Is al schier, dat hy staen kan.

---

110. Haeghsche me-Vrouwen.

Wat zijnder Vrouwen in den Haegh!
'k En kanse niet onthouwen;
En 't goedje groeyt noch alle daegh,
Ick hoev' er geen te trouwen:
't Zijn altemael Men-Vrouwen.

---

111. Val op val.

Truy heeft een speel-kindje gekregen;
Nu is er noch een onderwegen;

---

1) *goede cier maken.* 2) *schraapziek.* 3) Verkeerdelijk voor *Truyen* en *Teuns.* 4) *hard tegen hard.*

Wel seght het spreeckwoord en met reên:
Een ongeluck komt niet alleen.

112. Loose Wewenaer.

Klaes had vijf kinderen, en vrijd' een tweede Vrouw,
Die 'r niet af hooren wouw;
Staegh ley' s' hem voor sijn Neus die jonge vijf gesellen;
Staegh hielt hem Klaes soo slecht, of hy geen vijf kon tellen.

113. Leepe Klaes.

»Hoe siet gh' er sus uyt?" seî my Klaes,
»Ghy zyt niet wel; 'k sie 't aen uw oogen:"
»Ick sie daer wel uyt," seid ick, »Baes!
Maer d' uwe twee, die noyt en droogen,
Naer ick het aen 't fatsoen besluyt,
Goê Klaes, ghy siet daer niet wel uyt."

114. Fop voldaen.

Fop had gevallen in blaeuw' oogen,
Die hadden op hem sulck vermogen,
Dat hy der Maey om heeft getrouwt;
Daer wêrdt hy somtijds af getouwt 1):
Nu 's Fop versaedt, en ick bedrogen,
Soo hy niet meer als oyt van twee blaeuw' oogen houdt.

115. Den aenhouder.

»Den aenhouder verwint," seî Jan de Bruydegom:
Dry dagen na zijn trouwen
Begost hy aen te houwen 2).

1) *geslagen*. 2) Versta: *stil te staan*.

't Wijf houdt hem voor een Trom,
En slaet hem blaeuw en krom,
Dat hy der by blijft leggen:
»Den aenhouder verliest", heeft hy nu leeren seggen.

116. Trijn van Jan.

'k Sei: »Trijn! ick sie, u Jan is noch den oude knecht,
Op 't luchtjen van de wijn en 't kluchtjen afgerecht."
»Den *oude* knecht?" sei Trijn, »dat is heel wel geseght, maer
'k Wou Jan de *jonge* knecht waer."

117. Jans bericht.

Klaes vraeghde buyten 's lands, hoe all' sijn vrienden voeren
In en ontrent den Haegh,
Sijn Bueren, sijn Gespuys, sijn Boeren en sijn Hoeren,
Oud en Jongh, Man en Maegh.
'k Sei: »waerom vraeght ghy na uw Wijf niet alle daegh?
Die hoor ick u niet roeren."
»Om dat ick," seid' hy, »na 1) mijn Wijf niet veel en vraegh 1)."

118. Jan en Maey.

Jan achterdenckende van Maey, sijn lichte Wijf,
»Maey!" seid' hy, »wie 's die Vent, die hier soo laet komt praten,
En volght u by der straten 2)
Als gingh hy op uw lijf?
't En is my niet te doen om onlust of gekijf:
Al heb ick wat gedroomt, 'k hoop datter niet veel aen is,
't En is my maer gedaen 3), om of het u gedaen is."

1) *om — geef.* 2) *langs de straat.* 3) Versta: *te doen.*

119. Aen Neel.

Wat light ghy na de Mis en loopt,
En dat met boeten af en koopt?
Neel! scheidt eens uyt die malle kueren:
Kom, gaet eens voor den spiegel staen,
My dunckt, Neel! dat ghy met uw bueren
Wel soudt ter kercken mogen gaen.

---

120. Graf-schrift in voor-raed.

Al sprack 't geen levend mensch, de Boomen souden 't seggen:
Hier light Jan Maertensen 1), niet daer hy hoort te leggen,
Te weten daer hy lagh en wroete nacht en dagh,
Op Hofwijck, daer sijn hert, eer 't sturf, begraven lagh.

---

121. Neels voorsichtigheit.

Grijp ick u somtijds by der hand,
Ghy schrickt, als waer de mijn' in brand,
En d' uw' als Zwavel aen te steken;
Ghy wilt wel lacchen, schijnt, en spreken,
Maer met geen tommelingh daer by:
Neel! wien mistrouwt ghy, u of my?
Wat meent ghy, dat hier Neel op seide?
»Houdt u hand t'huys, 'k mistrouw ons beide."

---

122. Pier een-oor.

Pier heeft sijn rechter-oor lest aen de kaeck 2) gelaten:
Men magh hem dan voortaen wel wat boetveerdigh praten;
'T En gaet hem nu niet meer, den Guyt,
Het één oor in en 't ander uyt.

---

1) Zijn tuinman op Hofwijk. 2) *schandpaal* (oorspronkelijk echter een *ton*; vanwaar ook de naam van 't *haring kaken* (of *tonnen*)).

123. Lange Neel.

Neel is geen knechtje, dats waerachtigh,
Maer als een knecht soo groot, soo machtigh:
Soo wordt'er dan oock wel geseit:
Neel is geen meisje, maer een Meid.

---

124. Schade van ledigheit.

Des menschen Hoofd of Hert soeckt altoos wat te malen,
En daer moet stof toe zijn, al souw men s'er toe halen;
't Vermaelt sich anders en 't verslijt sich, als de Steen,
Die maelt als waer der Koorn, en daer en is 'er geen.

---

125. Goêmanschap.

'k Heb veel' quaê saecken aen goê-mannen sien verblijven;
Maer noyt geen aen goê-wijven.

---

126. Neel Trouw-reê.

»Neel!" seid ick, »zijt ghy sot, en soeckt gh' alreê te paren?
Ghy zijt pas vijftien Jaren!"
»Wel," seîs', »is vijftien jaren pas 1),
Soo paer ick emmers niet te ras."

---

127. Geld in de hand.

Hoe dat wy 't cijfferen en hoe wy 't overleggen,
Klaes komt geld in de hand, daer valt geen tegenseggen:
Komt hem geld in de hand van selfs? het magh wel zijn,
Ick en beny 't hem niet, mits 't niet en zy van 't mijn.

---

1) Versta hier: *van pas.*

128. Aen ontuchtbare Jan.

Daer yeder t'huys hoort, hoort een yeder liefst te wesen,
Jan! uytgenomen ghy; dat seght uw droncken wesen:
Ghy hoort van huys, en niet by 't preken van uw Griet;
Neen, Jan! ghy hoort niet thuys, want thuys en hoort 1) ghy niet.

---

129. Aubade 2).

»Daer moeter meer als een meê spelen,
Wat Drommel! is daer voor gedruys?"
Seî Jan, en hoorde vijf ses Velen 3)
By Nacht, by onty voor sijn Huys;
Het spel en moght hem niet vervelen;
Maer, dacht hy, 't schijnt, al dit bedrijf
Geschiet ter eeren van mijn Wijf;
Daer moeter meer als een meê spelen.

---

130. Reiniers uyterste.

Reinier de Logenaer gaf gisteren den geest,
En seide: »siet, ick sterf," met hy 't hoofd neder leide:
De vrienden sagen 't; maer daer heefter veel gevreest,
Dat het niet waer en was, om dat hy 't selver seide.

---

131. Sijn Graf-dicht.

Reinier de logenaer (want als hy sprack, bedroogh hy,
En als hy loegh 4), soo loogh hy)
Light onder desen steen;
Ten minsten soo ick meen.
't Scheen dat hy gistren in sijn lesten slaep gewieght wier 5);
Maer hy seî 't selver; en soo twijffel ick met reên
Hoe dat ick seggen moet: hy *light* hier of hy *lieght* hier.

---

1) *luistert.* 2) *Ochtend-muziek* (verg. 't Fransch *aube*). 3) *vedels.*
4) Thans *lachte.* 5) Voor *wierd, werd* (gelijk nog in de Haagsche spreektaal).

---

132. Oude Joncker Jan.

Trijn wouw met kracht een Jonckhr. trouwen,
Soo nam sy Jonckhr. Jan den Ouwen:
Nu seght sy 't is een Jonckhr., maer
Sy wenschten Jan een Jonck-heer waer.

---

133. Ervaren Teun.

Teun heeft eens aen een wijf geweest:
Nu derft hy niet ver 1)-trouwen;
Het schijnt hy van gevoelen vreest,
Hy derft geen Wijf vertrouwen.

---

134. Houwen en houwen twee.

»De Paerden kosten veel van Wey
En meer op stal te houwen;"
Soo klaeghde Joris, en ick sei:
'k Had liever een klein Bosch als een groot paerd te houwen.

---

135. Adam en Eva.

Teun houdt sijn oude Wijf, sijn afgesleten Saer,
Of hy se niet en hadt, gelijck er staet geschreven;
En vindt'er andere, daer med' hy weet te leven
Gelijck'er niet en staet geschreven, 'k weet wel waer.
Den ouden Adam heeft de schuld van dit verloopen
In Sarens 2) oordeel; maer Teun weet dat te verdoopen,
En, werdt'er wat misdaen, seght dat de schuld gewis
Niet ouden Adams, maer wel oude Evas is.

1) *over-*, *her-*. 2) Verbeter *Saren*, d. i. *Sara's*, *Saars*.

---

136. Jan bijster'sweeghs 1).

Een Heer wees Jan een wegh:
Die leiden hem in plassen,
In modder en morassen:
»Wel," seid' hy, »wel, ick segh,
Men magh er wel af 2) preken
Van wat de Heeren spreken;
Hier sit ick vast en kijck
Ten ooren toe in 't slijck,
En moet ick noch al prijsen
Al wat de Heeren wijsen?

---

137. Valsche rouw, oprechte schrick.

Trijn hoorde, dat haer man van roovers was besprongen
En doodelick gequetst; haer ooghjens bey ontsprongen
(Bey kosten sy die kunst en haddens' altoos reê)
Sy weende bitterlick, of deê al of sy 't deê:
Ten lesten wierdt het ernst, en Trijn begost te baren 3),
Als Vrouwen doen die baren,
Alsoo de tijdingh quam, haer man waer omgebracht:
Want sy verstond, men had haer man weêrom-gebracht.

---

138. Jan onschuldight.

't Is waer, 't gelijckt een Manslagh,
Maer evenwel den anslagh
Die 'r de Baillieu op heit
Is altemael bedurven;
Dus heeft het Jan verkurven;
Hy heefter onlanghs een in 't Bosch ter neêr geleit;
Maer 't was een moye Meid,
En s' en is niet gesturven.

---

1) *den weg bijster.* 2) *van.* 3) *tieren.*

139. Jan de slocker.

'k Heb Jan alleen te gast gebeden,
En hebber meer schaê's by geleden
Als hadd'er dry of vier gebrast:
My dunckt Jan is een dapper gast.

---

140. Dirck aen 't geewen.

Dirck heet een wacker man;
'k Hoor, dat hy wacker eten
En wacker drincken kan;
Het moet al wacker heeten,
Wat hy, by nacht of dagh,
Of doen of laten magh;
Daer komt hy uyt sijn bedd', en doet noch niet als gapen:
Is 't wonder dat hy geewt, die wacker heeft geslapen?

---

141. Siet toe.

Al die wel sterft, heeft wel geleeft:
Maer 't is niet yeder een gegeven,
Dat hy ten einde van 't quaed leven
Noch tijd om wèl te sterven heeft.

---

142. Vierdagen.

»Soud' ick de Heilig' dagen vieren?"
Seid' een onnosel Ambachtsman,
»Dat kan de rijcke by sijn vieren;
Daer weet men t'mijnent niet eens van:
'k En heb geen geld om Turf te koopen,
'k Weet hout noch kolen te beloopen,
Hoe kan ick vieren nacht of dagh?
Maer lijdt men, dat ick wercken magh,
Soo weet ick raed selfs om te sweeten;
En wilt ghy dat geen vieren heeten,

Ten minsten salder wat geschiên
Daer med' ick Turf en Hout verdien:
In Somma: laet de Papen tieren,
'k Moet wercken of ick kan niet vieren!"

143. Aen Neel.

Neel heeft een paer niew' schoenen aen,
Met goud- en silver-draet gelaên,
En daer een niew paer hosen 1) by
Van Engelsch' incarnate 2) zy.
Nu zijn de rocken in den weegh:
Men siet het goetje niet te deegh,
En dingen die men niet en siet,
Wat baet het, of men s' heeft of niet?
Maer, Neel! daer is goet helpen aen:
'k Wouw 3) op mijn handen leeren gaen,
Gelijck de Koorde-springers doen,
Enproncken soo met Kous en Schoen.

144. Hout voor Yser.

Kees! waert ghy mijns gelijck, ghy soudt my niet langh dagen,
Ick bracht u lichtelick 't rapiertje voor den dagh;
Nu ghy bequamer zijt om eicken hout te dragen,
En geen man van mijn slagh,
Soo moet ghy noodtelick een man zijn van mijn slagen.

145. Niewe-slagh.

Als Trijn haer eersten man niet naer sijn sin en kuisten 4)
Al wat hy haer beval, soo sloegh hy haer met vuisten;
Haer tweede liefste komt met stocken voor den dagh;
Nu heeft sy weêr een man, maer 't is een ander slagh.

1) Thans *broeken*. 2) *rood*. 3) *'k Zou*. 4) *afdeed*.

146. Wel gegist.

'k Seî gisteren aen Jan: »uw Wijf kan 't niet langh herden:
Ghy sult haest vader werden,
En wat sy dragen magh
Komt eer langh voor den dagh;"
Soo wy daer pas af spraken,
Begon de Vrouw te kraken,
En s' is te middernacht
In 't kinder-bedd' gebracht;
Mijn gissingh is al wel genomen,
Het kind is *voor* 1) *den dagh* gekomen.

---

147. Jonge Betje gewaerschout.

Wat mooght ghy liggen trouwen, Bet?
Ghy zijt pas sestien Jaren:
Weet ghy wel hoe ghy staet te varen?
Van 't kinderbed in 't kinder 2)-bed.

---

148. Teunens Adel.

»Wat magh 't volck van haer afkomst droomen?"
Seî Teuntje Lichtvoet by den Wijn;
»Ick gun een yegelick de sijn';
Maer wie heeft emmermeer vernomen
Een beter afkomst als de mijn'?
Siet, ick ben eêlder als ick schijn;
Ick ben de Leer 3) eens af gekomen
Op 't tipje van de leste pijn,
Ter bede van een schoon Bagijn:
Al quam ick van den Paus van Romen,
Mijn afkomst moght niet beter zijn."

---

1) *vóór*. 2) *kraam-*. 3) *ladder;* versta: van de galg.

149. Misverstand.

Een Doctor sei Jan, in sijn koorts,
Hy souw haest op de been zijn;
Vast sietm' hem mager als een Toorts
En dor in all' sijn Leên zijn.
De Doctor gaf hem goed bescheid,
Hem is geschiet als was geseit:
Sijn vleesch is meest verdweenen;
Hy is haest op de beenen 1).

150. Piers eerste nacht.

Pier, droncken Bruydegom, heeft sijn Bruyd laten leggen
En opstaen, even eens als sy geschapen is;
My dunckt, men kan niet beter seggen,
Dan dat de Bruyd beslapen is.

151. Onseker verwacht.

Ick hoor de liên vast praten,
Wat my te wachten staet
Uyt Klaesens rijck en Staet:
Maer 't kan my weinigh baten:
Klaes sal my wat nalaten,
Soo hy 't niet na en laet.

152. Aen slechte 2) Mathijs.

Mathijs is een Haeghs kind geboren,
En, werden Schepenen gekoren,
Hy meent, men magh hem niet verby.
Maer, Thijs, daer hoort wat anders by:

1) Versta: *beenderen*. 2) *onnoozele*.

Tot Schepen-stoelen te bekleeden
Hoort wetenschap van recht en reden;
En hoe past u dat onderwind,
Die niet en zijt als een Haeghs kind?

---

153. Ydel beloven.

Fy maent haer selven staegh, en seytm' op alle straten:
»U komt noch geld van my", en staegh en is 't maer praten,
Daer geen geld op en volght; wat helpt my 't praten, Fy?
Altoos komt 1) my mijn geld, en noyt en komt 2) het my.

---

154. Schielicke mildheit.

Wat is een gierigh man?
Die geen goed geven kan,
Dan als hy 't niet kan houwen;
En die 't soo noode derft,
Dat hy, selfs als hy sterft,
Noch bangh is voor 't berouwen.
Soo gingh 't met onsen Jaep,
Die, met sijn lesten gaep
In sijn gebueren armen 3),
Eerst gisteren den armen
Met hondert pond bedacht.
Wie had dat oyt verwacht,
Dat sulck een bloed der bloeden,
Met sulck een moed der moeden,
Sou tasten in sijn deegh?
't Is waer, maer hy was veegh.

---

155. Aen lichte Griet.

't En raeckt Jans koude kleeren niet,
Wat hy aen sijn licht Wijfje siet,

---

1) *komt toe.* 2) *komt tot.* 3) *in de armen van zijn buren.*

My dunckt hy heeft dat wel.
't Raeckt niet sijn koude kleeren, Griet!
Maer 't raeckt u warme Vel.

156. Geweigert en gewenscht.

'k Heb Thomas langh vergeefsch gebeden,
Dat hy toch eens uyt komen wouw:
Het schijnt, het lagh my op mijn leden,
Dat men 't hem licht beletten souw.
Flus, hoor ick, heeft de Schout den bloed by 't hoofd genomen,
En wel gelegert uyt de koûw:
Hoe geerne soud hy nu *uyt*-komen!

157. Jans welvaert.

Jan is sterck en gesont van lichaem en van leden,
't Is een wel varend knecht, maer onbesuyst en dom;
Hy ment sijn eigen kar, en smijtse veeltijds om:
Dat 's wel gevaren, Jan, maer 't is niet wel gereden.

158. Quaet opvoedsel.

Dirck schickt sijn Soontjen op, met sijn gebloosde kaken
En sijn gekrulde kuyf, als of 't een Meisje waer:
Hy had ons van sijn Soon belooft een Man te maken;
Nu werdt het altemael de Moêr, en niet de Vaer.

159. Klaes vergist.

Klaes wilt 1) Cornelie enckel trouwen;
Noch vriend noch vyand kan hem houwen:

1) Verkeerdelijk voor *wil*.

God geve dat hy s' *enckel* vind',
Want, heb ick 't wel, sy is met kind.

160. Een gehangen dief.

'k Sagh door en door de strick, daer in ick wierd gevangen,
'k Sagh door en door de strop, daer in ick wierd gehangen;
Ick raeckte niettemin om hals door dese deur,
't Gaet niet vast: steeckt u in geen gat, of siet er deur.

SNELDICHT.

BOEK III.

(1655.)

1. De Pest ten einde.

De Plaegh in dit gewest
Heeft ons veel volcks doen derven,
En op de vuyle vest
En ongesiene werven,
Met menschen-vleesch gemest,
Doen werpen by de scherven.
De goede God in 't lest,
Die alles doet om 't best,
Al blijven wy 't verkerven,
Moê branden en moê kerven,
Moê menschen te bederven,
Heeft deernis met de rest
En haer bedroefde erven,
Versmoort de Pest in 't nest,
En doet de sterfte sterven.

2. Kruyd-slagh te Delf 1).

Als 't Kruyd-huys 't krijthuys wierd, wat wasser een erbarmen,
Wat hoorde men rondom al klagen en al karmen!
Heel Delf 2) stond overend. Hoe overend? Wel meer:
Een groot deel van de Stadt lagh grouwelick ter neêr.

---

3. Ondanckbaerheit.

De mensch zy vol van waerdigheit:
Is hy daer by ondanckbaer,
Sijn waerde en is niet ganckbaer
Noch hier, noch in der eewigheit.

---

4. Noch.

't Is al de selfde sond, ondanckbaer zijn en stelen;
Maer d' een werdt niet gestraft, en d' andere kost keelen.
Sy dienden beide met gelijcken loon betaelt:
Soo die my 't mijn onthoudt, — als die my 't mijn onthaelt.

---

5. Aen stegen 3) Aert.

My dunckt, 't en waer geen deegh, Aert,
Soo ghy niet stijf en steegh waert,
En minder steen als deegh waert;
En niemant in den weegh waert;
Want soo ghy soet en dweegh 4) waert
'k Souw meenen dat ghy veegh waert.

1) Bij het springen van 't kruidmagazijn, 12 Oct. 1654.
2) Oorspronkelijke naamvorm, en in beteekenis één met *gracht;* gelijk men dan ook o. a. bij Haarlem nog een *delf* kent.
3) *stijfkoppigen.* 4) *gedwee.*

6. Aen een arm rijck man.

Ghy zijt wel vijftien mael soo rijck als ick op 't minst,
En ick wel sestien mael meer meesters van mijn winst,
Ellendigh Rentmeester van ongeduldig' erven,
Die naer uw leven niet en staen, maer naer uw sterven,
En tellen elcken beet, die ghy in 't uwe bijt,
Als waer uw Avondmael van nu af haer ombijt 1);
Ick kleê my als 't my lust, ghy als — ick derft niet seggen;
'k Slaep rustiger als ghy, en 't scheelt vry veel in 't leggen;
Mijn huys is langh voltoyt, 't uw is noch onbegost;
Ick eet al wat my lust, ghy al wat minste kost;
Ick derv' al wat ick most, ghy schrickt my na te derven;
Neemt, dat wy t' samen door een weî vol slooten swerven:
Of uw pols langer is als mijne, wat is 't dan,
Soo ghy voor slooten staet, daer ick ruym over kan?

7. Op de Uytspanninge der Vernuften door J. van Someren 2).

Verleêght uw besigheit om hier wat uyt te spannen,
Gespannen hersenen, die door de Boecken reist,
En die, doorpeisende, u selven overpeist:
't Is hier goet peisteren: maer siet toe, letter-mannen!
Of de Reis hanght er aen: d' uytspanningh is soo soet,
Dat sy 't weêr inspannen by naer vergeten doet.

8. Teeringh na Neeringh.

Die meer wil hasplen dan hy spint,
En meer wil eten dan hy wint,
Bedrieght sijn selven, en bevindt,
Dat hy sich al te laet versint.

1) Naar den oorspronkelijken woordvorm; verg. 't Hoogd. *Imbiss*. 2) Nymegens dichtende Pensionaris, die in zijn *Werelt-bouwingh* Huygens' *Voorhout* narijmde, en als zoodanig in de *Beknopte Geschiedenis der Nederl. Letteren*, bladz. 268, onder Huygens' volgelingen vermeld had moeten worden.

Wanneer op 't lest sijn onderwind 1),
Als van een onbescheiden kind,
Onwetend' slecht of willens blind,
Gelijck 't met ydelheit begint
Moet eindigen in roock en wind.

9. Voorsichtigheit.

Tijs is een welbesorght Soldaet;
Daer schijnt een Hopman in te steken:
Hy heeft voorsichtelick geweken,
Daer 't gingh aen 't vechten voor den Staet.
En waerom heeft hy sich geborgen?
Niet anders als van louter sorgen.

10. Meer als reden.

Uw knecht seî, ghy waert uyt: 'k geloofden 't, en gingh wegh,
Al hoorden ick u spreken:
Nu ben ick t'huys, en roep: laet my mijn hoofd niet breken,
'k Ben uyt; gelooft ghy 't niet, daer ick het selver segg'?

11. Wel dienen.

Trouw dienen is 't niet al, gehoorsaemheit en spoed
En zijn maer halven dienst; indien daer niet van binnen
Op 't buyten-werck en past een vrolickheit van sinnen:
Die doet al wat hy kan en geerne, die — voldoet.

12. Op een Zuylichemsche Winter-reis.

»De Wael sit 2)," seggen hier de lieden:
Ja wel, wat heeft het te bedieden?
Ik wouw haer banck gespleten waer,
En dat sy moê geseten waer;

1) *onderneming.* 2) Door 't ijs namelijk.

Soo moght ick eens aen 't sitten komen,
En dienen my van weecke stroomen;
De harde zijn my veel te glad.
O heiligh ongevroren nat;
Die op u aen de riemen sat!

---

13. Op de selve.

De winter is afgrijsselick:
Die hier een omgeval wil mijen,
Die dient al vry wat wijsselick;
't En deught tot varen noch tot rijen:
De Stroomen staen, de Dijcken glijen,
't Is al om Ys en ijsselick 1).

---

14. Noch.

Het Ys is effen om te treden;
Maer 't is een Goddelicke reden:
Die staet, sie dat hy niet en vall';
Gedenckt dit, weelderige menschen,
Die schier niet meer en weet te wenschen:
Hoe gladder wegh, hoe reeder val.

---

15. Noch.

Ick was op een verdrietigh reisen,
Daer my niet aen en lust te peisen,
Al steecktse my noch in de borst:
Daer viel een Sneew op harde Vorst:
Sneew! seid ick, en misschien ik lachten,
Maer 't waren danckbare gedachten
Van een gevoeghlick 2) hert:
De wegh valt suer en herdt,

---

1) *eislijk, vreeslijk.* 2) *welmeenend.*

God wil 't suer suyckeren en 't herde wat versachten,
Daer volghde regen op die Sneew:
Siet, seid ick, moedigh als een Leew,
De Heere sendt ons plassen,
Om tranen af te wassen;
Dit is sout water en dat soet,
Soo is 't al, dat den Hemel doet.

---

16. Jans welsprekentheit.

Jan spreeckt sijn Fransch en sijn Latijn;
Hoe goede talen, staet te weten;
Hy noemt se wel met reden *syn'*,
Die Fransch noch Roomsch en mogen heeten.

---

17. Menschen aerd.

De menschen lusten averechts
Naer 'tgeen men haer belast te haten;
Landsheeren, Rechteren en Staten!
Verbiedt ghy 't quaed, beveelt het slechts:
Sy sullen 't quaed van quaedheid laten.

---

18. Neels Waerom.

Waerom Neel Peerlen draeght, dan fijn en dan eens vals,
Beduydt sy met een woord, dat waer is: *om* haer hals.

---

19. De Vrouwen baes.

Dat meeste Vrouwen Broecken dragen,
Als 't niet en was in oude dagen,
Daer ben ick niet seer in begaen.
't Quaedst is, sy hebbense meest aen:
En 't meest van allen te beklagen,
Men kan 't niet mercken aen haer gaen.

De Mans doen of sy 't niet en sagen:
Vast duyckt de Son al voor de Maen.

---

20. Neels oude Man.

Wat heeft Neel voor een man, een steenen of een houten?
Want, als ick hem te recht besie, den ouden knecht,
My dunckt het staet'er slecht,
En laf en ongesouten;
En Neel, te gast genoodt langh naer het lest gerecht,
Goê vrouw, en heeft'er niet te bet af als koû bouten.

---

21. Annas verwarde schoon.

Haer oogen zijn schoon rood, haer lippen blanck en bleeck,
Haer handen hard en stijf, haer borsten slap en weeck,
Haer neus is dun en spits, haer vingers lomp en plompjes,
Haer knijen schrael en smal, haer voeten rond en stompjes,
Haer voorhoofd kort van leest, haer ooren langh van lidt,
Haer tanden groot en swart, haer tuyten 1) kleyn en wit,
Haer hals is als een worst, haer middel als een wijn-ton:
Men vindt'er alles in, wat in een schoonheit zijn kon:
't Is altemael wat goets, 't is altemael wat fraeds 2);
De kleine schortingh 3) is: 't en staet niet op sijn plaets:
De somm' is goed en groot genoegh om uyt te munten;
Maer 't is een mengel-bors 4) van veel verwarde munten;
't En is geen schoonheit, 't is een schoonheits Annagram 5),
En als ick haer soo prijs, soo werdt ons' Anna gram.

---

22. Op Reynier den berisper.

Reinier wil yeder een berispen,
Terwijl hy staet en rispt vol bier:

---

1) *lokken*. 2) *verdraaids* (verg. 't Hoogd. *Fratze*). 3) *gebrek, tekortkoming*. 4) Thans *beurs* ('t Lat. *bursa*). 5) *letterkeer*.

Ick weet niet, watter meer stinckt schier,
Al dat berisp of al dat rispen.

---

23. Teunens onschuld.

Teun is een weetniet, dat 's bewesen en gewis,
En dat hy 't niet en weet, is emmers soo waerachtigh:
Wat light men 't hem en wijt 1)? de man en is 't niet machtigh:
Hoe wilt ghy dat hy 't weet', daer hy een weetniet is?

---

24. Rijnsche Wijns d' half.

Verkoopt ghy my dat, Jan! voor suyvren Rijnschen wijn?
Naer dat ick uyt sijn wesen
Waerschijnelick kan lesen,
Sal 't wel half Rijnsche wijn en half Rijnsch water sijn.

---

25. Kostelick pleiter.

Dirck was mijn Advocaet, en, of ick peep 2) of songh,
En of ick sprack of spronghh,
Voor pleiten en voor praten,
Most ick hem in een weeck, 'k weet niet hoe veel Ducaten:
Dirck heeft een gauwe, ja, hy heeft een gouwe tongh.

---

26. Aen Joffrou M. van Orsmael, met mijn Oogentroost.

Hier is den Almanach; beklaeght'er u niet van;
Ghy hebt hem willen sien: valt'er veel op te seggen:
Of werpt hem wegh, òf valt in slaep en laet hem leggen;
Dat 's al de troost, dien ick uw' oogen geven kan.

---

1) *ligt men 't hem te verwijten*. 2) Anders *pijpte*.

---

27. Jan wel belaten.

Trijn heeft haer moye goed aen Jan haer man gemaeckt;
De rechten erfgenaem en krijght'er niet een veêr af;
Hoe dat het Testament gelooft werdt of gelaeckt,
Jan hiel veel van sijn Trijn; nu houdt hy 'r noch veel meer af.

---

28. Berouwen gift.

Al wat ghy geeft, dat zijt ghy quijt,
En 't heeft een eigenaer bekomen:
Soo 't u berouwt, of soo 't u spijt,
Weet dat gh' een Dief geworden zijt:
Stilswijgends hebt ghy 't weêr genomen.

---

29. Spoedige geboort.

Klaes, hebt ghy geen geval 1), ghy plompaert als ghy zijt,
In 't kramen van uw Wijf ses maenden vóór den tijd?
Ey, daer steeckt voordeel in, 'k sie aen dat kind sijn wesen:
't Sal een voortvarend knecht, een goed post-rijder wesen.

---

30. Consistorie.

Wat light men staegh en kijft in seker Consistorie!
Is 't Consistorie daer, of ist maer: com, sit, stoorje?

---

31. Vastelavond-Paep.

Heeroom en preeckt maer altemet,
En stadigh siet men hem te Pankoeck of te Wafel;
Men magh wel seggen: Heeroom let
Min op de Taflen van de Wet,
Als op de wetten van de Tafel.

---

1) *goed geluk.*

32. Doen by weten.

Dirck! meent ghy dat dat leeren heet,
Altoos te lesen en te leeren
Wat doen en laten is met eeren,
En noyt te doen wat dat ghy weet?

---

33. Op de heilige stoffen van V. ab Oosterwijk 1).

Is 't rein spel, Oosterwijck! en kan 't de waerheid lijden,
Dat w' ons in heilige treur-liederen verblijden?
Siet, Man Gods! wat uw pen, uw soete pen, al doet,
Die Gal tot Suycker maeckt, en Honigh perst uyt roet.

---

34. Niew-Jaer.

Ick weet niet, hoe sich 't volck vergaept aen Niew-jaers dagh,
Als sagh men heden dat men gistren niet en sagh:
't Jaer is een kettingh, en sijn schakels zijn sijn dagen,
Die sien wy daglicks niew, soo 2) wy se gistren sagen:
't En is niet alle daegh den eerste in Louwmaend; maer
Is 't niet dry hondert vijf en sestigh mael Niew-jaer?

---

35. Trouw en waerde.

Vind ick yet waerdiger als u, Trijn! jongh of oud,
Ick salder, weest verdacht, mijn heele hert aen hangen:
Maer 't is soo verre van uw vrees als mijn verlangen;
Daerom lacht ghy der med', en daerom spreeck ick stout.

---

36. Zedige wapenen.

'k Sie jonge jonckertjens met menighten op straet,
Met monden vol gevloecks als dolle kuyckens baren 3):

1) Predikant te Delft. 2) *gelijk.* 3) *tieren.*

Sy meenen dat gelaet 1) den degen heel wel staet:
'k Wouw degenlicke 2) liên de degelickste waren.

---

37. Onnosele vlijd.

»Kan 3) *ick* Spaensch?" seî Boer Jan, en soud' een Spagnaert weeren,
Die sijn wijf quellen wouw, daer sy lagh uyt haer kleêren:
»Doch," sprack hy (en stond op), »de Koster kan 3) die tael;
Trijn! wacht een oogenblick, 't is best dat ick hem hael'."

---

38. Verlegen kind.

Daer m' eerst een kind verlegen vindt,
En weet ick niet ter degen,
Wie meerder is verlegen,
De Moêr, de Min, of 't Kind.

---

39. Noô gedaen, oock gedaen.

»Dirck!" sprack ick, »goede vriend, wat lust u aen een Vrouw
Te vrijen, die noyt Ja, en altoos Neen wil seggen?"
»Die de Stad winnen wil," seid' hy, »moet haer beleggen,
'k Heb liever, dat sy 't nood' dan dat sy 't noot 4) doen souw."

---

40. Lastige Rekeningh.

Jan houdt goê Tafel, Jan doet lecker spijse soecken,
En van den besten dranck uyt allerhande boecken.
Nu 't aen 't betalen gaet, weet Jan niet wel van waer:
Jan heeft thuys over hoop veel sware Boecken; maer
Jans Tafel-boeckjen is het swaerste van sijn boecken.

1) *die houding.* 2) *met degens versierde.* 3) Naar de Hollandsche spreektaal voor *kent.* 4) *nooit.*

---

41. Vis major.

Die van een Walvisch wierd' verslonden in de zee
Sou klagen van geweld, quam hy weêr op de Reê:
Ja, meer als groot geweld: want siet, een Walvis is
Vis major 1), en dat is meer als een groote vis.

---

42. Trijn hertrouwt.

Men siet Jan Dronckeluyt de roô Druyv in sijn wesen:
Trijn maeckt hem niettemin den tweeden van haer mans.
Trijn heeft veel tijds gespilt in 't lesen van Romans,
Nu heeft se degelick een roô-man uyt gelesen.

---

43. Klaes hertrouwt.

Klaes denckt gedurigh aen sijn soete Vrouw Susanne:
Anne heet sijn tweede pry, die kaeckelt sonder end.
Wel te pas is sijn mond den eersten naem gewent:
Hy heeft noch stadigh niet te roepen als »sus, Anne!"

---

44. Mistroost.

Mijn recht is alsoo klaer als 't middagh-licht kan wesen,
En m' heeft men 2) staegh geseght, 'k en hadde niet te vreesen:
Nu is mijn Advocaet van heel verdraeyden sin:
Ick vrees, hy moet niet, maer hy wil my doen verliesen:
Wie knoopen vindt in biesen,
Die maeckts'er selver in.

---

1) *Grooter kracht, geweld;* met klankspeling op 't Nederlandsche *visch*. 2) Voor *me, mij.*

45. Lijdsaemheit.

'k En wil niet aen de wraeck; ick wil geduldigh hooren
't Onhebbelickste woord:
Soud' ick mijn God verstooren,
Om dat men my verstoort?

---

46. Truy in 't gebaer.

Truy kraeckten om een kind te losen, dat de Hoer
Geraept had by een Boer;
En seî, 't was wonderlick, men had haer in haer leven
Soo menighmael bekeven,
Dats' uyt den arbeid liep, en uyt plaisieren voer;
Nu s' in den arbeid sat, bekeef haer Vaêr en Moêr.

---

47. Een kind t'huys.

Heeft Neel een Speel-kindjen gekregen?
Soo werdt geseght, maer niet te degen:
't Is Klaes gesonden, en hy seît,
Dat hy het kind gekregen heît.

---

48. Aenstootelicke toenaem.

Heet ghy uw man uw kind, gelijck de malle Vrouwen;
Dat moght u wel berouwen:
Ey, Neel! spreeckt soo niet meer; 't gaet erger als een Hoer:
Want is uw man uw kind, soo soent uw man sijn Moêr.

---

49. Uytschey.

Blanck' Anne sagh soo suer, als Teun haer sou genaken
Op houwelicksche saken,
Dat hy den handel brack, en raeckten op sijn paerd,
Blauw' oogen dochten hem geen blauwe schenen waerd.

---

50. Dobbel geval.

Jan, duyselhoofdigh van den dranck,
En vaeckrigh onder 't preken,
Viel van een niet te leegen 1) banck,
Om hals of been te breken.
My dunckt, de man niet mal en was,
Die doe seî onder allen,
Dat Jan in slaep gevallen was,
En was, in slaep, gevallen.

---

51. Pier en Neel.

Pieter woeckert, Neel heeft grillen,
En sy woeckert met haer billen;
Dese zijn in echt getreên:
In 't vergad'ren van die herten
Komt Latijn en Duytsch by een,
Malè parta 2) en malle perten.

---

52. Gedienstigheit.

Daer woont een' Maeghd niet verr' van hier,
Daer van men met groot wonder seît,
Sy dient haer' vrouw voor Camenier,
En al de knechts voor ondermeid.

---

53. Onbenijdt geluck.

Ghy trouwt een leelick dingh, en boos, en vuyl en oud,
En vreest ghy van bezijden,
Dat ick 't u kan benijden?
Neen seker, Jan! ick wil niet hebben dat ghy trouwt.

---

1) Voor *lage*. 2) *Slechte winst.*

54. Tijs verongelijckt.

Tijs kreegh van achteren een lap 1)
Van sijn beminde huysvrouw,
Om dat hy niet vroegh t'huys wouw,
Ter liefde van den soeten tap;
En klaeghd', hy was bedrogen
Van erger als een logen;
Want, seid' hy, dat was achter-klap.

---

55. Op ouden Ysbrants Bruyloft.

Soo oud, soo koud,
En nu getrouwt?
Wat seght ghy my van Ysbrand!
't Moet heet zijn, daer het Ys brandt.

---

56. Stijn in 't baeren.

Stijn kraeckten als een Vrouw, die kraeckt,
En riep: »ick wouw 'ck hier door waer,"
Met beid' haer' handen voor haer,
»Och! waer ick hier niet aengeraeckt,
Soo waer ick hier niet aen geraeckt 2)."

---

57. Aen lichte Trijn.

Ghy maeckt veel Rijmen en veel Dichten,
En rinckelroyt veel met de Nichten:
Ghy lijckent wel wat 3) Dichtster, Trijn!
Maer ghy moght wel wat dichter zijn.

---

1) *klap, slag.* 2) *in gekomen.* 3) *min of meer.*

58. Een Schipper, sijn schuyt boomende.

Ick voorder averechts; en als ick voorwaerts gingh,
Soo gingh ick achterwaerts: wat is dat voor een dingh?

---

59. Bedenckt u selven.

Een Joffrouw quam verby een wagen,
Daer menschen mist op wierd gedragen,
En preutelden en vloeckte doe,
En hiel haer teêre Neusje toe:
»Ja," seî de Voerman, »soete deeren!
Ghy mooght er u wel tegen weeren;
Gedenckt eens, hoe 't tot uwent staet,
Ghy loopt er stadigh meê langhs straet."

---

60. Ja en Neen.

Pier houdt hem aen den Text, en aen sijn winst met een;
Al sijn beloft' is Ja, en al sijn houden Neen.

---

61. Neel in 't sieck-bedde.

»Clysteriën," seî Neel, »meent ghy daer meê te spelen?
En spreeckt my daer niet af; 'k mag 't in mijn hoofd niet veelen."
Den Apotheker sprack: »'t Is wel, Neel! maer gelooft,
't En salder flusjens niet te doen zijn in uw hoofd."

---

62. Klapper aen de galgh.

Pier hongh sijn tongh soo wel, hy kost se niet bedwingen;
Sy most staegh kleppen, en van allerhande dingen.
In 't end heeft hy 't geheim van 't Vaderland ontdeckt;
Daer is niet meê gegeckt;
Hy isser op gevangen

En aen een galgh geraeckt, die voor een baken streckt:
De Vent is dood, en noch is sijn Tongh wel gehangen.

63. Voermans Latijn.

Een nuchtre Doctor hadd' een droncken Voerman voor,
Die vracht en wagen had rond om gestort in 't spoor;
En seíd' hem, 't was voorwaer een negligent' *omissie:*
De voerman rijmd', en sprack: »Heer! ick beken 't, om is hy."

64. Fy gevrijdt.

Fy leefde wel in dwangh van Vaêrtjen en van Moêrtje;
Daer op wierd sy gevrijdt, en trouwde, en wierd een hoertje.
Men seíd' haer menighmael: »hebt ghy geen schaemte, Fy?"
»Wel," seís', »ick ben gevrijdt 1) en ben ick dan niet vry?"

65. Eerlick schelden.

Troost, Hert, en Liefstentje zijn namen onder velen,
Daer Vrouwen door de banck haer Mannen meê bestreelen;
Neel noemt haer Man haer kind, en weet waerom, de hoer:
Soo seghts' hem alle daegh met eeren: »Soent je Moêr!"

66. Vernoemt gedierte.

Past Menschen en past Beesten,
Soo hier soo daer in 't land,
Een yeder op sijn leesten 2);
Soo vindt ghy voor de hand
Dit: Menschen sonder ziel, dàt: Beesten met verstand.

---

1) In klankspeling op *vrijgemaakt.* 2) *naar zijn aard.*

67. Pleiters hulp.

»Ick sie der u wel door te helpen, goede vriend!"
Sprack Teun sijn Advocaet, die hem tot noch toe dient,
En heeft hem inder daed wel half daer door geholpen;
Te weten: door sijn geld, sijn schueren en sijn stolpen 1);
En, naer ick 't spel aen sie, daer is hoop voor de rest:
Den goeden Advocaet doet noch al vast sijn best.

---

68. Hoofsche woorden.

Daer is een dingh, heet Complimenten,
Om wel te seggen, selde waer 2),
Dat menschen uytslaen van gewenten;
Als 't half soo dier van gelde waer
Als Silver, Goud, of Bezoar,
Men soud't niet half soo mild sien venten.

---

69. Neel Snaps.

Neel is niet Paus-gesint; pauseerens noch veel min:
Haer edel tongetje moet kleppen, uyt en in:
Soo s' in partijen songh, men kon se niet doen swijgen;
Sy waer, spijt Pausen, aen 't pauseeren niet te krijgen.

---

70. Ouders troost.

Gaet het u, Vaders! met uw kindren niet naer wenschen,
Denckt, dat ghy menschen zijt, en vaders zijt van menschen.

---

1) *stulpen, woningen.* 2) *zonderlinge waar.*

---

71. Klaes en Maey.

Maey gaet niet veel ter kercken;
Sy maeckt meer wercks van wercken.
Met Klaes is 't anders; en daerom is 't, dat sy seght,
Dat Klaes haer selden wercks genoegh te voren leght.

---

72. Milde danck.

Gierige Ghijs had sich overgesorght,
En in 't wanhoopen sijn selven geworght:
Had hem sijn knecht niet een sneêtje gegeven,
't Liep er op 't end van sijn gierige leven:
't Loon, dat de goede knecht kreegh voor sijn trouw,
Was een »danck hebt, mits betalende 't Touw."

---

73. Plomp begrip.

Andries is bot, en vry wat seer;
Noch derft hy tongh en tanden slijpen,
En spaert den groenen noch den rijpen,
Maer treedt een yeder op sijn zeer.
't Gaet tot Andries als elders meer:
Het minst begrip wil meest begrijpen.

---

74. Waerschouwingh.

Die geen gerucht verdouwen kan,
En is altoos geen Vrouwen-man;
Wel hem die sich onthouwen kan,
En d' ongerustheit schouwen kan,
En aen sijn selven trouwen kan:
Ey, leert dit wel onthouwen, Jan!
Soo komt er geen berouwen van.

---

75. Op schoone Schriften van L. van Coppenol 1).

Dit 's Coppenol sijn oude hand
Haer jeughdige betrachten 2).
Wangunstige! slijpt ghy den tand
Van nijdige gedachten,
Doet eerst een proeve van uw krachten:
Indien ghy Coppenol vermant,
Soo komt hem vry verachten.

---

76. Op de selve.

De Veêr, die dit papier soo vlugg' heeft overtogen,
Vloogh eertijds over Land en Water door de Locht:
Slaet beide vluchten ga, 'k wist geerne wat u docht:
Of sy nu beter vlieght, of eertijds heeft gevlogen.

---

77. Schoon geschrift.

Zijn schoone woorden hoogh te roemen,
Wel schrijven heeft oock sijn bescheid;
En schoone letteren zijn bloemen,
Die, met goê reden, zijn te noemen:
Een swijgende welsprekentheid.

---

78. Noodigh lijden.

Die geen mis-seggen wil, noch misdoen kan verschoonen,
Noch schimp, noch tegenspoed, noch ongerechtigheid,
Noch ydelheid, noch haet; moet na der Eewigheid,
Of naer een wereld, daer geen menschen in en woonen.

---

1) De bekende kunstschrijver, aan wien ook Vondel zijne verzen wijdde. 2) Versta: »dit is 't jeugdige bedrijf der oude hand van C."

79. Aen onheusche Jan.

Stuers, grimmigh, steegh, niet om bedaren,
Onrein van zeden, grauw van haren;
Jan! hebt ghy dus veel tijds beleeft,
En zijt ghy noch dus onbeleeft?

---

80. Sparreboomen gebrandt, op Hofwijck.

'k Legh al mijn Wijfjes 1) op het Vier:
Wegh met het goed; wat doen sy hier?
Sy stoken brand in alle Landen;
Nu is 't haer beurt, oock eens te branden.

---

81. Arme rijckdom.

Die 't wel gewonnen heeft, en die der wel af leeft,
Is recht een rijcker man: de Boer, die uyt gaet spitten
En thuys vast, is een geck die maer en kan besitten 2):
't Scheelt veel of een 3) sijn goed, dan of sijn goed een 3) heeft.

---

82. Swacken staet.

»Hoe sterck zijt ghy wel te Hove?"
Vraeghd' er een niet van de grove,
Loerende op een kackerlack 4):
»Dertien," seîd' een van de Heeren:
»Siet toch," sprack de man met eeren,
Die wel wist wat daer gebrack:
»Zijt ghy soo sterck en soo swack!"

---

1) Tegenover de *mastboomen*, als *mannetjens;* zie beneden, 144. 2) Versta: *bezitten,* geen *eigenaar* zijn. 3) *iemand.* 4) *ÿdeltuit van 't hof.*

---

83. Neel de versinster.

Neel wil haer eens te deegh versinnen,
Eer sy wil luystren naer den trouw,
En worden van een vrijster Vrouw:
Maer onder 't mallen, onder 't minnen
En gaet de saeck niet soo se souw:
Sy hebben wat te vroegh begonnen.
Nu heeft hem Jan oock eens versonnen:
Hy scheid'er uyt, sy is met kind.
Neel heeft haer eens te deegh *ver*sint.

84. Broods nood.

Ick noemde een Bedelaer, brood-droncken, over straet:
»Brood-droncken," seîd' hy, »Heer! daer mede mooght ghy proncken;
De naem en past my niet in desen kaelen staet:
Ick heb droogh brood gebreck, en heet ik noch brood-droncken?"

85. Aelwaerdige 1) Teun.

»Teun!" seîd ick, »Teun, ghy zijt aelwaerdigh:"
Hy gaf ter antwoord spits en vaerdigh,
»Ael heet mijn vrijster, waer dat waer!
My dunckt, ick waer dan eerst al-waerdigh,
Als ick maer eens Ael-waerdigh waer."

86. Claer de Bruyd.

Claer is klaer, soo sy seght, en 't is tot daer toe waer;
Haer houwelick gaet aen, men hoort het in der kercken;
Maer s'is swaerlijfvighjens, na m'aen den gangh kan mercken:
Klaer is Claer, soo sy seght, en Claer is soo niet-klaer 2).

1) *dartel.* 2) *niet in orde, in den haak.*

87. Klaes onklaer.

Klaes komt te kort, na datter werdt geseght,
En hy valt aen den Trouw:
Men seît, en seît te recht:
Daer niet en is, verliest de Heer sijn recht,
Maer noch veel meer de Vrouw.

---

88. Tijds nietigheid.

Flus is wegh, *Nu* nu oock, 't *Aenstaende* en is noch niet:
Hoe driftigh zijn de stroomen
Die m' in de dingen siet!
Daer 's altoos wat verby, en altoos wat te komen,
En noyt en isser yet.

---

89. Verloren geld.

Jan stelt en Jan herstelt mijn uerwerck, en 't en baet niet;
Hy treckt al vast mijn geld en 't werck staet stil; dat gaet niet.

---

90. Verstaje 't wel.

Ghy light en jangelt 1) als een bel:
»Verstajet wel, verstajet wel?"
Ey, Klaes, het is onnutte praet:
My dunckt, ick 't *wel* versta, soo ghy 't maer wel *verstaet*.

---

91. Groen houwelick.

Raeckt onse Pieter soo te koy met onse Celie?
Ick heet dat Bruylofts bedd' een bedd' met Pietercelie.

---

1) Anders *tjengelt*.

---

92. Lichte Truy.

Truy houdt sich als wat deeghs, en 't is een gortigh vercken:
Ja, gaet sy met die huyck ter kercken?
Neen, seght, in plaetse van die huyck:
Gaet Truy ter kercken met dien buyck?

---

93. Deegelick ontbijt.

Ick vraeghde na wat deeghs,
Om t' eten onderweeghs;
Mijn knechts, naer lange soecken,
Versagen my van koecken?
Daer had ick vry wat deeghs.

---

94. Matigheit.

Dirck heeft een Roomer als een hoed,
Daer hy wel soo veel wijn in doet,
Men souder in verdrincken;
Nochtans soo blijft hy in de maet,
Die rondom 't glas geschreven staet:
Men moet met *maten* drincken.

---

95. Haestige Trijn.

Trijns houwelick is nauw half jarigh,
En s' heeft een vruchtjen afgeleght;
Daer werdt gelacchen en geseght:
»De Joffer is wat te voorbarigh."
»Wel hoort dit volck toch eens!" seght Trijn,
»Wat soud' ick achterbarigh zijn?"

---

96. Twee dieven.

Op borse-snijdingh een, op huysbraeck een gevangen,
Gaen beide na de doot: de wet neemt het wat nauw.

Al even gauw, sy sullen beyde hangen;
De reden is: sy zijn beide even gauw.

---

97. Klaer en Jan.

»Ick houw my noch al fijn te bedde by mijn Klaer,
Niet waer?" sei oude Jan: »Ja," sei sy, »Jan! *niet* waer."

---

98. Mannige Lijs.

Lijs heeft ses mans gehadt, en 't schijnt sy'r een te kort heeft:
Schort Lijs nu noch een man, nu sy'er soo veel geschort heeft?

---

99. Hoedkramer.

Dirck socht een nieuwen Hoed met woorden te betalen:
»Neen," sei de Kramer, »Heer! hier most geen geld aan falen;
My lust niet achter u te loopen als een bloed,
En hebben staegh mijn *Hoed* te lichten voor *mijn* Hoed."

---

100. Onpaer.

Tijs is pas twintigh, Maey, sijn wijf, pas sestigh jaren:
Hy seght: op een ouw' luyt spant men wel nieuwe snaren.

---

101. Half Jonckerschap.

Jan is een Joncker, soo hy seght;
Een proncker is het van een knecht,
Dat mercken schier de blinden,
Soo stoft hy op sijns vaders Recht:
Sijn' moederlicke Vrinden,
Al zijn sy goed te vinden,
Hy kent'er een noch geen in Stadt;
Daer weet hy geen besluyt aen,

Dan 't schijnt, Jan heeft geen Moêr 'gehadt,
Hy wil voor Phœnix 1) uyt gaen.

---

102. Vragende Propheten.

Dry Heidens vraeghden my den naesten wegh naer Stadt:
Ick antwoorde 't geboeft: »Ten minsten schaemt u wat:
Ghy, die elck een in Stadt de waerheit uyt wilt leggen
Moet ick u uyter Stadt den wegh na Stadt toe seggen?"

---

103. Roer.

Ghy vraeght, hoe gaet dat, en hoe komt dat, als 't schraest,
Daer een gespannen Roer sijn lood sijn loop uyt blaest?
Men doet'er kruyd voer in; men brandt het uyt langs 't laed-gat,
Soo *komt* dat, en soo *gaet* dat.

---

104. Keur van dienst.

Een kloeck ervaren knecht werdt my t'huys aengeboden;
Maer ick en maeck geen' staet van afgerechte boden:
'k Buygh liever self mijn hout: bestelt my maer een knecht,
Die lijdt al watm' hem doet, en doet al watm' hem seght.

---

105. Huyshouden.

Ghy hebt het huys vol boden, Jan!
't Is wel; maer siet, dit komt'er van;
't Zijn niet alleen uw boden,
Als doenders van geboden:
't Zijn boden buytens huys; sy dienen alle man
Al dragen sy geen Bus, 't zijn rechte tijdingh-dragers
Van al uw huysbeleid, voor vraeghsters en voor vragers.

---

1) *uit eigen asch geboren.*

106. Gauwe Neel.

Neel is een gauwe 1) Vrouw van reden en van daed;
Dat is: soo goed als kloeck, en kloeck, soo goed als quaed.

---

107. Volbodigh huys.

Klaes heeft een huys gelijck een kerck;
Hy is wel twintigh Boden sterck;
Het woelt'er onder meids en knechten,
Soo in 't gekijf als in 't gevecht, en
Oock in 't gesoen en sulcken werck;
Is dat een huys gelijck een *kerck?*

---

108. Begrijpelickheid.

Wat hebt ghy my toch voor begrijpelick 2) te schelden,
Die u ter tucht vermaen, en vriendelick, en selden.
Jan, overdenckt eens rijpelick,
Hoe dat ghy u vergrijpt,
Die 't quaed doet is begrijpelick 3),
En niet die 't quaed begrijpt.

---

109. Konsteloos oordeel.

De schoone rijcke Maey en wil my niet vergunnen,
Dat ick goed of quaed Dicht ter deegh souw keuren kunnen,
Om dat mijn eigen Dicht soo slecht is, als men siet:
Sy meent: dats buyten my; daerom begrijp ick 't niet.
Hoe! soude ick niet verstaen, wat dat van rijck en fraey is,
Om dat ick niet soo fraey en rijck en ben als Maey is?

---

110. Harde Job.

Job slaet sijn Wijfjen en sijn kindren, dagh voor dagh,
Al wat hy beucken magh,

---

1) *schrander, vaardig.* 2) *vitziek.* 3) *berispelijk.*

En seght, hy moet soo slaen tot steun van sijn gesagh:
Is dat de rechte slagh 1)?

111. Volle rust.

Doet al 't goed dat ghy kont, laet al 't quaed dat ghy moet:
Soo stelt ghy'r twee te vreên: uw God en uw gemoed.

112. Bywoord.

»Het is soo by manier van spreken",
Seght Pieter meest naer yeder woord,
Naer yeder woord, daer in noch preken
Noch siecken-troost en werdt gehoort.
Siet: vloecken, Pieter! slaen, en tieren,
En diergelijck onstuym gebaer,
Is wel manier van spreken, maer
't En is geen spreken van manieren.

113. Neel en de Bruydegom.

»'k Wedd', ghy my niet en vindt," seî Neel, en was gaen schuylen,
Als malle Bruyds die huylen:
»Ja," riep den Bruygom: »Neel! sit ghy daer in een hoeck,
En valt gh' alreeds aen 't pruylen?
'k Wedd', soo ghy niet en komt, dat ick u niet en soeck."

114. Troost tegen regen.

Hoe is het volck sus teêr
Van wat nats op haer leêr 2)?
'k Ben door en door geregent,
Als menigh jongh-gesel,

1) *wys, manier.* 2) *huid.*

Want ick was soo gesegent,
't En gingh noyt door mijn vel.

115. Op de schielicke dood van een afvalligen.

Heeft hy Gods Kerck onteert?
Dan heeft hy vals gesproken;
En die 't hem heeft geleert,
Heeft hem den hals gebroken.

116. Lichte swarigheit.

't Is een beswaerde saeck, een bors die sonder wicht is:
Is 't niet vreemd, dat een dingh te swaer valt, dat te licht is?

117. Klaes en Neel.

Klaes komt er twee te kort in 't gros,
Om sijn stuck uyt te wercken;
Daer af staet Neel de kop soo los,
Soo slaet sy menighmael den *Os*,
En dan slaet hy het *Vercken*.

118. Weinigh viers hard opgeblasen.

Sestien vieren, seght ons Brant,
Werden in sijn huys gebrandt.
Sestien vieren! 't schijnt een wonder;
Dan daer is een arghjen onder:
Daer's er niet als vier te sien,
Maer vier viermael maeckt sestien.

119. Beleefde wraeck.

»Is dat wraeckgierigheit?" seght Jan;
»'k Heb al geleden wat ick kan,

En wat ick niet en hoor te lijden:
Ten minsten, 'k magh dien boosen man
Somtijds wel soecken te verblijden:
Wat doe 'k hem voor sijn spijt en trots?
Ick wensch hem maer de gave Gods 1)."

---

120. Leger-les.

Pieter! dit 's een Ruyters treck:
Die sijn leersen wil beschermen,
Dat se 't vier niet op en treck',
Moet sich op sijn knijen wermen.

---

121. Beter voor Boter.

Besje wouw haer Boter sparen,
En de kindren wierden 't wijs:
Om daer beter in te varen,
Viel de keers om veer, quanswijs;
Besje, kundigh van die streken,
Sloeg haer Boter gaê 2), voor 't eerst,
Met twee handen uytgesteken,
Daer elck een in sneê om 't seerst:
»Siet," sei Bes, »ick moght wel vreesen,
Dat souw in mijn Boter wesen."

---

122. Tijdige dood.

Dirck is sijn boose wijf ontvallen; maeckt geen rouw:
Hy is veel beter by den Heer als by de Vrouw.

---

123. Aen wijnige 3) Aert.

Zijt gh' in den Haegh woonachtigh, Aert?
'k Wouw dat gh'er wat win-achtigh waert:

---

1) Versta: *de pest.* 2) *gaf acht op.* 3) *wijnzieke.*

Maer, hebt ghy 't handwerck niet vergeten,
Soo moght het wel wijn-achtigh heeten.

---

124. Elck wat.

Men seght, daer slagen omgaen souwen
By Tijs en Teunis en haer vrouwen;
Maer siet, de vrouwen seggen my,
De slagen blijven haer meest by;
En 't waren heuchelicke dingen,
Als daer maer slagen *om* en gingen.

---

125. Aen niewsgierigen Wilm.

Wilm, waer toe dient al dat gevrage,
Wat gaet'er om in 's Gravenhage?
Soo menighmael als ick'er kom,
Gaet daer een Vent uw huys om wandlen,
Als wild' hy met uw Vrouwtjen handlen:
Vraeght daer na, dàt gaet t' uwent *om*.

---

126. Ysbrand tegen Neel.

Neel seght, sy was goê maeghd,
Doe s' Ysbrand heeft bejaeght?
En 't is soo waer, seght Ysbrand,
Als dat vier vriest en ijs brandt.

---

127. Trijn en haer Man.

Trijn heet haer man een dief voor alle de Gemeent;
En seght hem soetjens: »'k meent soo qualick niet; gaet henen:"
Hy noemt haer luyd en sacht Caroigne en Hoer met eenen,
En meent het ernstigh. 't Is soo qualick niet gemeent.

128. Vryagie.

»Neel," seî Dirck, »leert de saeck ter degen overleggen!
Wat dat ick vry, ghy seght: 't Is niet te doen met seggen;
Seght my het ja-woord maer, dat beter als een soen is,
Ghy sult haest vinden of 't met seggen niet te doen is.

---

129. Aen Andries.

't Goed, seght ghy, komt u toe:
Dat 's waer, Andries! maer hoe?
Ick sie, dat het u toe komt 1),
Maer 'k weet niet of 't u toekomt.

---

130. Gijsbert in de ketingh.

'k Sagh Joncker Gijsbert met sijn goude ketingh pracchen,
Als waer hy Heer van 't Land. »Siet," seî 'ck, »dat's om te lacchen;
Men leght de dollen aen een ketingh of een bast 2);
Hier 's oock een ketingh, maer s' is aen den dollen vast."

---

131. Bibelschrick.

Klaes dorst sijn levendagh den Bibel niet meer nadren,
Als ick hem dronckaerds straf daer in bewesen hadt:
»Wegh!" seîd' hy, »met dat Boeck sijn' moeyelicke blad'ren,
Ick staed'er, sie ick wel, voor my in 't quaedste blad."

---

132. Klaes-Hen.

Klaes heeft een Boeck gemaeckt, en weet seer wel te seggen,
En kakelt als een hen, die haer ey heeft geleght:
Van hanen-eyeren heb ick wel hooren seggen,
Dat hanen kakelen en is my noyt geseght.

1) *naar u toegaat.* 2) *touw, hennepkoord.*

---

133. Nachtreisen.

De man, die 's nachts reist, is een eerelicke dief;
Hy doet noch schâ noch schand aen vrienden of gebueren;
Hy steelt sijn oogen maer het slot van weinigh uren,
En besight die alleen tot noodelick gerief.

134. Te vroegh op, half gehangen.

Klaes wist een dingh te vinden,
En 't quam hem soo te pas;
Eer het verloren was;
Het deed' sijn besten hals aen een dwarshoutjen binden,
Toen hy maer achttien jaer en min geboren was;
Dat heet de wetenschap verhoet'len en bederven,
En in de bakermat van 't edel Ambacht sterven.

135. Wagen-rijm.

Bredgh ick veel Sneldichts t'huys, al blijf ick weinigh uyt,
Behalven datm' in 't reisen
Niet doen en kan als peisen,
Door 't stooten van den wegh is 't uyt mijn hoofd gestuit.

136. Jan bestolen.

»Een dief" riep Jan »aen 't venster! hoe?
Al soetjens daer! hoe gaet dat toe?"
Met is de dief met Broeck en Mantel doorgelopen;
Het hadd' een beter vraegh geweest: hoe gaet dat open?

137. Winter-visschery.

Indien daer spraecke waer by spraeckeloose Vissen
Diem' onder 't ijs uythaelt, sy seîden, en met recht:

»Ey laet ons liggen, ghy erbarmt u averecht,
't Is ons hier niet te kout, wy konnen 't vier wel missen."

138. Wel willen.

Als God maer naer Sijn wil en doet,
En ick wil wat ick willen moet,
Soo wil ick wat God wil en doet,
En God is 't, die 't my willen doet.

139. Rouw en Trouw.

Lijs magh haer man berouwen 1)
In een swart-laken bouwen 2)
Met ongeboorde mouwen,
En weten haer te houwen
Als recht bedroefde Vrouwen
Wel moghten en wel souwen:
Ick weet ter goeder trouwen,
Het hylick met den ouwen
Was haer al langh berouwen,
De druck sal haest verkouwen,
Sy sal hem wel verdouwen:
'k Heb haer haer neus sien klouwen
En in haer hand sien spouwen;
Sy heeft de konst onthouwen,
Sy kent den draed en 't klouwen;
Laet backen en laet brouwen,
Sy wil weêr haest aen 't trouwen,
Men hielse met geen touwen.

140. Handgreep.

Vraeght Klaes de Schepen sijn gevoelen niet licht af;
't En diende noch uw saeck, noch hem, dat hy 't u gaf:

1) *rouw aan hem dragen.* 2) *vrouwenkleed.*

Ick heb hem met een hand vol duymkruyd 1) sien bedaren;
Licht sal hy niemant sijn gevoelen openbaren.

---

141. Wel en Wel, twee.

Ick hoor Jan seggen met gemack,
Sijn' kinders varen wel uyt spelen,
Met pijp en trom, en snaer en vêlen,
En met de steenen in den sack.
Daer meê verdoen sy sack en pack
En Land en Rent en Huys en waeren,
Heet hy dat *wel* uyt spelen varen?

---

142. Haestige Jan.

't Gaet Jan te langhsaem toe, wat datm' hem 2) haest met loopen,
Om hem goed eten en fraey' kleeren op te koopen;
All' uytstel maeckt hem moê;
Sijn Vaders Bors alleen gaet noyt te langhsaem toe.

---

143. Goed, en quaed meest.

Soeckt naer geen Engelen; van schepselen dier waerde
Is 't in den Hemel vol en ledigh op der aerde:
Hier is 't Mensch, al dat spreeckt, dat 's: in een kleine plaets,
By luttel goeds veel quaeds.

---

144. Mastboomen op Hofwijck.

De Winter is de nacht van 't jaer,
En al dat dort, slaept in den winter:
Tot mijnent sluymert niet een splinter;
Het siet'er of 't noyt nacht, maer Somermiddagh waer.

---

1) *geld.* 2) *zich.*

Wat heb ick wesens van mijn Mannetjens 1) te maken,
Die Hofwijck, altijd groen, en altijd wacker, waken!

145. Weerwoord.

Wat redenen ick sprack, ick hoorde niet uyt Jasje
Als »tut, tut, wisje wasje!"
In 't ende wierd' ick gram, en stiet hem in een plasje;
Doe seide ick op mijn beurt: »gaet henen, wis-je was-je!"

146. Tweemael sat.

Vraeght ghy my, of ick oock versadight ben? O, ja Nicht!
Ick ben heel wel *door* u, en meer *van* u versadight.

147. Malle bloed.

Ick gaf mijn Jongen keur, hy nam het hoe hy 't nam,
Van achtren of van vooren,
Hy was een woordeken wel waerdigh om te hooren,
Vol suyver waerdigheid, en 't luydt gelijck als — LAM.

148. Aen Jan.

Den Ashoop aen den heerdt kan ick niet beter passen,
Als aen den lauwen hoop van uwe schriften, Jan!
In 't lesen schep ick wel al wat ick scheppen kan,
En vindt wel hier en daer een Kooltjen, maer meest Assen.

149. Nieuwsgierigh mal.

Daer gaet een man ter dood: siet hoe de menschen loopen;
Is 't sulck'en niewe saeck

1) Verg. boven, 80; de *sparren* als wijfjens.

Van wonder of vermaeck;
Gaen wy self niet ter dood, en dagelicks, met hoopen?

150. Jongh Schoon boven.

»Een schoonen ouderdom zijn ses en sestigh jaren,
Niet waer, Klaes?" sei sijn wijf: »Hoe?" meende Klaes, »waerom?
't Magh," seid' hy, »schoonheit zijn van rimpels en grauw' haren;
Maer ses en dertigh is veel schoonder ouderdom."

151. Dicke Bruyd.

Jan heeft'er geen Been in gevonden,
Al liep de Bruyd wat door de monden;
En evenwel sy is met kind:
Of hy der noch geen been in vindt?

152. Op Andries.

Veel minder voeght Andries een degen als een kolf;
Wat soud' hy toch bedrijven,
Als 't spel liep boven 't kijven;
Wat doet soo jongen 1) Schaep met sulcken ouden Wolf?

153. Dood-kunst.

Kees heeft sijn magre Meer 2) het eten soo ontleerd,
Dat s' haer ten naesten by met niet met al geneert.
Eens heeft hy s' op een proef acht dagen 't Voêr doen derven:
Pas had sy 't vasten vast, en is gaen leggen sterven.

1) *zoo jong een, zulk een jong.* 2) *merrie, knol.*

154. Eigen liefde.

Klaes heeft sijn selven lief: dat 's meer als een gebreck;
Want die sich self behaeght, behaeght een grooten geck.

---

155. Gesegende Jan.

Jan heeft elf monden t'huys, en heeft, naer dat hy telt,
Geen kinderen te veel, maer wat te weinigh geld.

---

156. Scheele Andries.

Ghy seght: Andries siet scheel, dat 's goed sien; maer dat 's mis:
'k Segh dat het quaed sien is.

---

157. Barm tegen.

Klaes hadm' op Barm 1) genoodt, en sei staegh: »eet wat hertigh:"
Ick sei: »my lust niet veel, ick ben niet seer barmhertigh."

---

158. Meester-knecht.

Ick heb het huys vol boden
Tot allerley geboden:
Maer al dat luye goed
Werdt uyt mijn sweet gevoedt,
Gelegert en gedeckt. Verstonden wy 't ten rechten,
De meester van den huys' is knecht van al sijn knechten.

---

159. Hoofsch gewaed.

Het vrouwvolck in den Haegh dat met de bloote krop 2) gaet,
En met het schouder-vleesch ten oxel toe onthemdt,

1) *grondsop.* 2) *hals.*

Light 's nachts gedoken in den Borstrock. Is 't niet vremd?
't Slaept in sijn' kleéren, en 't ontkleedt sich als het opstaet.

SNELDICHT.

BOEK IV.

(1656.)

1. Na-leven.

Wat doen ick in de Wer'ld? wat andere my voor doen:
Ick volgh, en men volght my, als Paerden in 't groot spoor doen;
Ten einde van 't groot spoor wat sal ick vinden? Wind;
Dàt 's, dat de wijse daer en de niet wijse vindt.
Maer, laet ick uyt de Wer'ld somtijds mijn eigen man zijn,
Mijn hoofd broeyt wel wat jonghs, daer 't wil en daer 't moet van zijn,
Dat wat ouds werden mocht: en, 't zy een Ey op 't nest
Of in 't groot spoor geleght: Ten minsten, 't is mijn best;
En dit belov' ick my: Lust menschen wat te lesen,
'k Sal in de wereld zijn als ick'er niet sal wesen.

2. Menschelickheid.

Ick sie niet een soo slechten Boeck,
Of, als ick 't wel te deegh doorsoeck,
Ick vinder yet in waerd om lesen:
En soud't een heel volmaeckt Boeck wesen,
Soo waer het Boeck geen menschen werck.
Let eens op Watren, soet of sterck,
Op Oliën van meerder krachten,
Daer wy de Kruyden om verkrachten
En drijvense door 't heetste Vier,

En brouwens in der Asschen 1) schier:
Siet, watter overschots gespilt wordt,
En 't gene datter uyt gewilt wordt,
By droppeltjens daer uyt geraeckt:
Heeft God sijn maecksel soo gemaeckt,
Dat het nutt' in 't onnutt' moet schuylen,
Hoe soud' ick menschen werck bepruylen,
Daer het onnutt' het nutte deckt,
Dat maer met dropjens uyt en leckt?

3. Van alles 't beste.

Is een schoon Meisje scheef of manck;
Wat nadeel heb ick by den ganck?
En is 't vol van bedeckte zeeren;
Sien ickse niet, wat kan 't my deeren?
Sien icks', ick doen soo veel ick magh,
Of ick de minste niet en sagh.
Sien ick een ziel vol vuyle plecken,
Die weinigh deughden overdecken:
Ick decks' er med' in mijn gemoed:
Ick most wel sot zijn, als ick 't soet
Van 't bitter niet kost onderscheiden,
En dienen my van 't best van beiden:
Een slecht mensch most het wesen, die
Wat min Verstands had als een Bie 2).

4. Weghkortingh.

Valt my 't voetpad te langh, ick heb den wegh gevonden,
Daer 't door te korten is voor swack' en voor gesonden:
Ick deel het stucksgewijs, en neem voor yeder deel
Wat Sneldichts af te doen, het zy dan half of heel:
Mijn opset is mijn wet, en die wet doet my vreesen,
Dat ick eer t' ende weghs als t' ende wercks sal wesen;

1) Thans tot *in de asch* afgesleten. 2) Thans *bij*.

Die vrees kort my dat deel, en brenght my 't end te moet,
Dat ick te vroegh genaeck. Denckt, wat het schelen moet,
Van die 't maer met verlangh 1) en weten toe te brengen.
Ick danck u, soete Vrees: Verlangen is verlengen.

---

5. De Deughd van lacchen.

Verheught de Vrolickheit niet allerhande Geesten,
'tEn is geen wonder; maer
'tWaer wonder, waer het waer:
De redelicke Mensch kan lacchen, maer geen beesten;
En sulcke zijn de meesten.

---

6. Slapende waecker.

Die sijn 2) gedachten gaen in 't wandelen en gapen,
Gelijck gedachten gaen, diem' in sijn droomen denckt;
Ick weet niet, of die man sijn sinnen heeft gekrenckt;
Maer hy heeft min gedaen als wakende geslapen.

---

7. Teun betweter.

Wat dat ick Teun verhael, het zy van ernst of kluchten,
Hy weet of ernst of klucht die op de mijne sluyt:
Maer bef de sijne zijn ontijdige geruchten,
Want sijn verhael gaet in, en 't mijn is qualick uyt.
Waer 't noch ontijdigh, 't waer te dragen: maer ten eerste
Valt hy op 't neuse-wijs; stelt sich in ernst ter weer,
Seght tegens wat ick seid', als seiden wy om 't seerste,
En seght, met jock of ernst, mijn jock of ernst om veer.
'k Wil 't geerne geven, Teun! ick sie, ghy moet het winnen:
Maer, niet één lijdelick verhael van my? niet één?
Ey, prijst wat, en wint dan: Het staet wel te versinnen,
Wat een ondanckbare voorreden is *Maer Neen.*

---

1) *niet anders dan met uitzien.* 2) *Wiens.*

---

8. Aen den Heer van Maersseveen.

Ick doe recht 1), Maersseveen! als stoute kindren plechten,
Diem' aen de les in 't school moet houden met een wenck:
Ick sit op Hofwijck staegh aen Goudestein 2) en denck,
En vliede van mijn Vliet, om voor uw Vecht te vechten.
Heel Voorburgh komt in roer, om tegens my te rechten
Voor d' eere van de plaets, die 't volck seght, dat ick krenck,
Als ick uw Maersseveen te langen lofdicht schenck,
En voor de Vecht alleen te veel Lauriers wil vlechten.
Maer ick hebb' haest gedaen met pleiten; sy zijn 't quijt
Eers' om sien; goed of quaed, sy moeten 't my wel geven,
Daer ick se met geweld van redenen verbijt,
En roeme Maersseveens Paleisen-buerigh leven,
De lieffelicke locht in allerhande weer,
De klaerheit van den stroom, en 't blanck hert van den Heer.

---

9. Aen den selven.

Nu weet ick 't, Maersseveen! en 't is licht om versinnen 3),
Waerom uw Goudestein van velen werdt bemint;
Twee lieve dingen doen 't, en diem' er altoos vindt:
De soete Vecht voor deur, de soete vocht van binnen.

---

10. Ter plaetse self.

Ick hebb' soo swaren strijt met dese Vecht te vechten,
Haer schoonheit, Maersseveen! tast my soo vriend'lick aen,
Dat ick moet vluchten, niet voor d' eer van uw gerechten,
Maer om uw soete Vechts aenvechtingen t' ontgaen.

---

11. Raedsel.

De kloeckste bid ick uyt te leggen,
Wat dingh dit raedsel is te seggen:

---

1) *juist, net.* 2) 's Heeren van Maarseveens buiten, aan de Vecht. 3) *te bedenken, vatten.*

Twee hebben yeder tweederhand,
En t' samen is 't maer dryderhand 1).

12. Vrolickheid.

Dirck soeckt al Vrouwelick geselschap; want hy seit:
Het woord van Vrolickheit, treckt meest op Vrouwlickheid.

13. Verdichten droom.

Pier seid', hy hadde liggen droomen,
Dat ick hem wouw vergasten komen;
Maer dat hy my, door veel belet,
Beleefdelick hadd' afgeset:
Men wiesch tot sijnent en men schuerde,
Dat noch wel dry vier dagen duerde.
»Ey!" seid' ick, »swijght toch, 't heeft geen aerd,
Het gaet als of ghy wacker waert."

14. Snel-dichten.

Dit goedjen is my soo dan in-, dan uyt-gevallen:
Gevallen ? niet met allen:
't Sat in mijn besigheit soo nauw en soo verstopt,
Het wouw en moster uyt, het isser uyt gepropt.

15. Elck daer 't hoort.

Geeft alle dingh sijn plaets, gelijckt een slecht vermaen;
Maer 't is wel gaê te slaen:
Beproeft eens wat het scheelt, of een kool wel bewaert light,
Of op de solderingh een duymbreet van den haert light.

1) »Een weduwenaer met kinderen aen een weduwe met kinderen getrouwt." — H.

16. Hart tegen hart.

't Wil tusschen Teun en Trijn staegh blixemen of dondren,
En 't is niet te verwondren;
Sy zijn beid' even hard van hoofd en van gemoed:
Teun is de steen, Trijn 't stael; denckt, of 'er 't vier uyt moet!

---

17. Jan berooft.

Nacht-gasten hebben Jan sijn inboeltjen ontnomen:
't Verlies is veel te groot;
De bloed is bluts en bloot:
Jan en de Dieven zijn om al sijn goed gekomen 1).

---

18. Brabantsch verdedight.

»'t Staen gaet my wel," seght Peter:
»Waerom is die tael quaed?
En waerom gaet het beter,
Dat my het gaen wel staet?"

---

19. Semper amicus amat 2).

De Vrienden, die 'ck oyt hadd',
En heb ick noyt verloren;
De boose moeten 't hooren,
'k Besit dat ick besat:
Is my der een ontvallen
Die sich soo heeten liet,
De schaed is niet met allen;
Hy was noyt dat hy hiet.
Most ick om schaê gevreest zijn,
Of t' sijner baet bemint,
Hy magh sijn eigen Vrind,
Maer noyt de mijn geweest zijn.

1) In eigenlijken en oneigenlijken zin. 2) *Een vriend blijft altijd vriend.*

20. Mismaecktheid.

Jan! uw gemaeckte spraeck en uw gemaeckt gelaet,
't Neem dat sy kunstigh zijn, sy zijn onsoet en quaed:
De mensch is eens gemaeckt, en 't schent sijn beste wesen
Noch eens *gemaeckt* te wesen:
Maeck ick 't u soo niet wijs 1)?
Siet eens, wat versche scheelt van eens verkoockte spijs.

---

21. Hooghduytsche P.

Dirck pronckt met sijn Hoogduytsch: heeft hy 't niet wel gevat,
Wanneer hy 't Pesthuys noemt het best'huys 2) van de Stadt?

---

22. Lastige Kerk-gangh.

Jan is soo weinigh kercks, hy grouwelt voor den kerck-dagh:
Hy houdt het met de weeck: sijn kerck-dagh is sijn werck-dagh.

---

23. Spraeckeloose Neel.

Daer staet op mijn Viool een aensichtje ten thoon
Gelijck als 't uwe, Neel! en emmers wel soo schoon:
Maer daer en komt niet uyt: naer de Viool geluyt slaet,
Soo heetse goed of quaed: een mensch oock, naer hy uyt slaet.
Seght ghy my quaed noch goed, wat baetm' uw schoonheit, Neel?
Niet één haer min of meer, als een schoon' stomme Veêl.

---

24. Op het selve hoofd.

Wie heeft sijn levendaegh van sulcken dingh gehoort?
Hier staet een vrouwen hoofd, en seght ons niet een woord.

---

1) Versta in eigenlijken zin: *breng ik 't u zoo niet aan uw verstand?* 2) Gelijk Bilderdijk ergens schrijft, dat men te Leiden wel brieven uit Duitschland ontvangt met het opschrift *Preestraat* of *Bapengracht*.

25. Kaele Klaes.

Klaes met den kaelen kop wierdt van sijn wijf verdacht,
Als of hy nu en dan een Ey in 't riedt gingh leggen:
»Maer ick en heb," seght Klaes, en magh 't met waerheit seggen,
»Niet één haer op mijn hoofd, dat daer aen heeft gedacht."

---

26. Spijtigh swijgen.

Komt ghy mijn huys besien, en meldt ghy noch gebreken
Noch deughden van 't Gebouw: wat wil dat seggen, Jan?
Of seght my goed, òf quaed, òf bey, òf blijfter van:
Stilswijgen is een Vloeck, die meer bijt als quaed-spreken.

---

27. Lach om lach.

Jan spreeckt soo slechten goed in sulcken mallen spraeck,
Dat het geen mensch en kan doen lacchen van vermaeck.
In 't ende lacht hy self, gelijck als self verwondert
Van sijn bevallickheid; dan lacchen wy in 't hondert,
En hy lacht, dat hy ons aen 't lacchen heeft gebracht;
En wy en lacchen maer, om dat hy selver lacht.

---

28. Molens in onmacht.

't Is soo langh stil geweest, dat niemand meel en vindt:
Siet, wat ons Voedsel is: wy leven van den wind.

---

29. Hooghduytsche beleeftheit.

De Duytschen hebben, schijnt, ondanckbare gedancken:
Soo ick haer vriendschap doe,
De danck behoort *my* toe;
Sy seggen 't anders om, en doen *haer* seer *bedancken*.

---

30. Mistroost.

Trijn scheen aen een Colijck den geest te sullen geven;
De Moêr riep: »Lieven Heer! daer is geen helpen aen,
't Is met mijn kind *gedaen*;" — tot datse wat sagh leven,
Dat schreeuwd' of 't suygen wouw; doe spracks' haer selven aen:
»Ja, Ja, 't is al te waer, 't is *met mijn kind* gedaen."

---

31. Beste wensch.

Den rijcksten Vorst in 't veld, en op straet arme menschen,
Weet ick niet beter als »God help u!" toe te wenschen.

---

32. Onmenschelickheit.

Jan, seght m', is moedigh als een Leeuw. Is dat sijn meest?
Soo is hy evenwel maer moedigh als een Beest.

---

33. Droncke Dirck.

Dirck moet een vreemd dol beest aen 't lijf gekomen zijn;
Hy schrickt voor water, en hy heeft geen schrick van wijn.

---

34. Bekende Nel.

Nel, docht my, most al wat het hooge woord gewent zijn:
»Man!" sei sy, »'t zy verkoop of koop, ick wil gekent zijn."
»Gekent," sei de goê man, »gekent, mijn soete Nel?
Ey lieve wees gerust, ick ken u al te wel."

---

35. Dirck en Trijn voldaen.

Dirck was met niet gemeens te vreden,
Hy socht een Vrouw, van lijf en leden,

Van geld en van versland, volmaeckt:
In 't end, hy isser aengeraeckt:
Trijn is hem tot een Bruyd gegeven
Vol kleine beendertjens, die leven,
En leefden wat langh vóór den trouw:
Is Trijn niet een volmaeckte Vrouw?

36. Vermaeck.

Jan speelden met de Duytsche Fluyt,
Om met het lieffelick geluyd ,
Andries sijn wijf wat te vermaken;
Andries nam 't met beleeftheid aen:
»Maer," seid' hy, »let, vóór alle saken,
Dat wy den andren 1) wel verstaen:
Laet my, en my alleen, met al de rest begaen:
Uw Fluyt heeft wercks genoegh, kans' haer hoofd wat vermaken."

37. Dobbele Neel.

Neel had een Vryer en een man,
Gelijck dat menigh Vrouwtje kan:
De man sei: »emmers, kind! wy zijn wel metten and'ren;"
»Och ja," seis', »ick altoos;" en meende metten and'ren 2).

38. Voorsichtige Klaes.

De Spitsche Gevel-tip, die tusschen wangh en wangh is
Van Klaesens *Vidimus* 3), steeckt sulcken stuck voor uyt,
Dat m' hem met goede reên verr' en voorsichtigh duydt,
Indien hy half soo verr' kan sien als sijn neus langh is.

1) *elkander*. 2) Versta hier: *met de anderen*. 3) *aangezicht*.

39. Japonsche 1) Trijn.

'k Gelijck Trijn by Japonsche Watten;
De reden, duncktm', is wel te vatten:
't Zy by de deughd of by 't gewicht:
Want Trijn en Watten zijn heel warmpjes en heel licht.

---

40. Verschooningh.

Pier heeft een Wijf niet op verthoonen,
En bidt men wil se wat verschoonen,
Soo sy niet van de sneêghst' en is.
Verschoonen? ja, dat is gewis,
Verschooningh souder wel behoeven,
Om haer t' ontrimplen en t' ontgroeven,
En die dat vel verschoonen kan,
Kan meer als de gemeene man.

---

41. Tot daer toe.

Dirck vraeghde: »magh ick wel een woordje met u spreken?"
Genoegh, sei 'ck; »magh ick wel mijn keers aen d' uw' ontsteken?"
Genoegh; »magh ick u wel vergasten desen noen 2)?"
Genoegh; »wilt ghy my wel een ander vrientschap doen?"
Genoegh; »wilt ghy my wel een oude Luyt wat leenen?"
Genoegh; »wilt ghy my wel noch wat gehoors verleenen?"
Genoegh; »wilt ghy my wel wat gelds doen by gevoegh?"
»Ey!" seid' ick, »langer niet te hoetelen; — genoegh!" —

---

42. Lock en Strick.

Wat doen de Joffertjens met Stricken en met Locken?
Een' strick bediedt bedrogh, daer in ons Locken locken.

1) Thans *Japansche*. 2) *middag*.

43. Jan misdoopt.

Jan is een rustigh 1) man ; maer hy pleit sonder ende,
En slaet op Vrouw en Kind, of hy se niet en kende:
Wat seght ghy nu van Jan,
Dat hy een rustigh is, of een onrustigh man?

---

44. Houwelicks Musijk.

Het Houwelick, seght Klaes, moet gaen gelijck een Orgel,
Daer d' eene pijp haer keel sluyt op de naest' haer gorgel:
Is hy dan Baes van 't spel, dat hy geern gaende sagh,
Soo schijnt, dat hy met recht de pijpen stellen magh.

---

45. Danssen.

Springht op sijn Duytsch of op sijn Frans,
Ick sie geen misdaed aen den dans:
My dunckt, het springen en het singen
Zijn aengeboren susterlingen:
'k Geloof, het hert springht als men singht,
En 't hert is 't dat de voeten dwinght:
Soo raken sy gelijck aen 't roeren:
Dat beurt den Adel en de Boeren,
Die met, en dese sonder maet;
Wie dunckt u, doet het meeste quaed?
Mijns oordeels, zijnse minst te laken,
Die regel houden in 't vermaken.

---

46. Thuynmans straf.

Mijn Thuynman hadd' mijn' Elst sijn waschelickste 2) tacken,
Gewaerschout noch gelast, begonnen af te hacken:
My docht het was wat stout:
»Hoe gaet dat?" seid' ick, »Louwtje!

1) *kloek*. 2) *groeizaamste*.

Kapt ghy myn eigen hout,
En op uw eigen houtje!"

---

47. Tamelicke lof.

Ick vraeghd' een van mijn wijste Nichten,
Wat dat haer docht van mijn' Gedichten.
Sy sei, het gingh al tamelick:
Is tamelick betamelick,
Soo prees se m' al bequamelick.

---

48. Leelicke waerheit.

Ghy waert wel geerne schoon en wel geschildert, Trijn!
Maer let eens op uw wesen,
Of het al wel kan wesen;
Sal 't wel een kunstigh stuck en wat schoons konnen zijn?

---

49. Jan en sijn Wijf.

Jan wil wat leckertjens gespijst zijn op sijn Wals 1),
En socckt sijn eten gaer op Tafel, en wat mals:
Maer, of 't gebrack aen 't eten,
Daer sy bey zijn geseten,
Jan en sijn malle wijf, daer is al vry wat mals.

---

50. Versufte Reinier.

Weet ghy waerom Reinier soo droevigh en soo vael siet?
Sijn Wijf was lestmael sieck, en 't was de leste mael niet.

---

1) *Waalsch* of *Fransch.*

51. Dirck in den rouw.

Dirck was sijn Wijf vermoort by roovers op den wegh:
De vrienden troosten hem, en 't leed scheen t' overkomen:
Maer s' had dry schellingen aen reisgeld meê genomen;
»Och, vrienden!" riep hy, »och, mijn schoone geld is wegh!"

---

52. Hoofd-pijn.

Trijn kreegh een gat in 't hoofd in 't kampen met haer man;
't Was geen saeck om te pruylen;
Sy stelde 't op een huylen;
»Maer," seid' hy, »siet toch eens, hoe haer 't vel houden kan:
Ben ick niet fraey gewroken?
'k Heb eens *haer* hoofd gebroken;
Wat sy *my* daeghlicks doet, daer weet *mijn* hoofd wat van."

---

53. Gelijck by gelijck.

Het volck light aen uw poort en dringht,
't Hoort, datter waert en gasten bly zijn,
't Hoort datm' er singht en datm' er springht,
En datm' er schreewt: »de Koningh drinckt 1)!"
Sy meenen dat 's al volck als wy zijn.
Ey, laet den in- en uytganck vry zijn;
Wat light ghy menschen en verminckt,
En met kracht van uw huys en dwinght?
Dirck! doet geen geckerny, of laet 'er gecken by zijn.

---

54. Memorie-baet.

Jan kreegh een swaren Hick, dat deed' hem *Hic* onthouden;
Hy sagh een Heck in 't veld, daer by onthiel hy *Hæc*,

---

1) *Le roi boit*, het bekende *Driekoningsreferein*.

Hy hockte met de Kaert, dat deed' hem *Hoc* behouwen;
't Was geen quaed overslagh voor een geslagen Geck.

55. Onnut geraes.

Klaes Veerman was van 't Veer juyst als ick over most:
Mijn mede-reiser 1) vloeckt', en maecktend'er een guyt af 2):
»Foey!" seid' ick, »dit geraes waer beter niet begost;
Hebt ghy de schijt van Klaes, ick hadd' er geern de schuyt af 3).

56. Rijm-kost.

Soo Klaes geen Kaes en magh, en Pier en magh geen Bier;
En Maert en magh geen Taert, Josijntje geen Rosijntje,
En Ael en magh geen Ael, en Wijntje magh geen Wijntje,
Soo is des werelds eind niet al te veer van hier.

57. Quaed spel.

Is Neel bedorven? Ja, 'k vrees dat het weynigh scheelt;
S' heeft met haer Onderlijf haer beste Ziel verspeelt.

58. Korte dagen, korte nachten.

De Winter is de nacht van 't jaer:
Ick wenschte dat hy korter waer;
Maer nu hy langh is, moet m' hem korten:
Ons kan niet soo veel slapens schorten,
Als daer leêgh tijds aen wert verlet;
De dagh dient uytgekocht, wy gaen te vroegh naer bed.

1) Thans door *reiziger* verdrongen. Wellicht kon dit aanleiding geven in 't vrouwelijk liever *reister* dan 't wanluidende *reizigster* te bezigen; wanneer 't eerste niet veel aan een *rijdster* deed denken. 2) *schold hem voor guit.* 3) *van.*

59. Losse Dirck.

Dirck light en domineert 1) vroegh en laet, dagh en nacht
Ver boven al sijn macht;
En, kan ick wat Latijns, soo is sijn' domineeringh
Een rechte domme neeringh.

---

60. Dronoke Klaes.

Klaes vloeckt en scheldt, en seght, hy heeft het van naturen:
Ja, van naturen; maer noch veel meer van natt'uren.

---

61. Hooger sorgh.

Ick scherp mijn Paerden tegen 't ijs,
En soo verr' ben ick wereld-wijs,
Om op het gladde niet te glijen;
Maer daer 's een ander glad te mijen:
Ons' herten zijn van onder smal;
Doch voor het dagelicks geval
Niet scherp genoegh op 's werelds banen;
Men moet se scherpen met vermanen
En dreigen van des Heeren straf,
Of alle uren zijn w' er af.

---

62. Rentmeesterschap.

'k En weet geen raed om geld van twee besuckte 2) venten;
En 't zijn mijn Rentmeesters; ja, meesters van mijn renten!

---

1) *speelt domino.* 2) Eigenlijk *met zucht* of *ziekte behepte, bezeten; gevloekte.*

63. Haest rijp, haest rot.

Is uw jongh kind gegeven
Al wat een rijper mensch kan gaêren metter tijd;
Weest daer niet in verblijdt:
Vroegh oud, vroegh uyt het leven.

---

64. Deughdelicke wraeck.

Mijn achterklapper magh my en de Werld bedriegen:
Maer ick doe wat ick kan, om hem te heeten liegen.

---

65. Jans verset.

Ick preêckte Salomon sijn wijsheit tegens Jan,
En wat *sijn Vader* was, en wat *hy* voor een man:
»Ja", seid' hy, »'t huys vol goeds, vol voorspoeds en vol Vrouwen:
En groene jeughds genoegh, om die wel t' onderhouwen;
Laet my die wijsheit oock eens proeven, en preêckt dan!"

---

66. Maets.

Is Jan wat rap, Trijn is wat vaerdigh;
Als yeder mensch sijn' gaven heeft:
Maer Jan is sonderlingh beleeft;
Staet hem dat wel, Trijn valt goetaerdigh.

---

67. Dolle Pier.

Komt Pier in huys het hoofd vol wijn,
Hy slingert bancken over plancken:
Men sou schier seggen: 't kan niet zijn,
Pier stelt en Pier ontstelt de bancken.

---

68. Rechtsplegingh.

Tijs en Teun vielen slaeghs, en Teun is eerst geweken,
En riep, men had hem voorts met rechten aen te spreken:
»Soo doen ick vast," sei Tijs, heel in ernst, half om jock:
Teun had een kromme kruck, en Tijs een rechten stock.

---

69. Dobbele deughd.

't En is geen rustigheit, die 't maer eens wesen kan,
En aen d' ondanckbaren haer selfs maer eens verspillen:
Maer, eens verspillen, en noch eens verspillen willen,
Dat voeght een rustigh man.

---

70. Schouwe 1) Dirck.

Waerom en wil Dirck niet vertrouwen 2)?
Hy derft geen' Vrouwen meer vertrouwen.

---

71. Ydele belofte.

Jan had veel toegeseght van een Boeck niewe Dichten,
Dat alle Dichten sou doen strijcken of doen swichten,
En sijn beloften zijn tot noch toe niet als wind:
Het schijnt hy swanger gaet; maer 't is van een dood kind.

---

72. Paer.

Neel rinckelt als haer man,
En klapt soo veel sy kan;
En Jan en spaert niet veel,
Noch rappe tongh noch keel:
Neel is soo licht als Jan,
Jan is soo dicht als Neel.

1) *schuwe.* 2) *hertrouwen.*

73. Jans adel.

De Boom van Jans geslacht, daer op hy schijnt te stuyten,
Is een soo groot gewas
Als Eickenboom oyt was;
Maer die aen 't plucken valt, vindt hem vol slechte fruyten,
En siet, of 't oolick, ja, siet of het vrolick staet,
De Rispe-poppen 1) buyten,
Hy vindt er menigh dingh, dat maer voor Moolick staet.

---

74. Danckbaer hert.

Mijn langh verplichte Vriend!
Ghy hoeft my niet te vreesen;
Hebb' ick u veel gedient,
Thoont my maer aen uw weesen,
Dat ghy wilt danckbaer wesen:
Mijn weldaed is verdient;
En zijt ghy 't in der daed
Gelijck als in gelaet 2),
Ick vraegh niet, of 't voldoen nu of oyt in uw macht is,
Ick houw my voor voldaen, soo 't maer in uw gedacht is.

---

75. Lief misverstand.

»Wat dunckt u", sei Reinier, »dicht ick niet al bequamelick?"
Ja seker, seid' ick, tammelick;
Dat was soo veel als lammelick:
Hy spelde geerne mis, en nam het aen voor tamelick.

---

76. Aen lichte Maey.

Maey light en rinckelroyt, dat is, sy light en schoyt:
Dat 's recht gerinckelt, Maey! maer 't is niet recht geroyt.

---

1) Voor *rups-poppen*. 2) *uiterlijke schijn*.

77. Steĝgh Israël.

Wat was het Joodsche Volck steĝgh tegen Gods verbieden,
Taey tegen Gods gebod! Al was 't naer Israël,
Haer Grootevaders naem, de toenaem voeghd' haer wel
Van Israëliten, want het waren ys're lieden.

---

78. Vriendelick vermaen.

Niewgetrouwde Bastiaen
Sprack dus met sijn Ariaen:
Vind ick t' eten noch te breken,
Noch gesoden noch gebraên,
't Eten wil ick laten staen:
Maer van breken wil ick spreken,
En dat sal uw kop aen gaen.

---

79. Gelt in de handt.

Teun is een doorgeslepen quant,
Hem komt altoos geld in de hand:
'k Wouw, dat ick oock eens in een land quam,
Daer my somtijds geld in de hand quam.

---

80. Kort proces.

Een Lichtmis ley Andries sijn valsche hand te vooren,
En seid' hem, 't was de sijn', en hy vast aen 't verband:
't Was logen, seid' Andries, en klonck 1) hem om sijn ooren;
Dat was Andriesens hand.

---

81. Schriftgeleerde Dirck.

Dirck speelt sijn Bors beroyd, en als 't daer meê gedaen is,
Tast hy eens anders aen, tot heimelick gerief,

1) *sloeg.*

En weêr eens anders: of de Wet dan half voldaen is?
Jan heeft sijn selven en sijn Naesten even lief.

82. Misverstand.

Antoni is heel op Comediën gestelt;
Daer staet hy, sonder heel of half Fransch woord te weten,
En, heeft hy wat gesien, stracks heeft hy 't weêr vergeten:
Antoni en verstaet het spel niet, maer sijn geld.

83. Valsche Roem.

Noemt ghy 't een' Weldaed, Klaes! die ghy aen knecht of
meischen 1)
In 't end' eens hebt gedaen voor langer jaren trouw?
O neen, 't en is maer Loon, en, waer 't al soo als 't souw,
De Weldaed is verbeurt, ghy hebt s' u laten eischen.

84. Onnut gewicht.

't Rapier hanght Joncker Jan soo vast aen als een klit:
'k Beny hem 't yser niet: hem lust te zijn geladen;
Maer waerom gaet een Kock niet proncken met sijn spit,
Als d' een noch d' ander heeft te vechten noch te braden?

85. Besige treden.

My dunckt, langh wandelen en kan my geensins krencken:
Ten minsten voel ick 't niet; want in die ledigheid
Maeck ick mijn hoofd soo gaende in soete besigheid,
Dat het geen tijd en heeft, om aen mijn gaen te dencken.

1) Voor *meissen, meid.*

86. Jan onderricht.

»Wat Duyvel, is een Wijf," sprack Jan met stouter stemmen,
»Als ick het ondernam, dat ick se niet sou temmen!"
De woorden zijn pas kout;
Hy heeft er een getrouwt.
Nu sijn hoofd vol klabots, en sijn huys vol gekijf is,
Vraeght hy 't niet meer; hy weet, wat Duyvel dat een wijf is!

---

87. Aen schoone stuersche Lijn.

't Kan sonder Son goed weder zijn;
Maer 't schoone hanght aen sonneschijn;
De donckre goedheid is half nacht;
Wilt ghy schoon wesen, Lijn! soo lacht.

---

88. Aen Neel de Bruyd.

Neel is de Bruyd, en, al is 't spå,
Sy wil noch niet te bedde wesen:
Siet toch, wat een bedruckten wesen!
Hoe na, Neel! zijt ghy Maeghd? hoe na?

---

89. Vlaemsch gehoor.

Trijn voert het woord alleen, en roept haer man: Hoor toe!
Sy meent het is goed Vlaemsch, en neemt het voor: Oor toe!

---

90. Agniets klacht.

Agniet quam van de reis, en klaeghde, dat s' haer honden
Beleefder had gevonden
Als haer man aen sijn wijf.
De Vrouw haer meeningh was, naer 't sommige verstonden:
De beesten sprongen haer ten minsten eens op 't lijf.

---

91. Dirck onder 't pack.

Dirck quam sijn boose Wijf te dragen door een plas,
En sprack al suchtende, mismoedigh als hy was:
»Wegh met het Fabeltjen, daer ick my langh aen sat las;
't En komt hier niet eens by; ick draegh veel meer als Atlas."

---

92. Op H. Brunoos Psalmen.

Veel hebben wel gedaen, dat Bruno seer wel doet:
De waerheit naer te gaen, was noyt verloren moet 1).
Treckt yeder na dien Prijs, hy waeght'er oock een lot na.
Maer *dat een* van *Datheen,* daer is de wereld sot na.
Hoe soo? 't is 't oudste kind, en daerom goed en soet;
De vroome zijnder meê te vreên in haer gemoed.
't Magh wesen; maer ick vrees, 't is al te vreên, op God na 2).

---

93. Misrijmde heiligheid.

Waer 't maer des Heeren woord, men dorster niet met eeren
De vuyle hand in slaen;
Hoort hoe de Psalmen gaen;
Doch 't is klein swaerigheid; 't en is maer 't woord des Heeren.

---

94. Averechts bewijs.

Jan timmert sonder end' meer dan hy kan bewoonen,
En doet het, seght hy, om sijn vijanden te thoonen
Dat hem geen geld ontbreeckt;

---

1) *moeite.* 2) Bilderdijk ergert zich ten onrechte aan deze uitdrukking; niet toch omdat Datheen »in eenvoud" rijmde, maar omdat zijn kreupele berijming geen andere verdienste heeft dan de oudste te zijn, spot Huygens met de voorkeur hem gegeven, en meent te recht, dat God wel een vaardiger Psalmberijmer (Marnix bijv.) dan hem hebben kon.

Ick neem het soo hy 't spreeckt:
Maer, vrienden, dunckt u niet, dat sijn bewijs misstelt is,
En dat hy thoonen geet, dat hy beroyt van geld is?

95. Onreden.

Ick vond Jan met sijn Vaêr in swaer gekijf getreden,
En 't docht hem, wat hy sprack, was recht, en meer als reden:
't Moght meer als reden zijn, wat Jan sprack, na sijn sin;
Maer my docht, met sijn Vaêr te kyven was veel min.

96. Klaes grijp.

Klaes is soo onversaedt van grijpen en van stelen;
Hy magh 1) geen schoenen velen:
Tien Teenen duncken hem niet meer een onnut goed
Als sijn tien vingeren, daer hy soo veel meê doet.

97. Malle moêr, mal kind.

Truy wierd gewaerschouwt; maer sy riep vry stijf en sterck:
»Hoe? sou mijn jonge Neel haer selfs alreê verloopen?
't En is maer kinderwerck, haer hoofd is noch schier open."
Vast sond Neel binnen jaers een Vruchtjen naer de Kerck;
Was 't meer als kinder-werck?

98. Arme Jan.

Jan eischte Neel een soen: Neel, met een spijtigh keeltje,
Sei: »houdt uw backhuys t'huys, 'k en heb't niet in mijn sin,
Ick segg' het u rond uyt." »Och arme!" seid' hy, »Neeltje,
Dat gaet u wel rond uyt, maer 't gaet my seer scherp in."

---

1) *kan.*

99. Verwaende Job.

Job, weest wat op u hoed', en leert eens overleggen,
Wat het gevaerlick op sijn selven 1) is te staen:
Spreeckt ghy staegh vonnissen? ick bend'er in begaen;
My dunckt, ick heb u noch: »My dunckt" noyt hooren seggen.

---

100. Trijn aen 't kort geweer.

Trijn riep: »wat draeght ghy, Klaes?" »een poignaert," seid' hy,
En 't was een flesken wijn: (»Trijn!"
»Geeft hier eens," seîs' (en heeft het ééns-teughs uytgedroncken)
»De lemmer isser uyt, de scheê is u geschoncken."

---

101. Paerdenhandel.

Dirck veild' Andries een paerd, daer op hy dorste bieden,
Dat 't schand was voor de lieden:
»Ick schenck het u", seî Dirck, »veel liever uyt de borst:
En of 2) ick 't seggen dorst?"
De kooper sprak: »siet toe: of 2) ick eens ja dorst seggen,
Hoe soudt ghy 't my ontleggen?"
»Op 't handelen is winst, op 't schencken valt verlies,
Seidt ghy my Ja," seî Dirck, »soo seid' ick Neen, Andries!"

---

102. Aen Bruydegom Dirck.

Dirck, trouwt ghy? veel gelucks; soo ghy my 't woord wilt geven
Van de quaê kinderen: »Niet meer van all' mijn leven".

---

103. Vol en schrael.

Siet eens, hoe vet is Lijs en hoe verhongert Philips is;
D' een schijnt een volle Maen, en d' ander haer Eclipsis.

---

1) Thans *zichzelf*; *zelf* was echter oorspronkelijk een zelfst. naamw. 2) *zoo*.

104. Neel kaecks.

Neel was nauw uyt de Pap-muts 1),
Sy raeckten in de klap-muts 2),
En blijft'er noch met gaen;
Soo staet haer 't klappen aen.

105. Datelick bewijs.

Dirck, wacht u voor u self, ick wil u swack en dweé sien,
En luysteren na raed; want swack zijn w' een voor een.
Wilt ghy de proef daer af? hier zijn wy met ons tween,
En ghy en siet niet, dat vier oogen meer als twee sien.

106. Beknopte waerde.

»Ghy zijt een groot man, Klaes! een dick man en een swaer man,
En ick," sei Korteknoop, »wat klein en lichtjens; maer man,
Wat, meent ghy, is de prijs van uw Ziel in uw Lijf?
Al magh 't wat meer zijn, 'k neemt op vier Rijcksdaelders stijf:
Is dan uw lijf als 't mijn, en uw ziel als de mijne,
D' een Silver, d' ander Goud; elck houd' het met de sijne:
Maer, schelen ghy en ick niet als in wight en maet,
Soo ben ick liever noch de dobbele Ducaet."

107. Schrickelick wonder.

Ick vraeghden aen een Vos, en docht het wel gevraeght was,
Hoe het kruys op den Toorn soo scheef geweken stond?
»Van schrick," antwoorden hy met een gestreckten mond,
»Alsoo de Toorn verzaeght 3) was,
Als onlanghs hier een Bruyd ter kercken quam die maeghd was."

1) *papkom.* 2) *meidenmuts;* met klankspeling op 't kakelen. 3) *ontsteld.*

108. Voor een Bouwmeester.

Elck heeft de Bouwkunst vast, elck weet het best te seggen,
Hoe hy best woonen sal: met Meesters t' overleggen,
Is onverstand bekent: maer heeft men kous of schoen
Of minder werck van doen,
Men moet het wel betrouwen
Aen Mannen of aen Vrouwen
Die sulcken ambacht doen:
En is 't de gecken aengeboren, wèl te bouwen?

---

109. Ondanckbaerheid.

Hoe vuyl ondanckbaer menschen zijn,
Siet m' aen 't mirakel van den Wijn:
God maeckte water Wijn, soo staet 'er;
De gasten maeckten wijn tot water.

---

110. Quaed doen.

De keel een af te snij'n, 't zy dat het man of hoen is,
Dat 's goet te doen, seght Jan:
Maer neemt, het zy een man;
Smaeckt dat na goed doen, Jan? 'k segg' dat het een quaed doen is.

---

111. Vaste vriendschap.

'k Sie, dat men lichtelick een levend' vriend bemint,
Soo langh hy machtigh is, en vriendelick gesint:
Maer, voor de rechte proef, wanneer hy dood, onmachtigh,
Of ongesinder 1) is, valt eerst de min waerachtigh:
Een vriend beminnen, is een vriend
Beminnen, als hy niet en dient.

1) *minder in trek.*

---

112. Te bont.

Al die 't te bont maeckt, Jan! hoeft juyst geen pels te dragen:
De jonge lieden doen 't, die, in ons' malle dagen,
Een bonte Regenboogh van Linten hanght om 't lijf:
Soo maeckten sy 't te bont. Let nu eens op uw Wijf
En haer ontroerden beck; dat 's noch een bont bysonder:
Men seght haer niet één woord, sy maeckt 'er dusend onder,
En kaeckelt wit, swart, groen, rijp, al uyt eenen mond;
Dat is te kaeckel-bont 1).

113. Musijck-lust.

'k En ben niet vrolick als ick speel,
Of met de hand of met de keel;
Men moet my die vreughd niet misgunnen;
Ick soud het geerne werden kunnen.

114. Woorden voor geld.

Noyt en gaet Agniet voorby,
Of Dirck doet haer selver heugen:
»Maer, u komt 2) noch wat van my;
Mergen, mergen sonder leugen."
S' heeft gelijck, de goed' Agniet,
't Schort' aen wil, of aen vermeugen,
»Altoos," klaeght se, »komt haer yet,
Nemmermeer en komt 'er niet 3)."

115. Alle sonde ondanckbaerheit.

Vriend, vliet ondanckbaerheit: sy is den Hemel tegen:
En blinde Heidenen verboden se te plegen:

1) Versta: *zoo bont, dat het schreeuwt* (gelijk men thans zegt).
2) *gij krijgt, hebt te goed.* 3) Versta: *nooit verschijnt het.*

Hoort nu de Christen les, 't is een beknopt sermoen:
»Die noyt ondanckbaer waer, en sou noyt sonde doen."

116. Scherp sonder stael.

Uw Redenen zijn scherp, soo ghy niet beter weet:
Maer sy zijn dun alleen; dat kan geen snijdend werck zijn:
Vraeght Messemakeren, wat scherp tot harent heet:
Dat scherp is, moet niet dun alleen, maer dun en sterck zijn.

117. Soet onsoet.

Dirck meent, sijn laf Gedicht is soet, en daerom goed:
Maer dat niet sout en is, en keur ick niet voor soet.

118. Sondaers troost.

Valt ghy? dat 's niet met allen;
Weest daer niet in begaen:
't En is geen schand, te vallen;
't Is schand, niet op te staen.

119. Heidens les 1).

Men moet den anderen het misdoen soo vergeven,
Als of men niet en deê als misdoen, al sijn leven:
Men moet sijn eigen doen soo houden in de straf,
Als oft men nemmermeer sijn eigen en vergaf.

120. Sijn eigen vyand, yeders vriend.

Weest noyt met u versoent; maer tracht versoent te leven
Selfs met die maer haer selfs, noyt andere vergeven.

1) Namelijk van den Romeinschen schrijver C. Plinius Secundus.

121. Zaligh Schavot.

Beklaeght geen schuldigh mensch, die met berouw en boet
De dood besueren gaet, die hem de Rechter doet:
't Waer hem sijn heil benijdt: schenckt m' hem sijn sondigh leven,
Van dusent tegen één: 't waer hem de Hel gegeven.

122. Aen Jan.

Jan! hebt gh' een malle klucht ontijdigh voortgebracht,
Men lacht wel *met* u 1), maer met *u* 2) is 't dat men lacht.

123. Vergeefsch vergeven.

Dirck scheldt sijn Vyand quijt, die hem ter dood verwondt heeft
En sterft met hem versoent; te weten soo hy sterft:
Maer, seght hy, geeft hem God, dat hy eens weêr gesond leeft,
Hy sal hem doen verstaen, met wien hy 't heeft verkerft.

124. Bangh is dwee.

'k Heb van den Smit geleert, wat ongestoorde weeld'
Van heeten tegenspoed onendelick verscheelt:
Het spijtigh yser moet doorgloeyt zijn, sou men 't smeden:
Ons hert, in 't koel, is hard; heet en bangh sou men 't kneden.

125. Onderscheid.

Wijs en geleerd schijnt één, maer voor twee moet het strecken:
Veel wijse letterloos', en meer geleerde gecken.

126. Jalouser sonde 3).

Jalouse Minnaer! leert hoe schoon uw ziele staet:
Sy haet, die niet en haet al, wat sy niet en haet.

1) *met u meê*. 2) *over u*. 3) *De zonde der jaloerschen.*

127. Jalousie, onuytspreecklick gequel.

Jalous en vindt men niet in suyver Duytsche spraeck;
Waer 't soo in 't Duytsche hert gelegen met de saeck,
En waer ons hert soo wijs, dat het eens kon verdoemen
't Geen' ons Voorouders niet en hebben derven noemen!

---

128. Eenige Vrees.

Laet de verwaenste komen,
Om mijn hert te doen schromen;
Ick houd' hem voor een sot,
Die anders 1) vreest als God.

---

129. Al een slagh.

Waerom, ghy machtige! versnuyft 2) ghy in dit leven
De mindere van staet?
Siet, hoe het God verstaet:
Uw evennaesten is uw naesten en u even 3).

---

130. Pockige Jan.

Jan leefd' als een schavuyt
Met leenen en verteeren,
Met vloecken en met sweeren;
't Is door en door een guyt:
Ick sie 't niet aen sijn kleêren,
Maer door en door sijn huyt;
Die doet hy niet als smeeren
Vol pocken en vol sweeren,
Dat sweeren sweert hem uyt 4).

---

1) *iets anders.* 2) *veracht gij hovaardig.* 3) *gelijk.* 4) Versta, in klankspeling: *komt in zijn vloeken uit.*

131. Onwetende Dirck.

Dirck eet en drinckt hem rond,
En siet noyt in een boeck:
Hy is kloeck en gesond 1),
Maer niet gesond en kloeck 2).

---

132. Klaes de Speelman.

De wilde Speelman, Klaes, die soo lichtvaerdigh fluyt,
Is een groot meester, ja, maer niet veel minder guyt:
Een bal vol goeden winds, maer die niet veel en stuyt 3).

---

133. Niewen dwangh.

Als 't volck sijn gasten wouw met Eten over-quellen,
Soo 4) veel' met drincken doen: 't eerst dat ick raden souw,
Waer minder kelders en meer heimelick gebouw;
Nu geldt het Pispotten, dan soud't Secreten gellen 5).

---

134. Dirck op een Gaudief.

'k Sagh Dirck, genaemt Dirck sonder ziel,
Dat hy een Gauwdief t' onder hiel,
Die sijn Bors had gemeent te knappen:
Daer sagh ick hem vast op staen trappen,
Of hy Brood kneed' of Torven trad.
»Foey!" riep ick, »wat getrap is dat?
't Schijnt, of gby druyven stondt en persten 6)!"
»'t Is geen nood," seid' hy, »laet hem bersten;
Al trap ick hem wat darmen uyt:
't Is van ouds een doortrapte guyt."

---

1) *van lichaam* namelijk. 2) *van geest.* 3) *tegenhoudt.* 4) *Gelijk.* 5) Voor *gelden.* 6) *stond te persen.*

135. Pas.

Is 't waer, dat Jonckheer Jan met Jonckvrouw Judith trouwt,
En is hy sestigh ruym en sy ruym vijftigh oud?
Ick segg' niet, of het wel of misgepaerde trouw is;
Maer dat hy een Jonck heer, als sy een Jonge vrouw is.

---

136. Waenwijse Thomas.

Ick hoefde niet veel spoocks 1) van schrijven of van lesen;
Waer ick maer half soo wijs, als Thomas meent te wesen.

---

137. Schielijck niew.

Heeft oyt Historie van een weeldrigh man gerept,
Die midden uyt den dans gevangen wierd genomen;
My dunckt, dat was een Visch die, springend' in sijn stroomen,
In een doorheete pan met boter wierd' geschept.

---

138. Al tegen stroom.

Ghy vraeght, hoe ick soo veel gedicht hebb' en geschreven,
Door 2) al de besigheit, daer in men my langh sagh?
Wil niet de mensch altoos al wat hy niet en magh?
Had ick meer tijds gehadt, ick had veel min bedreven.

---

139. Wildbraet ontweidt.

Klaes had een Spaenschen Don gegrepen in 't gevecht,
En gaf hem met der vaert een douwtje tot aen 't hecht,
Dat hem sijn darmen uyt sijn swarte pens deê scheyen;
Want, seid' hy, of hy stonck 3), hy dienden hem t' ontweyen.

1) *gedoe.* 2) *Onder.* 3) *uit voorzorg, dat hij niet mocht stinken.*

140. Van Lijs.

Een Almanack, seght Lijs, en is niet van de Boecken
Daer sy haer voordeel meent te vinden of te soecken:
De spellingh dunckt haer vals: sy hield 'er eerst wat van,
Vondt s' er, voor niewe Maen, ter maend een niewen Man.

---

141. Strick-mal.

De Jonckheit hedensdaeghs is wonderlick belint:
B. is B., spel ick voort: 't is l. i. n. t. blint.

---

142. Dienstige Schildery.

Gods werck, dat ick begaen, besien, besitten kan,
Daer hoef ick geen Copy uyt menschen handen van.
Een deeltje van de kunst kan my te recht verblijden:
Dat deeltje, dat de hand op 't rad leght van de tijden,
En stelt my Grootevaêr sijn overgroote Vaer
Voor oogen, of het volck van heên of gistren waer,
En sal mijn kinderen kinds-kinderen 1) doen erven
Mijn aensicht, dat met my gaet sterven en bederven.
Is niet die wetenschap meer meester dan de tijd?
't Is het verderffelick in d' oly geconfijt.

---

143. Veel weten, weinigh.

Wat is geleertheit? Al te weten dat sy wisten,
Die vóór ons waren, en min wisten dan sy misten?
Wien sou die wetenschap dan helpen, en waer toe?
Wat scheelt het, of het veel' 2), of ick alleenigh doe,
't Geen maer gedaen en werdt? Maer spreeckt dry niewe woorden,
Dry dingen, die men noyt van andre menschen hoorden;
Al die de Wereld soo geringen gave geeft,
Is 't meer, als al dat oyt geleert geheeten heeft.

---

1) *mijn achterkleinkinderen.* 2) *meerderen; veel* (gelijk *luttel*) nog als zelfst. naamw. gebezigd.

144. Wat seldsaems.

'k Ben niet mirakel-geck: maer één, in al mijn leven,
Hadd' ick wel lust te sien, en vry wat voor te geven:
Ick meen een Bruydegom, die naer 1) den eersten nacht
Na 2) d' oude vryheit niet eens achterom 3) en dacht.

---

145. Twee achterdeuren.

Jan weet sijn swarigheit in 't glaesken te verdrincken;
En als hy geen en heeft, moet hy dan niet eens drincken?

---

146. Wacht wat.

Is my een voddery gevallen uyt de pen?
(Weet, Leser! dat ick al mijn vodden daer voor ken)
Ick sluytse van my af en laetse liggen rotten:
Langh, langh naer haer geboort' onthael ick se de motten,
En valder met den keur van een versch oogh op aen;
Gevalt my 't kind dan noch, soo 't eertijds heeft gedaen,
Soo houd ick 't voor soo schoon als icker een kon baren,
En brengh het in de Werld. Daer hoort een tijd van jaren,
Om d' eerste blinde Min, die de geboorte gaf,
Haer oogen t' openen met alle vliesen af:
Wy moeten ons, elck een, als vreemdelingen lesen;
Dan kan elck, en niet eer, sijn eigen rechter wesen.

---

147. Jans wijf

Jan heeft een mondigh Wijf, die al snapt wat s' in sin heeft,
En toyt sich kostlick op als waers' eens daeghs de Bruyd.
My dunckt, dat sulcken Vrouw voor Jan wat veel snaps in heeft,
En wel soo veel snaps uyt 4).

---

1) Thans *na*. 2) Thans *naar*. 3) *terug*. 4) Versta: *naar buiten van zich spreken doet*.

---

148. Peerlen voor verckens.

Een goed Musijck-stuck heeft oneindelick veel in;
Maer 't schijnt het meeste volck meer tongen heeft als ooren;
Soo praet m' er over heen. 't Is jammer, in mijn sin,
Dat, daer soo veel toe hoort, soo veel' niet toe en hooren.

---

149. Seggen en doen.

Een wilde my mijn eer in d' eer van 't Sneldicht krencken,
En seide: »doet wat kloecks, dat 's beter als 't gesegh."
»'t Is," seid' ick, »soo ghy leert: maer, als ick 't overlegh,
Die kloeck wil leeren doen, moet eerst kloeck leeren dencken."

---

150. Aen Vrijster Neel.

»'t En sluyt niet," seid' ick, »Neel! siet, ghy zijt noch de Bruyd niet,
En light met Klaes en malt!" sy sei: »mijn goed is mijn,
En mijn is al 't gebruyck." »Ja," sprack ick, »dat kan zijn,
Ghy mooght wel meester van uw goed zijn; maer 't en sluyt niet."

---

151. Aen de ydele Jeughd.

Twee jaren had sijn Moêr haer Vingerhoed gesocht,
(Seid' een vermaeck'lick Man, dien ick wel noemen moght 1)),
Haer Naelde wel derd'half, haer Bril wel seven maenden,
Haer kokertjen wel ses, en, als hy 't al vermaenden,
Veel minder meubeltjens te samen wel een jaer,
En soo veel min 2) geleeft. 't Zy logen of 't zy waer;
Wat dunckt u, Jonckertjens en pronckertjens vol veêren,
Vol lints, vol spellewercks, soo ghy maer Haer en kleêren
En dien tijd t' samen somt 3), die daeraen is gegaen,
En wat ghy doende voorts heel niet en hebt gedaen;
Wat dunckt u ('t wilder uyt, ghy moet het my vergeven):
Heeftm' u in twintigh jaer wel anderhalf sien leven?

---

1) *kon.* 2) Versta: *zooveel jaren te minder geleefd.* 3) *optelt*

152. Trijn klaps.

Trijn heeft een weêrsien 1) in 't klappeyen,
En stelt sich aen als waer sy 't moê:
Een weêrsien? Ja; want, als sy scheyen,
Soo seghtse: »Volck, tot weêrsiens toe."

---

153. Volle Neel.

»Al uw' hoofd- en lenden-pijn
Is gemaeckt werck," seî Katlijn
Tegens Neel, haer jonghste hoertje;
Neel, die vol gebeente stack,
Suchte droeffelick, en sprack:
»Ja, gemaeckt werck, lieve Moêrtje!"

---

154. Aen stinckende Jan.

't Zy dat het haper' aen uw kleed'ren of uw Vel,
Of ghy rieckt 2) qualick, Jan, ôf ick en rieck 3) niet wel.

---

155. Dirck in den Band.

Dirck had dat geldigh 4) Wijf noodsakelick van doen:
't Is evenwel een Wijf, en 't hoofd staet hem soo groen,
Hy miste wel een Wijf, als hy haer goet kost missen:
Maer eten gaet voor al; soud ick niet mogen gissen,
Dat niewgetrouwde Dirck, die meer denckt dan hy seght,
In een gevangenhuys met goude traelliën leght?

---

1) Versta: *weêrzin*. Huygens schijnt die *i* zachter te hebben uitgesproken; zoo lezen wij ook boven (No. 111), in de latere uitgave, *ongesiender* voor *ongesinder*, hoewel blijkbaar 't laatste bedoeld was. 2) In lijdenden zin. 3) In werkenden zin. 4) *rijke*.

156. In slaep en dood.

Ick haest my noyt te bedd': hebb' ick groot ongelijck?
Een mensch die niet en waeckt, is een dood-levend'lijck:
Eens sterven staet ons toe, en 't sal een korte stoot zijn;
Maer wie wil 's daeghs eens dood zijn?

---

157. Een boose rijcke.

Veel vrienden rieden Jan, een rijcke Weeuw te trouwen:
Jan hiel hem koeltjens, maer hy teeckende de kaets 1);
»Als ick het oversloegh 2), ick waerd'er met behouwen;
Doch, mannen!" seid hy, »stelt u selven in mijn plaets;
Wat dunckt u, dorst ghy my wel instaen voor 't berouwen?
S' heeft in der daed veel goeds 3); maer in den aerd veel quaeds."

---

158. Dircks gebroet.

Dirck heeft veel kinderen, daer van my dunckt, de meesten
Min menschen zijn als beesten:
Verwondert u dan niet, maeckt hy somtijds de beest 4);
't Heeft langh sijn werck geweest.

---

159. Dirck Bruydegom.

Dirck sijn Bruyd is dick van lijf,
En sy schijnt wel groot 5) te gaen:
Dirck wouw enckel aen een Wijf,
En hy isser dobbel aen.

---

1) Versta: *nam er aanteekening van.* 2) *overlei, zoo deed.* 3) *eigendom.* 4) *beest* ('t Latijnsche *bestia)* is één dier woorden, die eerst door verscherping van 't lidwoord, in de uitspraak, onzijdig geworden zijn. 5) *zwanger.*

160. Bouwens onthouwen.

»Hoort toe dan", riep ick, »Bouwen!
En past my wel t' onthouwen,
Wat ghy my schuldigh zijt
Van over 1) langen tijd!"
»Ja", seid' hy, »sonder falen",
Maer weet van geen betalen;
En, kom ick hem eens by,
Hy seght ter goeder trouwen:
»Onthouwen is onthouwen,"
En staegh *ont*houdt hy 't my.

---

161. Boose Jan.

Jan trouwd' een jonge Vrouw, daer hy wat acht op slaen sou,
Om of sy haer 2) misgaen wouw:
De Vrouw is een goed Dier,
En Jan geefts' alle daegh een oorband 3) dry of vier,
En seght, als m' hem bestraft, hy heeft maer half voldaen,
Der vrienden meeningh was, hy souder *acht* op slaen.

---

162. Wiltbraed.

Trijn! weet ghy wat ick vast voor een mirakel houw?
't Zy tusschen ons geseght: Een goede kloecke 4) vrouw.

---

163. Lichte Agniet.

Agniet heeft om een hoeck een malligheit begaen:
Eerst heeft s' haer goeden Man, en dan haer selfs ontgaen.

---

1) *vóór*. 2) *Dat ze zich niet*. 3) *oorvijg*. 4) *schrandere, sluwe*.

164. Pieters Wijf.

't Is een ouwbolligh 1) Wijf, daer Pieter aen getrouwt is,
S' is in ouwbolligheit geverwt tot in de wol;
Of ick het niet en wist, 'k saegh 't aen haer grijsen bol:
't Is een oudbolligh wijf, dat sestigh jaren oud is.

165. Vergevingh.

»Vergeeft my, Man!" sei Trijn, »heb ick wat mals bedreven,
't En sal noyt meer geschiën." Dirck nam het woord in acht,
En heeft haer vriendelick een soopje 2) toegebracht,
Om haer te redderen van wat te langen leven.
Doe bad hy op sijn beurt: »Trijn, wilt my dit vergeven,
't En sal noyt meer geschiën." Sy sei in haer gedacht
(En heeft soo lieffelick den boosen geest gegeven):
»'k Wouw 'ck u vergeven moght, soo ghy my hebt vergeven."

166. Heer Dirck op stoel.

Dirck heeft een uer op stoel versleten,
Daer ick geen voordeel af en treck,
Dan dat hy my heeft leeren weten,
Hy is een ongeleerde Geck;
Ick segh 't voor my en soo veel menschen,
Indien men 't eer geweten hadd',
Men hadd' met eeren mogen wenschen,
Dat hy op Stoel 3) geseten hadd'.

167. Duyf en Slangh.

Ick volghde de goê les, die my een goed man gaf;
't Nam 't hem niet qualick af, die mijn geld had gestolen;
Maer, spijende 4) de plaets, daer hy het had gescholen 5),
Packt' ick het soetjens op; nam ick 't hem qualick af?

---

1) *grillig.* 2) Versta: *gifdrankjen.* 3) Versta: *kinder-* of *kakstoel.* 4) *bespiedende, opspeurende.* 5) *verborgen.*

168. Om vreedsamigh preken.

Ghy, die de Kerck in hebt en alle man by d'ooren;
Ey, helpt ons aen de vrucht van 't heiligh Brood en Wijn:
Verkondight ons, wat rust kan stichten en niet stooren,
En laet Gods preêkstoel niet der Menschen breeck-stoel zijn.

---

169. Een man op Biesen gebonden.

Het luydt vreemd, maer gelooft dat geen dingh waerder 1) is,
Dan dat men niet en sinckt, om dat men swaerder is.

---

170. Gissingh.

Dirck sloegh sijn jonge Vrouw, als hads' haer wat misdragen:
Sy riep, 't en was niet waer,
Hy moght het vry bevragen:
»'t Magh wesen," seid' hy, »Neel! ick slaeder oock maer naer."

---

171. Stoute onkunde.

Daer is geen tuchten meer aen Jongh volck hedensdaeghs;
Sy geven 't niet eens kamp 2), al valt'er een meê slaeghs:
Ouw'lieden zijn versuft; sy weten 't al te gader:
De kinderen voortaen zijn ouder als haer Vader.

---

172. Onbeleeft liefst.

Men hoetelde Reinier om een goed Wijf te trouwen,
Ervaren en beleeft, meer dan gemeene Vrouwen:
»Neen," seid' hy, »vrienden! neen, s' is my al te beleeft."
Reinier had wat gelijcks; s' had sestigh jaer beleeft.

1) *meer waar*. 2) *op* (door nam. *kamp* te roepen).

---

173. Vrouwen kracht.

»Sagh Eva suer of soet, doens' haer goên Man verleidden,
Wat dunckt u," seid' ick, »Neel?"
Sy sei: 't was evenveel;
Hy most'er onder deur, kost sy maer een van beiden.

174. Noch.

Wil een vrouw vriend'lick sien, gelijcks' in 't vrijen sagh,
Waer is de harde man, diens hert daer tegen magh?
En wilse vaets en vies, als een gesenghde pop, sien,
Waer is de stoute man, die daer derft tegen op sien?
't Staet ons schoon, heeft mender twee messen op sijn scheê
Daer 't hapert, soo mender maer één en treckt van twee.

175. Dertele Dirck.

't Welvaren heeft de schuld, dat Dirck aelwaerdigh 1) is;
Hy meent, wat hem geluckt, dat hy 't al waerdigh is.

176. Swaer gevolgh.

Jan light en doet sijn best 2),
Om een rijck wijf te trouwen,
En geld is groot gerief in sulcken kouden nest;
Maer, Jan! let op de rest:
Die een Wijf onderhout, dien wil sy *onder* houwen.

177. Noodige swackheit.

Gedenckens taeye kunst en wensch ick niet te weten;
Ick hadd'er liever een te leeren van Vergeten:
Sou my te voren staen al wat ick heb besweet
In lijden of in vrees; het waer een pack van leed,

1) *dartel, brooddronken.* 2) *ligt zijn best te doen.*

Dat andre schouderen als mijne mosten dragen;
Soud' ick oock al de vreughd van al mijn blancke dagen
In eenen spiegel sien; een stercker oogh als 't mijn
Most dat versamelde geblixem 1) machtigh zijn.
Wat is 't ons dienstigh, dat vergeten en onthouwen
Haer krachten wederzijds onthouwen en verdouwen;
Wat is des Heeren doen voordachtigh en doorwijs,
Die ons 't herdencken wel vergunt, maer stücksgewijs!

178. Sneldicht.

Wat spilt ghy Pen en Inckt aen Sneldicht? seî my Jan,
Ick weet een korter wegh door een, die 't beter kan:
Mijn Wijf haer minste woord wanneer se maer half-gram is,
Is scherper ongelijck dan uw snelst' Epigram is.

179. Droom.

Ick droomd' in goeden ernst; den Haegh sou recht sien doen
Aen Vrouwtjens, dien de schuld van meer als een Mans soen
In 't lijden had gebracht; en om geen Beul te halen,
Elck soû sijn lichte wijf met een Pistool betalen.
De moord gingh t' eener stond, als op Templieren 2), aen;
Den selven oogenblick is my de slaep ontgaen,
Noch schrick ick van den slagh die die Pistolen gaven;
't Gingh of 'er een Soldaet op 't Kerckhof wierd begraven.

180. Teun de Dief.

»Teun!" seid' ick, »meent ghy staegh te rooven en te stelen?
Ghy kont'er niet meê deur, en endtlick kost het kelen!"
»Hoe," seî Teun, »'k hael 't in d' een' en brengh 't in d' ander deur,
Kan icker niet meê deur?

1) *geblink*, *geflikker*. 2) Versta: de moord der Tempelieren onder Filip August van Frankrijk.

181. Pieter eenoogh.

Heeft Pieter maer één oogh, dat 's geen saeck van verwijt;
Siet de goê schutters eens, die op haer micken stuyten:
Twee doen haer geen gerief, sy moeten één oogh sluyten,
En Pieter mickt altijd.

---

182. Loose Dirck.

Als valsche menschen willen,
Siet wat twee woorden schillen 1):
»Dirck!" seid' ick, »schrickt het oock, het paerd dat ghy berijdt?"
»Neen," seid' hy, »niet altoos 2)," en meende: »niet altijd."

---

183. Miltmeesteringh.

»Jan!" seid' ick eens, »ghy mooght soo rijck zijn als ghy wilt;
Ghy kont noyt vrolick zijn; het schort u aen de Milt!"
»Ja," seid' hy, »moght ick eens soo rijck zijn als ick wouw,
'k Wedd', dat de Milt mijn vreughd niet langh beletten souw."

---

184. Jans dobbele wensch.

Jan hoopt noch eens soo rijck te werden als ick ben:
Dat had hy goet 3) te doen, naer ick mijn armoê ken:
Maer 't is een dobb'le sin: hy wil my niet gelijck zijn;
Eens is hem niet genoegh, hy wil noch eens soo rijck zijn.

---

185. Rampsaligheit.

Rampsaligh menschen-hert! ghy hoeft u niet te quellen,
Met uw rampsaligheit van jonghs aen op te tellen;
My dunckt die rekeningh niets te rampsaligh leît,
Soo 't slot maer goed en valt, en, na ramp, saligheit.

1) *schelen, verschillen*. 2) *in 't geheel, volstrekt niet*. 3) *licht*.

186. Brouwer Dirck.

Dirck heeft het Brouwen aengerandt 1)
Met grooten moed en klein verstand:
Nu staet hy vast en treckt sijn schouwer,
En siet de Brouw-kuyp over kant;
In 't eerste schreef hy: »Dirck de Brouwer,"
Nu schrijft hy met een ander hand,
En teeckent slincks: »Dirck de Berouwer."

---

187. Tijsens uytvlught.

Hoe goed het geven is, heeft Tijs genoegh gelesen:
»Maer", seght hy, »geef ick staegh en krijgh ick weinigh t'huys,
Van wolligh als een Schaep wierd' ick kael als een Muys:
't Is goed goed-arms te zijn, maer 't is quaed arm te wesen.

---

188. Jan van sijn Wijf.

»Verschoont het teêre vat, uw Wijfjen," seid' ick, »Jan!"
»Verschoonen," seid' hy, »vriend? seer geern, al wat ick kan:
Sy heeft een *Vidimus* 2) dat niet en is om thoonen;
Denckt, of ick 't geerne deê, kost ick se wat verschoonen."

---

189. Zeemans praet.

»De Paepen," sei rond uyt een Zeemantje van Scheveringh 3),
»Zijn slechte koopluydtjens, by dat St. Judas was:
Hy leverde sijn waer en stack 't geld in sijn tas;
Maer sy verkoopen God, en doen een mensch geen leveringh."

---

190. Aen de allemans berispers

Betweters! is 't soo vol betwetens in uw kist,
En weet ghy 't beter al wat m' u te voor kan leggen?

---

1) *aangevat.* 2) *aanzicht, gelaat;* zie vroeger reeds. 3) Anders *Schevelingen* of *Scheveningen.*

Vergeeft ons onse schuld hebt ghy jongh leeren seggen,
Soo wy doen; weet ghy dat? 'k wouw ghy dàt beter wist.

191. Arme rijckdom.

Ick hoor de luyden, Tijs! uw grooten rijckdom prijsen:
Het magh wel wesen; maer
Hoe kan ick oordeelen, of 't logen is of waer?
Ghy derft 1) het niet bewijsen.

192. Blauw' oogen.

»Blauw' ooghjens," sei Reinier, »pronckt gy daer meê soo,
Klaertje?
Mijn Anne, dat ghy 't weet, die heeft'er oock een paertje,
En, als het lucken wil wel drijtjens 2); komt eens hier:
Na 't gister avond gingh, soo heefts'er nu wel vier.

193. Op Jeremias Klachten ende Salomons Hooge-Liedt, gerijmt door H. Bruno.

Ghy weet het, Leser! 't zijn twee ongerijmde dingen,
Die Brunos pen bestaet: maer, soo se Bruno doet,
Bekent eens, zijn se niet bey kunstigh en bey soet,
Bey niet meer ongerijmt, wel schreyen en wel singen?

194. Nachtdief.

Trijn pleitte voor haer Man, wanneer hy op sijn pad
Somtijts by Noorder Sonn' een deur ontgrendelt had;
Het scheen wel waer te zijn; maer, seis', haer Man en docht 3) niet,
Dat het uytkomen souw: 't Was soo, haer Man en docht 4) niet.

1) *durft.* 2) *drie.* 3) Voor *dacht.* 4) *deugt.*

195. Misrekeningh.

Ick rekende met Klaes, die my veel most betalen,
En noyt van geld en scheide, en, meende ick wat te halen,
Hy stoorde 't Cijfferen, en riep staegh: »Heerschap! siet,
Die som hebt ghy niet wel." 't Was waer: ick had se niet.

---

196. Spaensch gesegh.

Een wijs Man heeft geseght: een Geck magh 't wel verdoemen,
Dat Vrouwen 't Hemelrijck der Mannen zijn te noemen,
En Hellen van haer ziel, soo daer oyt Helle was,
En Vaeg'vier van haer Tas.

---

197. Aen eenen ondanckbaren.

Ja, Jasper! 't magh wel wesen,
Ghy schijnt een moedigh man,
En niemand niet te vreesen:
Maer hoort, of 't wesen kan:
Het vreesen en het schamen,
Al scheelen sy van namen,
Gaen hand aen hand ter mert:
En een ondanckbaer hert
Heeft altoos een te wachten,
Daer voor het sich verschrick':
'k Sie wat in uw gedachten;
Wacht, Jasper! hier ben ick.

---

198. Ronde biecht.

»Eer gh' om saeght," seid' een Held, ontkomen uyt een slagh,
Daer 't al ter neder lagh;
»Eer gh' om saeght, was 't beschickt." »Neen Joncker!" sei sijn
Daer was voor my wel sien naer; (dienaer,
Ick had, eer 't soo verr' quam, wel een reis acht of thien,
En noch meer, omgesien."

---

199. Dobbele elende.

Een Godloos mensch in nood is een blind bedelaer:
Hy bidt om hulp en heil, en weet noch wien, noch waer.

---

200. Dat God is.

Klaes! kont ghy twijffelen, of God in wesen is?
Ghy zijt de sotste beest daer van te lesen is:
En evenwel, siet, Beest! 'k sal u de schuld vergeven,
Soo ghy kont twijffelen, ghy die spreeckt, aen uw leven.

---

201. Aen yemand.

Uw wijf is hesselick 1), nochtans hebt ghy se lief,
S' is boos en bars van kop, nochtans is s' uw gerief,
S' is vuyl en sleterigh, nochtans gunt ghy se kleêren,
S' is uyt de gist 2) van 't volck, nochtans kunt ghy se eeren:
'k Vergeef al dat Nochtans; maer ick verstae nochtans:
S' is een gemeene Hoer bevonden, en noch thans.

---

202. Quaede Musijck.

»Maey! en ontstelt u niet;" sprack Teunis tot sijn Wijfje,
In 't eerst van een gekijfje:
»Ick weet niet, wat ick liefst souw hooren van geluyd:
Of een ontstelde Vrouw, òf een ontstelde Luyt."

---

203. Vuyl wascht geen vuyl.

Tijs had sijn echte Trouw op 't onvoorsienst gebroken,
En had geern op de kunst den Schout sijn hand ontdoken.
»Heer!" seid' hy, »magh ick 't niet wel nemen op mijn eed,
Dat ick, soo waer ick leef, van geen misdaed en weet?" —
»My dunckt neen", sei de Schout, »en ick sal 't Vonnis spreken:
Valsch sweeren is soo licht te doen als echt te breken."

1) *leelijk* (verg. 't Hoogd. *häszlich*). 2) Anders *heffe*.

204. Arme rijckdom.

Dirck heeft veel duysenden gekist 1),
En noch meer duysenden op renten;
Noch deert hem 't water, dat hy pist,
Omdat hy 't niet en siet te venten:
Den adem, die zijn Longh ontfanght,
Soud' hy wel willen niet verliesen;
De mode, daer hy na verlanght,
Is, datm' hem kleeden moght in biesen:
Nu lijdt hy honger, daer men eet,
En staet en beeft, daer and're warm zijn;
Ey, seght eens, wijse liên, die 't weet:
Wat is dat; Rijck, of is het Arm zijn?

205. Bedsucht.

Wat soud' ick op doen? leed en ongemack gaen lijden?
Sien, wat my niet en kan verbetren noch verblijden,
En hooren wat my spijt, en voelen wat my quelt?
Neen, 't nestje daer ick ligh, is min noch meer gestelt
Als daer ick tweemael dry en noch dry maenden in lagh,
Eer dat ick schreyetid' aen den tepel van de Min lagh:
Ick ligh warm, ick ligh dicht, en stillekens en sacht;
Moet ick èens alle daegh ter wereld zijn gebracht,
Ter Wereld daer 't soo raest, als of ick in de baren
Gestort wierd' uyt de koy? Ey, beddeken! uw baren
En komt my niet te pas; 't en waer de scherpe pijn,
Die honger heet, 'k wouw hier wel ongeboren zijn.

206. Rust op Hofwijck.

Op Hofwijck slaep ick maer, en droom van alle dingen,
Op Hoofsch' en Haegsche naer 2); die weet ick te verdringen
Met al wat Hofwijcksch is, en Tongh, Oogh, Neus of Oor
Vermaeck bestellen kan. Ick smaeck, ick rieck, ick hoor,

1) *in zijn geldkist geborgen.* 2) *na.*

Ick sie met d' oogen op 1), als menschen doen die waken;
Maer 't gaet gelijck men slaept, en allerhande saken
Sijn hert ontmoeten laet, by sorgeloos geval.
Dry halve dagen duert dat slapen en dat 's al.
Van daer begin ick my te manen door mijn selven,
Dat my te passen staet op 't woelend' uer van elven,
En waken heel de weeck, in d' ongerustigheit
Van allemans gequel om alle mans bescheid,
In stormen van geschil, in arger' soele winden,
Die Vyanden ter sluyp aentasten, en wel Vrinden,
Met hoon en achterklap, wel Broeder, wel verwant,
En sparen rappige 2) noch suyverste van 't Land;
In overydelheit van snappende Saletten,
In 't eewigh-roerende van wielen sonder wetten,
Voorhoutsche Molens van den kostelicken snof,
Die m' altijd draeyen siet, en malen niet als stof.
Beminde Saterdagh! zijt ghy noch verr' van komen?
Spoedt toch, en helpt my weêr aen Hofwijcks soeter droomen:
Kom, paerden in de Koets, 'k voel dat ick u genaeck,
En, Haegh! goê nacht; ik geew, maer van Hofwijcksche vaeck.

---

207. Maet 3).

Daer is één dingh dat my verwondert:
Een once weeght min dan veel hondert:
Ja, 'k leider dusent op mijn peerd,
En 't heeft hem niet met al gedeert:
Ick leider één meer by dan 't hoorde,
En 't was van dusent-één, of 't smoorde:
Hoe teêr is middelmaet, hoe eêl!
Hoe kittelachtigh is Te Veel!

---

1) *open*. 2) *schurftige*. 3) Naar 't Spaansche spreekwoord: *A la bestia cargada el sobrano la mata* (Alle overwicht is voor 't lastdier doodlijk).

---

208. Trijns klacht.

Trijn seght, haer Man is onrechtvaerdigh,
En daerom komts'er by te kort:
't Is goet te gissen, wat haer schort,
Gaet Jan haer man noch recht, noch vaerdigh.

---

209. In en uyt-schuld aen mijn Soon.

'k Heb menighte van volck beleefdelick verplicht,
Daer my de thiende nu den hoed niet voor en licht:
Wie my oyt vriendschap deê, dien heb ick, met verlangen
En met de volle daed, meer vriendschap doen ontfangen.
Laet u niet manen, Soon! 'k stae niemand in sijn boeck:
In 't mijne vind' ick schier, wat meer volcks dan ik soeck.
Soo moet my Nijd en Spijt dit waere woord gedulden:
Ick laet veel schulden naer, en ick sterf sonder schulden.

---

210. Ondanckbaerheit menschelickheit.

Wat soeckt men te vergeefsch, dat noyt en was voor desen,
Noch is, noch wesen sal? Wie van de danckbaerheit
Van menschen spreeckt, bedenckt wat dat hy seffens 1) seit:
Een mensch die danckbaer waer, en sou geen sondaer wesen.

---

211. Welsprekentheit.

Wat light men d'ydelheit
Tot op den Stoel en leidt 2)?
Hoe? wil men my wel-spreken
Doen keuren voor wel-preken?
Ik heet het best sermoen:
Slecht-spreken en wèl-doen.

---

1) *tevens, tegelijkertijd.* 2) *Wat brengt men,* enz.

212. Wel, overgoet.

Uw seggen, seght gh', is meer als reden,
En, na my dunckt, en is 't niet waer;
Roept niet soo luyd': ick waer te vreden,
Als 't maer soo wel als reden waer.

---

213. Luye Klaes.

Klaes is soo luyen vent, dat ick sou derven seggen,
De Dood en komt hem niet soo schrickelick te voor,
Als 't besigh leven doet; om dat hy eens daer door
Veel jaren achter een sal mogen blijven leggen.

---

214. Op den Aerdkloot in den vloer van 't niew Raethuys tot Amsterdam gemarmert.

Die op dit vloeren let
En op dit heerlick welven,
Moet seggen by hem selven:
Voorseker, dese Wet 1)
Bestaet, in al haer leden
Uyt hoogh-vernufte liên:
Sy leeren ons met reden,
De Wereld te vertreden
En opwaert aen te sien.

---

215. Op den Hemel-kloot aldaer.

Leert, onder het gewemel
Van 't woelige Stadhuys,
Gedencken aan den Hemel,
En treedt vry in 't gedruys,
Als van der aerd' geresen,
Op Sterr' en Son en Maen;
Hier werdt u in bewesen,
Hoe dat het eens naer desen
Den saligen sal gaen.

---

1) **Versta:** *regeering.*

216. Over 's Heeren Avondmael.

Daer sie'ck ons niet voor aen: hier sit niet één van twelven,
Die Dy verraden wouw: maer, Heer! die alles weet,
Ghy weet het, ofter geen van twelven sit en eet,
Dien Ghy verklagen moght voor Judas van sijn selven.

---

217. Valsche regel.

Dirck is met roock gequelt, en weet hem niet t' ontloopen,
Of deuren moeten aen en alle vensters open.
»Het spreeckwoord gaet niet vast," seght Dirck, »al is het oud:
Daer 't roockt en is 't nict warm." Hem dunckt, het isser koud.

---

218. Siet voor u.

Ghy lieght niet, seght ghy, Neel! ghy steelt niet, en ghy zijt
Noch gierigh na veel gelds, noch quistigh na den tijd;
Ghy zijt uw oogen baes, en meester van uw ooren,
Ghy siet het quaed verby en wilt maer 't goede hooren.
't Is wijsselick gewaeckt met alle poorten toe,
Soo dat de Duyvel daer geen inval op en doe:
Maer, alle poorten toe en één ondeughtjen open,
Is een klincketje, dat den Vyand kan doen hopen
By onty in te gaen, daer niemand op hem let,
En soo is 't Slot verraên; Neel, past wat op 't klincket!

---

219. Landkaert.

Vraeght ycmant na 1) kort onderricht,
Waer Troyen en Corinthen light;
My dunckt, de plaets is haest gevonden:
Sy liggen, daer sy eertijds stonden.

---

1) *naar.*

220. Dirck ter galgh.

»Recht moet recht wesen," seî de Schout, ick weet niet waer:
»De huysbraeck is bekent, ghy zijt 'er op gevangen,
En dat 'er volght heet hangen.
't Is waer, Dirck; is het niet?" »Ja, Heer!" seî Dirck, »'t is swaer."

---

221. Windige Pier.

Pier stoft even plemp als prachtig;
Noyt en houdt hy op van stuyten 1):
'k Weet niet wat hy weet van tuyten 2),
Maer van blasen weet hy machtigh.

---

222. Rechtvaerdige groet.

Daer is soo veel geruchts in 't mondje van Constancie,
En sulcken langen langen omslagh in haer praet;
Dat eens een, onverhoeds haer groetend' op de straet,
Niet qualick sprack: »Goên dagh, Me Joffrouw Circumstantie!"

---

223. Rond uyt.

't Is waer, Jan spreeckt rond uyt: maer 't is meest suer of serp,
Dat hy soo rond-uyt spreeckt. Wacht u voor sulcke monden:
Sy bijten rond uyt; en, betrouwt ghy alle ronden,
Denckt aen 't Schoenmakers Mes, dat's oock rond, maer 't is scherp.

---

224. Amsterdam ontroert.

Hoe quam 't, dat Amsterdam soo gram was 3),
En waerom was 't niet voor den Prins?
In seven woorden gaet veel sints;
Om dat de Prins voor Amsterdam was.

---

1) *stoffen, snoeven.* 2) *toeten.* 3) In 1650 namelijk.

225. Trijn onder 't Masker.

Trijn steeckt een aensicht uyt, vernist gelijck een Veêl;
Daer doets' een Masker voor, dat het geen Son kan deeren:
'n Masker voeght wel, en men draeght er een met eeren,
Maer twee is één te veel.

226. Neel in de pockputten.

De Pockskens hebben Neel haer backhuys staen verdelven,
Als braecklandt niew geteult 1) voor naest aenstaende Mert;
Maer Neel smeert weêr soo dick, dat alles gladde werdt:
Dat 's een quaê Rekeningh vereffent met sijn selven.

227. Van Dirck.

Dirck snapt 2) op alle dingh, geen maeckt men hem te pas:
En sit vast op sijn geld en snapt, en sterft van honger,
En woû den aessem schier verkoopen uyt sijn longer 3):
Dat's d'eerste gierigen opsnapper 4) die oyt was.

228. Keur en angst.

'k Sie mijnen vriend misdoen in onbevallickheden
Van reden, en beleid van leden en van zeden:
Wat doen ick? segh ik 't? Neen; ick kreegh hem aen den hals.
Wat doen ick? swijgh ick? Neen; dan waer mijn liefde vals.
'k Weet min raed tot den keur, hoe dat ik 't meer behertigh:
Ick werd' onaengenaem, of ick blijv' onbermhertigh.

229. Geluck, aen de EE. Heeren Regierders van Amsterdam, in haer Niewe Raedhuis.

Doorluchte Stichteren van 's Werelds Achtste Wonder,
Van soo veel steens om hoogh, op soo veel Houts van onder,

1) *bearbeid.* 2) *smaalt.* 3) Thans *long.* 4) *verkwister.*

Van soo veel kostelicks soo konstelick verwrocht,
Van soo veel heerlickheits tot soo veel nuts gebrocht;
God, die u Macht en Pracht met Reden gaf te voegen,
God gev' u in 't Gebouw, met Reden en Genoegen
Te thoonen wie ghy zijt, en, daer ick 't al in sluyt:
Heil zy daer eewigh in, en Onheil eewigh uyt!
Is 't oock soo voorgeschickt, dat dese Marmer-muren
Des Aerdrijcks uyterste niet hebben te verduren,
En werdt het noodigh dat het Negende verschijn',
Om 't Achtste Wonderwercks nakomelingh te zijn;
God, uwer Vadren God, God uwer kindren Vader,
God soo na by u, zy die kindren soo veel nader,
Dat hare welvaerd noch een Huys bouw' en besitt',
Daer by dit Niewe sta als 't Oude stond by dit!

SNELDICHT.

BOEK V.

MENSCHEN.

Voorspraeck.

Ick grouwel voor krackeelen
Als voor ontstelde 1) Veêlen;
En daer ick minst aen wil,
Is Lucifers geschil.
Wat lust my t' ondersoecken,
Of Keurssen gaen voor Broecken,
En dese keurs voor die,
Daer ick den Haegh af sie
Met soo veel onrusts wagen,
Als holden der een wagen

1) *ontstemde.*

Op 't minst in elcke straet?
Hier hebt ghy volck van Staet,
Van Straet, van Land, van Water,
Van allerley gesnater,
Van allerley geslacht,
Door my by een gebracht;
Maer niet door my te schicken:
Dat laet ick hem bequicken 1),
Die lust in onlust vindt:
Ja, Steenen hond' ick blind
Om sulcken scheel 2) te scheiden;
En neem wat tusschen beiden
Dat keur noch lot en heet,
Elck even lief of leed:
Hoort, Mannen, en hoort, Vrouwen:
't Sal u noch my berouwen;
Kont ghy maer A. B. C.,
Soo weet hier elck sijn steê.

---

1. Advocaet.

De pleitsucht is een deel van 't *kostelicke mal* 3);
Al winnen wy den kost met schrijven en met praten,
Onthoudt een vrome les, die ick u geven sal:
Soo gh' aen krackeel geraeckt, wacht u voor Advocaten.

2. Appelwijf.

Siet, hoe de menschen staegh van quaed op erger slaen:
Mijn malle groote Moêr heeft eens haer kans verkeken
Om eenen Appel, die s' haer man wist aen te preken;
Ick preéck er alle man met heele korven aen.

3. Noch.

'k Wil niemands afkomst noch verheffen noch misprijsen,
Elck schrijv' sich Evas bloed soo na toe als hy magh:

---

1) *bedisselen, afdoen.* 2) *geschil.* 3) *kostbare dwaasheid.* In zinspeling op zijn eigen bekende gedicht van dien naam (zie III en IV, bladz. 15).

Maer, Nichtjens! oordeelt self: Is 't niet de beste slagh,
Die sijn quartieren met sijn neeringh kan bewijsen?

4. Apotheker.

De Doctor zy soo kloeck, soo Boeck-wijs als hy kan,
Om menschen-lijven aen den anderen te klampen:
Ick moet'er Steen en Kalck toe snijden en toe stampen;
Hy waer geen Metselaer, waer ick geen Opperman.

5. Backer.

Mijn handwerck maeckt my moê, besweet, begist, bestoven.
Ben ick dan altemet wat kunstigh van bedrijf,
En raecke sus en soo aen wat mijn Beursjen stijv',
My dunckt het reden is; want het gaept als mijn oven.

6. Baenveger.

Ben ick der kindren vriend; voor Kamerlingh der Vissen
En gaen ick niet wel uyt, in 't vegen dwers en langhs:
Voor seker 't soete volck en weet my niet veel dancks
Als ick 't Quicksilver van haer spiegel-glas kom wissen.

7. Barbier.

Hadd' ick een mergen Lands, die 'ck soo dicht hoyen moght,
Als Mannen kost'lick mal haer backhuysen doet maeyen,
Een Zeissen soud' ick voor een Scheermes leeren swaeyen;
Veldscheerer wild' ick zijn, en waer haest rijck gewrocht.

8. Beddemaecker.

Jan was gaen liggen op een niew Bedd' als een Heer,
Dat uyt sijn handen quam, soo 't maecksel als de Veêr;
Want yeder, seid' hy, volght sijn lusten,
En op gedaen werck is goed rusten.

9. Bedelaer.

Goê handen by der straet, goê tongen in de kercken
Benemen my den lust van sweeten: En waerom?
Wat light my aen de moeyt', indien ick allom kom
Daer goede Liên voor my wel bidden of wel wercken?

10. Beeldhouwer.

Ick weet niet, wat mijn werck van 't schoonste schepsel scheelt:
Maer, als ick pocchen sou, het scheel waer goed te wijsen,
Al deed't het spreeckwoord maer: want, die te deegh wil prijsen,
Moet seggen, dat een mensch soo schoon is als een Beeld.

11. Berijder.

Soo is het met mijn Beest, en soo met my gestelt:
Sijn krachten konden my vervoeren en vernielen;
En ick dwingh 't met een toom, een roeyken, en twee hielen:
Leert, domme lieden! wat verstand kan by 1) geweld.

12. Besteedster.

Waer ick een Joffertje van dry vier asen weet,
Bestel ick haer een Meid van twee dry asen lichter:
Die slaen malkanderen soo dicht als gras, en dichter,
En ick krijgh niet met al; is 't bey niet wel besteedt?

13. Noch.

St. Pieters penninghskens, in groote of kleine som,
Is Haeghmunt 2), goed genoegh voor Heer-oom binnen Roomen;
By mijn' is 't maer een tuygh als biesen zijn by Boomen:
Daer zijn Gods penningen, en daer meê gaen ick om.

14. Beul.

Scherp recht is schier geweld; daer mogen sy voor sorgen,
Die door haer Mond mijn hand doen geesselen of worgen:
Maer siet, wie voordeel heeft, de Meesters, of de Knecht;
Haer scherp recht mist wel eens, en 't mijn is altoos recht.

15. Noch.

Sneed' ick niet altemets wat hoofden van wat lijven,
Wat quam er menigh hoofd te sneuvelen in 't kijven!
Wat dunckt u, kribbigh volck te Landwaert en in Steê!
Houdt niet het eene mes het ander wat in scheê?

---

1) *naast, boven.* 2) *hagemunt, slechte munt.*

16. Biersteker.

Liefhebbers van goed Mout, die'ck aan de Neusen kenn',
Mijn huys is als de Back, daer in 't Nat uyt de sprongen
Van levende fonteyn gepompt werdt of gedrongen:
De Brouwkuyp is de sprongh; raedt, wat ick voor een ben?

17. Bleicker.

Kost de Sonn' op grauw vel, dats' op grauw linnen kan,
Wat kreegh ick Joffertjens (derf ick 't? ja, 'k moet het seggen),
Wat kreegh ick Joffertjens, en wat een geld daer van,
Die heel geern op het veld te bleicken souden leggen!

18. Blickslager.

Hoe dertel is men vast aen 't kostelick onwijs!
Mijn werck is handiger als 't Silveren en 't Tennen 1),
En, keurt men 't by den blick, 't is qualick t' onderkennen:
Maer 't heeft één ondeughd: wat? het is te laegh van prijs.

19. Blinde.

Men sprack een Blindeman van 't heiligh pad na Roomen,
En hoe gemackelick het was voor vrouw of man:
Ja, sey den armen knecht, het sy soo licht als 't kan,
Wil niemand med' op reis, ick sieder niet te komen.

20. Noch.

Een blinde wel geneust kent by den wegh, distinct,
Een Joffer die wel rieckt uyt 2) een Viss-teef die stinct.

21. Bode.

Die een Apostel noemt met een Euangelist,
Heeft my somtijds genoemt 3), als ick wat hard kom loopen:
Maer Euangeliën uyt mijnen mond te hopen
Als ick aen 't hincken ben, is tastelick gemist.

---

1) Rijmshalve voor *tinnen*, *vertinnen*. 2) *van*. 3) Naar de oorspronkelijke beteekenis van beide woorden: *zendeling* en *vreugdebode*.

22. Boeckbinder.

Ick ben geen futselaer, ick ben geen slechte klutsaert;
Ick hebb' oock deel aen 't Boeck; soo hy die 't goed bewaert
Geen minder goed en doet, dan die 't goed heeft vergaêrt:
De Schrijver heeft gehackt, ick bind sijn hout tot mutsaerd 1),
Ja, mutsaerd menighmael en klaren winter-brand:
Somtijds wat, meestendeel veel min waerd als den band:
Soo dat de Leser best sijn rekeningh sou vinden,
Die my den Schrijver self in kettingen deê binden.

23. Boer.

Een dicktongh, die sijn R niet wel wist uyt te spreken,
Heeft my den eersten naem gegeven op sijn Boers:
Want als ick 't al doorsie, soo deughden als gebreken,
Mijn lieve Jonckertjens! wy sijn niet min als Broêrs.

24. Noch.

Des Keisers Grootevaêr 2) was en blijft noch de mijn,
En deê het selve werck, dat ick doe om te leven:
Deê nu de Keiser 't werck dat hy deê, met sijn Neven 3),
Wat souder min geruchts in dese Wereld zijn!

25. Bontwercker.

Veel menschen konnen sich vergrijpen met den mond,
Veel met haer handen, veel met andren slagh van leden:
By my, en my alleen, en valt geen overtreden;
Ick maeck het, hoe ick 't maeck, ick maeck het niet te bont.

26. Bouwmeester.

't En is niet, dat my haet of nijdigheit verweck';
Maer let eens, huys voor huys, wat sich Neuswijse blinden
Mijn konst al onderstaen, en ghy sult lichtlick vinden
Hoe veel een Architect scheelt van een Archigeck 4).

27. Brouwer.

Men heeft langh ondersocht by redenen, die klincken
Meer dan sy wichtigh sijn, wat Brooddroncken beduydt,

1) *brandhout.* 2) *voorvader.* 3) *nazaten.* 4) *aartszot.*

Maer let eens op mijn mout: komt daer de naem niet uyt,
En geef ick niet het volck soo goed als Brood te drincken?

28. Noch.

't Luydt onvermaeckelick, en dieven hooren 't noó;
Maer soete dringkebroêrs, die in mijn Koren-wercken
Haer herssenen wat meer verswacken dan verstercken,
Die sitten (met verlof) te water en te broó.

29. Noch.

Sit neêr, Goud-soeckers! en God zegen's u mijn Bier;
Daer is een Alchimy, wilt ghyse van my leeren,
Die metter haest klein goed in groot goed kan verkeeren:
Niet 1) als wat Mouts in wat schoon waters over 't vier.

30. Bultenaer.

Een droncken Bultenaer lagh in het spoor en sliep,
Daer mijn wegh henen liep:
't En was niet te verr' mis, al trad ick op sijn rugge:
Ick nam hem voor een Brugge.

31. Capitein.

Wat handen moeten doen, waer voeten heenen moeten,
Staet aen des Hoofts bevel; maer sulcken Hoofd als ick
Beveelt belacchelick, 't zy smeeckend' of met schrick,
Soo 't self niet voorgaet met sijn handen en sijn voeten.

32. Chipier.

De Galgh hanght t'mijnent uyt, daer 's geen ontkennen aen;
Maer gaerne schonck ick hèm te loon dry of vier basten 2),
Die eerst het spreeckwoord uyt sijn mond heeft laten gaen,
Dat, soo de Waerd is, soo verleent hem God sijn gasten.

33. Chirurgien.

Een Smit heet meester Wilm, een Snijder meester Cent,
Een Beul heet meester Dirck, een Raedsheer meester Steven;
Elck moet bey naem en konst op 't meesterschap toe geven:
Maer, of ghy, sonder bey, den Meester 3) soght, ick ben 't.

---

1) *Niets*. 2) *hennepkoorden*. 3) Gelijk nog *heelmeester*.

34. Coetsier.

Ick sit voor en ick men, en 't schijnt ick 't al bedrijv':
Maer die daer achter sit, is vracht en vooghd van 't mennen;
Hoort eens, getrouwde Man! leert het met my bekennen:
Ghy sit voor en ghy ment; maer vracht en vooghd is 't Wijf.

35. Coetsmaker.

De Mode maeckt krackeel; dan 't is goed om versoenen:
't Schijnt dat ick rijcke liên op hooge kosten jaegh:
Maer stelt bluts tegen buyl, straet-slijpers van den Haegh!
't Leêr, dat ick u verquist, verspaert ghy aen uw schoenen.

36. Colonel.

Hopluyden! let er op: mijn naem is bitter Wals!
Vermaent het, yeder een, uw selfs en uw Soldaten:
Die my meineedigh of mismoedelick verlaten,
Daer is geen gecken med', het geldt haer bey den hals.

37. Confiturier.

Siet, wat een soete winst: Vrucht en Blomm', die half groen
Van Boom of struycken gaen, maeck ick ten eersten rijpkens,
En milder op de Tongh dan Sonn' of Locht sou doen:
Is 't niet in 't Suycker-riet, dat ick sit en maeck pijpkens?

38. Coordedansser.

Veracht mijn konsten niet; het waer een loose lincker 1),
Die op het enge pad al doen kost, wat ick kan:
Wat magh ick seggen loos? het waer een heiligh man,
Die van 't pad niet en weeck, ter rechter noch ter slincker.

39. Noch.

Wat is oprechtigheit een deughd van hooger waerde!
Gae 'ck niet oprechtelick recht op, ick moet ter aerde.
Let Rechters, 't gaet uw doen, en 't gaet uw spreken aen:
De Schael wipt, of de Tongh moet recht in 't huysken staen.

---

1) *slimmert, guit.*

40. Noch.

Mijn doen schijnt wonderlijck;
En is doch niet met allen:
Slim op den breeden dijck,
En niet slim op den smallen;
't Perijckel is gelijck:
Die slim 1) gaet, moet in 't slijck,
Die recht gaet, kan niet vallen.

41. Noch.

Daer hoefde geen gepreëck
Van d' een in d' ander weeck
Op onse jonge lieden:
Waer daer geen ander Dans
Als desen op sijn Frans,
't Sou sich self wel verbieden.

42. Decker.

En schouwt 2) het niet te hooren,
Hoedmakers! ghy en ick zijn bey van 't selve gild;
Bey met de kap gequelt: het weinigh daer 't in schilt,
Is weeck' en herde stoff' by u en my gekoren:
Mijn Pandack is mijn Vilt,
Mijn Leidack mijn Kastoren 3).

43. Diaken.

Wie mild en wacker is, hoeft voor my niet te beven,
Ja, hoort en siet my geern. Maer denckt eens, wat een pijn
Voor menschen, die met-een 4) luy en vasthoudend' zijn,
Als ickse seffens heet 5), niet slapen, en wat geven?

44. Noch.

Ghy, die daer in de klemm' twee Memmen voert als Vellen,
En komt er meê ter merckt, als warense soo rond
Als bollen van yvoor: doe gh' ongeregen waert,
Bekent het, leken 't niet mijn sackjens 6) met haer bellen?

---

1) *slecht*, *verkeerd*. 2) *schuwt*. 3) *hoed*, namelijk. 4) *tegelijk*. 5) *beveel*. 6) *kerkzakjens*.

45. Diamantslijper.

Een Diamant alleen geschapen waer als geen:
Twee kan men metter tijd verwinnen tegens een.
Veracht het spreeckwoord niet; het schijnt, 't en kan niet liegen:
Hy heeft een Boer van doen, die 'r eenen wil bedriegen.

46. Antwoord.

'k Veracht het spreeckwoord niet; maer, alles overleght,
Staet het de wijsheit van eertijds niet te verwijten,
Die daer soo stoutelick gelooft heeft en geseght,
Dat twee quaê honden d' een den and'ren niet en bijten?

47. Diefleider.

Ick schaem my 't ambacht niet, ick magh mijn naem wel hooren:
Al waer de boose zijn, zijn vrome liên van noô 1).
Wat dunckt u, gaet het niet recht en voorsichtigh soo?
Ick haelse daerse zijn, en brenghse daerse hooren.

48. Doctor.

Ick heet een Doctor, maer een raed-seer hiet ick best;
Soo raed ick 't, als ick raed. Kost ick een dingh bewenschen 2),
Ick hielp er meenigh op, die 'ck nu smoor in het nest:
Een slecht half Kruys-kasijn 3) in 't lichaem van de menschen.

49. Draeyer.

Die my een Meester noemt, spreeckt eerlick, maer min wel:
Of emmers 't mijn is een der slechte Meesterschappen:
Het werckstuck maeckt sich self, wat doen ick meer als schrappen?
En, schrapp' ick langh genoegh, het moet wel uyt de schel.

50. Drooghscheerer.

Die mijnen winckel soeckt, siet dat ghy niet en mist;
Men kent de lieden noch aen neusen noch aen baerden:
Ick scheer soo droogh ick magh: maer, of ghy 't niet en wist,
Daer zijn nat-scheerders oock, en heeten droncken Waerden.

---

1) *van nooden, noodig.* 2) *door wenschen verkrijgen.* 3) *venster-raam.*

51. Drucker.

Van 't Keiserlicke Hof tot in de schaepers 1) Kluys
Tracht yeder Vred' en Vreughd en Vryheit te gewinnen:
Ick ben de man alleen van averechte sinnen,
Die staegh om perssingh en om druck wensch in mijn huys.

52. Ebbenhoutwercker.

Die meent dat Schrijnwerck al soo waerdigh aen de mart is,
Als 'tgeen mijn fijne schaef den prachtigen bereidt,
Moet weten, dat hy droomt of sonder schaemte seidt,
Dat Glad en onglad een, en sacht hard, en wit swart is.

53. Fransche Kramer.

Mijn doosen leveren al wat men heden prijst,
Al wat men gistren loofd' en mergen weêr sal laecken:
Vraeght niet, hoe deughdelick? dat's goed in andre saecken;
Hier is 't al goed en schoon als 't maer wel en Parijst.

54. Gaudief.

De kloeckste vragen my, hoe 'k weet aen geld te raecken,
En blijven van de Galgh? en 't is soo haest geseit:
In maer twee woordekens bestaet het heel beleid,
Te weten in wat stout Versacken 2) en Versaecken 3).

55. Noch.

»Verstaet ghy 't Roomsche 4) Recht?" sprack een, die op een
Met een mes als een Vliem, een handigh meester was: (Tass' 5),
»Wat een gerechtigheit! de man, op 't feit bevonden,
Had het viervout verbeurt: die 't geestiger verstonden,
Als ick doe, maer de helft; en voor 't kunstje, dat 's wis:
Siet of een Gaudief niet van ouden adel is."

56. Noch.

My lust geen menschen-bloed: wat light my aen de moord?
'k Houd 't met Rijcksdaeldertjens en Kroontjens, en so voort,

---

1) *schaapherders* (verg. 't Geldersche *schepers*). 2) Anders *zakken, opsteken*. 3) *ontkennen*. 4) *Romeinsche*. 5) *geldbuil*.

En doó luy geven niet: schenck ick een man sijn leven,
Hy magh my noch een kans van een dick beursje geven.

57. Geschutgieter.

Mijn handwerck wel gekruydt gaet van den Duyvel swanger,
En die scheidt met een stanck. Te water en te land,
Werdt het met recht genoemt der Princen lange hand:
Maer siet toe, wie se terght! noch hebben sy der langer.

58. Glasmaker.

Een Glasmaker? waerom? hoe kom ick aen den naem?
Om 't snijden van een ruyt, om 't looden van een raem?
Mijn Peter meende 't wel, maer diende wel wat wijser:
Hoe, maeckt een Goudsmit Goud, en maeckt een Grofsmit Yser?

59. Goudsmit.

't Is al Goud watter blinckt tot mijnent, maer in schijn,
En in der daet niet al. Leert u hier aen gewennen,
Der menschen uyterlick en innerlick te kennen:
Daer schijnt er veel door-goud, die maer verguldt en zijn.

60. Grafmaker.

Ick plant dood menschen-vleesch; die 't geern op komen sagh,
Wacht' maer een weinigh tijds, tot op den jonghsten dagh.

61. Hangedief.

Daer gaet een man ter dood; wat magh er 't volck na loopen?
Gaen wy niet alle na die selve dood met hoopen?
Maer, seght gh', ick hebb' noch tijd, en hy moet sterven, strack:
En of 1) ghy noch eerst stickt', en of 1) sijn touwtje brack?

62. Herbergier.

Daer soecken 't er by my, die 't thuys wel souden vinden
Soo goed, of wel soo net; maer daer 's geen helpen aen,
't Moet in de Herbergh zijn. Hoe sy by 't vrouwtje staen,
Daer sorgh ick weinigh voor; my zijn 't goê Waerde 2)-vrienden.

---

1) *zoo*. 2) Met klankspeling op *waard*,

63. Hengelaer.

Is 't waer? ben ick een Kraei op 't jachtwerck, dat ghy siet,
En gaet het spreeckwoort vast, dat by d' ael-oude wijsen
Ter wereld is gebracht, om luy volck te doen rijsen?
Voor seker, neen 't: een Kraey, die stil sit, vanght wel yet.

64. Hoefsmit.

Was 't mis met Vrouw Natuer, of seggen 't maer de kaeckers 1):
Most Horen yser zijn tot een goên Paerden-schoen?
D' een seght *ja*, d' ander *neen*: wat roert my wat sy doen?
Ick hebber 't kostjen af 2); danck heb de straetemaeckers.

65. Hoer.

't Is 't volck niet aen te sien: de deughdelickste tronie
Staet meestendeel en pronckt op 't deughdelooste lijf.
Wat vond ick speelnoots in den handel, dien ick drijf,
Waer yeder een bekent als Nicht van Babilonie 3)!

66. Hondeslager.

Elck sijn gerechtigheit, en elck den vollen swier
Van d' eere die hem komt: wat dunckt u, die soo heeten
Oor na den Preêckstoel hebt, behoor ick niet te heeten
Uw geestelick en beestelick Audiëncier?

67. Horologier 4).

Ick past' op Vrouwen noch op Heeren,
Doen ick mijn ambacht eerst begon:
Ick wist raed om den kost met eeren,
Als ick maer wel stond met de Sonn'.

68. Hovenier.

Eerst queeck ick Botten, en dan Bloemen, en dan Vruchten:
Maer oock wel Bloemen en geen Vruchten by den grond:
Hoort, ghy die altijd geern Vreughd en Vrucht t' samen vondt:
Daer zijn veel vruchteloose en eerlicke genuchten.

---

1) *ijdele snappers*. 2) *Ik heb er de kost door*. 3) De bekende Bijbelnimf. 4) *orloziëmaker* (verg. 't Fransche *horloger*).

69. Ingenieur.

Waer ick de Man alleen, ick waer van grooter waerde,
En dwongh de halve werld, 't zy tartende, of getart:
Maer 't schaeltjen hanght te recht: daer is hard tegen hard,
En men vanght veêr met veêr, haer met haer, aerd met aerde.

70. Noch.

Pasteyen back ick weeck van korsten; maer voor eters
Met slappe tanden taey om bijten: niettemin,
Met eenen slechten raed geraecken s' er licht in;
Dat is wat Solfers, en wat Kools, en wat Salpeters.

71. Juwelier.

Seght het van my niet naer; my isser aengelegen,
Dat d' onnoodsaecklickheit mijns handwercks werd' verswegen.
Ick moet het prijsen; maer, al lagh ick op mijn dood,
Ick soud 't bekennen, dat Kleinoot komt van klein nood.

72. Keersmaecker.

't Is geen oned'le konst, die 't middernachts doet dagen:
Laet Vorsten hoogen roem op hooger afkomst dragen:
Mijn maeghschap is soo hoogh, dat ick 'er af verschrick:
Denckt, of w' ons niet wat naer bestaen, de Maen en ick.

73. Kladschilder.

Die wat deeghs koopen wil, moet weêr en weêr door pluysen,
Voor al, schoon Rood en Wit zijn streken van verraed 1):
Denckt wat diep door de verw, en hoe 't van onder staet,
Al die wilt handelen in Joffers en in Huysen!

74. Klapperman.

'k Roep, wat ick roepen magh, van d' een tot d' ander deur:
Maer 't gaet my by der straet als 't Leeraers doet in Kercken,
Daer 't School gehouden werdt van Boet' en goede Wercken:
D' ontroerde hooren 't, de geruste slapen 't deur.

---

1) *verraderlijke, bedriegelijke streken,*

75. Kleermaecker.

Als ick 't al oversla van mijn naeld tot den draed,
Genoegen is geluck in allerhande staet:
Daer is een Naeld, die 't volck verr' van haer Vaderlanden
Tot daer de Sonn' ontwaeckt of daer sy slapen gaet,
Den Rijckdom soecken helpt, die 't volck maer en versaedt:
Wat is die beter dan mijn Naeld is in mijn handen?

76. Noch.

Danck hebb' de Fransche locht, die my de bors kan stijven,
En maeckt de jongbste Mod' in veerthien dagen oud:
'k Woû liever te Parijs een jaer aen 't ambacht blijven,
Als veertigh jaer aen een met Israël in 't woud 1).

77. Kock.

Mijn kunst heeft hulp van doen, of ick bekoock geen eer;
Maer Suycker, Sout en Smout en Kruyd en sulcke vodden
Zijn al de helpers niet: sy helpen my maer brodden 2),
Soo één daer aen gebreeckt: den honger van mijn Heer.

78. Koeckebacker.

Als 't al versadight is van wat mijn arme Macker
Uyt den Brood-oven schaft, dan kom ick noch te ty 3),
En sny des snoepers Bors met niewe leckerny:
Is 't Koeckebacker dan, of beter Kloecke backer?

79. Koffermaker.

Mijn arme kunst is, plaets voor geld en goed te maken,
En geld en goed daer toe. Maer, wat ick kluts en kerf,
Dit lest' Artyckeltje blijft soo klein op den kerf,
Dat ick van d' arme kunst niet en sie te geraken.

80. Koppelaer.

Mijn winst werdt soo benijdt, elck wil koeck met my deelen:
Men handelt maeghdommen voor geld van huys tot huys.
In één onnoosel punt vind ick ons wat te scheelen:
Sy kopplen opentlick, en ick doe 't onder 't Kruys.

---

1) Versta: *de wildernis*, *de woestijn*. 2) Later tot *broddelen* verlengd. 3) *bij tijds*, *tijdig*.

81. Kruyer.

Dit kruyen valt my bangh: doen icker aen vergaerde 1),
Was 't een rampsaligh' uer: Geleerden op der aerde!
Die alle kunsten kunt, spreeckt hier eens na mijn sin:
Hoe weinigh dat ick winn',
'k Woû wel een vaentje schencken,
Die die kunst kost bedencken,
Dat ick mijn wagen kruyd', en satter selver in.

82. Kuyper.

Eens was mijn neeringh goed, nu lightse meest in duygen;
De kladd' is in de kunst: dat kan den Haegh getuygen,
En kuypers kuypen vol. Is 't Ambacht niet verkladt,
Daer 't meest gepleeght werdt by de beste van de Stadt?

83. Lacquay.

Ick waer mijn eigen man en aet mijn eigen brood,
Kost ick wat Ambachts met mijn ongetuchte 2) handen:
Onkundigh als ick ben, in groot gebreck van tanden
Soo helpen my alleen mijn voeten uyt den nood.

84. Noch.

Een yeder mensche moet de menschlickheit bekoopen,
Allom is ongenucht, waer elck sich heenen wendt:
Maer siet, een yeder werdt sijn ongemack gewent,
Of hy veel uyt te staen of veel heeft uyt te loopen.

85. Noch.

't En is geen wetenschap, die swaerlick zy t' onthouden,
't Is een voorsichtigheit, die de Natuer ons leert,
(Niet waer, Soldaten?) als de goede kans verkeert,
Dat wy bey loopen om het leven te behouden.

86. Lieutenant.

Steêhoudster van de Sonn', ghy zijt maer 's nachts bequaem,
's Daeghs mooght gh' u waer 't u lust verr' van de moeyt ont-
houden;

---

1) *met samenkwam, aan raakte.* 2) *onbeproefde, ongeoefende.*

Mijn ampt is nacht en dagh en allom steê te houden,
En, of ick het vergat, gedenck het by mijn naem.

87. Lijndraeyer.

Kost yeder een soo spinnen,
Wat een soet voordeel waer 't:
De man doet niet als winnen,
En hy gaet achterwaert.

88. Lijnwatiersche.

Wat raed met Kamerijck, met Haerlem en met my?
Waer sal men 't halen, wil wilt Vranckrijck langh behouwen
Hemd over hemd, hemd uyt de Broeck, hemd uyt de mouwen,
En noch voor elcke knie hemd over hemd daer by?

89. Lombard.

Die niet behendigh aen soo veel ten hondert raeckt
Als ick doe, onder schijn van arme liên te helpen,
Lickt maer, in plaetse van den doyer, aen de schelpen 1),
End' en verstaet niet, hoe een eyken Lombards smaeckt.

90. Loodgieter.

Een led're schootsvel en blauw' handen in 't gesicht
Beloven niets te veel: maer, dieder op wil letten,
Één ongetwijffeld' eer en is my niet t' ontsetten 2):
Al daer ick over ga zijn saecken van gewicht.

91. Luytmaker.

'k Maeck houte kinderen; die neemt men in sijn' armen,
Men slaet er op, men nijpt s', en hoe dat dichter gaet,
En hoe ghy scherper nijpt, en hoe ghy kloecker slaet,
Hoe sy bevallicker geluyt slaen door doô darmen.

92. Metselaer.

Men giet geen huys gelijck een klock:
En men vertilt sich aen een block,
Dat meer weeght dan men op kan houwen:
Die les betracht ick in mijn bouwen;

---

1) Versta: de dop van 't ei. 2) *weg te nemen, ontkennen.*

By lage laeghjens ga ick op,
En kom allenghskens tot den top.
Sy mogen haer aen my wat slijpen,
Dien geld of eer-sucht doet vergrijpen.

93. Mosselman.

Mijn Mossel, ick beken 't, is niet heel Oester-kost:
Maer Rijnsche Most ter nood dient wel voor Most uyt Spagnen,
En 't soud 't hem konnen doen, die beter niet en kost,
Met Aechten-Appeltjens voor Lissebonsch' Oragnen 1).

94. Muntmeester.

Rust is een vreughd in huys van yeder eens gevallen 2),
Op my na: rust in huys, is daer ick meest voor schrick:
Het slaeght heel anders by heel andren slagh als ick;
Tot mijnent vaert men best, hoe daer meer slagen vallen.

95. Notaris.

Oud Roomen doopte my, naer ick verstae, Notaris:
Maer, Landsliên, gaet u niet soo verr' ten einden âem:
Wat dunckt u, raeckt ik niet ten deelen aen den naem,
Om dat ick meestendeel gehaeld werd als *noot daer is* 3)?

96. Noch.

Most niet Gods heiligh Woord voor 's Werelds woorden buygen,
Ick waer ontdaen. God seght, God, die de waerheit is:
Voor twee getuygen werdt het woord der waerheit wis;
Maer menschen seggen: Voor Notaris en Getuygen.

97. Oblyman.

Mijn Bus is vol goê waer, om kindren te verblijen:
Voor stercker' mond en maegh te nietigh en te droogh.

---

1) »Wat ware," roept Bilderdijk in zijne aant. 3 op dit snel-dicht uit, »geheel Europa zonder het Christendom? — Ook de eerste Orange- en Sinaasappelen zoowel als citroenen werden in Spanje in de tuinen der kloosters geteeld, en hierom roept de schippersknecht in *Trijntje Cornelis*, om koopers te trekken: *kloostergoedjen!*" — 2) *naar ieders genoegen, elks behagen.* 3) *als 't op 't nijpen staat.*

Veel' luyden haer gesnap is oock soo wat in 't oogh;
Maer, als gh' er in bijt, wind en kruymlen als Oblijen 1).

98. Oesterman.

Ey lieve, Tromp en Blaeck 2), manhafte zeeverwoesters!
Gunt eens stil water, en aan bueren bueren-vis:
Daer toch het oogenmerck niet als verslinden is,
Luydt het niet leelicker: »Hael Menschen!" als »Hael Oesters?"

99. Olyslager.

De menschen schricken, soo sy meenen, en ick gunt er 3),
Als yemand by geval komt op haer graf te treên;
Maer, wilt gh' een schricken sien dat vast gaet, alsser een
Voorby mijn molen treedt? let op een valschen Munter 4).

100. Operman.

Ick ben een Slaef en blijf 't; daer is niet uyt te raken:
Dat komt van 't mengelmoes van oud' uytheemsche spraken.
Sprack Holland eens goed Duytsch (siet wat één letter kan)
Ick waer soo goed als Baes, ick waer een Opper-man.

101. Orgelist.

Gedachten gaen als Wind, en dat 's niet veel te achten,
De Gecken dencken oock, en kinderen niet min;
Voor my, let of ick denck of niet en denck met sin:
Uw oor kan 't seggen, want hier gaet Wind als gedachten.

102. Ouderlingh.

Staet, jonge Heeren! staet, en buyght u voor mijn deur;
't Zy, dat ghy kinderen van Vorsten zijt gevallen,
Of na den Koopman rieckt; weet, datter geen van allen
Soo wettelick als ick den naem voert van Seigneur 5).

---

1) Anders *ijzerkoeken*. 2) Tromp en Blake, de beroemde Hollandsche en Engelsche vlootvoogden. 3) *hun* (gelijk nog thans in de spreektaal). 4) Omdat deze in de kokende olie verbrand werden. 5) Als herkomstig van 't Latijnsche *senior*.

103. Oudkleêrkooper.

Oudkleêrekooper? neen, daer komt een Fransche bode
Van d' een in d' ander weeck, die my niewkooper maeckt.
Daer valt niet ouds meer; 't niew is al te haest gelaeckt;
Danck hebb' ses letteren daer 't al aen haught: de *Mode.*

104. Pachter.

Als ick mijn Landheers grond òf door-ploegh òf door-delf,
Vertroost ick my in 't sweet alleen met dit bedencken:
Ghy moet my Room en Melck van desen arbeid schencken,
En houden u de Wey, of, Meester, doet het self!

105. Page.

In 't rijpste van mijn bloed, in 't onrijpst van mijn jaren.
Heet ick noch man noch kind, noch heel geck, noch half wijs.
Wat, meent ghy, hoort er toe, om sulck volck te bedaren?
Een korte *recipe* 1): een hand vol Bercken-rijs 2).

106. Papiermaker.

Mijn leer is eens soo goed als all' de wetenschappen
Daer aen al mijn papier veroorbert 3) werden sal:
Elck weet wat sparen is, maer dat is niet met al;
Ick leer, dat sparen helpt tot in de vuylste lappen.

107. Pistoolmaker.

Pistolen zijn mijn werck; fijn Yser in fijn Hout:
't Magh onder d' Ambachten wel een zijn van de minsten,
Maer 't is het armste niet; of het zijn slechte winsten:
Voor twee van yser 4), twee of dry of vier van Goud 5).

108. Pompmaker.

Mijn handwerck hanght aen Ys'ren Armen,
Daerm' hem 6) aen koelen kan en warmen;

---

1) *receptjen*, gelijk men thans zegt. 2) Versta: de roê, waarmeê de makker van 't vorstenzoontjen gestraft werd, als dit laatste ie s misdreef. 3) *verbruikt, ten nutte gemaakt.* 4) Versta: een koppel, om meê te schieten. 5) Versta: gemunte, om meê te betalen. 6) *zich.*

Koel water haelens' uyt der aerd,
Warm word hy died'er aen vergaért.
Ick waer den rijcken en den armen
Wel vijf of ses Doctoren waerd,
En stilde menighte van karmen,
Wist ick een Pomp voor maegh en darmen.

109. Post.

Post heet ick, en waerom? bedenckt toch, waer komt Post af?
Gelijck ick wel een Post, die schier noyt stil en sta?
En rijd ick altijd voor, en is *Post* achterna;
Was 't wel een Latinist, die my den naem van Post gaf?

110. Pottebacker.

't Rad, dat my raébraeckt, draeyt als 't Rad van avonturen:
Maer 't draeyt te waterpas; daer is geen rijsen aen.
Soo blijv' ick dat ick ben, en raeck hier niet van daen,
Soo veel ick gissen kan, voor mijn lest' avond-Uren.

111. Predicant.

God, door een sterflick mensch ter wereld neêr gekomen,
Was 't wonderbaerlickste, dat sterflick mensch oyt sagh:
Maer, die my seggen hoort (de saeck wel opgenomen)
Siet noch de selve gunst gebeuren allen dagh.

112. Procureur.

Een Advocaet en ick zijn een paer Advocaten:
Maer 't schijnt de Wereld is te houden met wat schijns.
Twee sorgen tot één saeck? en bey betaelt voor praeten?
Het waerder één te veel, kost ick maer wat Latijns.

113. Quacksalver.

Ick steeck mijn stouten voet in der Doctoren schoen,
En dans er meê voor 't Volck, soo dat het oude seggen
Door mijn vertieringen licht is om wederleggen:
Wat dunckt u, Boeren! is 't met seggen niet te doen?

114. Noch.

'k En brengh geen Boeren meê, om Boeren te bedriegen;
De man-self is het al: mijn selven brengh ick meê,

En ga voor Meester uyt van allerhande wee,
Met een paer kunsten, van stout en waer-achtigh 1) liegen.

115. Raedsheer.

Denckt, wat my om den kost een pack light op de leden:
Mijns naesten Goed en Bloed hanght aen mijn menschlickheit:
A my! Recht was genoegh, dat soo in 't duyster leit;
En werd ick noch geverght wat Recht is, en wat Reden?

116. Reiser 2).

Die op winst heeft gereist, heeft wijsselick gehandelt;
Die maer gereist en heeft, heeft maer sijn geld verwandelt.

117. Ruffiaen 3).

Vleeschhouwers, slechte liên, leert éénen treck van my;
Ick handel in jongh Vleesch, als ghy doet: maer verkoopen
Is quijt gaen. Siet, hoe 't volck na mijn vleesch komt geloopen;
Nochtans verhuer ick 't maer, en krijgh meer Gelds als ghy.

118. Saêlmaker.

Waer 't volck min ongeleert, sy souden leeren derven,
Dat Roomen heeft gederft, en 't strijdbaer Grieckenland.
Ey, luyheit! ruckt haer maer de Boecken uyt de hand;
En swijght, Geleerde! 'k souw van honger moeten sterven.

119. Schilder.

Een mensch en is maer eens, en yeder voor sijn tijd:
Ick maeck'er op den duer: Hoort en leert wel onthouwen;
Daer is niet steviger om jaren te verdouwen,
Als menschen schaduwen in Oly geconfijt 4).

120. Schipper.

Vijf-stuyvers-menschen-vleesch 5), goed-koop volk, die uw lijven
Aen 't Vaderland verpacht; veel gaet ghy in 't gevaer,
Veel en gaet ghy der niet: en dat 's te herden; maer
Ick moet staegh in 't gevaer 6), sou 'ck aen de welvaerd blijven.

---

1) *naar waarheid zwemend.* 2) Thans *reiziger*, naar den verlengden vorm. 3) *Hoerewaard.* 4) Versta: *afbeeldsels in olieverw.* 5) Versta: *soldatenvolk.* 6) Versta: *aan 't varen.*

121. Noch.

't Gaet of ick niet bedreef, als ick wat sal bedrijven;
Bedrijf ick wat, ick moet mijn dingen laten drijven.

122. Schoenlapper.

Men grijpt al waer men kan, en 't geldt meest al gelijck,
Of een sijn nootdruft uyt schoon water hael' of slijck;
Daer zijnder grootere, daer ick niet voor en wijck:
Wat seght ghy, Lombaerden 1)? den armen maeckt my rijck.

123. Schoenmaker.

God schiep aen Hand en Voet vijf vingren en één duym:
Maer met dat oudewets en is men niet te paeyen:
Wy weten d' eerste vorm soo konstigh te verdraeyen,
Soo scherp, soo stomp, soo rond, soo plat, soo engh, soo ruym,
Dat diese niet en kend' en saeghse niet te raeyen 2).

124. Schout.

Daer hanght een Boeven-net gespannen voor mijn deur,
Daer 't minste diefken in de maezen blijft verhangen;
Maer siet eens, weyluy 3), wat een averechtsen vangen,
Het klein goed smoort er in, het grof Wild snapt er deur.

125. Schrobster 4).

Het heet' de Pest in Duytsch, het heet' de Plaegh in Schots,
Het heet' de Swarigheit daer jongh en oud voor beven;
Ick, die in 't sterven vind de middelen van leven,
En kan 't niet noemen als — een milde gave Gods.

126. Silversmit.

't Zy weeld' of sottigheit, die rijcke lieden quelt,
My komtse wel te pas: klaer Tenne-werck 5), schoon Aerde,
Was eertijds Tafel-goed voor Vorsten in haer waerde;
Nu moet er 't Silver aen: ons volck is moégeteelt,
Sy halen 't uyt de Munt en eten uyt haer Geld.

---

1) *lombardhouders.* 2) *gissen, raden.* 3) *jagers.* 4) Niet van den vloer (gelijk thans), maar van de lijken. 5) *tinnegoed.*

127. Slijper.

Ick ben geen Vogelstruys, maer ick gelijck hem vry:
Koud Yser voedt mijn maegh, mits het niet scherp en zy.

128. Soldaet.

Denckt, waer de leêge maegh een Kaelis toe vervoert:
Om één vijf stuyvers 's daeghs ben ick gereet te sterven.
Siet, snollen! ick verhuer mijn vleesch tot slaen en kerven:
Wat hebt ghy lichter werck, die 't uw maer en verhoert!

129. Speelman.

Daer werd veel Gelds verspeelt, en wee hem die 't ontgeldt,
Wee, die maer tusschen vrees en hoop sit van verblijden:
Ick speel, en win altoos, en hebb' noyt leed te lijden;
Want ick verspeel altoos een ander man sijn Geld.

130. Spellemaker.

Een vrouw is een gebouw, dat aen den andren sit
Met bouts en gaten, meer of min, naer tijden loopen;
Nu moet men dit gebouw ééns 's daeghs ten minsten sloopen:
Denckt oft'er werck valt voor een Koper-spijcker-smit.

131. Spellewerckster.

Eens most ick puntigh, nu onpuntigh spellen planten,
Eens sal 't weêr anders zijn, en soo van dagh tot dagh:
My is het evenveel, als ick maer seggen magh:
De neeringh valt my toe, God danck! van alle Kanten 1).

132. Spoormaker.

'k Heb Mondstucken te koop en Spooren neffens een:
Soo schickten 't d' eerste van mijn ambacht, en ick prijst'er,
Daer moet voorspoedigh en voordachtigh zijn gereên;
Met Spooren sonder Toom geraeckt men licht 't spoor bijster.

133. Stijfster.

Ick laet blaeuw 2) Nederland met geel Britanniën kijven;
Ick slacht den Kock, ick dien een yeder naer sijn gril;

---

1) *zijden* en *kanten*. 2) Versta: *blauwsellievend*.

't Magh blaeuw of geel of groen of swart zijn, wat men wil:
't Is al goed stijfsel, als 't my maer de Bors kan stijven.

134. Stilleveger.

Kan ick gebeteren, dat alle menschen stincken,
En alle beesten niet? siet my daer niet op aen;
Maer daer op, dat ick spijs en drincken, eens vergaen,
Weet te vervoeren daer 't weêr spijs werdt en weêr drincken.

135. Noch.

De waerheit moet er uyt, al schaedt my dat men 't weet',
Dat Brood tot vuyligheit en vuyligheit tot Brood werdt,
En dat het een soo net op 't andere begroot werdt,
Dat yeder pas 1) soo veel kost messen 2) als hy eet.

136. Stoelmaker.

Mijn Stoelemaker wil Stads Burgemeester wesen:
Men seght hem: sulcken sprongh en sagh men noyt voor desen.
Hy meent, het komt hem toe; want, seght hy, dat ghy 't weet,
Ick heb al overlangh den Schepenstoel bekleedt 3).

137. Swaerdveger.

Ick veegh een niewe lem 3), of een verroesten degen,
En 't is mijn eigen werck; maer 't bloedige geweer,
Voor anders als Gods saeck, en is mijn werck niet meer;
Dat moet der boosen boet en Gods genade vegen.

138. Tennegieter.

In Goud en werck ick niet, 't is verre van mijn staet;
Gebacken schotelen lust my niet te besweeten:
Maer 't is my eers genoegh, met recht te mogen heeten
Een Tenne Leeraer van de Gulde middelmaet.

139. Timmerman.

Is 't niet een slechte wegh, om aen den kost te komen?
Ick leef maer by geschild' en by gescheurde Boomen.

---

1) *net, juist.* 2) *mesten.* 3) Namelijk met laken, niet met zijn eigen lichaam. 4) *lemmet.*

140. Toortsmaker.

Wel my, dat aen de Bie in geen tael is te melden
Hoe 'ck met haer goet omspringh: hoe sou sy 't my vergelden,
Kost s' eens begrijpen, in haer vliegende verstand,
Dat ick haer Keucken roov' en steeck haer Huys in brand.

141. Toovenaersch.

't Is waer, ick kan wat; maer daer is geen recht in 't Land:
Ick moet er voor te vyer; van Meisjens die 't met my doen,
En dieder met een paer schoon' oogen 't branden by doen,
Segbt, Vryers! isser oyt een levendigh verbrandt?

142. Torfdrager.

Wat dunckt u, rijcke liên, van 't Ambacht dat ick doe?
Ick warm my by uw Torf en krijgh'er geld op toe.

143. Trompetter.

Een Fransche Kock en ick zijn ééne slagh van liên:
Hy kan de tongh voldoen, en ick voldoe de ooren,
En yeder soeckt ons wel te smaken en te hooren;
Maer als w' aen 't wercken zijn, en dient m' ons niet te sien.

144. Tromslager.

Ick werd het doode 1) moê geslagen en gehoort,
En slaeder soo somtijds een levend Kalfje neven,
Daer 't op een grijpen gaet. Indien ghy 't kont vergeven,
Lief-hebbers van de kunst, en seght het toch niet voort.

145. Valschmunter.

Dirck heeft verstand van als 2),
't Minst is van Geld te maken,
Dan goed, en dan eens vals,
Na tijd en loop van saken.
Nu kost het hem den hals;
Daer most hy toe geraken;
En 't is hem wel gegunt,
Hy hadt 'er op gemunt 3).

---

1) Versta: *het doode kalf of kalfsvel*, op zijn trom gespannen. 2) *alles*. 3) *muntgeslagen*, in klankspeling op *toegelegd*.

146. Vendrigh.

Of 't op een sterven quam, best ligh ick in het sand,
Daer ick gestreden hebb', en mijn bebloede kleêren
Zijn haest doodkists genoegh; want, sterf ick man met eeren,
Men vindt my allesins mijn doodkleed 1) in de hand.

147. Verwer.

Stoff', die men qualick op sou rapen by de straten,
Te verwen met een glans; soo dats' in allen schijn
Wat overdeughdelicks gehouden werd' te zijn;
Die kunst is Goud waerd: hebb' ick onrecht, Advocaten?

148. Vettewaerier 2).

Bedenckt wel wat ick ben, meer boerigh of meer heerigh:
't Is waer, dat ick alleen het blauwe schootsvel draegh:
Maer past het my alleen? gaet, treedt eens door Den Haegh
Van 't Hof af tot de Geest; zijn niet all' ampten smeerigh?

149. Vierwercker.

Dat ick een dusend jaer ses, seven eer mijn Kolen
Te voorschijn hadd' gebracht, ick meen, de gauwe 3) guyt
Prometheus waer noch vry, en dat hy om den buyt
Mijn doosen liever dan den Hemel hadt bestolen.

150. Vingerhoedmaker.

Hebt gh' een spitsvinnigh wijf, die 't meer en meerder werdt,
Hoe ghy se meer en meer met reden te gemoet komt,
Leert aen haer wapen selfs, wat u al rechts te goed komt;
De Naeld en Vingerhoed beduyt herd tegen herd.

151. Vischwijf.

Een Vischwijf heet ick, ja, en dat na mijn bedrijf,
Dat slordigh is; maer denckt, dat Visschen niet en spreken,
En denckt, die vrouwen kent en vrouwen haer gebreken,
Wat gaef wel menigh man voor een visachtigh wijf!

---

1) Versta: het *vaandel* zelf. 2) *Victualie-handelaar*. 3) *schrandere*.

152. Uytdraeghster.

Ick draegh uyt, ick draegh in; naer 't met de neeringh gaen wil;
Mans, die my suer besiet, maeckt niet te veel gekijfs:
Ick doe de kunst om Brood; maer, als men 't recht verstaen wil,
De rechte uytdraeghsters zijn uw quanselige 1) wijfs.

153. Uytroeper.

Geckt met mijn Becken niet; het klopt op uw gemoedren;
Soo edel is de slagh van 't koperigh geluyd:
Is yemand in 't besit van wel-gevonden goedren,
Of hy leeft ongerust, óf hy moet van den buyt 2).

154. Voerman.

Geen vromer neeringh als de mijn en is op aerden:
Ick help de lieden voort en sy gerieven my;
Dat 's één gerechtigheit: maer daer 's een ander by:
Ick Voerman voer 3) mijn vracht, en mijn vracht voért 4) mijn
paerden.

155. Vroêvrouw.

't Is waer, in Kinder-nood heet ick goê-vrouw gebuer:
Maer een geheimenis, als ick sou blijven eten,
En mogen Vrouwtjens nu noch emmermeer niet weten;
De vroedste Vroêvrouw waer de vroede Vrouw Natuer.

156. Waersegger.

't Gaet leelick, maer 't gaet vast (is maer mijn kunst soo fijn
Als ickse venten derv', om kunstigh af te leven),
Dat het niet vast en gaet, waer dat het sta geschreven,
Dat alle menschen valsch en logenachtigh zijn.

157. Waschter.

Ick derf 't niet seggen; maer het gaet ten naesten by
Met mijn werck en mijn winst, als met de suyver-neeringh
Die by den afval leeft van menschelicke teeringh:
Hoe meerder vuyligheit, hoe schooner kans voor my.

---

1) *koopzieke* (verg. nog het *kwanselen* der dagelijksche spreektaal). 2) Nam. *scheiden*. 3) Van *voeren, geleiden*. 4) Van *voederen*.

158. Wever.

De Schipper kan 't van my of ick van hem, 't laveren:
Hoe 't gaet, wy konnen 't beid, en die 't van ons wil leeren,
Gedencke dat elk een, hy maeck' het hoe hy 't maeckt,
Ten einde van sijn webb' door dwarsche Kruyssen raeckt.

159. Wijnkooper.

Wijnkooper noemt men my: Wijnknooper gaet wat stout;
Dan 't slaet niet qualick op de noble kunst van plengen:
Men noem' het hoe men wil, Wijnkoopers sop-verlengen,
't Geeft geen wijn-Koper, maer wijn-Silver en wijn-Goud.

160. Wijnverlater.

Als alle menschen deên, wat ick doe om den kost,
Soo hadd' ick wel soo wel het Ambacht noyt begost.

161. Woeckeraer.

Die vuyle Woeckeraer, die daer soo weeldrigh leeft,
Wat seght men, heeft hy 't wel 1)? 'k segh, hy 't niet wèl 2) en heeft.

162. Zydelakenkooper.

Snoept vry Moerbesiën, al wat ghy snoepen kunt;
Ja, snoepers! snoept er vry meer dan ghy wel kunt laden;
Ick houw my niet misdeelt, soo ghy my maer en gunt
Al wat een arme worm kan maken van de Bladen.

163. Noch.

't Is goed; mijn waeren gaen in allerhande vormen;
Een yeder snippertse naer 't yeder een gevalt;
Maer siet eens, om den deun 3), waer meê men kostlick malt 4):
't Is (seght het toch niet voort) oud raeghsel van doô wormen.

---

1) *goed.* 2) *recht.* 3) *voor den grap.* 4) *kostbaar dolt.*

SNELDICHT.
BOEK VI.

DINGEN.

Voorspraeck.

Soo heb ick 't afgeleert, 't voor sitten en 't voor gaen
Te richten uyt mijn hooft; 'k laet stomme dingen staen,
Als warense niet stom en konden voor sich spreken:
Ick mijd' de schaduw self van suer sien en van wreken:
Zijt ghy soo schouw 1) als ick en soo begaen om Vreê,
Komt, Leser, leest met my noch één wild A. B. C.

1. Asijn.

De Mispel is onnut, men moet s' eerst laten sterven,
Verrotten en bederven;
De Druyve geeft goed nat; maer dat is geen Asijn,
Dat 's Wijn, die niet en deugt: die moet'er nochtans zijn.
Neemt dat men mijn gerief op Visch of Vleesch kan derven,
Wie magh Salaed met Wijn?

2. As-schop.

Hoe dieper d' As-schop gaet, hoe laeger by den haerd,
Hoe sy meer goeds op neemt: dat is bedenckens 2) waerd:
Hoe nedriger wy ons in ons beroep bevlyen,
Hoe wy meer op doen, en hoe beter wy bedyen.

3. Astrolabium.

Een Gaudief luysterde met yver naer den naem
Van Sterrenemens 3) kunst, en wenschte sich bequaem
Om hand aen 't werck te slaen; om of hy kost begrijpen,
Hoe nu en dan ter sluyck een Sterr' uyt 't nest te grijpen.

---

1) *schuw*. 2) *nadenkens, overwegens*. 3) Naar den Griekschen naam van 't woord; in 't Neêrlandsch zou 't *sterre-waarnemens-kunst* moeten heeten.

4. Banck.

De Franschen lacchen staegh met Hollands malle rancken,
Met al het schueren en het boenen van sijn bancken:
Besiet eens, of u moeyt niet wel besteedt is, Trijn!
't Schijnt, al uw bancken niet als spotters bancken zijn.

5. Bedde.

Hoe wy 't bewimpelen, het voorbeeld van de Dood ist,
Het sterven alle nacht, en seer het selve werck,
Of hier te leggen, òf te rusten in de Kerck;
En 't bedde, daer ick slaep, is maer een Zijden Doodkist.

6. Bedpan.

Siet op mijn Bedpan, Maey! s' is even eens als ghy,
Ten minsten wel soo warm, en wel soo blanck daer by,
Maer word wijs, en bedenckt wat uw blanck voor een leur 1) is,
En of 't wel, als mijn pan, sijn Silver deur en deur is.

7. Houten Bedstede.

In 't waecken is 't niet vreemd: 't is wonder, dat de Franssen
Ons oock al slapende naer hare pijp doen danssen 2):
Doe Holland slechter 3), en soo veel te wijser was,
Leid' elck sijn beste Goed in een goê dichte Kas 4).

8. Mijn Beeld.

Langh was ick Vleêsch en Been:
Hier staen ick als een steen;
Wie soud 't niet werden, die soo veel vreemds siet geschieden,
Hier van ondanckbre, daer van onbeschaemde lieden?

9. Begraeffenis.

Langh hebb' ick 't na gedocht 't werck der Begraeffenis;
Korts hebb' ick eerst geleert, wat dat de reden is,
Dat elck daer hoort te gaen, en datter elck soo noô gaet;
't is, datter elck den wegh moet volgen dien de doô gaet.

---

1) *loos bedrog*. 2) Versta: door hun *ledikanten* (eig. *lits-de-camp*, d. i. *veldbedden*). 3) *eenvoudiger*. 4) Versta: een *bedstede*.

10. Bier.

Schoon Water wierd goê Wijn, doe God hier wilde leven;
God, die men niet en siet, is evenwel noch hier,
En 't selve wonder schier;
(Delft 1) moet het my vergeven)
Vuyl water werd schoon Bier.

11. Klein Bier.

Dirck heeft geen Geld om Wijn te koopen;
Soo suypt hy Israël met stoopen;
Siet eens, hoe gaet het hier:
Dirck is dick van dun Bier 2).

12. Blaesbalck.

De Blaesbalck geeft niet uyt, als wat hy heeft gesogen;
Dirck haelt de waerheit in, en blaest niet uyt als logen.

13. Noch.

Daer is geen helpen aen; het ydele getier
Van holle blaesbalcken van menschen, die haer 3) kaken
Uyt opgeblaesen trots niet meer als wind en braken,
Helpt my de gal aen brand, als dese doet het vier.

14. Noch.

Die Loock eet of Caneel, rieckt lieffelick of stinckt.
Soo werckt den ommegangh met vromen of met boosen.
Werdt 4) met quaê locht gevoedt, ghy sult geen boter 5) loosen:
De Blaesbalck geeft het goed of 't quaed uyt, dat hy drinckt.

15. Blick.

Een Goud' mensch is doorgoed, de Silvere zijn 't min,
Noch min de Kopere; daer zijnder, in mijn sin,
Van Ten, van sachter Lood; van Yser zijn de meesten;
Hard en fel tegen een, gelijck de fierste beesten:
Maer ijsre beesten zijn 't, en schijnen 't oock te zijn.

---

1) Als door zijn bier vermaard. 2) Bij wijze van arme Jodendrank. 3) *wier.* 4) *Wordt.* 5) Bilderdijk bedriegt zich met te meenen, dat H. hier wellicht *beter* zal geschreven hebben.

Veel menschen, yser-hard van binnen, onder schijn
Van Silver, als men s' aen siet,
Soo klaer als m' in de Maen siet,
Verschoonen 't onderste met maer een Tennen blick:
Die, dunckt my, zijn van Blick.

16. Bont.

De Bors en is geen Geld, de Luys en is geen Pels,
De Pels en is geen kool; 't is maer wat haerigh vels:
Die 't Vier daer in begeert, moet self daer Vier in maken;
Wy voelden 't nemmermeer, soo wy 't niet self ontstaken.
De proef is: deckt een Beelt van Marmer of Metal
Met Sabels 1) overhoop, en siet hoe 't sweeten sal.

17. Boomen.

De Boomen, die ick sie
Van d' aerd ten hemel gaen met uytgestreckte armen,
Zijn als de Goddeloos' in nood, die opwaert karmen,
En weten niet tot wie.

18. Noch.

Van stomme schepselen en weet ick geen als Boomen,
Die onse biddende gedaente naerder 2) komen;
Wy strecken even soo ons' handen Hemelwaerd;
Maer onse wortelen zijn machtigh vast in d' Aerd.

19. Borstel.

Een Vercken is soo vuyl als een Beest wesen kan,
En 't heet vuyl Vercken al dat vuyl is, Vrouw of Man.
Waer schoone borstel van 't vuyl Vercken niet gelesen,
Het vuyle Vercken, Mensch, sou noch veel vuyler wesen.

20. Noch.

Een overdadige, die niet en doet als teeren
Om met de meeste haest te raken door sijn Goed,
Gaet min noch meer te werck gelijck een borstel doet:
Hy maeckt sijn selven kael, en andren schoone kleeren.

---

1) *hermelijnen vellen.* 2) Thans *nader*, *nabij* (gelijk *naar* bij Cats en Huygens voor ons *na*).

21. Noch.

'k Heb dese borstelen een stinckend beest sien dragen:
Maer, nu se dienstigh zijn, heb ick daer na te vragen?
Daer staet een mensch op stoel 1) mijn leemten aen en tast 2)
Met Peper en Azijn: maer 't is een wereldsch gast,
Soo menschelick als ick, en emmers soo vol schulden
Als die sijn tonge tucht: soud ick daerom niet dulden
Dat hy mijn vuylen kuysch'? Neempt, by een Vercken zy:
Dat raeckt hèm; maer hy veeght, scherp en schoon: dàt roert my.

22. Noch.

Die na den Adel siet en niet na Ed'le wercken,
Grijpt naer de schaduwen, en tast voorseker mis:
Al is de borstel slecht, al komt hy van een Vercken,
Siet na sijn afkomst niet, maer waer hy nut toe is.

23. Boskruyd.

De warmte kan groen Kruyd verblijden,
En drachtbaer maken t' sijner tijd:
Het swarte wil geen' warmte lijden,
Of in een omsien is men 't quijt.

24. Boter.

'k Hoor, dat men Boter noemt hier Butter, en daer Botter:
't Is wel het selfde smeer, maer, soo my dunckt, 't gaet botter.

25. Botermelck.

Suer' Melck heet Botermelck; 'k houd 't voor een goeden sin;
Het geeft een slechte pap, of — daer is Boter in.

26. Brandmerck.

Men schonck Andries een brandmerck
Voor sijn lichtveerdigh handwerck:
»Mijn Heeren!" seid hy, »hoor:
'k Wil wel een wapen voor,
Om voor het Land te strijden:
Maer 'k sal noyt strijd ontrijden,

---

1) Versta: den preêkstoel. 2) *aan te tasten.*

Of, dienden ick te voet, mijn hielen zijn niet vlug;
Wat quelt ghy my dan met een wapen op mijn rug?"

27. Brandysers 1).

Wy dragen, u ten dienst, Torf en Hout op ons' armen:
't Is reden, dat wy ons oock voor de moeyt wat warmen.

28. Broeck.

De Mannen, uyterlick, zijn in 't besit der Broecken;
Maer daer 's een duystre text in haer liev'-Vrouwtjens boecken,
Daer Keurssen bladers zijn: al siet men 't buyten niet,
Dat goed is oock gebroeckt: denckt eens wat dat bediedt.

29. Bruyloft.

De Trouw-feest is een dagh van 't uyterste vermaken,
Den Gecken tot een aes, den Wijsen tot een baken:
Maer, Bruydegoms! die 't zijt, of die het werden sult,
Denckt niemant eens, waerom de Pille werdt verguldt?

30. Caes.

De jonge Menschen zijn gewrongen Melck en Caes.
Waerom ontsetten sich veel Menschen voor dat Aes 2)?
Weet ghy de reden niet, leert wat, neuswijse weters!
Veel menschen huydensdaeghs en zijn geen menschen-eters.

31. Clavecingel 3).

»Wat dunckt u, Man?" sei Trijn, »ick ben noch rap en jongh,
Soud 't my niet voegen, wat te leeren Clavecingelen?"
»Wegh, wegh!" sei Dirck, »wat plaegh! hoe soudt ghy my dan
ringelen!
Het waer te veel geruchts, twee handen en een tongh."

32. Coets.

Luy-ledigh' Haeghsche Vracht, die met u slepen gaet,
Als waert ghy, soo ghy zijt, een mis-karr' langhs de straet;
Leert, wat die karr' u kost: weet ghy wel waer gh' op uyt zijt?
Ghy voert het kostelickst van alle dingen uyt: *Tijd*.

---

1) Versta; *haardijzers*. 2) *spijs*. 3) Anders *clavecimbel*.

33. Noch.

Is een swart led're doos soo vriendlicken besit,
Is yser tegen steen soo lieffelick om hooren,
Dàt icker mijnen romp, die tot gaen is geboren,
Langhs straet om slepen liet? al waerd'er niet als dit;
My dunckt de wandelaer heeft verr' het best verkoren:
'k *Ga* liever vóór mijn knecht, dan ick er achter *sit.*

34. Noch.

Twee Beesten en een Beest, die die twee dwingen moet,
En somtijds niet en kan, en veeltijds niet en doet
Dan wat niet hèm en lust, maer hem en die twee beesten;
Die volgh ick, en maeck my den minsten, haer de meesten.
Waerom? 'k sit in een Coets; dat 's Aensien en Gemack.
Het Aensien heet ick wind; 't Gemack is maer een dack
Voor wind en regen: maer een Hoed, een lap van Laken,
En twee goè Schoenen zijn onkostelicker daken;
Die voer ick daer ick wil, en, waer ick wend of keer,
Sy decken my niet min, als 't kostelicke leêr.
Ja, maer ghy draeght uw pack, en 't mijn light in den wagen:
Wel, moet ghy niet wel Coets, Coetsier, en Paerden dragen?

35. Noch.

Men sliep eens in eén Coets 1); nu waeckt m' er in: maer waken
En 't slapen in die Coets 2) zijn seer gelijcke saken.

36. Noch.

Met Coets en Paerden zijn de straten overvolt:
Den Haegh solt, den Haegh rolt, den Haegh holt, den Haegh dolt.

37. Noch.

My luste wel te vragen,
Hoe 't oude liên verstaen,
Dat sy noyt jongh en sagen?
't Schijnt, wy van voren aen
Weêr moeten leeren gaen;
Wy komen op ons dagen,
En gaen als kinderen elck in sijn Rollewagen.

---

1) Van 't Fransche *couche.* 2) Van 't Fransche *coche.*

38. Noch.

Men reed eens en men reisd', en 't was een ongemack,
Daer een 1] sijn lendenen noodsakelick in brack:
Nu rijdt m' en men reist niet; of rijdt men om te reisen,
Men reist maer in den Haegh. Hoe konnen wy 't bepeisen?
Als ick dit slepende gestraetslijp sie rondom,
My dunckt ick in den ringh van een Rosmolen kom.

39. Noch.

'l Zy krancken, het zy stercken,
Half-wegen is men moê:
Eens trad men na de Kercken,
Nu sitten w' er na toe.

40. Noch.

Men kan twee voeten licht versetten sonder pijn,
En men versit twee billen;
Als w' eens weêr sullen willen
Dat niemant nu en wil 2), sal 't ons vergeten zijn.

41. Noch.

Wat dunckt u, liên van schick! sal 't speeltje kunnen dueren,
Daer Tijd en Geld aen gaet meer dan der moet, of magh?
Ick meen Ja, waer 't alleen het rad van Avond uren 3);
Maer 't zijn de raderen van heel den leêgen dagh.

42. Noch.

t Is uyt met Scheveningh, en al sijn wonder oud:
Zijn daer noch Liefhebbers, die na wat vreemders vragen?
Sy gaen maer om en om en weêr om 't Haeghsch Voorhout,
Daer komt het niet eens aen op éénen Mallen Wagen.

---

1) *iemand*. 2) Namelijk *gaan*. Men ziet uit deze en de vorige sneldichten, hoe in die dagen het gebruik van rijtuigen steeds algemeener werd. 3) In klankspeling voor *avonturen* (van 't Lat. *adventurium*).

43. Noch.

Al saegh ik sware boeten
Op vreughd van wandlen staen;
Ick wouw niet rijden moeten
Om 't gaen te laten gaen;
'k En hoef geen vier paer voeten,
Kan ick met twee bestaen.

44. Comedie.

Men bant het Camerspel teñ land' uyt, als een sonde,
Die swacke sondaren tot meerder sonde ruyt:
Ick straf 1) de Wetten niet; maer als het aen my stonde,
Ick bande 't Keuckenspel en 't Kelderspel voor 2) uyt.

45. Coral.

Beschaemde Peerlen zijn Coralen, en niet vals,
Om dat men s' hangen siet aen een Boerinnen hals.

46. Cousseband.

In Holland is 't genoegh, één goed paer Coussebanden:
Maer hadd' ick 't schicken vry,
Ick schicktender 3) voortaen (ick meen in warme landen)
Voor alle Mannen twee, en voor veel Vrouwen dry.

47. Dans.

Doorluchte Koningen, die aerdsche Goden heet,
Ghy zijt d' almachtigste, soo ghy niet beter weet:
Maer houdt het my te goed', ick weet noch grooter Hanssen:
Speel-lieden, die u selfs doen naer haer pijpen danssen.

48. Deur.

Dirck sei: 't gat was de Deur; Pier sei: het was de planck;
En maeckten my het Hoofd met kijven kroes en kranck:
»Swijght!" seid' ick op het lest, »wat sal ons hier gebeuren?
Zijn een planck en een gat te samen niet twee Deuren?

---

1) *wraak, misprijs.* 2) *te voren.* 3) *schikte er.*

49. Diamant.

Wat is het, daer w' ons Geld soo dertel aen vermallen?
Niet als de klaerste steen, of 't hardste glas van allen.

50. Dood.

Gewis, de Dood is licht, soo s' om verdragen is;
Is s' onverdraegelick, s' is kort; dat 's oock gewis.

51. Doodkist.

Magh m' hem 1) de moeyt niet wel bedancken,
Van uyt de wiegh tot dat men sterft,
Voor al den Buyt die m' endlick erft:
Een stuckje Lijnwaeds en vier plancken?

52. Droomen.

Let toch eens op de menschen:
Wie soû se sotter wenschen?
Sy hebben wat gedacht,
Al slaepende by nacht
(Want droomen zijn gedachten),
Niet waerd dat m' er om lachten;
Dat drucken s' in haer hert,
Daer gaen sy meê ter Mert,
En venten voor goê Waeren
Die 't noyt en zijn, noch waeren;
Hoe haer gedachten gaen,
Als d' oogen open staen
En al de sinnen waken,
En schijnt haer niet te raken;
Als mensch geen mensch en is,
En tast men, schijnt, noyt mis;
's Nachts, als wy niet en weten,
Gaen gecken voor Propheten;
's Daeghs, als men hoort en siet,
Is dencken min als niet.
Wat dunckt u van de menschen,
Soudt ghy se sotter wenschen?

1) *zich.*

53. Noch.

Ick denck 's daeghs of ick droomd', ick droom 's nachts of ick saegh;
Waer 't 's nachts soo doncker niet, en niet soo licht by daegh,
'k Sagh qualick uyt den droom van desen droom te kómen:
Of mijn droom dencken is, of mijn gedachten droomen.

54. Druckerye.

Gaet Haerlem en gaet Ments noch even vinnigh aen,
Om wie van beiden eerst de letter-pers doen gaen,
En staende letters heeft doen rollen of sy liepen?
Wat! sprack ick, soo sy my tot overseghsman riepen,
Ick seid' haer lichtelick: Ghy kijft uw voordeel mis;
Kijft niet *waer*, maer *waer niet* de kunst gevonden is:
't Is waer, sints dat sy 't is, geeft s' ons veel goeds te lesen:
Maer, waer se noyt geweest, wat soud'er quaeds niet wesen!

55. Duynen.

Des Heeren goedheit blijckt aen elcken Duyn sijn top:
Sout Water roert wit Sand; de stormen waeyen 't op;
Daer zoô noch slijck en holp 1), noch geen geweld van delven,
Heeft God de Zee belast: »Gaet, en bedijckt u selven!"

56. Emeraud.

Een letterken of twee schort aen den Emeraud;
Dat groen is en groen blijft, hiet beter: *Nemmer oud.*

57. Ey.

'k Heb maer een Ey geslorpt: hoe maeckt het my soo sat?
Een Ey is, of m' een Hoen door een verklein-glas at.

58. Flesch.

Dirck! let op dese les:
't Moet vloeyen, of 't moet ebben;
Men kan 't niet t' samen hebben:
Altijd een volle Flesch,
Altijd een holle Tesch 2).

---

1) Voor *hielp.* 2) *leége zak.*

59. Noch.

Jan sagh een Flesch vol Wijns; en sei met lust, het was
Een rijpe druyven-bes door een Vergroot-gelas.

60. Galgh.

»Het magh wel Galligh heeten,"
Seid' een verwesen bloed,
Die 1) 't Recht het vonnis van sijn stroppen-dood liet weten:
»Het scheelt soo veel van Soet,
Als Gal van Suycker doet."

61. Geesselingh.

Men bond Jan band en voet aen seker paeltje vast;
Dat nam hy qualick, want hy was op Rijs 2) te gast:
»Heer Schouteth!" seid' hy, »siet, dit zijn te herde kanssen,
Dat ghy de menschen bindt, die ghy beveelt te danssen."

62. Geld.

Die Geld heeft, heeft geweld 3): ick meen, het woordje *g'weld*
Gekrompen is tot *Geld.*

63. Geldsack.

My quam een sack met Geld, dien Pieter soû betalen,
»Ey," seid' hy, »staet wat stil, ick sal hem soo gaen halen."
Mits bracht hy my een sack, en dry groot 4), wel getelt:
Ick was verr' van voldaen, en 't was 5) een sack, met Geld.

64. Glas.

Loost 6) my een luye hand, en raeck ick soo in d' as,
Soo en verdwijn ick niet, ick word maer wat ick was.

65. Noch.

Siet, hoe doorschijnigh is 't, hoe verweloos, hoe locht 7):
Is 't niet een handje-vol in 't vier bevrosen locht?

---

1) *Dien.* 2) (slagen met) *rijshout.* 3) *macht.* 4) Muntjen van $2\frac{1}{2}$ cent. 5) *toch was het.* 6) *Laat mij glippen, los.* 7) *luchtig.*

66. Hemelsche Globe.

Den Hemel op der aerd en is geen kleine saeck:
Ja, 't waer het vol vermaeck,
En elck soud 't hier wel herden,
Gelijck 't den eersten is, waer het soo wel den derden 1).

67. Aerdsche Globe.

Wat let Copernicus, waerom soud' hy 't niet winnen?
Een draeyend' Aerdenkloot en was geen quaed versinnen:
Het magh wel waerheit zijn: en neemt het logen was,
't Versinnen van den draey komt hier altoos te pas.

68. Goud.

En waer 't niet om 't gerief van ruylen en van koopen,
Wat luste my de moeyt van Goud op een te hoopen?
Mijn maegh en magh het niet; 't is al te hard en kout:
En, is 't maer om den blinck 2), soo wint het Klatergoud.

69. Noch.

Een Kaelis gaf gewis den naem van Son aen 't Goud;
Het blinckt en het verwarmt veel meer als Turf en Hout.

70. Graedboogh.

De vrome lieden staen als sterren, die men schiet:
Men dreight se wel van verre;
Maer de geschoten sterre,
Noch de gelasterd' eer en raeckt dat schieten niet.

71. Hamer.

Een kort woord, snel en fel gesproken, heeft meer kracht,
Dan een langh swaer bericht, dat slaep'righ uyt geseght werdt:
Een kleinen Hamer, snel gedreven, heeft meer macht
Dan een swaer Yser, dat maer op den bout geleght werdt.

---

1) Versta: *bleef het zoo voortgaan.* 2) *het blinken, den glans* (verg. onze spreekwijs: *'t is maar om den heb*).

72. Hand-dweil.

Wascht, Judas kind! en plast en drooght uw natte handen;
Het vellevuyl gaet af, maer noyt het vuyl van schanden,
Daer is een klevend vuyl, dat meê wil in het graf;
Het Bloed en Woecker-vuyl; dat veeght geen hand-dweil af.

73. Handschoenen.

De beste Snyders zijn, die onse handen schoenen:
Als d' andere soo deên, ick souder meê versoenen:
Maer slaet de broecken gaê, de rocken, en van als 1),
Is eenigh dingh soo sot, soo t' onpas en soo vals?
Wegh met de vuyligheit; de wet hoorts' uyt te boenen,
En keuren voor een wet het naest aen Gods fatsoenen.

74. Haspel.

Siet eens, hoe den haspel pocht
Met den arbeid van goê handen;
Sulcken ydelen gedrocht
Vindt men meest in alle Landen:
Veel in 't Hof, veel in de Kerck
Pronckt men met een anders werck.

75. Hypocras.

Was 't Heer Hippocrátes sijn werck, die soete dranck,
Die gecanneelde Gal? ick soud't er schier uyt proeven:
't Is konstigh aengeleght; die daer dry dagen lanck
Sijn maegh met hadd' geterght, sou licht den vierden hoeven
Een Heer Hippocrates 2), of dry vier sulcke boeven.

76. Honigh.

Het sotste van al 't sott' is 't menschelick gegis;
Het soetste van al 't soet weet niemand, wat het is.

77. Hoed.

Den Hoed is 't noodighste bedecken onses lijfs:
Maer Mans, schijnt, weten 't niet: ick houd het met de Wijfs;

---

1) *alles.* 2) Versta: *arts,*

Die staen haer mutsen vast: wy kunnen niemant moeten 1),
De kapp' moet van 't gebint: men magh maer bloods hoofds groeten.
k Souw seggen: »soech 2)! laet staen," al waer ick maer een Luys,
»Laet staen, is 't mogelick; wat doet het dack van 't huys?"

78. Noch.

Groet geerne, Kinderen! indien ghy 't niet en doet,
Licht maecktg' een vyand, om 't niet lichten van een Hoet.

79. Intpot.

Veel' bruyne kindertjens zijn uyt mijn Buyck geboren,
Die vele naer mijn dood noch sullen sien en hooren:
Ick roeme wel te recht: ick bend'er Moêr af; maer,
Alleen en kost ick 't niet; mijn meester is haer Vaêr.

80. Kam.

Daer sprack een Luys (in luysen tael):
Goên nacht, goê huysingh, voêr en mael!
Wy mogen hier niet langer aesen;
De menschen werden ons te snood;
Veel' honden, seft men, is der hasen,
Veel tanden zijn der luysen dood.

81. Kan.

Let eens op droncken Jorden,
Nu de Wijn opwaerts is, hoe dat hy elcke hand
In elcke zijde plant,
Als hadd' hy sich te gorden:
Hy heeft soo wel gekant,
Hy is een Kan, hy is een dobb'le Kan 3) geworden.

82. Keers.

Een Booswicht stervende magh als een keers uytgaen:
En dan is 't oock met hem, maer niet met ons gedaen;
Langh hooren wy 't gerucht van sijn vuyl leven klincken,
Sijn uytgegane keers blijft in de pijp staen stincken.

---

1) *ge-, ontmoeten*. 2) *zacht wat*. 3) Versta: *kan met twee handvatsels*.

83. Noch.

Ick weet geen dingh een mensch gelijeker als een keers:
Een levend' vlammeken in een dood' hand-vol smeers.

84. Kerck.

Wat werdt er Houts en Steens verhackelt en verhouwen,
Om eene Kerck te bouwen!
Ick weet een beter en onkostelicker werck:
Dry in Gods naem vergaêrt, ja één hert, is een Kerck.

85. Kelder.

Wijn komt van onder d' aerd;
Die hem naer sijnen aerd
Wil houden wel bewaert,
Breng' hem weêr onder d' aerd.

86. Noch.

Een dronckaerd stierf gerust, mits hy een hoorde seggen,
Hy soud' in geen slecht 1) Graf, maer in een kelder leggen.

87. Kladschilders Esel.

Als ick het elders sagh, ick soû verschricken moeten:
Twee Esels maken hier niet meer uyt als vijf voeten.

88. Klock.

Een Vercken en een Klock, seght Pieter, en met reden,
En geven geen geluyd, dan als 't haer yemant verght,
Geslingert en getergbt.
Sijn Wijf, sijn Vercken, sijn quaê Teef in menschen leden,
Sijn Huys-klock maeckt gerucht, al laet men se met vreden.

89. Koffer-stoel.

Kees sagh sijn Landvrouw met gemoê 2),
Soo s' op stond en deê 't decksel toe:
Kijck, seid' hy, kijck toch dese Joffers;
Hoe gaet dat? kacken s' in haer koffers?

---

1) *eenvoudig, gewoon.* 2) *in gemoede, zachtjens gaan.*

90. Ladder

Ghy, gierige van Geld! ghy, gierige van Eer!
Neempt dese sporten waer, indien ghy wilt gedijen.
Met overgroote haest kan yemand sich verschrijen;
Waer dat men henen wil, de Leêrs leer 1) is goê leer:
Met trappen raeckt men hoogh, en langhsaem gaet men veer.

91. Laersen.

Hoe dient sich menschen list van allerhande dingen:
Men kruypt in 't doode beest, om 't levende te dwingen! —

92. Lepel.

Het is een groot gerief voor Tand en Tongh en Keel,
Een langh hol vierendeel van een rond in een heel.

93. Liniael.

Slaet all' uw Boecken op, geleerde Liên! hoe staet er?
Het eerste Liniael, waer wierdt het naer gerecht?
't Is nergens uytgedruckt. Hoort, wat de Reden seght:
Of naer een hangend Lood, of naer eén liggend Water.

94. Luyt.

Ick wenschte wel eensjes een Luyt in mijn armen,
Met snaeren van sommige Vrouwtjens haer darmen;
Want, maeckt schapen ingewand sulcken gebaer,
Denckt, of 2) het van onse Peet Annetje waer,
Hoe sou dat dingh snappen, en snerpen en snarren!
Het leeck wel een Luyt; maer het waer een Gitarren 3).

95. Maen.

'k Neem, een slecht Prediker sijn beste leeringh leene:
Wat scheelt het, of se my van tweên komt of van eene?
Wat scheelt het, of de Maen haer eigen straelen bié
Of van de Son geleent, als icker wel by sie?

---

1) *de leer of les van de ladder.* 2) *zoo.* 3) In klankspeling op *giet-arren* (*boos*).

96. Melck.

Oûw' lieden werden kinds in allerhande wesen:
Melck was haer eerste spijs, Melck wil de leste wesen.

97. Mes.

'k Hoûw veel van Snedig Dicht, dat my dicht 1) 't mijne geeft:
Maer steken gaen in 't oogh, of in 't hert, soo sy 't raken:
Kom, Dichters! willen wy den andren wat vermaken?
Een sneêtje met een Mesch, dat geen quaê punt en heeft.

98. Mist.

Elck klaeghden van den Mist, elck woûw om klaer weêr wenschen:
»Ey," seid' ick, »blinde menschen!
Wat dat ghy wenschen mooght, uw wenschen is gemist,
Hoe klaer Gods weder is, wy wandlen in den mist."

99. Molen.

De Molen heeft voor-wind en 't waeyt voor in sijn laken,
En altijd soeckt hy 't soo: 't gaet als een Raedsel schier:
Den een sijn ongemack den andren sijn vermaken;
Had een schip soo voor-wind, het zeilden over stier.

100. Noch.

Antoni light en maelt, en maelt de Stadt rondom,
Als of hy besigh waer; ick vind hem, waer ick kom,
Wind breken sonder vrught. Is 't dollen of is 't dolen,
Of is het alle bey? Ick houd het met den Molen:
Die breeckt geen wind vergeefsch; hy maelt, en weet waerom.

101. Momm' 2).

Heer Oom moght niet als Momm':
Ick vraeghden hem, waerom?
»Foey, Pharo!" seî de Pater;
»Heel klein bier is half water:
Maer keert Mom om end' om;
't Is voor en àchter Mom."

---

1) *volop*. 2) Soort van bier.

102. Mostaert.

»Soo scherp van smaeck, soo soet van name!"
Sprack Wernert, »ey, hoe gaet dat t' same?
'k Weet niet, hoe 't andere verstaen,
Ick proev'er niet Most-aerdighs aen."

103. Mousches.

Wacht u voor plaesterkens, daer geen Zeer onder sit,
Betreckelicke 1) jeughd!'t is seker dat sy liegen:
Maer sulcke logen streckt om u niet te bedriegen.
Sy seggen, soo ghy u vergaept aen rood en wit,
Dat gh' uw vertrouwen stelt, als op een hand vol vliegen.

104. Musket.

Die liever Muscus rieckt als 't roockende Musket,
Heeft in 't Veld niet te doen, en dient best in 't Salet.

105. Muyl.

Ick magh geen Vrouwen sien slofkoussen 2) met haer muylen;
My dunckt, het is genoegh, dat sy van boven muylen 3).

106. Naeykussen.

Ick segg' het recht de naem voor sulcken studie waer,
Als m' een Naeykussen noemd' een Vrouwen-lessenaer.

107. Naelde.

Spitse Naelden gaen wel door;
Scherpe reden gaen wel voor:
Als men maer eens 't gat gemaeckt heeft,
Daer de naelde door gekraeckt heeft,
Volght wel lichtelick de draed,
't Zy van Naed, het zy van Praet.

108. Narreslede.

Het Paerd en is niet geck, of 't schoon de kapp' hier draeght;
De Man is 't, die het jaeght;

---

1) *misleidbare, licht te bedriegen.* 2) *sloffen.* 3) *zuurmuilen, zuur zien;* in klankspeling op 't *muilen* of *sloffen* met de voeten.

En 't spel gaet averechts: dus wild ick het verstellen:
Als het Paerd sitten kost, ick setten 't in de Sleê,
En den geck in sijn Steê,
Behangen met de bellen.

109. Noch.

De Narre-bellen, die 'ck de straeten langhs hoor gaen,
Staen my niet qualick aen:
'k Wouw all' de Narren soo haer bellen met haer brachten;
Soo mocht m' er sich voor wachten.

110. Noch.

Siet ghy dien Nar wel op sijn Sleê?
Hy rijdt, schijnt 1); maer hy loopt er meê.

111. Noch.

Ick vond Jan, als een Nar, staegh op de Narresleê,
En strafte, dat hy soo geduerigh lagh en reê 2).
Hy sef, 't en was niet waer; hy sat het maer en deê 3).

112. Olie.

Laet u de bittre Olijv' in 't bijten niet ontstellen;
Daer steeckt soet' Oly in:
Laet u de scherpe les in 't prediken niet quellen:
Siet op den soeten sin;
Daer steeckt Ziel-oly in, die des' haer vuylste deelen 4),
Soo soet als bijtende, kan suyveren en heelen.

113. Onthoofdingh.

't Zy of 't soo wesen most, of dat de kunst vervalst was,
Ick sagh een man sijn kop tot aen de schouders af:
't Gingh voor een enckele, maer 't was een dobble straff',
En dat hy eens onthooft, en dat hy eens onthalst was.

114. Gouden Oorlepel.

Het Goud voeght min noch meer om ooren uyt te vagen,
Als een Verguide Vorck om Messie 5) uyt te dragen.

---

1) *schijnt het.* 2) *lag te rijden.* 3) *zat het te doen.* 4) *de vuilste deelen van deze* (d. i. der ziel). 5) *drek.*

115. Orgel.

Het mensch-gelijck geluyd van pijpen, soet en sterck,
Is wel en stichtelick te besigen op aerde:
Is 't maer vermakelick, en vreughd sijn' hooghste waerde,
Wat doet het in de Kerck?

116. Pan.

Keer om u Eyerpan, of breeckt se van haer steel:
't Is voor Diogenes sijn huysraed even veel.

117. Passer.

Een Passer was wel eer by menschen ongehoort;
Maer noyt niet 1) ongesien: dat kan sich selfs bewijsen,
Aen sotten en aen wijsen:
Al wat twee beenen heeft is Passer van geboort.

118. Peck-turck 2).

Bloedgierigh ben ick niet; maer waren turcken Turcken,
Van die moorddadige, die 't Christendom versnurcken,
En dat ick s' aen mijn haerd, of in mijn Fackel had,
Constantinopolen waer haest een leêge Stadt.

119. Schuyt-Peerden.

Waer van Den Haegh te 3) Delft een Meertje woest en wijd,
Daer stond een zeiltje by, en wyluy waren 't quijt,
't Suer ambacht dat ons nu de borst knelt en de ruggen:
Wat is 't een vuyle vond, smal water en veel bruggen!

120. Pêerlen.

'k Wenscht' om geen aerdsche Goed, had ick maer in mijn Tuyn-
Een struyckje twee of dry van sulcke Zee-ayuyntjens. (tjens

121. Pen.

In 't leven vloogh ick snel; dood zijnde doen ick meê
Al wat ick levend' deê:
Maer, als ick niet sal liegen,
Doe deed ick andere, nu doen my andre vliegen.

---

1) Met dubbele ontkenning, naar de vroegere woordvoeging.
2) *toorts*. 3) *tot*.

122. Pennemes.

Dat my al d' eere kom', waer wat te hoogh genomen,
Schoon ick voorsnijder ben
Van alle letterkonst; daer 's wel wat scherps gekomen
Oock uyt een stompe Pen.

123. Peper.

Als Peper, binnen heet, en buyten qualick lauw,
Soo is een scherp Gedicht, tot dat m' er 't vier uyt knauw'.

124. Pillen.

Wat quellen Jan die pillen! seker,
Hy heeft de sch... van d' Apotheker.

125. Noch.

Ick laet den gierighsten vergaêren wat hy kan,
Ick laet hem spaeren tot het schrapsel van de pan;
My dunckt, *hy* had den prijs die, om geen Goud te spillen,
't Verguld, uyt suynigheit, souw schrappen van sijn Pillen.

126. Noch.

Een Gauwdief wel gekleedt, in een goed huys geslopen,
Rooft wat hy rooven kan van 's Meesters beste goed.
Vergulde pillen doen gelijck de Gauwdief doet;
Doch rooven maer het quaed, en laten 't goede loopen.
Doctoren seggen 't, ja; maer ick en kan 't maer hopen.

127. Pispot.

Een Pispot is gerief by nood, meer als een Vispot:
Wat of hem letten moght,
Die 't spreeckwoord eerst bedocht?
'k En vond mijn leven noch geen moeyelicken pispot.

128. Pistolen.

Pistool scheelt van Pistool; en, na sy somtijds scheelen,
Houd' ick wel eens soo veel van halven als van heelen.

129. Poock.

De menschen, kort van hoofd, dient beter yet dat buygh',
Hoe handiger geweer, hoe sorgelicker tuygh.

130. Poort.

Een Voorpoort is een dingh, dat niet en schijnt t' ontbeeren:
Maer, sef Klaes, met verlof van Vrouwen en van Heeren,
Doctoren waren langh in geld-gebreck gesmoort,
Had ons God niet versien elck met een achterpoort.

131. Preëckstoel.

't Is een' gelijckenis, die 'ck ernstelick versier 1):
My dunckt de Preëckstoel is een heilige mortier:
De stamper de Man Gods, die 's Hemels specerijen
Soo fijn stoot, dat de reuck goê zielen kan verblijen,
En God self; en, dat noyt als hier gesien en werdt:
Hy stampt se met sijn Tongh, sijn Herss'nen en sijn Hert.

132. Rad.

Men gingh een boosen bloed de leste van sijn ueren
Op een Rad doen besueren:
»Ey!" riep hy, als hy 't sagh,
»Ick hebb' soo veel gehoort van 't Rad van Avonturen;
Of dit het wesen magh?"

133. Rapier.

Slijpt geen bloed-gierigh Stael op yemand sijn verseer;
Die 't Christelick verstaet: Geweer is maer geweer 2).

134. Rasijn.

De rimpelende Druyv' werdt oudt en lieffelick:
Gingh 't met de Vrouwtjens soo, wat waer 't gerieffelick!

135. Ringh.

Geboeyde Vingeren in Ringen vijf of ses,
Die gulde slaverny streckt recht als voor een statie.
Als 't ons een ander deê, wy trocken 't in proces;
Nu gaen w' in hechtenis by will'ge condemnatie.

136. Robijn.

Ick steld' een Boer te vreên, en noemden een Robijn
Een droppeltjen, wat hert bevrosen, van Roô wijn.

---

1) *verdicht.* 2) Versta: *ter afwering.*

137. Roemsteeck.

Roemsteken heet het spel; 't en magh geen Roomsteeck heeten;
Room steken in goed Duytsch is: vette boter eten.

138. Noch.

Geen mensch als mensch, geen Ey als Ey, geen Bloem als Bloem,
In all' Gods Schepselen geen twee gelijck van wesen:
Een slechte Roemsteeckster sou Moêr Nature wesen;
'k Laet staen een dobbelen, s' en heeft noyt enckel Roem.

139. Roer.

Den Krijghsknecht voeght het wel, den Jager staet het vry;
Ick roer geen Roer; wat roert het my?

140. Room.

Komt Roomen niet van Room? 't en schijnt niet al-uyt 1) mis:
Daer al de Werelds Room schier binnen Roomen is.

141. Roos-water.

»'t Is waer," seid' een Matroos,
»Maey bloost gelijck een Roos,
Want s' heeft haer vol gedroncken,
En siet de Roos staen proncken;
Ick meen s' heeft groote pis:
Dan, komt gh' een lutje 2) later,
Let op de Roos haer water,
En of 't Roos-water is."

142. Sack.

Daer gaet al veel geriefs in een sack, seght ghy, Jas!
Maer, zijt ghy van den aerd als uw Heer vader was,
En hoort er Hoeren en Gauwdieven wat geloofs in,
Tot uwent gaet er veel geriefs en veel geroofs in.

143. Sandlooper.

Dick Water en dun Sand zijn even driftigh schier,
Veel driftiger de Locht, noch driftiger het Vier,

1) *geheel en al.* 2) *weinig* (verg. nog *luttel*, en plaatsnamen als *Lutje-broek*).

Noch driftiger de Tijd, die wy soo weinigh achten,
Het allerdriftighste, de menschen haer Gedachten:
Maer, dencken sy niet goeds, of dencken s' ydelheit,
De Tijd sal 't winnen; denckt met haest aen d' Eeuwigheit!

144. Noch.

De tijden waren boos, en zijn 't, en sullen 't wesen;
'k Sie geen veranderingh ter wereld voor de hand:
Keert om uw Tijd-gelas; het schijnt wat een niew wesen,
Maer 't loopt gelijck het liep, en 't is al 't selve sand.

145. Salet.

Een woorden-futselaer docht het heel wel te weten,
Die seî: Salet beduydt dat m' in 't salet sal eten.

146. Schaeckberd.

De gantsche Wereld is een Schaeckspel van veel stucken,
Daer speelt men overhands 1), dan qualick, en dan wel;
En ick vind voor mijn hoofd soo veel spels in dat spel,
Dat m' over de Copy niet eens en lust te bucken.

147. Schaeckspel.

Verwarde voddery, swaermoedige vermaken;
Is Tijd soo dier een dingh, soo driftigh en soo snel?
Wegh met de malle kunst van tijd verdrijvend spel!
'k Wil my mijn leven noch ontvoeren, noch ontschaken.

148. Schaets.

De beste rijder valt, daer voor hem maer een stroo 'n 2) is;
Soo let het minste leed, die 't gladde pad gewoon is.

149. Noch.

't Schaets-yser is soo smal, 't en schijnt geen' ganghbaer' waer:
Nochtans, als 't Reden stiert, siet hoe 't in onse macht is;
Maer neemt de Reden wegh, soo 3) 't by dranck of by Nacht is,
Men soud'er niet op staen als 't ses mael breeder waer.

---

1) *om en om, over en weêr.* 2) *stroo en, niet anders dan een stroo.* 3) *gelijk.*

150. Oost-Indische Schepen.

Siet, watter volck van Kruyd wil blosen,
Hier en heel verr' van hier ontrent:
Men moet het laden, sou men 't losen,
Voor soo veel keelen soo gewent,
Zijn wy niet qualick uytgekosen;
Tot sulcke Taflen sonder end
Behooren sulcke Peper-doosen.

151. Schieten.

Weest op een les verdacht, die u geneert met schieten:
Verr' schieten mooght ghy wel; maer nooit mooght ghy verschie-
Of 't werck soud u ontschieten. (ten 1),

152. Schermen.

Ick gun u bey 't vermaeck en d' oeffeningh van Schermen;
'k Magh lijden, dat ghy 't weet, hoe een sich konstigh weert:
Maer, Sonen! als ghy 't wel en door-wel hebt geleert,
Onthoudt dit by den naem: 't is maer konst van beschermen.

153. Schildery.

De beste Schildery weet ick geen naem te geven,
Als een waenwatige 2) verschaduwingh van 't leven:
Wilt ghy haer deughd 3) verstaen? treedt in den Sonne-schijn,
En siet, wat schaduwen van 't schoonste leven zijn.

154. Noch.

Geen levendigh Pinceel en kan 't by 't leven haelen:
Al quam Apelles weêr,
En hondert andre meer;
Al menschen mymeringh, die niet en doen als dwaelen:
Met reden noemen sy 't in 't hooge Duytsch-Land: *Maelen* 4).

---

1) *mis-, verkeerd schieten.* 2) *onkundige.* Te recht merkt Bilderdijk hierbij op, dat de uitspraak niet voor Huygens' kunstzin bewijst, en dat in een tijd, toen de schilderkunst in Nederland in haar hoogsten bloei stond. 3) *waarde, deugdelijkheid.* 4) *schilderen.*

155. Schip.

Hoe swack is menschen macht, en hoe oneindigh Gods!
In Zee light dit Gebouw gelijck een houten Rots,
En al het grootst geweld van handen wederstaet het:
Als 't lichtste, dat God schiep — de wind — maer blaest, soo
gaet het.

156. Noch.

Een Haeghsche Joffers hoofd, dry uren langh gehult,
Ten breedsten wijtgestelt, gevlochten en gekrult,
Schijnt by een zeilend schip niet qualick vergeleken,
Met touw en takelingh en Vlaggen uytgestreken;
Maer de gelijckenis gaet over één zy mis:
Dat dàt moy en onnut, dìt moy en dienstigh is.

157. Schoen.

Is Handschoen suyver Duytsch 1), als wy niet beter weten,
Soo magh ick wel met recht een schoen een Voet-want heeten.

158. Noch.

De mode van de Schoen is 't grouwelickst bestaen
Van alle moden, die Gods vormen tegen gaen.
Dan daer is recht in 't Land, wy doense dat wy moeten:
Wy tredense met voeten.

159. Voet en hand-schoenen.

Had Jan sijn Handschoenen sijn voeten aengepast,
En bey sijn schoenen bey sijn handen, dicht en vast:
De lucht van d'eene souw ons neusen min verveelen,
En d' ander ongelijck min krabbelen, min steelen.

160. Schoen-lint.

Lint is goê waer, daer 't bindt; maer, daer het niet en bindt 2),
Ick bid u, Jonckertjens! wat doet ghy met het lint?

161. Gedeckte schuyt.

Is 't niet een doodkist? neen 't; daer valt noch niet te erven;
't En is noch maer een kist vol swacke, die gaen sterven.

---

1) Versta: *Nederduitsch, Nederlandsch.* 2) Nam. *ter versiering.*

162. Secreet.

Waer voor dient eigentlick een heimelick gemack?
Voor heimlick ongemack.

163. Servet.

Men vraeght my nu en dan, van waer het woord Servet is?
Heel wel en weet ick niet,
Wat het vóór-noen 1) bediedt;
Naermiddagh is 't een dingh, dat seer vuyl en *seer vet* is.

164. Silver.

'k Verstae niet, seght Andries, wat dat men light en kout 2),
Dat Silver altoos lighst, Goud altoos swaerst moet wegen:
De regel gaet niet vast, of ick weegh niet ter degen:
Mijn Silver weeght altoos veel swaerder als mijn Goud.

165. Slaep.

Siet wat een doode vreughd de vreughd is, die men raept,
Wanneer men alle daegh eens sterven gaet, en slaept;
't Sal my te nacht wel gaen, die gissingh kan ick maken
By 't sand in d' oogen en wat gaepens; ja, noch meer:
Het gingh my wèl te nacht, ick voel het aen 't ontwaken;
Maer, dat 't my 's nachts wel gaet, en voel ick nimmermeer.

166. Slaepmuts.

Als ick den arbeit weegh,
Die 'ck in mijn droomen pleegh,
Weet ick niet t' onderscheiden,
Welck ick te recht van beiden
Het besighst heeten moet:
Mijn Slaepmuts of mijn Hoed?

167. Sleutel.

Ick kan wel in een deur en uyt een deur geraken;
Maer 't scheelt, of 't met geweld geschiet, of met gemoê 3),
En of ick slot en klinck en grendelen doe kraken,

---

1) *voormiddags*. 2) *ligt te kauwen*, *leuteren* (verg. *kaken* of *kakelen* voor *snappen*). 3) *in gemoede, met beleid*,

Of dat ick met 't beleid van sleutel-pijpen doe:
Betrouwt men u bewind van groot of kleyne saken,
Siet wat ghy niet alleen te weegh brenght, maer oock hoe.

168. Slijpsteen.

De Slijpsteen neffens 't Mes en slijt niet; tegen 't Mes
Gewreven maeckt hy 't scherp. Neel! houdt dit voor een les:
Ghy moet my met geweld weêrstaen en wederspreken,
Om mijn genegenheid te scherpen en t' ontsteken:
Hebt ghy geen lacchens lust, biedt my geen tegenweer;
Ghy hebt geen nood van 't Mes, leght maer den Slijpsteen neêr.

169. Sneldicht.

Vraeght ghy, wat Sneldicht voor een Dicht is?
Het is een Dicht, dat snel en dicht is.

170. Sock.

Bedenckt niet wat men wil, maer wat men hebben moet:
Een Sock is eigentlick een Neusdoeck 1) van een Voet.

171. Son.

Waer 't Schepsel en die 't schiep tot ééner tijd te noemen,
Van alle wonderen, die Menschen mond kan noemen,
En zijn noyt hooger twee verschenen noch gedocht 2),
Als Gods Soon in het vleesch, en Gods Son in de locht.

172. Soutvat.

Een snel, gesouten Dicht, dat wijse liên vermaeckt,
En is geen spijse, die gemeene tongen smaeckt;
Doorsout uw redenen, 't volck weet min als een Soutvat;
Van hondert Leseren niet één, die 't rechte Sout vat.

173. Spiegel.

De Nar Narcissus was geluckigh in sijn dagen,
Doe menschen, dat ick weet, geen Spiegels in en sagen:
Hy stierf een sachte dood; want, naer hy vierigh was,
Hy waer een bloedige gestorven door het glas.

---

1) Omdat er de *neus* of *punt* van den voet of 't been ingestoken wordt. 2) Voor *gedacht*.

174. Spinnewiel.

Het Rad gaet als de Tijd, d' een hand verdrijft dit Rad,
Daer dient sich d' ander van, en doet veel; dat 's staegh wat.
'tIs eerlick tijd-verdrijven:
Wat doen, en wat bedrijven.

175. Noch.

Het spreeckwoord gaet wat slecht; maer 't is van goede stoff':
Haest-rijcke mans of vrouwen,
Leert het van 't Vlas onthouwen,
Die te veel zeffens grijpt, maeckt het wel licht te grof.

176. Noch.

Werdt niet al te haestigh rijck:
Neemt maer weinigh Vlas gelijck:
Spinnen is voorsichtigh winnen:
Die 'r sijn welvaerd aen kan spinnen,
Spoedt met eeren, en beleeft
Sonder wroegen, wat hy heeft.

177. Sporen.

Twee Sporen haet het Paerd: één, daer 't in loopen moet,
Eén, die het loopen doet.

178. Spijcker.

Set eens werck tegen werck, dat 's hullen tegen bouwen;
Zijn spijckers niet voor Mans, als spellen 1) zijn voor Vrouwen?

179. Sterren.

Den Hemel spreeckt Gods eer, en ick verstae die spraeck:
Maer, segg' ick, als ick door die spraeck aen 't spreken raeck,
Schoon' oogen van den nacht, ontallickheit van lichten,
Te veel om leêgh te staen, te weinigh om te lichten,
Waer uwe spraeck mijn spraeck, mijn eerste vragen waer:
Wat doet uw Leger, en tot wiens dienst staet het daer?

---

1) *spelden.*

180. Stoel.

Boent Stoelen, wat ghy mooght; 't en sald'er niet toe komen,
Dat een Hollandsche Stoel blinck' als een Stoel van Roomen.

181. Noch.

Dat sitten noodigh is, leert ons het licht van reden,
En all' de takelingh van zenuwen en leden;
Maer wat 's daer noodigh toe? vier steylen, dry, of twee?
Één, segg' ick, kan 't hem doen, en mijn bericht is reê:
De Straetemaker sit en arbeidt gantsche dagen,
En hoeft maer éénen stijl. Ick wouw, sy daer op sagen,
Die niet en achten als onnutten overvloed,
Daer klein beslagh soo nut, soo gnap 1) is en soo soet.

182. Stoof.

De Stoof is als een Beeld: s' heeft oogen en s' en siet niet,
Daerom beklapt se Griet niet:
Had s' oogen en een mond, als Griet heeft, 't moster uyt,
Wat Griet heeft: een gestoofd' of een gebraden huyd.

183. Noch.

'k Weet niet, of 't elders oock voor waer uyt gaet of wonder:
Ons Vrouwtjens vallen warm en hebben 't vier van onder.

184. Noch.

Most een Stoof alle dingh met all' haer oogen sien,
Wat saegh sy menigen gesenghden aers en dyên 2)!

185. Noch.

Behoeft men tot goed vier veel houts en menigh torfje:
Een kooltjen in een test, twee kooltjens in een korfje
Doen emmers soo veel deughds: ja, (soo men 't Volck gelooft,
Dat sich van onderen plaisierigh sit en stooft 3))
Doen dobbel soo veel vreughds; soo scheelt het, wil ick seggen,
Een dingh òf uyt òf in sijn rechte plaets te leggen;
En soo het Weinigh wèl, het Veel niet wèl en light,
Daer wordt met weinigh veel, met veel niet veel verricht.

---

1) *afgepast* (verg. 't Hoogd. *knap*, en 't Holl. *knapjens* in zijn oorspronkelijke beteekenis). 2) *dijen*. 3) *zit te warmen*.

186. Yet.

Ick sagh wat by den wegh noods halven neêr geleît;
Daer heb ick op geseît:
Foey! is 't soo vuyl voor 't oogh, wat moet het voor den neus zijn;
Van duysenden om een is 't van een moye Meid;
En noch wil m' amoureus zijn.

187. Taback.

Roock-drinckers krijgen dorst van drincken; want die dorst
Komt van haer binnenste te droogen tot een korst;
Die korst eischt vochtigheit, en moet van niews genat zijn;
Soo drinckens' haer doornat, tot dat sy drinckens sat zijn;
Die over-vochtigheit vereischt weêr niewen roock.
Soo zijn sy stadigh aen 't gelep of aen 't gesmoock,
En dat rad gaet rondom; hoe sou men seggen mogen:
Of droogens' om 't genat, of nattens' om het droogen?

188. Tafel.

My dunckt, een Wafel
Rijmt wel op Tafel,
En Pannekoeck
Op Ammelaken 1); soet 2), ick meen op Tafel-doeck.

189. Noch.

'k En ken den man niet; maer een slechte Doctor was 't,
Die 't woord uyt vond van Tafel,
Daer niet op sluyt als Wafel,
En soo veel beter spijs, niet op rijmt, maer op past.

190. Noch.

Het scheelt veel, met wat spijs de Tafel werdt geladen,
Om t' eten met den mond of met het heele Hoofd:
Het luydt wat ongerijmt: maer 't allersappighst Ooft
En voedt ons niet soo veel, als d' allerdorste bladen.

191. Noch.

Doctoren weten 't wel, en preêkender vry veel af;
Maer Mond noch Maegh en hoort na reden noch verbod;

---

1) *tafellaken*. 2) *zacht wat*.

Op dit beklaegelick behaegelick Schavot,
Zijn w' elck ons eigen Beul, en bijten ons de keel af.

192. Tand-stoker.

Jan heeft geen tanden meer als in een Doos of Koker,
En doet, als had hy groot gerief van een Tand-stoker;
Dewijl het seker is, dat hy 't niet doen en kan,
Is 't wonder, dat elck een sijn tanden stoockt met 1) Jan?

193. Tangh.

God maeckt' een hand van vleesch, de menschen een van yser;
Doe 't vier geschapen was, maeckt' Hy se soo veel wijser.

194. Noch.

Een handschoen van sacht leêr en kan hem niet verwaren 2),
Hy heeft een tangh van doen, die kolen handlen moet;
Komt u yet al te heets te voren, laet het varen,
Of weest gewapent met een yseren gemoed.

195. Tapyten.

Een Masker is een lap, die een wit aensicht deckt;
't Muer-masker doet dat oock: maer 't isser meê gegeckt:
Dat masker schut de Son; hier magh geen Son op schijnen,
Als door een Masker weêr van Blinden of Gordijnen.

196. Noch.

Die 't buyten-Bosch berijdt, heeft binnen geen van doen;
Die 't binnen-Bosch 3) besit, soeckt het vergeefsch in 't groen:
Het magh de prachtige gevalligh zijn of spijten,
Daer 's ergens overdaed: in Coetsen, of Tapijten 4).

197. Teerlingh.

»Ja, Teerlingh!" seit Andries: »wel magh 't een Teerlingh heeten:
Hy heeft my meer verteert als drincken doet of eten."

---

1) *den mond roert, vol heeft van.* 2) *beschermen.* 3) Op 't geschilderd behangsel. 4) *behangsel.*

198. Toom.

't Paert, daer een Vrouw op sat, sprack, of wouw geerne spreken:
»Wat wil men my 't gebit met Toom en Mondstuck breken?
't Waer niet onredelick bedacht,
Dat m' eerst wat sorghde voor de Vracht 1)."

199. Noch.

't Paert leidt men *by* den mond, de Menschen *by* en *met;*
By 't eten meestendeel, *met* woorden altemet.

200. Torf.

'k Neem datter slijcks genoegh, hoe dat het moge mind'ren,
Voor onser kinder kind'ren
In 't Veen te vinden zy; dewijl 't eens opgaen moet
Daer niemant by en doet.
Als eens den Hemel sal gelijck de groote korf zijn,
En d' aerd maer éénen Torf zijn,
En eindigen in brand,
Wat sullen wy dat vier doen eten in ons land?

201. Toren.

Hoe niet 2) is 't uyterste van 't menschelick geweld!
Een Tòren op der aerd is niet soo hoogh te achten,
In reden van gedachten,
Als op het Kussebuyl 3) het hoofje van een Speld.

202. Noch.

Uw Toren is soo hoogh als Toren wesen kan:
Maer wacht u voor Gods Toorn; — die gaet veel hooger, Jan!

203. Turcois.

Ick noemden een Turcois, om met een kind te mallen:
Een brockjen Hemels, diep in d' aerde neêr gevallen.

204. Vasten.

'k Versta 't Roomsch vasten niet; men moet my onderwijsen,
In wat boeck vasten heet, veranderen van spijsen:

---

1) *de berijdster.* 2) *nietig.* 3) *speldekussen.*

En als wy ons somtijds versadigen in 't land,
En somtijds onsen lust vervullen aen het strand,
Welck is het stichtighste van die twee leckre dingen,
't Goed cier 1) van Rijswijck, of 't goed cier van Scheveningen 2)?

205. Vastelavond.

'k Weet niet, wie 't slempen eerst en 't vasten korts daer na vond;
Dat 's Papen-werck geweest. Dit weet ick: eet men niet,
Soo vast men; is men dood, men eet niet; daerom siet:
's Daeghs vóór den sterfdagh, is 't de groote Vastelavond 3).

206. Venster.

Een glase Venster en ons Anne zijn genanden 4);
Behalven een verschil, dat voeten heeft en handen:
Ons' Ann' is wel soo licht;
Maer nergens na 5) soo dicht.

207. Verrekijcker.

Heel verr' werdt heel naerby, naerby bykans aeneen,
Vier mijlen weeghs tot twee, één mijle schier tot geen'.
Ver-sienders! siet wat toe: sal 't dese kunst langh herden,
Wat een klein bolletje sal heel de Wereld werden!

208. Noch.

Als Pier aen 't poyen 6) is, en valt aen 't oude blasen 7)
Van Adel en van Goed, en lieght een yeder stom;
Al dat hier bolle 8) doen, doet hy door volle Glasen:
Maeckt alle dingh heel groot en keert het av'rechts om.

209. Noch.

Ver sien en ist niet al, maer ver sien en veel teffens:
Die dat kan, gaet voor ver- en voor voorsichtigh uyt.
Men sie soo ver men wil, hy komt aen geen besluyt,
Die maer één dingh en siet en niet met al daer neffens.

---

1) 't Fransche *bonne chère (lekker eten)*. 2) Versta: *vleesch* (uit de Rijswijker weyen) of *visch* (uit de Scheveningsche zee). 3) De *avond*, gelijk men weet, is 't, als 't Fransche *veille*, de dag vóóraf. 4) *naamgenooten*. 5) *bij lange na*, *op lange na* 6) *drinken, leppen*. 7) *pochen*. 8) Versta: *vergroot*-glazen.

210. Noch.

Daer ick een Moye Meid sagh in haer Venster leggen,
Met haer neus in de locht en een hand aen de Buys 1),
En halen Jupitèr met haer schoon oogen t'huys:
»Moêr!" seid ick, »dat gaet wel; maer wat sal Juno seggen?"

211. Noch.

'k Hoev' maer een oogh in 't zeil, een aen den blicken Bril 2),
Als ick scherp toesien wil:
Waer heeft men oyt gelesen,
Dat m' om te deegh te sien, ten halven blind moet wesen?

212. Vier.

Foey, jonge luy! by 't Vier? kont gh' u maer sitten warmen?
Ghy hebt Vier in de mouw, in handen en in armen:
Doet wat, tot dat ghy sweet;
Dat 's soo gesont als heet;
Kunt ghy 't niet willen doen, om dat ghy 't doen soudt moeten?
Daer 's meer Vier: wandelt, en ontsteeckt het met uw voeten.

213. Vierslagh.

Slaen ick twee keyen tegen een;
't Vier vlieght 'er met een spronck uyt:
Klaes is Key, Jan is Key: hoort naer den slagh van reên,
Daer sy met liggen en klabotsen met haer tween;
Daer komt niet één goê vonck uyt.

214. Vingerhoed.

Trijn draeght een Vingerhoed;
Al droegh 'er Trijn noch negen,
't En waer haer Man niet tegen:
Want, seght hy, vrome bloed,
Als w' een krackeeltje kregen,
Dat wy schier 's daeghs eens plegen,
Sy souw me met dit goed,
Al naeyde sy wat min, min krabblen dan sy doet.

---

1) *kijker*. 2) *kijkerbuis*.

215. Viole.

Het Spinwiel en de Veêl schijnt schier één dingh te zijn:
De recht'hand roert het werck, en doet alleen de snaer gaen,
De slincke doet het werck, dan eens grof, dan eens fijn,
Mits duym en vingeren sorgvuldigh op een haer gaen.
't Is waer, dat d' een Geluyd en d' ander Gaeren spint:
Maer, als w' eens sullen gaen, daer wy toch allegaêr gaen,
Sal Gaeren en Geluyd d' een zijn als d'.ander: Wind.

216. Vlagge.

Scheeps vlagge wijst den Wind geduerigh naer hy draeyt,
En elcke Kabel dient; wat doen ons' jonghe Heeren
Met linten op de Broeck, en op den Hoed met veêren?
Die vlagge wijst den Wind, die in haer hoofden waeyt.

217. Vloer-sand.

De steenen in het sand, en weêr sand op de steenen!
Het schijnt de menschen meenen,
Haer huysen moeten zijn, als stof van dobblen thoon 1),
Aen weêrsij even schoon.

218. Wanbas.

De Wijn en is geen Wijn, wanneer m' hem wan 2) laet leggen;
En light de mans macht wan,
De man is Baes noch man:
Wie weet of vrouwen dat met Wan-baes 3) willen seggen?

219. Wecker.

Vreest voor den Wecker niet; hy sal sich niet verslapen,
Maer aenslaen als goê lont en laedkruyt op de pan:
Een spijtigh wonder is 't, daer ick m' aen kan vergapen:
Kan een dood Yserwerck, dat een Mensch niet en kan?

220. Weerhaen.

Haeghsch Hoofsche pronckend volck, het zy dan Man of Wijf,
Die meer gevolghs begeert dan uw Bors wel kan voeden;

---

1) *pronk.* 2) *ongebruikt.* 3) Voor *wambas, wambuis,* d. i. *buis of baaitjen om 't lijf.*

Let wel op mijn bedrijf:
'k Heb altoos in den 1) Wind, en noyt en kan ick spoeden;
De reden is: mijn steert is grooter als mijn lijf.

221. Noch.

Het wispelturigh dingh, dat hier van Oost tot West
Vijf ses mael 's daeghs beweeght (heb ick het wel onthouwen,
Wat alle Mans aerd scheelt van allen aerd van Vrouwen)
Magh wel een Weêr-*haen* zijn; maer een Weêr-*hoen* waer best.

222. Wenteltrap.

De trappen wentelen, daer langhs wy in dit leven
Ten hoogen Hemel gaen; en, na die swieren gaen,
Geraeckt men hier en daer aen 't gapen en aen 't staen,
Na 2) ydle dingen sich schoon weten voor te geven.
Elck een proeft dat in 't sijn;
Maer kan 't niet anders zijn:
Laet ons Gods goedheit loven,
In 't einde raeckt men boven.

223. Schoon winter-weer.

De Winter lacht ons toe: de Schepper, die 't al wijsselick
En al genadigh doet, wat sijn arm schepsel raeckt,
Maeckt dat geen leed en let, maeckt ongemack vermaeck,
Maeckt onweêr tot goed weêr, en self het Ys onijsselick.

224. Wijn.

God maeckte Water Wijn en 't heeft Gods volck ontstelt;
Maer Gods volck was soo blind, als 't zedert is gebleven:
Hoe kond haer andersins het Wonder wonder geven?
Deed God niet alle daegh het selve werck in 't veld?

225. Wijser.

Twee vrijsters heeft Andries in als 3);
Maer 't is in schijn, en die is vals:
Gelijck de wijsers van de Klocken
Veeltijds het raderwerck bejocken:

1) *tegen.* 2) *Naar dat.* 3) *alles.*

Al staet sijn wijser dan op tween,
Van binnen gaet sijn hert op één.

226. Wip.

Dirck was ter Wip 1) verwesen,
En liet niet éénen traen:
Hy sei: »wat soud' ick vreesen?
't Is met een wip gedaen."

227. Wol.

De beestjens onder all' 't viervoetige geschapen,
Die niemant leed en doen, ontneemt men Huyd en Haer;
En 't is noch maer half werck; eerst steken w' ons in haer,
Dan steken w' haer in ons; dat 's heel werck: Arme schapen!

228. Yser.

Goud is wel goed en schoon, maer 't krijghsvolck is wel wijser
Als 't op een kerven gaet, soo geeft men Goud voor Yser.

229. Zyde.

Zy blinckt wat meer als Wol; dat voordeel isser by:
Maer Zy is maer als Melck, en Wol als Rijstenbry;
Ja, laet s' ons op de kunst versnippren en vervormen,
Wy thoonen wat wy zijn; wy kruypender niet by,
Wy kruypen in de wormen.

---

1) *wipgalg.*

20. **W. Bilderdyk,** De ziekte der Geleerden.
21—22. **S. Stijl,** Opkomst en bloei der Nederlanden.
23. Vrouwe **K. W. Bilderdyk,** Poëzy.
24. **J. Cats,** Ouderdom, Buytenleven en Hofgedachten, op Sorghvliet. Eerste en Tweede deel.
25 en 9. **C. Huygens,** Korenbloemen. Nederlandsche Gedichten Eerste en Tweede deel.
26—27. **W. Bilderdyk,** Navonkeling. Twee deelen.
28—29. **W. Bilderdyk,** Rotsgalmen. Twee deelen.
30. **P. Langendyk,** Don Quichot, Papirius, en De Wiskunstenaars. Drie Blyspelen.
31. **Bloemlezing** uit de werken van Nederlandsche Dichters der Negentiende Eeuw. Eerste deel.
32. **J. van Effen,** (Bloemlezing uit den Spectator van) Tweede deel.
33. **J. van Vondel's** Joseph in Dothan. Treurspel.
34. **A. Loosjes, Pz.,** Al de Dramatische werken. Eerste deel. Frank van Borselen en Jacoba van Beijeren.
35—38. **W. Bilderdyk,** Mengelingen. Vier deelen.
39. **J. Cats,** Ouderdom, Buytenleven, enz. Derde deel.
40. **J. van Vondel's** Gysbrecht van Aemstel. Treurspel.
41. **P. Langendyk,** Xantippe. Blyspel.
42. **W. Bilderdyk,** De Muis- en Kikvorschkrijg.
43. **A. Loosjes, Pz.,** Al de Dramatische werken. Tweede deel. Charlotte van Bourbon.
44. **W. Bilderdyk,** Willem van Holland. Treurspel,
45—46. **J. Cats,** Tachtig-jaerige bedenckingen.
47. **W. Bilderdyk,** Cinna, Treurspel.
48. **W. Bilderdyk,** Kormak. Treurspel.
49. **J. van Vondel,** Palamedes of vermoorde Onnoozelheit, Treurspel.
50. **J. van Vondel,** Joseph in Egypten. Treurspel.
51. Vrouwe **K. W. Bilderdyk,** Elfriede. Treurspel.
52. **Bloemlezing** uit de werken van Nederlandsche Dichters der Negentiende Eeuw. Tweede deel.
53. **J. van Effen,** (Bloemlezing uit den Spectator van) Derde deel.
54—55. **Vlaamsche Poëzy.** Bloemlezing uit de werken der Zuid-Nederlandsche Dichters van onzen tijd.

56—57. **A. Loosjes, Pz.,** Al de Dramatische Werken. Derde deel Huig de Groot en Maria van Reigersbergen.
58. **J. Cats,** 's Werelts begin, midden, eynde, beslooten in den trouringh, met den proefsteen van denselven. Eerste deel.
59—60. **O. Z. van Haren,** De Geusen. Vaderlandsch Gedicht.
61—62. **G. A. Bredero,** Het Moortje. Blyspel, met een levensbericht van den Dichter en ophelderende aanteekeningen door A. C. OUDEMANS, SR.
63. **Bloemlezing** uit de werken van Nederlandsche Dichters der Negentiende Eeuw. Derde deel.
64—67. **W. Bilderdyk,** Nieuwe Mengelingen. Twee deelen.
68. **P. Langendijk,** Het wederzyds Huwlyks-bedrog. Blyspel.
69. **J. Cats,** 's Werelts begin, midden, eynde, beslooten in den trouringh, enz. Tweede deel.
70—71. **J. Bellamy,** Gedichten. Eerste en Tweede deel.
72. **J. Luyken's** Duitsche Lier. Uitgegeven door Dr. J. VAN VLOTEN.
73. **D. R. Kamphuyzen,** Uitgelezen Rijmen. Met een Inleiding over het Leven en Karakter des Dichters, door Dr. J. VAN VLOTEN.
74—77. **W. Bilderdyk,** Mengelpoëzy. Twee deelen.
78. **J. Revius'** Leven en Uitgelezen Zangen en Dichten. Heruitgegeven en besproken door Dr. J. VAN VLOTEN.
79—80. **C. Huijgens,** Korenbloemen. Nederlandsche Gedichten. Derde en Vierde deel.
81. **O. Z. van Haren,** Willem de Eerste. Treurspel.
82. **Bloemlezing** uit de werken van Nederlandsche Dichters der Negentiende Eeuw. Vierde deel.
83—84. **J. Stalpert van der Wiele,** Het leven en de uitgelezen Dichten. Met Inleiding en Aanteekeningen van Dr. J. VAN VLOTEN. Twee deelen.
85—86. **E. Wolff-Bekker,** Het leven en de uitgelezen Verzen. Naar tijdsorde gerangschikt en toegelicht door Dr. J. VAN VLOTEN.
87. **J. Vollenhove.** (Bloemlezing uit de Gedichten van) Voorafgegaan van een levensschets van den Dichter, door A. L. LESTURGEON.
88 en 6. **Hubert Poot,** Gedichten.
89—90. **E. Wolff-Bekker,** Losse Proza-Stukken en Brieven, verzameld en toegelicht door Dr. J. VAN VLOTEN.